

VŨ VĂN MẪU

*Giáo - sư
thạc - sĩ luật - học*

NGUYỄN VĂN TRÁC

Thâm - phán

ĐÀO VĂN TẬP

Luật - sư

TỪ-ĐIỂN PHÁP-VIỆT

PHÁP-LUẬT - CHÍNH-TRỊ - KINH-TẾ

DICTIONNAIRE FRANÇAIS - VIETNAMIEN
DES SCIENCES JURIDIQUES - POLITIQUES - ÉCONOMIQUES

VIỆT-NAM ĐẠI-HỌC VIỆN
UNIVERSITÉ NATIONALE DU VIỆTNAM

1955

VŨ VĂN MẪU

Giáo - sư

thạc - sĩ luật - học

NGUYỄN VĂN TRÁC

Thâm - phán

ĐÀO VĂN TẬP

Luật - sư

TỪ-ĐIỂN PHÁP-VIỆT
PHÁP-LUẬT - CHÍNH-TRỊ - KINH-TẾ

DICTIONNAIRE FRANÇAIS - VIETNAMIEN
DES SCIENCES JURIDIQUES - POLITIQUES - ÉCONOMIQUES

•

Nhà sách **VINH-BÀO** xuất-bản

TỰA

Sách này gọi là TỰ-ĐIỂN PHÁP-VIỆT PHÁP-LUẬT CHÍNH-TRỊ KINH-TẾ, vì ở đây chúng tôi phiên-dịch từ Pháp-ngữ sang Việt-ngữ tất cả các tiếng, từ-ngữ, thành-ngữ, tục-dao,... thuộc về các môn dân-luật, hình-luật, luật thương-mại, luật kỹ-nghệ, luật lao-động, luật hàng-hải, luật bảo-hiểm, luật tài-chính, luật thương-chính, luật hành-chính, luật hiến-pháp, luật Lu-mã, pháp-luật-sử, quốc-tế công-pháp, quốc-tế tư-pháp, chính-trị học, kinh-tế học. Chúng tôi dịch cả những danh-từ triết-học, thần-học, sử-ký, địa-dư, khoa-học, quân-sự,... liên-quan xa gần đến các môn học trên và chúng tôi cũng không quên dịch những danh-từ thông-thường dùng về pháp-chính với một định-nghĩa riêng.

Bởi là một tự-diễn lưỡng-ngữ, nên ở đây chúng tôi chỉ chú-trọng tìm những danh-từ đúng và gọn, tuyệt-nhiên không hề định-nghĩa hay giảng-giải một danh-từ nào.

Nhưng dịch danh-từ pháp-chính phải chăng chỉ là thâu-thập những danh-từ đã sẵn có ?

Không ai chối cãi nước ta là một nước văn-hiến tự ngàn xưa, xã-hội ta đã được tổ-chức có qui-mô và luật-pháp qui-định một cách tinh-tế từ lâu, thì tất-nhiên danh-từ pháp-luật của ta không phải ngày nay mới có.

Nhưng vì xưa kia ta có một quan-niệm siêu-hình về pháp-luật, nhà làm luật chỉ chú-trọng về công-pháp và

Thường xem tư-pháp là phụ-thuộc. Bởi vậy những
trọng-quan giữa các tư-nhân trong bao nhiêu thế-kỷ đều
do những kỹ-cương luân-lý chi-phối. Về công-pháp vi thuyết
thần-quyền thừa-nhận quyền tối-thượng của quân-vương,
những quyền-lợi cá-nhân và những chế-lập dân-chủ hầu
như hoàn-toàn bại-liệt. Cho nên trong thời đó danh-từ tư-
pháp của ta rất nghèo-nàn. Hơn nữa, trong phạm-vi công-
pháp, những tiếng hay từ-ngữ dùng để chỉ những chế-lập
lỗi thời ngày nay đã hết công-dụng thiết-thực và chỉ còn
một giá-trị thuần lịch-sử.

Trong thời Pháp-thuộc ta đã bắt đầu đoạn-luyệt
với quan-niệm cổ-hủ ấy không thuận-lợi cho sự phát-triển
của những quyền-lợi chủ-quan. Nhiều bộ luật đã
qui-định những trọng-quan giữa các cá-nhân với một
tinh-thần mới. Và hầu hết những bản luật mới ấy đã
được dịch ra tiếng Việt để dễ phổ-biến trong dân-chúng.

Nhưng với những bộ luật ấy, về phương - diện
danh - từ chúng ta chỉ mới tiến được một bước rất
nhỏ. Sự thật không phải nhất - thiết các bộ luật đó đều
được dịch ra tiếng Việt. Và lại, sự dịch cũng chỉ có tinh-
cách đại-khái, và người ta vẫn căn-cứ vào bản gốc bằng
tiếng Pháp mỗi khi giữa hai bản Pháp và Việt có chỗ dị-
đồng.

Trong địa-hạt luật-pháp, dịch đại-khái và dùng trà-
trộn những danh-từ tương-tự là điều tối kỵ. Có rất nhiều
danh-từ mà người không chuyên-môn coi là đồng-nghĩa,
nhưng đối với luật-gia thì thật là dị-biệt. Để lấy một thí-dụ
cụ-thể, những tiếng *annulation*, *rescision*, *résiliation* đều
bao-hàm ý-nghĩa thủ-tiêu. Thật ra trong pháp-luật, đó là
những sự-kiện hoàn-toàn dị-biệt về thủ-tục cũng như về
hiệu-lực. Bởi vậy dịch tất cả những tiếng trên đây bằng danh-
từ độc-nhất « thủ-tiêu » như trong các bộ luật thời Pháp-
thuộc rất có thể gây ra những sự lầm-lộn đáng tiếc.

Gần đây những biến-chuyển chính-trị, kinh-tế,
xã-hội đã dồn-dập xây đến đòi hỏi một chuyên-ngữ rành-
rẽ và đầy-dủ ngõ hầu có thể diễn-đạt mọi ý-niệm, pháp-luật,

kinh-tế cũng như chính-trị, xã-hội. Sau khi ta đã giành lại được độc-lập cho nước nhà và thâu-hồi được hoàn-toàn chủ-quyền quốc-gia, mà trong đó có chủ-quyền tư-pháp, sau khi ta đã tổ-chức được thăm-phán đoàn và luật-sư đoàn Việt-nam và nhất là sau khi ta đã thiết-lập nền Đại-học Việt-nam mà trong đó có trường Luật-khoa Đại-học, không lẽ ta cứ chịu dùng tiếng Pháp làm chuyên-ngữ mãi trong địa-hạt pháp-chính ?

Sự thật từ năm 1945 và nhất là trong mấy năm gần đây, một số khá lớn danh-từ mới đã được tung ra trong lãnh-vực chính-trị và pháp-luật. Đó là điều chúng ta nên lấy làm mừng, nhưng điều đó chưa làm cho chúng ta được hoàn-toàn thỏa-mãn.

Chưa có một cơ-quan, chưa có một tổ-chức, chưa có một nhóm nào lãnh trách-nhiệm diễn-chế danh-từ pháp-chính. Mỗi khi nhu-cầu cấp-bách buộc phải có một danh-từ mới thì, với một vài quyền tự-diễn cũ làm tài-liệu, hoặc lượm ngay danh-từ sẵn có của Tàu hay Nhật mà phiên-âm ra tiếng Việt, hoặc mượn ai nấy đặt ra một danh-từ mới, thường chỉ chú-trọng về âm-thanh, miễn đọc lên êm tai là được. Gián hoặc một đôi khi có dựa theo nghĩa để đặt danh-từ thì thường cũng ít khi chịu so-sánh những sự-kiện hay chế-lập tương-tự để cân-nhắc những danh-từ tương-xúng cho được xác-đáng. Bởi vậy cho nên biết bao nhiêu sự-kiện hay chế-lập tương-tự đã phải gọi chung bằng một danh-từ và trái lại cũng nhiều khi một sự-kiện hay chế-lập độc-nhất đã được diễn-đạt bằng rất nhiều danh-từ dị-biệt mà thường trong số đó không có một danh-từ nào thật sát nghĩa.

Phải chăng tiếng Việt quá nghèo-nàn không đủ chữ, đủ nghĩa để diễn-đạt được tất cả những tinh-tế pháp-luật? Quyết rằng không. Trải bao nhiêu thử-thách, trong thời Bắc-thuộc cũng như trong thời Pháp-thuộc, tiếng Việt chưa bao giờ chịu tiêu-diệt hay bị đồng-hóa bởi một ngoại-ngữ. Mỗi khi nước nhà thâu-hồi chủ-quyền, tiếng Việt lại khôi-phục được địa-vị ưu-thắng cũ, vì tiếng ta bao

giờ cũng tỏ ra đủ khả-năng để diễn-đạt mọi ý-niệm, ý-niệm luật-học hay khoa-học cũng như ý-niệm triết-học hay văn-chương.

Song trong lúc danh-từ pháp-chính Việt-nam đang ở trong tình-trạng thiếu-sót và hỗn-độn, ta phải làm thế nào để có một pháp-chính-ngữ chắc-chắn và đầy-đủ ngõ hầu diễn-đạt mọi ý-niệm pháp-luật, chính-trị, kinh-tế theo quan-niệm mới ?

Trước hết phải sưu-tập và kiểm-sát lại những danh-từ sẵn có.

Trong công việc này, theo nguyên-tắc ta phải thừa nhận những danh-từ thông-dụng. Nhiều khi một ý-niệm đã được diễn-đạt bằng nhiều danh-từ khác nhau mà cùng thông-dụng, thường chúng tôi giữ lại tất cả các danh-từ ấy, chỉ gạt bỏ danh-từ nào có thể gây sự lăm-lẫn mà thôi. Về ý-niệm *registre de l'état civil* chẳng hạn, ta sẵn có những danh-từ : « bộ đời », « sổ hộ-tịch » và « nhân-thế bộ », cả ba đều thông-dụng và không làm ta lăm-lẫn với ý-niệm khác, nên đều được thừa-nhận. Để diễn-đạt ý-niệm *saisie*, người ta thường dùng bốn danh-từ : « sai-áp », « tịch-biên », « tịch-ký » và « thi-hành ». Chúng tôi giữ lại ba danh-từ trên và đã phải loại danh-từ cuối vì « thi-hành » có thể lăm với ý-niệm *exécution*.

Nhưng những danh-từ sẵn có không đủ để chỉ hết các sự-kiện hay chế-lập pháp-chính, nên ta cần đặt ra danh-từ mới. Phải làm thế nào để đặt ra một danh-từ mới ? Đó là vấn-đề phương-sách đặt danh-từ. Song trước khi bàn về những phương-sách đặt danh-từ mới, muốn theo đúng phương-pháp khoa-học và hợp-lý, ta cần định rõ những điều-kiện tất-yếu của một danh-từ pháp-chính.

I.— Điều-kiện của một danh-từ thích-đáng

Có ba tiêu-chuẩn căn-bản để đặt ra một danh-từ pháp-chính :

1.) Mỗi ý-niệm pháp-chính phải được diễn-đạt bằng một danh-từ ;

2.) Danh-từ phải bao-hàm những yếu-tố chính của ý-niệm ;

3.) Danh-từ phải gọn và phải có âm-thanh Việt-nam.

Hai tiêu-chuẩn trên là những điều-kiện về nội-dung và tiêu-chuẩn dưới là điều-kiện về hình-thức.

1. — *Mỗi ý-niệm, một danh-từ*

A) *Mỗi ý-niệm phải được diễn-đạt bằng một danh-từ, và chỉ một danh-từ thôi.* Đó là một nguyên-tắc hoàn-toàn khoa-học và hợp-lý. Trong thường-ngữ có rất nhiều những tiếng hay những từ-ngữ đồng - nghĩa. Trường-hợp đó nên tránh trong pháp-chính-ngữ.

Nhưng trong từ-điển này độc-giả thấy rất nhiều khi một ý-niệm đã được diễn-đạt bằng hai ba tiếng hay từ-ngữ khác nhau. Đó là những danh-từ đã được lưu-hành và hiện còn thông-dụng mà chúng tôi thâu-góp để thời-gian chọn- lọc, bởi chúng tôi quan-niệm sách này như một lập-đề-nghị về danh-từ pháp-chính, chứ không phải là một tác-phẩm điền-chế pháp-chính-ngữ.

Trong trường-hợp nhiều danh-từ cùng chỉ một ý-niệm, chúng tôi thường sắp hạng theo thứ-tự tiếng nôm trước tiếng chữ, danh-từ khó sau danh-từ dễ.

B) *Mỗi danh-từ diễn-đạt một ý-niệm, và chỉ một ý-niệm thôi.* Danh-từ đồng - âm dị - nghĩa là trường - hợp cũng nên tránh vì thường gây nhiều lầm-lẫn.

Nhưng về thực-tế, một đôi khi người ta đã quen dùng một danh-từ để chỉ hai ba ý-niệm khác nhau. Danh-từ « tư-pháp » chẳng hạn, rất thông-dụng, đã chỉ hai ý-niệm hoàn-toàn dị-biệt : ý-niệm luật về tư-nhân (droit privé) và ý-niệm quyền tài-phán của tòa-án (judiciaire). Chính ra từ-ngữ « tư-pháp » đó trong hai trường-hợp trên đây không phải là một danh-từ : trong « tư-pháp » (droit

privé) chữ « tư » 私 nghĩa là riêng tây, mà trong « tư-pháp » (judiciaire) chữ « tư » hay « ti » 司 hàm ý-nghĩa cai-quản.

Dầu sao những danh-từ đồng-âm dị-nghĩa trong pháp-chính-ngữ Việt cũng rất hiếm. Về điểm này, đối với tiếng Pháp, Việt-ngữ có phần tinh-vi hơn. Để nêu ra một vài thí-dụ cụ-thể, danh-từ « amende » trong tiếng Pháp đã chỉ hai ý-niệm khác nhau mà ta đã dịch bằng hai danh-từ Việt-ngữ dị-biệt : « tiền phạt » và « tiền dự-phạt » ; danh-từ « action », năm ý-niệm : « động-tác », « tác-dụng », « vận-động », « cỗ-phần » và « tố-quyền » ; danh-từ « commission », tám ý-niệm : « phạm », « ủy-nhiệm », « ủy-thác », « ủy-hội », « đặc-ủy », « đặc-lưu », « nha-bảo », « nha-tướng ».

Chúng tôi hết sức tránh những trường-hợp đồng-âm dị-nghĩa, cho nên mỗi khi phải tạo ra một danh-từ, chúng tôi rất thận-trọng và đã cố-gắng tìm một danh-từ hoàn-toàn mới về âm cũng như về nghĩa, không chịu thừa-nhận những từ-ngữ trùng-âm.

2. — *Danh-từ phải bao-hàm những yếu-tố chính của ý-niệm*

Thí-dụ trong danh-từ « hợp-ước » (convention), phải có tiếng « hợp » chỉ yếu-tố « hòa với nhau » và tiếng « ước » chỉ yếu-tố « kết-ước », bởi « hợp-ước » là bản kết-ước giữa hai hay nhiều người. Danh-từ « nghị-hội quốc-gia » hay rút ngắn lại thành « quốc-hội » gồm hai tiếng kép « nghị-hội » và « quốc-gia » hay hai tiếng đơn « quốc » và « hội » hàm những ý « hội bàn », và « toàn-quốc » ; đó là những yếu-tố chính của ý-niệm « quốc-hội » (assemblée nationale), đoàn-thể gồm những đại-biểu toàn-quốc bàn-bạc và định-đoạt công việc quốc-gia. Những danh-từ đó là những danh-từ bao-hàm đủ yếu-tố chính của ý-niệm, cho nên dễ gọi ý và đọc lên ta nhận thấy ngay được ý-niệm muốn diễn-đạt.

Song những ý-niệm pháp-chính thường rất phức-tạp. Thí-dụ ý-niệm enregistrement (hàm ý ghi bộ để làm

đề làm bằng và ý đóng thuế cho nhà nước) đã được diễn-đạt bằng hai danh-từ « trước-bạ » (nhấn mạnh vào ý ghi bộ) và « bách phần » (nhấn mạnh vào ý đóng thuế). Mỗi danh-từ trên chỉ hàm có một trong hai yếu-tố chính của ý-niệm, chứ không danh-từ nào bao-hàm đủ cả hai yếu-tố đó.

3. — *Danh-từ phải gọn và phải có âm-thanh Việt-nam*

Về pháp-luật cũng như về các môn học khác, một danh-từ Việt-ngữ phải gọn-gàng và phải có âm-thanh Việt-nam.

Phải gọn-gàng, vì tiếng Việt là một thứ tiếng đọc-âm. Trong Việt-ngữ một câu hay một đoạn câu nhiều âm dài lê-thê không thể là một danh-từ.

Âm-thanh của danh-từ phải Việt-nam nghĩa là danh-từ đọc lên phải thuận tai. Câu văn tiếng Việt là một đoạn nhạc, cho nên danh-từ Việt-ngữ không thể khô-độc, không thể chướng tai. Trong mỗi danh-từ gồm một số âm tương-đối rất ít, tất cả những âm đó phải chọn lọc và sắp-đặt cách nào cho âm-thanh được nhẹ-nhàng lưu-loát.

II. — *Phương-sách đặt danh-từ*

Có hai phương-sách đặt danh-từ : một là ta có thể mượn những danh-từ Tàu hay Nhật mà phiên-âm ra tiếng Việt ; hai là ta phải tạo hẳn ra một danh-từ mới.

1. — *Mượn danh-từ Tàu hay Nhật*

Trung-Hoa và Nhật-Bản là hai nước lớn ở Á-Đông, cách đây không bao lâu đã trải qua hoàn-cảnh hiện-tại của chúng ta là cần phải dịch ra quốc-ngữ tất cả những danh-từ pháp-luật, chính-trị và kinh-tế của ngoại-quốc mới du-nhập. Và lại tiếng Tàu và tiếng Nhật là những thứ tiếng có liên-quan mật-thiết với tiếng ta. Nhất là tiếng Tàu, cũng đọc-âm như tiếng ta và từ bao nhiêu thế-kỷ vẫn là một nguồn vô-lận những phương-tiện làm giàu tiếng Việt.

Mượn danh-từ Tàu hay Nhật là phương-sách đặt

danh-từ rất giản-tiện. Người ta chỉ cần lật một quyển từ-điển Tàu hay Nhật ra, lượm lấy danh-từ cần dùng mà phiên-âm ra Việt-ngữ. Sự thật thì lâu nay đã bao nhiêu lần người ta dùng phương-sách này để tìm một danh-từ mới.

Nhưng dùng phương-sách này ta cần phải thận-trọng

Một là bởi danh-từ Tàu hay Nhật thường không giống danh-từ Việt về cách cấu-tạo cũng như về âm-thanh. Cho nên nhiều khi nếu cứ phiên-âm thẳng những danh-từ Tàu hay Nhật ra tiếng ta, ta sẽ thấy những danh-từ ngáy-ngò, thiếu hẳn tinh-cách Việt-nam.

Lẽ thứ nhì là rất nhiều khi các học-giả Tàu hay Nhật dịch danh-từ không phân-biệt tinh-tế, thường trà-trộn những tiếng hay những từ-ngữ tương-tự hoặc đồng-loại.

Sau hết ta còn phải thận-trọng về trường-hợp những danh-từ Tàu hay Nhật chuyển sang tiếng Việt đã quen dùng với một định-nghĩa khác hẳn với định-nghĩa gốc.

2. — Tạo ra danh-từ mới

Số danh-từ sẵn có và thích-đáng không đủ để diễn-đạt hết mọi ý-niệm pháp-chính. Phương-sách mượn danh-từ Tàu hay Nhật cũng chỉ giải-quyết được một phần nhỏ những trường-hợp thiếu danh-từ. Bởi vậy mà ta phải tính đến chuyện tạo ra danh-từ mới.

Có nhiều cách tạo danh-từ mới : dịch-âm, dịch-nghĩa ra tiếng nôm và dịch-nghĩa ra tiếng chữ.

A) *Dịch-âm*. — Dịch-âm danh-từ ngoại-ngữ ra tiếng Việt như trường-hợp những tiếng *bóng* (bon), *các* (carte), *séc* (chèque), *tem* (timbre), *xà-lim* (cellule), *các-ten* (cartel), *phát-xít* (fascisme), *mác-xít* (marxisme), . . . là một cách tạo danh-từ nhanh-chóng và tiện-lợi.

Nhưng dịch-âm thường gặp nhiều trở-lực :

a) Thường ta phải dịch-âm từ tiếng Pháp, tiếng Anh (là những thứ tiếng đa-âm) ra tiếng ta (là một thứ

tiếng đơn-âm), thành thử nhiều khi rất khó mà dịch cho gọn và âm-thanh được hoàn-toàn Việt-nam. Mà nếu cố sửa cho gọn và bớt ngây-ngô thì danh-từ sẽ không còn là một danh-từ dịch-âm nữa.

b) Trở-lực khác là danh-từ dịch-âm thường không bao-hàm những yếu-tố chính của ý-niệm muốn diễn-đạt. Về trường-hợp những danh-từ ngoại-ngữ đã phổ-thông như những tỷ-du ở trên đây, thì danh-từ dịch-âm vẫn đủ gợi ý. Nhưng nếu là một danh-từ ngoại-ngữ ít dùng thì danh-từ dịch-âm không tài nào đủ sức gợi ý được.

Vì những trở-lực trên đây, phép dịch-âm chỉ áp-dụng trong những trường-hợp hãn-hữu.

Bởi vậy phép dịch-nghĩa vẫn được coi là phương-pháp đặc-dụng nhất.

B) *Dịch-nghĩa ra tiếng nôm.*— Nhiều người chủ-trương dịch thuần-nôm. Phép dịch thuần-nôm có tính-cách thuần-túy Việt-nam, vì trong danh-từ nôm thì thường âm-thanh rất Việt-nam và đọc lên danh-từ sẽ gợi ý dễ-dàng. Nhưng những tiếng nôm chỉ có hạn, nên ta không thể chỉ dịch thuần-nôm mà diễn-đạt được hết mọi ý-niệm pháp-chính một cách tinh-tế. *Bỏ vợ, từ con* chẳng-hạn là những danh-từ thuần-túy Việt-nam và rất dễ hiểu. Nhưng không hiểu *bỏ vợ* là « rẫy vợ », « để vợ » (répudier sa femme) hay là « ly-dị với vợ » (divorcer d'avec sa femme). *Từ con*, người ta thường hiểu như « khước-từ phụ-hệ » (désavouer son enfant), sự thật chỉ là một cách truất-quyền di-kế của đứa con hư.

C) *Dịch-nghĩa ra tiếng chữ.*— Vì tiếng nôm chỉ có hạn, không thể dịch hết được những ý-niệm pháp-chính, ta phải dùng tiếng chữ, tức là những tiếng Hán-Việt, mà bồ-khuyết. Tiếng Hán-Việt là kho vô-tận có thể cho ta mọi tài-liệu để tạo nên bất cứ một danh-từ nào. Ta không thể diễn-đạt được hết những ý-niệm pháp-chính bằng cách mượn những danh-từ sẵn có của Tàu mà phiên-âm ra tiếng ta, nhưng ta có thể có tất cả những danh-từ mà ta muốn

bằng cách dùng ghép những tiếng Hán-Việt. Thí-dụ : *phương-tiện, phương-kế, phương-sách, phương-pháp, biện-pháp, giải-pháp* là những danh-từ gần đồng-nghĩa, nhưng đủ sức phân-biệt để dịch những tiếng Pháp : *moyen, expédient, procédé, méthode, mesure, solution.*

Ta còn có thể dùng pha tiếng Hán-Việt với tiếng nôm để giải-quyết được nhiều trường-hợp nan-giải, và cũng là để khỏi mang tiếng khinh nôm sinh chữ.

Dùng pha tiếng nôm và tiếng Hán-Việt trong một danh-từ, như ở từ-ngữ *địa-dịch thẳng hàng* chẳng hạn, chúng ta được một danh-từ Việt-ngữ gọn-gàng và Việt-nam hơn danh-từ *khieu-trực-lộ-tuyển chi địa-dịch-quyền* của Tàu nhiều.

Hơn nữa dùng cả tiếng nôm và tiếng Hán-Việt trong trường-hợp muốn phân-biệt những ý-niệm tương-tự như *vỡ nợ* (*déconfiture*), *khánh-tận* (*faillite*) và *phá-sản* (*banqueroute*), chúng ta đã đạt được mục-dịch là phân-biệt tinh-tế bằng những danh-từ khác nhau ý-niệm *vỡ nợ* (có tinh-cách thương-sự) với những ý-niệm tương-tự : *khánh-tận* (có tinh-cách thương-mại) và *phá-sản* (hàm ý tội-phạm).

Với những nhận-xét trên, trong khi chờ đợi một tổ-chức toàn-quốc hoàn-thiện gồm những nhà chuyên-môn đủ tài đủ lực để diễn-chế pháp-chính-ngữ, chúng tôi, với những phương-tiện eo-hẹp của một nhóm tư-nhân, biên-soạn từ-điển này chỉ có một ước-vọng là đặt viên đá đầu tiên cho lâu-đài danh-từ pháp-luật, chính-trị, kinh-tế ngày mai mà chúng tôi tin rằng sẽ nguy-nga lộng-lẫy.

Chúng tôi nhận lỗi trước ở đây về tất cả những sai-lầm và thiếu-sót mà chắc độc-giả sẽ thấy trong sách này và chúng tôi thành-thật cảm-tạ các bậc cao-minh sẵn lòng chỉ cho những chỗ cần phải sửa-chữa hay thêm bớt để cho đến kỳ tái-bản từ-điển sẽ được hoàn-hảo.

Sài-gòn, ngày 20 tháng 5 năm 1955.

PRÉFACE

Il y a dix ans, quand nous commençons à réunir les premiers éléments de cet ouvrage, nous ne pensions pas qu'il dût un jour être livré au grand public.

Notre idée initiale était simplement d'étudier la solution qu'avaient apportée certains pays de l'Extrême-Orient, notamment le Japon et la Chine, au problème si délicat de la terminologie juridique inhérent à la naissance des institutions du droit moderne. Dans quelle mesure pourrait-on s'inspirer des principes qui les avaient guidés en ce domaine ?

Au Viêtnam, les mots et expressions nouveaux qui ont fait leur apparition dans la presse quotidienne sont empruntés, en majeure partie, à la terminologie sino-viétnamienne. Nous étions, cependant, loin de penser que le génie de notre langue contre lequel se brisait en vain un puissant courant de sinisation millénaire, eût à se résoudre à un emprunt pur et simple, devant les difficultés terminologiques qui l'assaillaient.

Nos recherches visent à essayer d'établir, en matière juridique et économique, un vocabulaire vietnamien qui s'harmonise avec notre patrimoine culturel et linguistique.

Une telle œuvre dépasse les efforts individuels. Elle ne pourrait être entreprise avec fruit que par une commission nationale qui doit compter, dans son sein, les plus hautes compétences.

Longtemps, nous avons préféré conserver nos notes manuscrites : elles ne doivent jamais, dans notre esprit, constituer qu'une première base de travail.

Des événements récents ont précipité l'évolution normale : l'institution des barreaux nationaux, le recouvrement de la souveraineté judiciaire et avec l'année universitaire qui s'ouvre, l'introduction du vietnamien comme langue véhicule dans l'enseignement du droit, toutes ces réformes nécessitent, à brève échéance, la publication d'un vocabulaire, à la fois précis et complet, qui puisse supprimer les recherches de terminologie longues et délicates.

Devant ces circonstances pressantes, nous sommes heureux de rencontrer, à Saigon, d'anciens amis qui se sont consacrés, également depuis de longues années, à la même tâche : M. Đào van Táp, avocat à la Cour d'appel de Saigon, lexicographe connu, et M. Nguyễn van Trac, ancien Président du Tribunal de Saigon, Directeur du Service des Etudes législatives au Ministère de la Justice.

Faisant œuvre commune, nous avons estimé que pour favoriser l'essor des études juridiques en langue vietnamienne, la parution de cet ouvrage, dont nous sommes conscients de nombreuses imperfections, ne serait pas, cependant, sans présenter quelque intérêt auprès des étudiants, des praticiens et de tous ceux qui s'attachent à étudier l'évolution de notre langue.

Loin d'être une simple compilation, dans la plupart des cas, les pages qui suivent offrent, une terminologie qui reste à être créée ou revisée, quelle que soit la branche de droit qu'on envisage et a fortiori en matière d'économie politique, science dont l'épanouissement ne date que d'hier.

La langue vietnamienne est-elle à même de puiser dans ses propres éléments pour s'acquitter de cette tâche écrasante ? Ne déplore-t-on pas souvent la pauvreté de notre langue dans le domaine des sciences techniques et plus particulièrement, dans celui des sciences sociales et juridiques ?

A vrai dire, pour un pays qui, comme le Viêt-Nam, a connu, dès le début de l'ère chrétienne, des lois écrites, les institutions juridiques et partant le

vocabulaire technique ne sauraient être inexistantes. Il y a presque vingt siècles, le général chinois Ma Vièn (Ma Yuan), à la suite de sa victoire sur nos héroïnes Trung Trac et Trung Nhi, avait souligné, dans un rapport circonstancié à l'empereur des Han, les originalités de notre législation par rapport à celle de la Chine (1).

Cependant, en raison de nos anciennes conceptions métaphysico-juridiques, pendant de longs siècles, tout le droit privé était relégué par le législateur au second plan. Les relations entre particuliers devaient être régies par ces mêmes lois naturelles qui président à l'harmonie universelle. En ce qui concerne le droit public, la théorie du droit divin, reconnaissant l'hégémonie du souverain, consacrait une paralysie presque totale des droits et des institutions démocratiques. Il est évident que ces conceptions ne favorisaient guère l'éclosion des droits subjectifs qui constituent l'une des précieuses conquêtes de la civilisation juridique contemporaine.

Certes, avec les codes modernes le Viêt Nam a rompu en visière avec les conceptions archaïques. Cependant bien faible est la contribution apportée par cette législation à la terminologie juridique vietnamienne. Seuls les textes français faisaient foi; leur traduction en vietnamien, quand elle ne faisait pas défaut, n'était qu'approximative. Pour ne citer qu'un exemple, les mots « annulation » « rescision » ou « résiliation » ont été considérés par les traducteurs comme des termes équivalents, à l'instar de certains dictionnaires chinois et japonais. On les a rendus sans distinction par « thu tiêu ».

Ces considérations nous ont dicté l'attitude à observer à l'égard de la terminologie existante.

Nous avons cherché évidemment à conserver les termes et expressions consacrés par l'usage, même quand ils ne reflètent qu'une traduction approximative.

Ainsi nous maintenons la traduction de « rente » : niên-kim (littéralement année-argent) car en fait,

---

(1) *Hậu-hán-thư* (Bib. Nat. Paris, Fond chinois 9551 (483) q. 54 j° 86)
援... 條 泰 越 律 與 漢 律 駁 者 十 餘 事

personne ne se trompe, plus à l'heure actuelle, au Vietnam, sur l'acception de ce mot.

Toutefois, nous n'hésitons pas à nous départir de cette attitude lorsqu'elle doit conduire à des confusions. Dans le langage courant, les hypothèses sont rares dans lesquelles des distinctions terminologiques ont été établies entre synonymes. Ces cas ont exigé de renouveler la terminologie actuelle et de l'enrichir d'apports nouveaux, à la lumière des analyses juridiques approfondies.

Sur quels principes pourrait-on se baser pour l'établissement d'une terminologie juridique qui puisse constituer un instrument de travail de précision dont l'utilisation se fera sans répugnance ? A notre sens, cinq conditions devraient être prises en considération, qui peuvent se répartir en deux groupes :

A) Conditions de fond :

1. — Chaque idée doit se traduire par un mot ou une expression précise ;
2. — A chaque mot ou chaque expression doit correspondre une idée et une seule ;
3. — Dans la mesure du possible, le vocable doit contenir les éléments de définition du concept juridique ;

B) Conditions de forme :

1. — Le terme ou l'expression doit, autant que possible, être compris à la première lecture.
2. — Le vocable doit avoir une consonance vietnamienne.

Ce critérium établi, quels seront les procédés techniques auxquels on pourrait recourir pour atteindre ce but, ou tout au moins s'en rapprocher le plus possible ?

L'étude de l'évolution de la langue vietnamienne, en ce qui concerne la formation des mots et expressions nouveaux, démontre que la pratique a utilisé quatre techniques :

I. — La simple transcription phonétique du vocable étranger.

Grâce à cette méthode, la langue vietnamienne s'est enrichie de nombreux apports, dans le domaine des sciences expérimentales, pour désigner soit des outils et machines, soit des corps chimiques : bou-lon (bu lông), automobiles (ô tô), savon (xà phồng ou xà bông), etc... Cette technique pourrait-elle être utilisée, sans réserves, dans les sciences sociales ? Les Japonais, dont la langue est polysyllabique et à leur suite, les Chinois n'ont pas hésité parfois à employer la transcription phonétique quand la traduction se heurtait à quelque difficulté. Ainsi, trust (anglais : trustee) se rend that-dat-lu. La même technique a été adoptée plus récemment en Indonésie : Parle-men = Parlement, Konfêrensi = Conférence.

Une telle solution ne saurait être adoptée sans inconvénient au Vietnam. A la différence du japonais, du français et de l'anglais, la langue vietnamienne est monosyllabique. La transcription phonétique risque de donner naissance à des expressions hermétiques dont la consonance heurterait, par ailleurs, l'oreille vietnamienne.

On pourrait, cependant, y songer dans les rares hypothèses où l'institution juridique présente un caractère international ou dont la dénomination se prête à une transcription simple ou monosyllabique, tel que le chèque que souvent nous avons pris l'habitude d'appeler « sec », cartel (cac ten), cellule (xà lim).

II. — L'emploi exclusif du vietnamien.

Cette formation terminologique populaire présente, de manière incontestable, l'avantage de satisfaire aux conditions de forme : être compréhensible et avoir une consonance vietnamienne. Cependant, si le génie de notre langue peut ainsi puiser, dans ses propres ressources, pour créer un certain nombre de termes et expressions nouveaux, la technique ne s'avère pas toujours d'une utilisation aisée.

Dans notre syntaxe, où la place des mots confère à ces derniers une fonction grammaticale différente, elle conduit souvent à employer le même vocable, dans une même proposition, soit comme sujet, soit comme verbe.

De plus, au point de vue du fond, l'emploi exclusif des termes vietnamiens pourrait prêter à confusion. Utilisant cette technique, nous serions sans doute à même de traduire par exemple « désaveu de paternité » par « tũ con », expression foncièrement vietnamienne et élégante, à la fois, dans sa formule lapidaire. Cependant, elle présente l'inconvénient majeur d'évoquer cette autre institution de notre ancien droit qui consistait essentiellement à renier et à exhé rer un enfant incorrigible.

III. — Le recours au vocabulaire sino-vietnamien.

Les caractères chinois ont joué un rôle fondamental dans presque toutes les langues de l'Extrême-Orient. Comme le japonais et le coréen, le vietnamien est tributaire du chinois pour une part non négligeable de son vocabulaire. Toutefois ces termes, prononcés à la vietnamienne sont souvent déformés et toujours si bien moulés à la syntaxe de notre langue que l'usage en a obnubilé presque l'origine.

Grâce aux éléments de ce vocabulaire sino-vietnamien, une formation terminologique savante nous aiderait à triompher aisément des difficultés auxquelles nous accule la formation populaire. Méthode d'autant plus séduisante que la syntaxe chinoise nous offre par ailleurs la règle de contraction terminologique, visant par l'élimination des termes accessoires à obtenir des expressions dont l'élégante brièveté s'allie à une concision inégalée.

Ainsi accord préliminaire pourrait se traduire : *thĩa-uróc sỡ-bộ*. De la contraction syntaxique, jaillira la vigoureuse expression *sỡ-uróc*.

Il faudrait se garder, cependant, de tomber dans le défaut diamétralement opposé : celui d'une simple transposition du vocabulaire japonais ou chinois, servie par une vietnamisation purement formelle.

IV. — La méthode éclectique.

Seule, une méthode éclectique pourrait préserver le cachet exquis de notre langue d'une sinisation irréfléchie. La création des expressions nouvelles pourrait mettre à profit raisonnablement, à la fois, les élé-

ments nationaux et les apports étrangers. Cette synthèse intelligente contribuera à la formation des expressions dont l'élégance et la concision dépassent même les modèles étrangers. Ainsi, servitude d'alignement en sino-vietnamien se traduit khiêu trục lộ tuyến chỉ địa dịch quyền (*Médard. Vocabulaire des sciences morales et politiques p. 44*). Cette transposition ne saurait jamais être comprise, ni admise dans notre langue.

Utilisant la méthode éclectique, on aboutira à une expression combien plus simple et plus vietnamienne : địa dịch thẳng hàng.

Mieux encore, elle permet d'apporter une solution scientifique au problème des termes soi-disant synonymes. Souvent, les dictionnaires japonais et chinois n'établissent aucune différence entre des notions juridiques voisines : décentralisation, déconcentration ; abolition, abrogation ; traité, convention, accord, protocole ; déconfiture, faillite, banqueroute, etc ..

Sans aucune distinction, ils ont traduit par exemple, déconfiture, faillite, banqueroute par la même expression phá-sản. Cette simplification terminologique excessive ne saurait être admise dans le domaine juridique où chaque institution se caractérise par des traits particuliers. La combinaison de la formation populaire et de la formation savante, exploitant toutes nos ressources linguistiques, permettra d'établir des nuances inconnues des lexiques étrangers.

Nous pourrions traduire : déconfiture : vỡ nợ ; faillite : khánh-tận ; banqueroute : phá-sản.

La première expression relève du fond populaire, les deux dernières se réclament de la formation savante. Elle correspond, chacune, à l'esprit de l'institution qu'elle traduit.

Enfin, quand les circonstances s'y prêtent sans confusion, la méthode éclectique nous réserve une dernière ressource : la comparaison à propos d'un même concept, des éléments originaux du fond vietnamien avec les expressions de formation savante.

Ainsi, le mot capital aura cinq traductions : la première : vốn rentre dans le fond national ; les quatre

autres participent de l'essence sino-viétnamienne :
lư-bân, bân-kim, mầu-kim, cớ-kim.

A défaut d'une consécration officielle, nous avons estimé que seuls l'usage et l'expérience quotidienne pourront déterminer du choix définitif à faire, parmi ces termes équivalents.

Si nous avons cherché à trouver dans la langue vietnamienne des expressions équivalentes à celles de la langue juridique française, l'une des plus riches qui soit à l'heure actuelle, la même préoccupation de concision nous a incités, cependant, à faire un pas de plus. Souvent, le même terme exprime en français des idées sans doute voisines, mais qui ne laissent pas de relever des matières juridiques entièrement différentes. Dans ces cas, pour éviter toute confusion, nous nous sommes détachés du vocabulaire juridique français existant pour trouver une expression vietnamienne correspondant à chacune de ces diverses notions. Ainsi, s'expliquent les diverses acceptions techniques que le lecteur pourra trouver souvent au regard d'un même mot français.

Ainsi conçu, le dictionnaire qui se propose de réunir la terminologie essentielle des diverses branches du droit privé, du droit public et de l'économie politique ainsi que les termes du langage courant qui s'y rapportent, présente inéluctablement des erreurs et des défaillances.

D'avance, nous prions tous nos amis et lecteurs de recevoir en ces lignes, l'expression de notre vive gratitude pour les observations dont ils voudront bien nous faire bénéficier en vue de rendre notre œuvre moins imparfaite dans ses éditions ultérieures.

Saigon Janvier 1955

VU VAN MAU

Agrégé des Facultés de Droit

Vice-Doyen de la Faculté de Droit de Saigon

Premier Président de la Cour de Cassation

SÁCH THAM-KHẢO (Bibliographie)

Dưới đây chúng tôi chỉ ghi có loại tự-điền :

- VOCABULAIRE JURIDIQUE par H. Capitant
(Les Presses Universitaires de France — Paris, 1936)
- PETIT DICTIONNAIRE DE DROIT, par A. P. Charmantier
(Librairie Générale de Droit et de Jurisprudence — Paris)
- PETIT VOCABULAIRE D'HISTOIRE DU DROIT FRANÇAIS par G. Lepointe
(Éditions Domat Montchrestien — Paris, 1948)
- VOCABULAIRE DE DROIT ROMAIN par R. Monier
(Éditions Domat Montchrestien — Paris, 1949)
- NOUVEAU RÉPERTOIRE DE DROIT
(Jurisprudence Générale Dalloz — Paris, 1947-50)
- ENCYCLOPÉDIE DALLOZ — Répertoire de Droit Civil
(Jurisprudence Générale Dalloz — Paris, 1951-54)
- ENCYCLOPÉDIE DALLOZ — Répertoire de Droit Criminel
et de Procédure Pénale
(Jurisprudence Générale Dalloz — Paris, 1953-54)
- ENCYCLOPÉDIE DALLOZ — Procédure Pénale Tome Ier (A-E)
(Jurisprudence Générale Dalloz — Paris, 1955)
- ENCYCLOPÉDIE UNIVERSELLE DU 20e SIÈCLE
(Lettres, Sciences, Arts)
(Librairie Nationale — Paris, 1908)
- LAROUSSE DU XXe SIÈCLE
(Librairie Larousse — Paris, 1951)
- VOCABULAIRE FRANÇAIS-CHINOIS DES SCIENCES
POLITIQUES ET MORALES par J. Médard
(Société Française de Librairie et d'Édition — Tientsin, 1928)
- DICTIONNAIRE FRANÇAIS-JAPONAIS, par E. Raguet et
J. M. Martin
(Librairie Hakusuisha — Tokyo, 1921)

PHÁP-VIỆT TỪ-ĐIỀN, của Đào-Duy-Anh
(*Quan-hải Tùng-thư — Huế, 1936*)

HÁN-VIỆT TỪ-ĐIỀN, của Đào-Duy-Anh
(*Nhà in Tiếng Dân — Huế, 1932*)

HÁN-VIỆT TÂN TỪ-ĐIỀN, của Hoàng-Thúc-Trâm
(*Nhà sách Vĩnh-Bảo — Saigon, 1951*)

ĐẠI-NAM QUẮC-ÂM TỰ-VỊ, của Huỳnh-Tĩnh-Cửu
(*Imprimerie Rey, Curtol et Cie — Saigon 1895*)

VIỆT-NAM TỰ-ĐIỀN, của Hội Khai-Trí Tiến-Đức
(*Nhà in Trung-Bắc Tân-Văn — Hanoi, 1931*)

DICTIONNAIRE ANNAMITE - CHINOIS - FRANÇAIS,
par G. Hue
(*Imprimerie Trung-Hòa — Hanoi, 1937*)

NHỮNG CHỮ VIẾT TẮT (ABRÉVIATIONS)

<i>a.</i>	adjectif
<i>adv.</i>	adverbe
<i>c-ù-d.</i>	c'est-à-dire
<i>ds.</i>	dùng sai
<i>f.</i>	fémimin
<i>h.</i>	hay
<i>m.</i>	masculin
<i>n.</i>	nom
<i>nh.</i>	như
<i>tl.</i>	tức là
<i>v.</i>	verbe
<i>v.l.</i>	viết tắt
<i>x.</i>	xem

A

AB ABRUPTO

— Đột-nhiên, đột-ngột.

AB ABSURDO

Raisonner — --

— Theo phép phản-lý.
Biện-luận theo phép phản-lý.

ABAISSMENT

— *des prix*

— *des vassaux*

— *du coût de la vie*

— *d'une peine*

— *d'une taxe*

Sự hạ thấp ; sự giảm bớt.

— Sự ức-chế.

-- Sự suy-đời.

Giảm bớt vật-giá, hạ giá.

Giảm thế-lực chư-hầu, ức-chế
chư-hầu.

Giảm giá sinh-hoạt.

Giảm hình.

Giảm thuế.

ABAISSER

— Hạ thấp ; giảm bớt.

— Ức-chế.

ABALIÉNATION

— *de terres*

— *de troupeaux*

— Sự nhượng, sự nhượng-dữ.

Nhượng đất.

Nhượng bầy súc-vật.

ABALIÉNER

— Nhượng, nhượng-dữ.

ABANDON

A l'—

Délit d'—

Faculté d'—

— *d'accusation*

— *d'actif*

— *d'actif à la suite d'un
concordat*

— *d'animaux*

— *d'armes*

— *de biens*

— *de communauté*

— *de conclusions*

— *de domicile*

— *de domicile conjugal*

— *de drapeau*

— *de famille*

— *de femme enceinte*

— *de la partie d'un fonds
grevé de servitude*

— *de la possession*

— *de la procédure*

— *de la propriété*

— *de marchandises*

— *de mitoyenneté*

— *de navire*

— *d'enfant*

— *de poste*

— *de poste devant l'en-
nemi*

— *de poursuite*

— *d'épouse*

— *des affaires*

— Sự bỏ, sự bỏ rơi, sự bỏ liều,
sự bỏ phóng.

— Sự phứt-bỏ, sự phứt-chỉ ; sự phứt-
khí, sự di-khí, sự phóng-khí.

— Sự nhượng-bỏ, sự phó-nhượng,
sự phao-khí.

Bỏ liều.

Tội phứt-khí.

Nhượng-quyền phó-nhượng.

Phứt-bỏ cáo-lố.

Phó-nhượng tích-sản.

Phó-nhượng tích-sản vì có
hài-trúc.

Bỏ rong súc-vật.

Bỏ phóng khí-giói.

Phó-nhượng tài-sản.

Phó-nhượng cộng-thông tài-
sản.

Rút-bỏ lý-đoán, phứt-chỉ lý-
đoán.

Bỏ cư-sở.

Bỏ cư-sở hôn-nhân.

Bỏ hàng-ngũ.

Bỏ-phứt gia-đình.

Bỏ-phứt vợ có thai.

Nhượng - bỏ phần đất chịu
địa-dịch.

Bỏ quyền chấp-hữu.

Thời kiện, hưu-tụng.

Bỏ quyền sở-hữu.

Phóng-thí hàng-hóa.

Nhưng bỏ tường chung, phó-
nhượng cộng-bích.

Bỏ tàu, khi-thuyền.

Bỏ-phứt con cái, khí-nhi.

Bỏ đồn ; bỏ sở.

Bỏ đồn trước quân-dịch.

Thời truy-lố, phứt-bỏ truy-lố.

Bỏ-phứt vợ, khí-thờ.

Bỏ bê công-việc, phứt-nghệp.

ABATTAGE

- Taxe d'—*
 -- *d'arbres*
 -- *clandestin d'animaux*

- Sự chặt cây, sự đốn cây, sự phạt-mộc.
 — Sự giết súc-vật, sự sát-sinh, sự tề-sinh.
     Thuế sát-sinh.
     Tội đốn cây.
     Giết lậu súc-vật.

ABATTEMENT

- *à la base*
 — *familial*

- Sự hạ xuống.
 — Sự giảm-trừ ; sự giảm thuế ; sự trừ thuế.
     Giảm-trừ tại gốc.
     Giảm-trừ vì giá-đảm.

ABATTOIR

- *municipal*
 -- *public*

- Lò lợn (heo), lò sát-sinh, sở tề-sinh.
     Lò sát-sinh thị-xã.
     Lò sát-sinh công-cộng.

ABBAYE

- Tu-viện.

ABBÉ

- Tu-viện-trưởng.

ABBESSE

- Nữ tu-viện-trưởng.

ABDICATAIRE

- Empereur —*

- Thoái-vị ; nhượng-quyền.
     Hoàng-đế thoái-vị, tấu-hoàng.

ABDICATIO LIBERORUM

- Từ-bỏ con-cái, từ con (Cổ La-mã).

ABDICATION

- *de l'autorité maritale*
 — *de l'autorité paternelle*
 — *d'un droit*
 — *d'un roi*

- Sự từ-bỏ, sự thoái-khước.
 — Sự nhượng-quyền ; sự thoái-vị.
     Từ-bỏ phu-quyền, thoái-khước phu-quyền.
     Từ-bỏ thân-quyền, thoái-khước thân-quyền.
     Thoái-khước quyền-lợi.
     Sự thoái-vị của một ông vua.

ABDICATIO TUTELÆ

- Thoái-khước quyền giám-hộ (Cổ La-mã).

ABDIQUER-- *x. ABDICATION.***ABERRATION**

— *des idées*
— *mentale*

— Sự sai-lầm, sự lạc-lỡng.
Tur - tưởng lạc - lỡng.
Tinh - thần thác - loạn.

ABERRER— *x. ABERRATION.***AB INTESTAT**

Succession — —

— Không chúc-thư, vô di-chúc.
Thừa-kế vô di-chúc.

AB IRATO

Acte fait — —
Testament — —

— Nhân cơn giận.
Chứng-thư lập nhân cơn giận.
Chúc-thư lập nhân cơn giận.

ABJURATION

— *de parenté*

— Sự bội-giáo, sự bội-đạo.
— Sự bỏ không theo, sự thề bỏ,
sự thệ-tuyệt.
Thệ-tuyệt thân-thích (*xra*).

ABJURATOIRE

Acte —

— *x. ABJURATION.*
Hành-vi bội-giáo.

ABJURER— *x. ABJURATION.***ABOI**

Commerçant ruiné et
aux —

— Thố cùng.
Nhà buôn kiệt-sản và cùng-thố.

ABOLIR— *x. ABOLITION.***ABOLISSABLE**— *x. ABOLITION.***ABOLISSEMENT**

— *des abus*
— *des privilèges*

— *nh. ABOLITION.*
Bãi-bỏ hà-lạm.
Bãi-bỏ đặc-quyền.

ABOLISSEUR— *x. ABOLITION.***ABOLITIF**

Loi —

— *x. ABOLITION.*
Đạo-luật phế-chỉ.

ABOLITION

— Sự bãi-bỏ, sự bãi-trừ, sự phế-bỏ, sự phế-trừ, sự phế-hủy, sự truất-phế.

Clause d'—

Lettre d'—

— *de la prostitution*

— *de la royauté*

— *de l'esclavage*

-- *des poursuites*

-- *d'une loi*

— *d'une peine*

-- *du patronat*

— *du salariat*

-- *expresse*

— *tacite*

— Sự phế-chỉ.

— Sự xá-miễn.

Ước-khoản bãi-trừ.

Xá-miễn chiếu.

Phế-bỏ chế-độ mãi-dám, phế-dám.

Phế-bỏ chế-độ quân-quyền, phế-quân.

Phế-bỏ chế-độ mãi-nô, phế-nô.

Phế-bỏ truy-lố.

Phế-chỉ đạo-luật.

Bãi-bỏ hình-phạt.

Bãi-bỏ chế-độ chủ-nhân.

Bãi-bỏ chế-độ lao-công.

Phế-chỉ minh-thị, minh-phế.

Bãi-bỏ minh-thị, minh-bãi.

Phế-chỉ mặc-nhiên, mặc-phế.

Bãi-bỏ mặc-nhiên, mặc-bãi.

ABOLITIONNISME

— Thuyết giải-phóng nô-lệ, thuyết phế-nô.

— Thuyết phế-bỏ quan-thuế.

ABOLITIONNISTE

— Người chủ-trương phế-nô.

-- Người chủ-trương phế-bỏ quan-thuế.

ABOLITOIRE

— *x. ABOLITION.*

ABOMINABLE

Crime —

— Ghê-lởm, ghê-gớm, gớm-ghiếc.

Tội-ác ghê-lởm.

ABOMINATION

-- Sự gớm-ghiếc, sự ghê-gớm, sự ghê-lởm.

ABOMINER

— *x. ABOMINATION.*

ABONDANCE

— Sự có nhiều ; sự trù-phú, sự phong-phú.

ABONDER

— *x. ABONDANCE.*

ABONNÉ

- Người mua (*h. thuê*) bao ; người mua dài hạn ; người đình-cầu ; người bao-đính.

ABONNEMENT

- Assurance par —*
- Police d'—*
- *au timbre des valeurs mobilières*
- *aux journaux*
- *collectif*
- *général*
- *individuel*
- *par corporation*

- Sự mua (*h. thuê*) bao ; sự bao-đính, sự đình-cầu.
- Sự bao thuê.
- Bảo-hiêm bao-đính.
- Khế-ước bao-đính.
- Bao thuê niêm giá-khoản động-sản.
- Mua báo dài hạn, đình-cầu báo-chí.
- Bao-đính cộng-đồng.
- Bao-đính tổng-quát.
- Bao - đình cá - nhân.
- Bao-đính tập-đoàn.

ABONNER

- *x. ABONNEMENT.*

ABORDAGE

- Action d'—*
- Clause d'—*
- Indemnité d'—*
- *doublement fautif*
- *fautif*
- *fluvial*
- *fortuit*
- *maritime*
- *non maritime*
- *proprement dit*

- Sự lại gần.
- Sự tàu (*h. thuyền*) đụng nhau, sự thuyền-đột, sự kịch-đột.
- Tổ-quyền thuyền-đột.
- Ước-khoản thuyền-đột.
- Bồi-lỗn thuyền-đột.
- Thuyền-đột song-phương quá-thất.
- Thuyền-đột quá-thất.
- Thuyền-đột giang-hà.
- Thuyền-đột ngẫu-nhiên.
- Thuyền-đột dương-hải.
- Thuyền-đột ngoại-dương-hải.
- Thuyền-đột đích-danh.

ABORDÉ

- Navire —*

- Tàu (*h. thuyền*) bị kịch-đột, bị-đột-thuyền.
- Tàu bị kịch-đột.

ABORDER

- *x. ABORDAGE.*
- Xông vào, lập-kích.
- Đề-cấp.

- *l'ennemi*
- *une question*

- Xông vào địch.
- Đề-cấp một vấn-đề.

ABORDEUR

- Navire* —

- Tàu (*h.* thuyền) kích-đột, đột-thuyền.
- Tàu kích-đột.

ABORIGÈNE

- Bản-thờ ; thờ-trước.

ABORIGÈNES

- Thờ-dân.

ABORNAGE

- *nh.* *ABORNEMENT.*

ABORNEMENT

- Sự cắm ranh, sự phân ranh, sự phân giới.

ABORNER

- *x.* *ABORNEMENT.*

ABORTIF

- Manœuvres* —
- Vente des substances* —

- Làm trụy-thai, đọa-thai.
- Thủ-đoạn đọa-thai.
- Bán những chất đọa-thai.

ABOUCHEMENT

- *des témoins*

- Sự tiếp-xúc, sự tiếp-hợp.
- Nhân-chứng tiếp-xúc với nhau.

ABOUCHER

- S'*—

- *x.* *ABOUCHEMENT.*
- Tiếp-xúc.

ABOUTIR

- *à un accord*
- *à un arrangement*

- Dẫn lối, kết-quả, thành-tựu.
- Dẫn lối thỏa-hiệp.
- Dẫn lối thuận-giải.

ABOUTISSANTS

- *x.* *TENANTS ET ABOUTISSANTS.*

ABOUTISSEMENT

- *d'une politique*

- *x.* *ABOUTIR.*
- Kết-quả của một chính-sách.

ABRÉGÉ

- Histoire* —
- Texte* —
- *d'économie politique*
- *de droit commercial*

- Khái-lược, yếu-lược.
- Lược-sử.
- Lược-văn.
- Kinh-tế-học khái-lược.
- Thương-luật khái-lược.

ABRÉGER— *les débats*— Thu ngắn ; tóm-lắt, lược-lả.
Thu ngắn cuộc thảo-luận.**ABRÉVIATEUR**

— Người tóm-lắt, toát-yếu-giã.

ABRÉVIATIF— *Signe* —— Tóm-lắt, giản-lược.
Dấu tắt.**ABRÉVIATION**

— Sự tóm-lắt, sự giản-lược.

— Sự viết tắt.

— Chữ tắt, tiếng tắt.

ABRI— *Procurer* —

— Nơi trú-àn.

— Chỗ tị-nạn.

Cấp nơi trú-àn.

ABROGATIF— *Loi* —— *x. ABROGATION.*

Đạo-luật phế-bãi.

ABROGATION— *d'une coutume*— *d'une loi*— *d'un règlement*— *d'un usage*— *expresse*— *implicite*— *tacite*

— Sự bãi-bỏ, sự phế-bỏ, sự phế-bãi, sự phế-chỉ.

— Sự bãi-trừ.

Bãi-bỏ tục-lệ.

Bãi-bỏ đạo luật.

Bãi-bỏ pháp-quy.

Bãi-bỏ tập-quán.

Bãi-bỏ minh-thị, minh-bãi.

Bãi-bỏ ám-thị, ám-bãi.

Bãi-bỏ mặc-nhiên, mặc-bãi.

ABROGATOIRE— *Clause* —— *x. ABROGATION.*

Ước-khoản bãi-trừ.

ABROGEABLE— Có thể bãi-bỏ ; có thể bãi-trừ ;
khả-bãi.**ABROGER**— *x. ABROGATION.***ABSENCE**— *Déclaration d'—*— *Présomption d'—*

— Sự vắng mặt, sự khiếm-diện.

Sự biệt-lích, sự thất-tung.

— Sự không có, sự thiếu, sự khiếm-khuyết, sự khuyết-phạp.

Tuyên-cáo thất-tung.

Suy-đoán thất-tung.

- *de conditions*
- *des parties*
- *de volonté*
- *illégal*

Khiếm-khuyết điều-kiện.
 Đương-sự vắng mặt, đương-sự
 khiếm-diện.
 Thiếu ý-chí, khiếm-khuyết
 ý-chí.
 Vắng mặt trái-phép, khiếm-
 diện trái-phép.

ABSENT-- *x. ABSENCE.***ABSENTÉISME**

-- Phép bất-tại khai-khẩn.

ABSENTÉISTE*Doctrine* —

Bất-tại khai-khẩn.
 Chủ-nghĩa bất-tại khai-khẩn.

ABSENTER (S')

-- Vắng mặt.

ABSOLU

Acceptation —
Gouvernement —
Majorité —
Monarchie —
Pouvoir —
Valeur —
Vérité

— Tuyệt-đối.
 — Không điều-kiện.
 — Chuyên-chế.
 Tự-nhận không điều-kiện.
 Chính-thề chuyên-chế.
 Đa-số tuyệt-đối.
 Quân-chủ chuyên-chế.
 Bình-quyền chuyên-chế.
 Giá-trị tuyệt-đối.
 Chân-lý tuyệt-đối.

ABSOLUITÉ

— Tuyệt-đối tính.

ABSOLUTION

Jugement d'—
d'un accusé

— Sự xá - miễn, sự miễn - tội, sự
 giải-tội.
 Ân miễn-tội.
 Miễn-tội bị-cáo.

ABSOLUTOIRE

Circonstances —
Excuse —
Sentence --

— *x. ABSOLUTION.*
 Tình-trạng giải-tội.
 Khoan-miễn giải-tội.
 Phán-định miễn-tội.

ABSOLUTISME— Sự chuyên-chế ; chính-thề
 chuyên-chế.

— *de la Convention*

Chính - thề chuyên - chế dưới
thời Ước-pháp.

— *de l'ancien régime*

Chính-thề chuyên-chế dưới
cựu-chế.

ABSOLUTISTE

— *x. ABSOLUTISME.*

ABSORBER

— *x. ABSORPTION.*

ABSORPTION

— *de peine*

— Sự hợp-tính, sự thôn-tính.

— *d'une compagnie*

Hợp-tính hình-phạt.

Hợp-tính một công-ty.

ABSOUÐRE

— *x. ABSOLUTION.*

ABSTENIR (S')

— *x. ABSTENTION.*

ABSTENTION

— Sự không làm, sự bất-hành.

-- Sự không dự, sự bất-tham-gia.

— Sự bỏ quyền, sự khí-quyền.

— Sự từ-tuyệt, sự hồi-tỵ, sự cáo-
thoái.

Délit d'—

Tội bất-hành.

— *de juge*

Thăm-phán hồi-tỵ, thăm-phán
cáo-thoái.

— *délictueuse*

Từ-tuyệt phạm-pháp.

— *de secours en cas de
péril*

Từ-tuyệt cứu-nguy.

— *des électeurs*

Khí-quyền luyện-cử.

— *de témoignage*

Từ-tuyệt khai-chứng.

— *de témoins*

Từ-tuyệt làm chứng.

— *de vote*

Khí-quyền đầu-phiếu.

— *d'héritier*

Khí-quyền di-kế.

— *du devoir conjugal*

Từ-tuyệt nghĩa-vụ hôn-nhân.

ABSTENTIONNISME

— *x. ABSTENTION.*

— Thuyết bất-tham-gia.

ABSTENTIONNISTE

— *x. ABSTENTIONNISME.*

ABSTRACTION

— Trừu-tượng.

-- Sự trừu-xuất.

Faire — de

Trừu-xuất.

ABSTRAIRE

— Trừu-xuất.

ABSTRAIT*Idee* —*Raisonnement* —*Science* —

— Trừu-tượng.

Ý-niệm trừu-tượng.

Biện-luận trừu-tượng.

Khoa-học trừu-tượng.

ABSTRUS

— Tối nghĩa, khó hiểu.

ABSURDE (a)*Raisonnement* —

— Vô-lý, bội-lý.

Biện-luận vô-lý.

ABSURDE (n)*Démontrer par l'—**Raisonner par l'—*

— Sự vô-lý, sự bội-lý.

— Phép phản-lý.

Chứng-minh theo phép phản-lý.

Biện-luận theo phép phản-lý.

ABSURDITÉ

— Sự vô-lý.

ABUS*Séduction accomplie à l'ai-*
de d'— d'autorité
— *d'autorité*— *d'autorité contre la*
chose publique— *d'autorité contre les*
particuliers— *de blanc seing*— *de confiance*— *de confiance qualifié*— *de constitution de par-*
tie civile— *de dépot*— *de droit*

— Sự lạm-dụng, sự quá-lạm, sự hà-lạm.

— Tệ-tập, ác-tập.

— Thiện-quyền.

Quyền-dĩ bằng cách lạm-dụng quyền-uy.

Lạm-dụng quyền-uy, hoành-quyền.

Thiện-quyền đối với sự-vật công-cộng.

Thiện-quyền đối với tư-nhân.

Lạm-dụng bạch-khế.

Bội-tín.

Bội-tín gia-trọng, bội-tín đặc-xưng.

Lạm-dụng quyền đứng dân-sự nguyên-cáo.

Lạm-dụng sự ký-thác.

Lạm-dụng pháp-luật, lạm-pháp.

- *de jouissance*   Lạm-dụng sự hưởng-thụ, lạm-hưởng.
- *de louage*   Lạm-dụng sự cho thuê.
- *de mandat*   Lạm-dụng sự ủy-quyền.
- *de nantissement*   Lạm-dụng sự cầm-cổ.
- *de pavillon*   Lạm-dụng kỹ-xí.
- *de pouvoir*   Việt-quyền.
- *de prêt à usage*   Lạm-dụng sự tá-dụng.
- *de procédure*   Lạm-dụng tố-tụng, lạm-tổ.
- *de puissance*   Lạm-dụng cường-quyền.
- *des besoins, des pas-*
sions et des faiblesses
d'un mineur   Lạm-dụng nhu-cầu, thị-hiểu
và khuyết-nhược của vị-thành-
niên.
- *des droits*   Lạm-quyền.
- *d'influence*   Lạm-dụng quyền-thế, lạm-
dụng thế-lực.

ABUSER

- *de son influence*
- *d'une femme*

- Lừa-dối, dụ-hoặc.
- Lạm-dụng, lợi-dụng.
Lạm-dụng thế-lực.
Cường-gian đàn-bà.

ABUSEUR

- Lừa-dối, dụ-hoặc.

ABUSIF

- Appel* --
- Emission* --
- Peine* --
- Usage* --

- Lạm-dụng.
- Quá-lạm.
Lạm-kháng.
Lạm-phát.
Lạm-hành.
Lạm-dụng.

ABUSIVEMENT

- *x. ABUSIF.*

ABUSUS

- Tiêu-phí quyền.

ACADÉMICIEN

- Vị hàn-lâm.

ACADÉMICIENNE

- Vị nữ hàn-lâm.

ACADÉMIE

- Học-viện.
- Hàn-lâm viện.
- Đại-học khu.

Inspecteur d'—
Recteur d'—
 — *d'agriculture*
 — *de droit international*
 — *de médecine*
 — *des beaux-arts*
 — *des inscriptions et belles-lettres*
 — *des sciences*
 — *des sciences morales et politiques*
 — *Française*

Đại-học thanh-tra.
 Đại-học khu-trưởng.
 Học-viện canh-nông.
 Học-viện quốc-tế-pháp.
 Học-viện y-khoa.
 Học-viện mỹ-thuật.
 Học-viện đăng-ký mỹ-văn.

Học-viện khoa-học.
 Luận-chính học-viện.

Viện Hàn-lâm Pháp.

ACADÉMIQUE

Fauteuil —

— Thuộc về hàn-lâm.
 Ghế hàn-lâm.

ACCABLANT

Preuve —

— Ranh-rành, hiển-nhiên.
 Chứng-cớ hiển-nhiên.

ACCALMIE

Période d'—

— Sự tạm-yên.
 Thời-kỳ tạm-yên.

ACCAPAREMENT

— *de denrées*
 — *de marchandises*
 — *du marché*
 — *du pouvoir*

— Sự độc-chiếm, sự bao-lãm; sự thiện-lãm, sự lũng-đoạn.
 Thiện-lãm thực-phẩm.
 Thiện-lãm hàng-hóa.
 Lũng-đoạn thị-trường.
 Thiện-quyền, chuyên-quyền.

ACCAPARER

— *x. ACCAPAREMENT.*

ACCAPAREUR

— Kẻ thiện-lãm; kẻ lũng-đoạn.

ACCÉDER

— *à une demande*

— Tới, đến.
 — Chấp-nhận.
 Chấp-nhận lời thỉnh-cầu.

ACCÉLÉRATION

Coefficient d'—
 — *de la procédure*
 — *des travaux*

— Sự xúc-tiến.
 — Gia-tốc.
 Hệ-số gia-tốc.
 Xúc-tiến tố-tụng.
 Xúc-tiến công-lác.

— *d'une affaire*

Xúc-tiến công-việc.

ACCÉLÉRER

— *x. ACCÉLÉRATION.*

ACCENSE

— Tiện-dân (Cổ La-mã).
— Tỳ-phái tòa-án.

ACCENSEMENT

— *x. ACCENSER.*

ACCENSER

— Cho thuê ruộng đất.

ACCENT

— Dấu.
— Giọng.

ACCENTUER

— Đánh dấu.
— Uốn giọng.
Tỏ rõ.

S'—

ACCEPTABILITÉ

Khả-nhận tính.

ACCEPTABLE

— Có thể nhận được, khả-nhận.
Điều-kiện khả-nhận.

Conditions —

ACCEPTANT

— Người thừa-nhận.

ACCEPTATION

— Sự chịu nhận, sự thụ-nhận.
— Sự thừa-nhận.
— Sự nhận trả, sự ưng-hoàn.

*Protêt faite d'—
— bénéficiaire*

Chứng-thư cự-tuyệt ưng-hoàn.
Thụ-nhận biệt-lợi, thụ-nhận hạn-định.

*Refus d'—
— conditionnelle
— d'adjudication*

Cự-tuyệt ưng-hoàn.
Thụ-nhận có điều-kiện.
Thụ-nhận phách-mại.
Thụ-nhận đấu thầu.

— *de caution*
— *de communauté*
— *de consignation*
— *de donation*
— *d'effet de commerce*
— *de legs*
— *de lettre de change*
— *des risques*

Thừa-nhận bảo-lãnh.
Thụ-nhận cộng-lhông tài-sản.
Thừa-nhận dự-ký.
Thụ-nhận tặng-dữ.
Ưng-hoàn thương-phiếu.
Thụ-nhận di-tặng.
Ưng-hoàn hối-phiếu.
Thừa-nhận rủi-ro.

- *de stipulation pour au-*
trui
  - *de succession*
  - *de traite*
  - *en blanc*
  - *expresse*

  - *implicite*
  - *ordinaire*
  - *par intervention*
  - *partielle*
  - *provisoire*

  - *pure et simple*
  - *sans condition*
  - *sans réserve*
  - *sous bénéfice d'inven-*
taire
  - *sous réserve*
  - *tacite*
- Thụ-nhận cấu-ước cho tha-nhận.
Thụ-nhận thừa-kế.
Ứng-hoàn hồi-phiếu.
Ứng-hoàn bạch-phiếu.
Thừa-nhận minh-thị, minh-nhận.
Thừa-nhận ám-thị, ám-nhận.
Thừa-nhận thông-thường.
Can-thiệp ứng-hoàn.
Thụ-nhận một phần, thụ-nhận nhất-bộ.
Thừa-nhận tạm-thời, tạm-nhận.
Thừa-nhận đơn-thuần.
Thừa-nhận không điều-kiện.
Hoàn-toàn thừa-nhận.
Thụ-nhận với biệt-lợi toàn-kê,
thụ-nhận hạn-định.
Thụ-nhận lưu-quyền.
Thừa-nhận mặc-nhiên, mặc-nhận.

ACCEPTER

— *x. ACCEPTATION.*

ACCEPTEUR

- Intervenant* —
  - *d'une lettre de change*
- Người ứng-hoàn.
— Người thụ-nhận.
Người can-thiệp ứng-hoàn.
Người ứng-hoàn hồi-phiếu.

ACCÈS

- Droit d'—*
  - *aux fonctions publi-*
ques
  - *aux carrières libérales*
- Lối vào, đường vào.
— Quyền vào, quyền gia-nhập.
— Quyền tham-dự.
Quyền qua đất.
Quyền tham-dự công-vụ.
Quyền làm nghề tự-do.

ACCEPTION

- Le juge ne doit faire — de*
personne
  - *figurée*
- Nghĩa.
— Sự vị-nễ.
Thăm-pháo không được vị-nễ ai.
Nghĩa bóng.

- *large*
- *propre*
- *restreinte*

Nghĩa rộng.
Nghĩa đen.
Nghĩa hẹp.

ACCESSIBILITÉ

- *des citoyens à tous les emplois*

-- *x. ACCESSIBLE.*

Quyền các công-dân được tham-dự tất cả các chức-vụ.

ACCESSIBLE

- Có thể đến (tới), có thể đạt.
- Có thể làm.
- Có thể tham-dự; có thể gia-nhập.

ACCESSION

Droit d'—

- *à la nationalité*
- *artificielle*
- *à un traité*

- *au pouvoir*
- *au trône*
- *aux fonctions publiques*
- *de territoire*
- *immobilière*
- *industrielle*

- *mixte*
- *mobilière*
- *naturelle*
- *par adjonction*
- *par mélange*

- Sự phụ-thêm.
- Sự tới, sự tới, sự đạt.
- Sự tham-dự ; sự gia-nhập.
- Quyền phụ-thêm.
- Gia-nhập quốc-tịch.
- Phụ-thêm nhân-tạo.
- Gia-nhập điều-ước, nhập-ước.
- Tham-dự chính-quyền.
- Lên ngôi, tức-vị.
- Tham-dự chức-vụ công.
- Phụ-thêm lãnh-thổ.
- Phụ-thêm bất-động-sản.
- Phụ-thêm công-nghiệp (h. kỹ-nghệ).
- Phụ-thêm hỗn-hợp.
- Phụ-thêm động-sản.
- Phụ-thêm thiên-nhiên.
- Phụ-thêm tiếp-hợp.
- Phụ-thêm hỗn-hòa.

ACCESSOIRE

- Chose —*
- Clause —*
- Contrat --*
- Créance --*
- Frais —*

- Phụ-thuộc, ngoại-phụ, gia-phụ.
- Phụ-vật.
- Phụ-khoản.
- Phụ-khế.
- Trái-quyền phụ-thuộc.
- Phụ-phí.

L'— suit le principal

Peine —

Principal et --

Théorie de l'—

Phụ tòng chính.

Phụ-hình.

Chính-khoản và phụ-khoản.

Thuyết gia-phụ.

ACCESSOIREMENT

— *x. Accessoire.*

**ACCESSORIUM SE-
QUITUR PRINCI-
PALE**

— Phụ tòng chính.

ACCIDENT

Par —

Victime d'—

— *d'automobile*

— *d'aviation*

— *de chemin de fer*

— *de circulation*

— *de force majeure*

— *de personne*

— *de travail*

— Tai-nạn.

— Biến-cố.

— Sự ngẫu-nhiên, sự đột-nhiên.
Đột-nhiên.

Người ngộ-nạn.

Nạn xe hơi, tai-nạn xe hơi.

Nạn máy bay, tai-nạn phi-cơ.

Nạn xe lửa, tai-nạn hỏa-xa.

Tai-nạn giao-thông.

Biến-cố bất-khả-kháng.

Tai-nạn về người.

Tai-nạn lao-động.

ACCIDENTALITÉ

— Tính bất-ngờ, tính ngẫu-nhiên.

ACCIDENTÉ

Voiture —

— *du travail*

— Ngộ nạn.

Xe ngộ nạn.

Người ngộ nạn lao-động.

ACCIDENTEL

Mort —

— Bất-ngờ, ngẫu-nhiên.

Chết bất-ngờ.

ACCIPIENS

— Người tiếp-nhận.

ACCISE

— Thuế tiêu-phí (Anh).

— Thuế-suất.

ACCLAMATIF

Vote —

-- Hoàn-hô.

Biểu-quyết theo lối hoan-hô.

ACCLAMATION

Voter par —

— Sự hoan-hô, sự tung-hô.

Biểu-quyết theo lối hoan-hô.

- ACCLAMER** -- *x. ACCLAMATION.*
- ACCOINTANCE** -- Sự tư-giao.
- ACCOINTÉ** -- Thân-bằng (xưa).
- ACCOINTER (S')** -- Tư-giao.
- ACCOMMODANT** -- Nhu-hòa.
- ACCOMMODEMENT** -- Sự thuận-giải.
- ACCOMMODER** -- *x. ACCOMMODEMENT.*
- ACCOMPAGNATEUR** -- Người đầu-cơ giá-khoán.
- ACCOMPLI** -- Xong, rồi, thành-tựu.
 -- Trọn- vẹn, đầy- đủ, hoàn-toàn.
Fait -- Việc đã rồi, việc đã thành.
Mérite -- Giá-trị hoàn-toàn.
Vingt ans -- Hai mươi tuổi trọn.
- ACCOMPLIR** -- *x. ACCOMPLISSEMENT.*
- ACCOMPLISSEMENT** -- Sự làm xong-xuôi, sự làm tròn (trọn), sự hoàn-thành, sự thành-tựu.
 -- *d'un devoir* Làm tròn nhiệm-vụ.
 -- *d'une formutité* Hoàn-thành qui-thức.
 -- *d'un projet* Thành-tựu trừ-hoạch.
- ACCONAGE** -- Sự chuyên hàng ở bến tàu.
Contrat d' -- Khế-ước chuyên hàng.
- ACCONIER** -- Người chuyên hàng ở bến tàu.
- ACCORD** -- Sự thỏa-thuận.
 -- Thỏa-ước.
Commun -- Đồng-ý, đồng lòng.
 -- *bilatéral* Thỏa-ước song-phương.
 -- *commercial* Thỏa-ước thương-mại.

- *des parties* Sự thỏa-thuận của các đương-sự.
- *diplomatique* Thỏa-ước ngoại-giao.
- *franco-vietnamien* Thỏa-ước Pháp-Việt.
- *international* Thỏa-ước quốc-tế.
- *militaire* Thỏa-ước quân-sự.
- *mutuel* Thỏa-ước hỗ-trương.
- *plurilatéral* Thỏa-ước đa-phương (h. phức-phương).
- *postal* Thỏa-ước bưu-chính.
- *professionnel* Thỏa-ước nghệ-nghiệp.
- *régional* Thỏa-ước địa-phương.

ACCORDABLE

- Délai de grâce* —
- Plaideurs peu* —

- *x. ACCORDER.*
 Ân-hạn có thể ban được.
 Những người tranh-tụng khó hòa-giải.

ACCORDAILLES

- Lễ ký hôn-ước.
- Lễ hỏi, lễ đính-hôn.

ACCORDÉ

- Chồng chưa cưới, vị-hôn-phu.

ACCORDÉE

- Vợ chưa cưới, vị-hôn-thê.

ACCORDER

- *deux adversaires*
- *le sursis*
- *un délai de grâce*

- Ban, cho.
- Hòa-giải.
 Hòa-giải hai đối-phương.
 Cho án treo.
 Ban ân-hạn.

ACCOSTAGE

- Sự ghé bến.
- Sự đi ven bờ.

ACCOSTER

- *x. ACCOSTAGE.*

ACCOUCHEMENT

- Déclaration d'—*

- Sự sinh đẻ, sự ở cũ, sự lâm-bồn.
- Sự đỡ đẻ.
 Khai lâm-bồn.

ACCOUCHER

- *x. ACCOUCHEMENT*

ACCRÉDITATION

- *x. ACCRÉDITER.*

ACCRÉDITER

- *un ambassadeur*
- *un bruit*
- *commissionnaire*

- Làm cho người ta tin.
- Giao tin-nhiệm-thư.
- Xin mở thái-trương cho.
Giao tin-nhiệm-thư đại-sứ.
Làm cho người ta tin-tưởng một tin đồn.
Xin mở thái-trương cho người nha-bảo.

ACCRÉDITEUR

- Người bảo-chứng.

ACCRÉDITIF

- Thái-trương.

ACCREDITATION

- Quyền tằng phần.
- Sự tằng lên.

ACCRETION

- Sự tằng lên, sự thêm lên.

ACCROISSEMENT

- Sự tằng lên, sự thêm lên.
- Sự tằng phần ; sự tằng-phú.
- Đất bồi.

- Droit d'—*
- Droits d'—*
- *de la population*
- *du territoire*
- *légal en faveur de l'afné*

- Quyền tằng phần.
- Thuế tằng-phú.
- Tằng-gia dân-số.
- Tằng-gia lãnh-thổ.
- Sự tằng phần pháp-định cho trưởng-nam (xưa).

ACCROIT

- Phần tằng-súc.

ACCROITRE

- Tằng lên, thêm lên.

ACCROUTE

- Phần đất bồi.
- Phần rừng lan rộng ra.

ACCUEIL

Faire bon — à une traite

- Sự tiếp-đãi.
Sẵn-sàng nhận trả hối-phiếu.

ACCUEILLIR

- *une demande*

- Tiếp-đãi.
- Chấp-nhận.
Chấp đơn.

ACCUMULATION

- Sự góp - nhặt ; sự dồn lại, sự chùng-chất, sự súc-lích, sự lũy-lích.

- ACENSE** — *nh.* ACCENSE.
- ACENSEMENT** — *nh.* ACCENSEMENT.
- A CE REQUIS** — Bị thôi-triệu về việc ấy ; vì được thôi-triệu về việc ấy.
- A CES FINS** — Với chủ-dịch ấy.
- A CET EFFET** — Với chủ-dịch ấy ; với mục-dịch ấy.
- A CET ÉGARD** — Về phương-diện ấy.
- A CETTE FIN** — *nh.* A CES FINS.
- A CE TITRE** — Với tính-cách ấy ; với danh-nghĩa ấy.
- ACHALANDAGE** — Mời hàng.
- ACHALANDÉ** — Lắm mời, dẫu hàng.
- ACHALANDER** — Dắt mời hàng ; làm cho dắt hàng.
- A CHARGE** — Buộc tội.
Témoin — Nhân-chứng buộc tội.
- A CHARGE DE** — Với điều-kiện.
— *d'en référer* Với điều-kiện xin cấp-thâm.
— *de retour* Với điều-kiện hoàn lại, với điều-kiện thực-hồi.
- ACHASIUS** — Tái-giá-kim (xưa).
- ACHAT** — Sự mua, sự tậu.
— Vật mua.
Pouvoir d'— Mãi-lực.
Prix d'— Giá mua.
— *à crédit* Mua chịu.
— *à terme* Mua định-kỳ.
— *au comptant* Mua tiền ngay, mua tiền mặt.

- *au détail*
- *en gros*
- *ferme*
- *non réversible*

- Mua lẻ.
- Mua buôn, mua sỉ.
- Mua đứt, mua chắc.
- Đoạn-mãi.

ACHETER— *x. ACHAT.***ACHETEUR**

— Người mua, chủ mua, mãi-chủ.

ACHEVÉ

- Hoàn-thành, kết-liệu.
- Hoàn-hảo, hoàn-toàn.

ACHÈVEMENT

— Sự hoàn-thành ; sự kết-liệu.

ACHEVER— *x. ACHÈVEMENT.***ACOMPTE**

- Payer par --*
- *annuel*
- *mensuel*

- Tiền trả lần, tiền trả góp, phân-kỳ.
- Trả góp.
- Phân-niên-kỳ.
- Phân-nguyệt-kỳ.

ACONAGE— *x. ACCONAGE.***ACONIER**— *x. ACCONIER.***A CONTRARIO***Argument --*

- Đối-ngịch.
- Luận-cứ đối-ngịch.

A-COTÉ

- Kế-cận, ngoại-phụ.
- Bông-ngoại.

A-COUP

— Đột-ngột, thình-lình.

ACQUÉREUR

- *de bonne foi*
- *de mauvaise foi*

- Người mua, người tạo-mãi.
- Người thủ-đắc, người hoạch-đắc.
- Người thủ-đắc ngay-tình.
- Người thủ-đắc có ý-gian.

ACQUÉRIR--- *x. ACQUISITION.***ACQUÊTS**

— Cửa cộng-đồng hoạch-đắc, của cộng-hoạch.

*Communauté réduite
aux —*

Cộng-thông hoạch-đắc.

ACQUIESCEMENT

— *conditionnel*
— *d'un jugement*
— *exprès*

— *implicite*
— *pur et simple*

— *tacite*

— Sự thuận theo, sự thuận-tuân.
Thuận-tuân có điều-kiện.
Thuận-tuân án-vãn.
Thuận-tuân minh-thị, minh-thuận.
Thuận-tuân ám-thị, ám-thuận.
Thuận-tuân đơn-thuần, thuận-tuân không điều-kiện.
Thuận-tuân mặc-nhiên, mặc-thuận.

ACQUIESCER

— *x. ACQUIESCEMENT.*

ACQUIS (a)

Bien —
Droit —
Fait —

— Mua được, kiếm được.
— Thủ-đắc, hoạch-đắc, ký-đắc.
Của hoạch-đắc.
Quyền ký-đắc.
Sự đã thành, sự ký-thành.

ACQUIS (n)

— Sở-đắc ; kinh-nghịem.

ACQUISITIF

Prescription —

— Thủ-đắc.
Thủ-đắc thời-hiệu.

ACQUISITION

Mode d'—
— *à cause de mort*

— *à titre gratuit*

— *à titre onéreux*

— *à titre particulier*

— *à titre universel*

— Sự mua, sự lậu, sự tạo-mãi.
— Sự thủ-đắc, sự hoạch-đắc.
— Vật mua, vật lậu, vật tạo-mãi.
— Vật thủ-đắc, vật hoạch-đắc.
Phương-pháp thủ-đắc.
Thủ-đắc tử-vị, thủ-đắc nhân-tử.
Thủ-đắc có tính-cách vô-thường.
Thủ-đắc có tính-cách hữu-thường.
Thủ-đắc có tính-cách đặc-định.
Thủ-đắc có tính-cách bao-quát.

- *de la nationalité* Thủ-đặc quốc-tịch.
- *de la possession* Thủ-đặc quyền chấp-hữu.
- *de la propriété* Thủ-đặc quyền sở-hữu.
- *de meuble* Thủ-đặc động-sản.
- *dérivée* Thủ-đặc thứ-chuyển.
- *des droits* Thủ-đặc quyền-lợi.
- *des fruits* Thủ-đặc quả-thực.
- *de territoire* Thủ-đặc lãnh-thổ.
- *d'immeuble* Thủ-đặc bất-động-sản.
- *entre vifs* Thủ-đặc sinh-thời, thủ-đặc sinh-trung.
- *légale* Thủ-đặc pháp-định.
- *originnaire* Thủ-đặc nguyên-thủy.
- *par autrui* Thủ-đặc do tha-nhân.
- *par les armes* Thủ-đặc bằng võ-lực.
- *par occupation* Thủ-đặc do liên-chiếm.
- *universelle* Thủ-đặc bao-quát.

ACQUIT

- Par — de conscience*
- Par manière d'—*
- Pour —*
- Sentence d'—*
- *-à-caution*
- *-à-caution de transit*
- *de comptant*
- *de conscience*
- *de paiement*
- *patent*

- Sự ký nhận tiền.
- Sự xong nợ, sự hết nợ.
- Chỉ-dụ chi-phó (xưa).
- Sự tha bổng, sự miễn-ngự.
Đề tặc-trách.
Cho xong nợ.
Thanh-khoản.
Phán-định miễn-ngự.
Hoãn-thuế-đơn.
Miễn-thuế-đơn thông-quá.
Chỉ-dụ chi-phó (xưa).
Sự tặc-trách.
Ký nhận tiền.
Minh-dụ chi-phó (xưa).

ACQUITTABLE

- Accusé —*
- Dette —*

- *x. ACQUITTEMENT.*
Bị cáo có thể miễn-ngự.
Nợ có thể trả xong.

ACQUITTEMENT

- Sự trả xong, sự trả tất, sự hoàn-tất, sự thanh-thường.
- Sự ký nhận thanh-thường.
- Sự tha bổng, sự cho trắng án, sự miễn-ngự.

Jugement d'—

— *au bénéfice du doute*

— *des droits d'enregistrement*

— *d'une dette*

— *d'une facture*

— *d'une obligation*

— *d'un prévenu*

— *pour défaut de discernement*

Án-vấn tha bổng (h. miễn-nghị).

Miễn-nghị vì biệ̣t-lợi nghi-vấn, miễn-nghị vì nghi-vấn. Trả thuế trước-bạ.

Trả xong nợ, hoàn-tất trái-vụ. Ký nhận thanh-thường hóa-đơn.

Thanh-thường trái-vụ.

Tha bổng bị-can.

Miễn-nghị vì thiếu tri-thức.

ACQUITTER

— *x. ACQUITTEMENT.*

ACT OF NAVIGATION

— Qui-luật hàng-hải.

ACTE

— Hành-vi ; hành-động ; động-tác.

— Văn - thư.

— Chứng-thư.

— Nghị-án.

— Ước-chương ; ước-điều.

— Quyết-nghị.

Accomplir un —

Làm một hành-vi.

Demander —

Xin chứng-nhận, xin ghi-nhận.

Donner —

Chứng-nhận, ghi-nhận.

Dont —

Y chiếu.

Dresser un —

Lập chứng-thư.

Faire — de présence

Đến cho có mặt.

Faire — de propriétaire

Tác-động với tư-cách sở-hữu-chủ.

Passer un —

Kết-lập chứng-thư.

Prendre — de

Ghi.

Recevoir un —

Thảo-lập chứng-thư.

— *à cause de mort*

Hành-vi tử-vi, hành-vi nhân-tử.

— *additionnel*

Tăng-bổ-án.

— *administratif*

Hành-vi hành-chính.

— *annulable*

Chứng-thư có thể tiêu-hủy, chứng-thư khả-hủy.

- *de complément* Chứng-thư bổ-túc.
- *de considération* Ước-chương bang-liên.
- *de contrition* Hành-vi hối-lỗi.
- *de décès* Giấy khai-tử, chứng-thư tử-vong.
- *de dénonciation* Hành-vi cáo-giác.
Cáo-giác-thư.
Cáo-ti-thư.
- *de dépôt de pièces* Chứng-thư ký - nạp văn-kiện.
- *de dernière volonté* Hành-vi chung-ý, hành-vi lâm-chung.
- *de disposition* Hành-vi xử-phân.
- *de foi* Hành-vi tín-ngưỡng.
- *de francisation* Chứng-thư Pháp-thuyền.
- *de gestion* Hành-vi quản-lý.
- *de gouvernement* Hành-vi thống-trị.
- *de guerre* Hành-vi khởi-chiến.
- *de in rem verso* Hành-vi phần-hoàn lợi-ích.
- *de juridiction* Hành-vi tài-phán.
- *de juridiction contentieuse* Hành-vi tài-phán tố-tụng.
- *de juridiction gracieuse* Hành-vi tài-phán phi-tụng.
- *de l'état civil* Chứng-thư hộ-tịch.
- *de libre administration* Hành-vi tự-do quản-trị.
- *d'émancipation* Hành-vi thoát-quyền.
- *de mariage* Giấy giá-thú, chứng-thư hôn-thú.
- *d'emprunt* Giấy vay, giấy nợ, trái-khế.
- *de naissance* Giấy khai - sinh, chứng - thư khai-sinh.
- *de navigation* Chứng-thư hàng-hải quốc-tịch.
- *de notoriété* Chứng-thư công-tri.
- *de notoriété tenant lieu d'acte de décès* Chứng - thư công-tri thế - vì giấy khai-lử.
- *de notoriété tenant lieu d'acte de mariage* Chứng - thư công-tri thế - vì giấy giá-thú.
- *de notoriété tenant lieu d'acte de naissance* Chứng - thư công-tri thế - vì giấy khai-sinh.

- *de partage* Giấy chia của, giấy phân-sản, giấy tươg-phân, phân-thư.
- *de police* Hành-vi cảnh-sát.
- *de possesseur* Hành-vi chấp-hữu-ý.
- *de pourvoi* Chứng-thư khốg-tổ.
Chứng-thư thượg-tổ, thượg-tổ-thư.
- *de procédure* Văn-thư thủ-tục, văn-thư tố-tụng.
- *de propriétaire* Hành-vi sở-hữu-ý.
- *de protestation* Hành-vi phẩn-kháng.
Phẩn-kháng thư.
- *de puissance publique* Hành-vi công-quyền.
- *de pure administration* Hành-vi thuẩn quản-trị.
- *de pure faculté* Hành-vi hoàn-toàn tùy-ý, hành-vi nhiệm-ý.
- *de reconnaissance* Chứng-thư khai-nhận.
- *des conciles* Văn-thư giáo-ngữ-hội.
- *de simple administration* Hành-vi quản-trị đơn-thườg.
- *de simple tolérance* Hành-vi hữu-thứ đơn-thườg, hành-vi thườg-thứ.
- *désintéressé* Hành-vi bất vụ-lợi.
- *de souscription* Hành-vi ứng-mộ.
- *de suscription* Chứng-thư biêu-ký.
- *de tolérance* Hành-vi hữu-thứ.
- *de vente* Giấy bán, văn-tự bán, tờ mải-mại, chứng-thư mải-mại.
- *d'exécution* Hành-vi chấp-hành.
- *d'héritier* Hành-vi di-kế.
- *d'hostilité* Hành-vi khối-hẩn.
- *d'instruction* Hành-vi thẩm-cứu.
- *diplomatique* Văn-thư ngoại-giáo.
- *discrétionnaire* Hành-vi chuyẻn-quyết (h. chuyẻn-đoá:n).
- *dommageable* Hành-vi gây thiệt-hại, hành-vi gây tổn-thẩt.
- *du Palais* Văn-thư pháp-đình, đình-thư.
- *du Saint-Siège* Giáo-chữ.
- *économique* Hành-vi kinh-lế.
- *écrit* Văn-thư, bút-thư.

— <i>en brenet</i>	Chứng-thư cấp chính-bản, chứng-thư chính cấp, chứng-thư đơn-bằng.
— <i>en minute</i>	Chứng-thư nguyên-cảo.
— <i>entre vifs</i>	Hành-vi sinh-thời.
— <i>exécutoire</i>	Chứng-thư chấp-hành.
— <i>extrajudiciaire</i>	Hành-vi ngoại-tụng.
— <i>extrapatrimonial</i>	Chứng-thư ngoại-tụng.
— <i>fictif</i>	Hành-vi ngoại gia-sản.
— <i>final</i>	Văn-thư giải-định.
— <i>formalité</i>	Văn-thư chung-thức, văn-thư chung-cục, chung-thư.
— <i>frauduleux</i>	Văn-thư qui-thức.
— <i>frustratoire</i>	Hành-vi gian-xảo.
— <i>général</i>	Hành-vi hoành-đoạt.
— <i>grossoyé</i>	Tổng-kết-thư.
— <i>illégal</i>	Văn-thư đại-tự.
— <i>illicite</i>	Hành-vi phi-pháp.
— <i>immoral</i>	Văn-thư phi-pháp.
— <i>imparfait</i>	Hành-vi bất-hợp-pháp.
— <i>inamicul</i>	Văn-thư bất-hợp-pháp.
— <i>individuel</i>	Hành-vi bại-luân.
— <i>inexistant</i>	Hành-vi bất-toàn.
— <i>innommé</i>	Hành-vi bất-thân-thiện.
— <i>instrumentaire</i>	Hành-vi cá-nhân.
— <i>interprétatif</i>	Hành-vi hư-không.
— <i>interruptif</i>	Hành-vi vô-danh.
— <i>introductif d'instance</i>	Chứng-thư làm bằng, chứng-thư vi-bằng.
— <i>judiciaire</i>	Văn-thư giải-thích.
— <i>juridictionnel</i>	Hành-vi gián-đoạn.
— <i>juridique</i>	Văn-thư khởi-tổ (h. khởi-tụng).
— <i>législatif</i>	Văn-thư tư-pháp.
— <i>matériel</i>	Hành-vi tư-pháp.
— <i>notarié</i>	Văn-thư tài-phán.
	Hành-vi tài-phán.
	Hành-vi pháp-luật.
	Hành-vi lập-pháp.
	Hành-vi vật-thờ.
	Chứng-thư công-chứng, công-chứng-thư, chứng-khố-thư.

— <i>nul</i>	Hành-vi vô-hiệu.
— <i>officiel</i>	Chứng-thư vô-hiệu.
— <i>per aes et libram</i>	Văn-thư chính-thức.
— <i>patrimonial</i>	Hành-vi đồng-xưng (Cổ La-mã).
— <i>politique</i>	Hành-vi gia-sản.
— <i>préparatoire</i>	Hành-vi chiểu-quyền.
— <i>primordial</i>	Hành-vi chuẩn-phạm, hành-vi khởi-phạm.
— <i>probatoire</i>	Chứng-thư nguyên-thảo.
— <i>public</i>	Chứng-thư lập-chứng.
— <i>puni par la loi</i>	Chứng-thư công-thự.
— <i>recognitif</i>	Hành-vi pháp-trị.
— <i>refait</i>	Chứng-thư truy-nhận.
— <i>règle</i>	Chứng-thư tái-thảo.
— <i>règlementaire</i>	Văn-thư lập-qui.
— <i>respectueux</i>	Hành-vi lập-qui.
— <i>solennel</i>	Giấy thỉnh-hối, nặc-thỉnh-thư.
— <i>sous seing privé</i>	Chứng-thư công-thức, chứng-thư trọng-thức.
— <i>suspensif</i>	Chứng-thư tư-thự.
— <i>synallagmatique</i>	Hành-vi đình-chỉ.
— <i>translatif</i>	Hành-vi song-phương.
— <i>unilatéral</i>	Chứng-thư song-phương.
— <i>unilatéral de dernière volonté</i>	Hành-vi chuyên-dữ.
— <i>unilatéral entre vifs</i>	Hành-vi đơn-phương, hành-vi phiến-ý.
— <i>-union</i>	Văn-thư đơn-phương, văn-thư phiến-ý.
	Hành-vi chung-ý đơn-phương.
	Hành-vi sinh-thời đơn-phương.
	Hành-vi liên-hiệp.

ACTEUR

- Kép.
- Vai-trò.

ACTIF (a)

- Hoạt-động.
- Hành-dịch.
- Hiện-dịch.
- Tích-cực.
- Cho vay, thải.

Armée —
Dette —

Quân-đội hiện-dịch.
Tích-trái.

Armée —*Dette* —*Effet* —*Membre* —*Résistance* —*Service* —

Quân-đội hiện-dịch.

Tích-trái.

Phiếu cho vay, thả-phiếu, tích-phiếu.

Hội-viên hoạt-động.

Tích-cực kháng-chiến.

Hành-dịch.

ACTIF (n)*Abandon d'* —— *de communauté*— *de faillite*— *de roulement*— *de succession*— *disponible*— *du Trésor*— *et passif*— *immédiatement dispo-*
nible— *immobilisé*— *liquide*— *non physique*— *réalisable*— *social*

— Tích-sản.

Phó-nhượng tích-sản.

Tích-sản cộng-thông.

Tích-sản khánh-tận.

Tích-sản luân-lưu.

Tích-sản thừa-kế.

Tích-sản khả-sử.

Tích-sản quốc-khố.

Tích-sản và tiêu-sản.

Tích-sản khả-sử tức-khắc, tích-

sản khả-tức-sử.

Tích-sản bất-động.

Tích-sản lưu-dụng.

Tích-sản vô-hình.

Tích-sản có thể hiện-kim-hóa.

Tích-sản hội-xã.

ACTIO— *ad exhibendum*— *aestimatoria*— *aquae pluviae arcen-*
dae— *arbitrariae*— *auctoritatis*— *bonae fidei*— *certae creditae pecu-*
niae— *commodati*— *communi dividundo*— *condictitia*— *conducti*— *confessoria*

— Tở-quyền (Cổ La-mã).

Tở-quyền xuất-trình.

nh. *Actio quanti minoris*

Tở-quyền chuyển-hướng vũ-

thủy.

Tở-quyền giám-định.

Tở-quyền đảm-bảo.

Tở-quyền thành-ý.

Tở-quyền hoàn-kim.

Tở-quyền tá-dụng.

Tở-quyền tương-phân vật

cộng-hữu.

Tở-quyền cầu-hoàn.

Tở-quyền lô-chủ.

Tở-quyền truy-nhận.

- *contraria*
- *damni infecti*
- *damni injurae*
- *de auctoritate*
- *de in rem verso*
- *de moribus mulieris*
- *de peculio et de in rem verso*
- *de pecunia constituta*
- *depensi*
- *depositi*
- *depositi directa*
- *depositi contraria*
- *directa*
- *empti*
- *ex empto*
- *ex stipulatu*
- *ex testamento*
- *familiae erciscundae*
- *fiduciae*
- *finium regundorum*
- *funeraria*
- *furti*
- *furti concepti*
- *furti manifesti*
- *injuriarum*
- *in personam*
- *in rem*
- *judicati*
- *jurisjurandi*
- *legis*
- *locati*
- *mandati*
- *mandati directa*
- *mandati contraria*
- *negotiorum gestorum*
- *negotiorum gestorum directa*
- *negotiorum gestorum contraria*
- Tổ-quyền phản-diện.
- Tổ-quyền thường-liền vị-lai.
- Tổ-quyền thường-liền.
- nh. *Actio auctoritatis*.
- Tổ-quyền phản-hoàn lợi-ích.
- Tổ-quyền thê-tục.
- nh. *Actio de in rem verso*.
- Tổ-quyền hoàn-trái định-kỳ.
- Tổ-quyền thực-hoàn.
- Tổ-quyền ký-thác.
- Tổ-quyền ký-thác chính-diện.
- Tổ-quyền ký-thác phản-diện.
- Tổ-quyền chính-diện.
- Tổ-quyền mãi-vật.
- nh. *Actio empti*.
- Tổ-quyền cấu-ước.
- Tổ-quyền chúc-thư.
- Tổ-quyền tương-phân gia-sản.
- Tổ-quyền tín-thác.
- Tổ-quyền hoạch-giới.
- Tổ-quyền sách-hoàn tang-phí.
- Tổ-quyền đạo-thiết.
- Tổ-quyền đạo-thiết vì thấy vật ăn trộm.
- Tổ-quyền đạo-thiết quả-tang.
- Tổ-quyền nhục-mạ.
- Tổ-quyền đối-nhân.
- Tổ-quyền đối-vật.
- Tổ-quyền hành-án.
- Tổ-quyền tuyên-thệ.
- Tổ-quyền pháp-định.
- Tổ-quyền tá-chủ.
- Tổ-quyền ủy-quyền.
- Tổ-quyền ủy-quyền chính-diện.
- Tổ-quyền ủy-quyền phản-diện.
- Tổ-quyền quản-lý.
- Tổ-quyền quản-lý chính-diện.
- Tổ-quyền quản-lý phản-diện.

- *quanti minoris*
- *recepticia*
- *rhedibitoria*
- *subsdiaria*
- *tributoria*
- *tutelae*
- *tutelae directa*
- *tutelae contraria*
- *vectigalis*
- *venditi*
- *vi bonorum raptorum*

- Tổ-quyền giảm giá.
- Tổ-quyền chi-phó.
- Tổ-quyền hà-tì.
- Tổ-quyền dự-sung.
- Tổ-quyền phân-phát.
- Tổ-quyền giám-hộ.
- Tổ-quyền giám-hộ chính-diện.
- Tổ-quyền giám-hộ phản-diện.
- Tổ-quyền sách-hoàn.
- Tổ-quyền mại-vật.
- Tổ-quyền cưỡng-đạo,

ACTION

- Classification des* —
- Déclencher l'— publique*
- Emission d'—*
- Etendue de l'— publique*
- Exercice de l'—*
- Extinction de l'—*
- Intenter une —*
- Intérêt de l'—*
- Liberté d'—*
- Mettre l'— publique en mouvement*
- Prescription de l'—*
- Souscription d'—*
- Suspension de l'—*
- *administrative*
- *à fins civiles*
- *alternative*
- *ancienne*
- *à personne dénommée*
- *à primes*
- *arbitraire*

- Hoạt-động ; hành-động ; độn-tác.
- Tác-dụng.
- Vận-động.
- Cỗ-phần, cỗ-phiếu.
- Sự kiện ; tổ-quyền.
- Liệt-hạng tổ-quyền.
- Phát-động công-tổ.
- Phát-hành cỗ-phiếu, chiêu-cỗ.
- Phạm-vi của công-tổ-quyền.
- Xử-dụng tổ-quyền.
- Sự tiêu-diệt của tổ-quyền.
- Đề-khởi tổ-quyền, đề-tổ.
- Ích-lợi của tổ-quyền.
- Tự-do hành-động.
- Khởi-động công-tổ.
- Sự thời-hiệu của tổ-quyền, sự trước-tiêu của tổ-quyền.
- Nhận mua cỗ-phần.
- Sự đình-chỉ của tổ-quyền.
- Tổ-quyền hành-chính.
- Tổ-quyền có mục-dích dân-sự.
- Tổ-quyền luân-lưu, tổ-quyền luân-trạch.
- Cỗ-phần (h. cỗ-phiếu) cũ.
- Cỗ - phần (h. cỗ - phiếu) định-danh.
- Cỗ-phần (h. cỗ-phiếu) tương-lệ.
- Tổ-quyền thặng-đoán.

- *associationnelle*
  - *au double*
  - *au porteur*
  - *à vote plural*

  - *cambiaire*

  - *civile*
  - *collective*
  - *commerciale*

  - *commune*
  - *concertée*
  - *confessoire*
  - *confessoire de servitude*
  - *confessoire du droit d'usage*
  - *confessoire d'usufruit*

  - *contraire*
  - *criminelle*

  - *d'apport*
  - *de bonne foi*
  - *de capital*
  - *déclaratoire*
  - *de fondateur*
  - *de in rem verso*
  - *de jactance*
  - *de jouissance*
  - *de la loi*

  - *de préférence*
  - *de priorité*
  - *de qualité*
  - *d'état*
  - *de travail*
  - *différée*
  - *diplomatique*
- Tổ-quyền hiệp-hội.
  - Tổ-quyền bội-giá.
  - Cổ-phần (*h. cổ-phiếu*) vô-danh.
  - Cổ-phần (*h. cổ-phiếu*) đa-quyết (phức-quyết).
  - Tổ-quyền hối-đoái, tổ-quyền phiếu-khoán.
  - Tổ-quyền dân-sự, quyền tư-lố.
  - Tổ-quyền cộng-đồng.
  - Tổ-quyền thương-mại.
  - Cổ-phần (*h. cổ-phiếu*) thương-hội, thương-cổ.
  - Hành-động cộng-đồng.
  - Hành-động nhất-trí.
  - Tổ-quyền truy-nhận.
  - Tổ-quyền truy-nhận dịch-quyền.
  - Tổ-quyền truy-nhận quyền hưởng-dụng.
  - Tổ-quyền truy-nhận quyền ứng-dụng thu-lợi.
  - Tổ-quyền phản-diện.
  - Tổ-quyền hình-sự, quyền công-lố.
  - Cổ-phần (*h. cổ-phiếu*) hiện-vật.
  - Tổ-quyền thành-ý.
  - Cổ-phần (*h. cổ-phiếu*) tư-bản.
  - Tổ-quyền tuyên-nhận.
  - Cổ-phần (*h. cổ-phiếu*) sáng-lập.
  - Tổ-quyền phản-boàn lợi-ích.
  - Tổ-quyền khiếu-hãnh.
  - Cổ-phần (*h. cổ-phiếu*) hưởng-lợi.
  - Tổ-quyền pháp-luật.
  - Tác-dụng pháp-luật.
  - Cổ-phần (*h. cổ-phiếu*) biệt-đãi.
  - Cổ-phần (*h. cổ-phiếu*) ưu-tiên.
  - Cổ-phần (*h. cổ-phiếu*) định-suất.
  - Tổ-quyền về thân-phận.
  - Cổ-phần (*h. cổ-phiếu*) lao-công.
  - Cổ-phần hoãn chia lời.
  - Vận-động ngoại-giao.

- *en recherche de maternité* Kiện tìm mẹ ; tố-quyền sưu tầm mẫu-hệ.
- *en recherche de paternité* Kiện tìm cha ; tố-quyền sưu tầm phụ-hệ.
- *en réclamation d'état* Tố-quyền khiếu-nại về thân-phận.
- *en réduction* Kiện xin bớt ; tố-quyền giảm-thiểu.
- *en répétition de l'indu* Tố-quyền truy-hoàn bắt-đương-trái.
- *en rescision* Tố-quyền thủ-tiêu vì thiệt-thòi, tố-quyền thiệt-liêu.
- *en résiliation* Tố-quyền giải-tróc.
- *en résolution* Tố-quyền giải-tiêu.
- *en résolution de la vente (pour défaut de paiement du prix)* Kiện hủy giấy bán (vì không trả liền) ; tố-quyền giải-mại.
- *en responsabilité* Tố-quyền tuyên-định trách-nhiệm.
- *en restitution* Tố-quyền hoàn-phục, tố-quyền hồi-nguyên.
- *en retranchement* Tố-quyền khấu-giảm.
- *en revendication* Tố-quyền sách-hoàn.
- *en revendication d'un immeuble* Tố-quyền sách-hoàn bất-động-sản.
- *en revendication d'un meuble volé* Tố-quyền sách-hoàn động-sản bị trộm.
- *en révocation* Tố-quyền truất-bãi.
- *en révocation d'adoption* Kiện từ con nuôi ; tố-quyền truất-bãi nghĩa-đường.
- *en supplément de prix* Kiện đòi tăng giá ; tố-quyền bổ giá.
- *estimatoire* Kiện đòi bớt giá ; tố-quyền giảm giá.
- *exercitoire* Tố-quyền thuyên-chủ.
- *extra-cambiaire* Tố-quyền ngoại-hối-đoái.
- *hypothécaire* Tố-quyền đề-đương.
- *immobilière* Tố-quyền bất-động-sản.
- *immobilisée* Cờ-phần bất-động.
- *incidente* Tố-quyền phụ-đới.
- *indirecte* Tố-quyền gián-liếp.

- *indivisible* Cõ-phần không thể chia, cõ-phần bất-khả-phân.
- *industrielle* Cõ-phần (h. cõ-phiếu) công-nghiệp (kỹ-nghệ).
- *in factum* Tõ-quyền thực-lế.
- *in futurum* Tõ-quyền liên-nghiệm, tõ-quyền liên-khán.
- *in jus* Tõ-quyền pháp-định.
- *in personam* Tõ-quyền đối-nhân.
- *in rem* Tõ-quyền đối-vật.
- *interrogatoire* Tõ-quyền chất-vấn.
- *irréductible* Cõ-phần không thể giảm.
- *judiciaire* Kiện ; quyền tõ-tụng, tõ-quyền.
- *libérée* Cõ-phần đã đóng trọn, cõ-phần đã góp hết, cõ-phần dĩ-kiền.
- *mixte* Tõ-quyền hỗn-hợp.
- *mobile* Tõ-quyền động-sản.
- *négatoire* Tõ-quyền phủ-nhận.
- *négatoire de servitude* Tõ-quyền phủ-nhận dịch-quyền.
- *négatoire du droit d'usage* Tõ-quyền phủ-nhận quyền sử-dụng (h. ứng-dụng).
- *négatoire d'usufruit* Tõ-quyền phủ-nhận quyền dụng-ích (h. ứng-dụng thu-lợi).
- *nominative* Cõ-phần (h. cõ-phiếu) ký-danh.
- *non libérée* Cõ-phần chưa đóng trọn, cõ-phần chưa góp hết, cõ-phần vj-kiền.
- *nouvelle* Cõ-phần mới.
- *noziale* Tõ-quyền phi-hành, tõ-quyền phao-thường.
- *nulle* Tõ-quyền vô-hiệu.
- *oblique* Tõ-quyền tà-diện.
- *patrimoniale* Tõ-quyền gia-sản.
- *paulienne* Tõ-quyền triệt-bãi.
- *payée* Cõ-phần góp xong, cõ-phần góp tất.
- *pénale* Tõ-quyền hình-sự, quyền công-tố.

- ACTIONNÉ** — Bị-kiện.
- ACTIONNER** — Kiện ; khởi-tố.
— Vận-động ; khích-động.
— *en justice* Kiện, đê-tố.
- ACTIONNISTE** — Cờ-đông xưa.
- ACTIVE** — Hiện-dịch
Officier d'— Sĩ-quan hiện-dịch.
- ACTIVER** — Làm mau lên, xúc-tiến.
- ACTIVITÉ** — *x. ACTIF (a).*
Fonctionnaire en — Công-chức tại-chức.
Non- — Bất-hiện-dịch.
Soldat en — Lính hiện-dịch.
— *agricole* Hoạt-động canh-nông.
— *de pur déplacement* Hoạt-động thuần-di-động.
— *de service* Hiện-dịch.
— *d'extraction* Hoạt-động khai-khoáng.
— *économique* Hoạt-động kinh-tế.
— *industrielle* Hoạt-động công-nghiệp (kỹ-nghệ).
— *intellectuelle* Hoạt-động trí-thức.
— *physique* Hoạt-động vật-thể.
— *politique* Hoạt-động chính-trị.
— *sociale* Hoạt-động xã-hội.
- ACTOR** — Nguyên-đơn, nguyên-cáo (Cổ La-mã).
- ACTOR SEQUITUR FORUM REI** — Nguyên-đơn phải kiện tại tòa-án nơi cư-sở của bị-đơn, cư-sở bị-đơn chỉ-định tụng-đình.
- ACTORI INCUMBIT PROBATIO** — Nguyên-cáo phải dẫn-chứng.
- ACTUAIRE** — Viên hội-kế bảo-hiêm, viên thống-kê bảo-hiêm.

<i>Congrès international des —</i>	Đại-hội hội-kế bảo-hiêm quốc-tế.
ACTUALISER	— Hiện-tại-hóa ; hiện-thời-hóa.
ACTUALITÉ	— Sự-vật hiện-tại, sự-vật hiện-thời ; thời-sự.
<i>Question d'—</i>	Vấn-đề thời-sự.
ACTUARIAT	— Phòng thống-kê bảo-hiêm.
ACTUARIEL	— Thuộc về thống-kê bảo-hiêm.
<i>Science —</i>	Bảo-hiêm thống-kê học.
ACTUEL	— Hiện-tại, hiện-thời, hiện-hữu.
<i>Droit —</i>	Luật-pháp hiện-thời.
<i>Intérêt —</i>	Lợi-ích hiện-tại.
ACTUELLEMENT	— Hiện-tại, hiện-thời, hiện-hữu.
ADAGE	— Tục-dao.
<i>— juridique</i>	Tục-dao pháp-lý.
ADAPTATION	— Sự thích - dụng.
ADAPTER	— Thích-dụng.
<i>S'—</i>	Thích-hợp, thích-nghi.
ADDENDA	— Phần bổ-di, phụ-lục.
ADDENDUM	— Phụ-tắc.
ADDITIF (a)	— Phụ thêm, bổ-sung, tăng-bổ.
ADDITIF (n)	— Phần phụ thêm, phần bổ - sung.
<i>— au budget</i>	Phần bổ-sung ngân-sách.
ADDITION	— Sự cộng ; tổng-số.
<i>Brevet d'—</i>	— Phụ thêm, tăng-bổ, bổ-sung. Cấp-bằng bổ-sung.
<i>— à un jugement</i>	Bổ-sung vào án-văn.

- *dans les actes*
- ADDITIONNEL**
- Acte* —
Article —
Centimes —
- ADDUCTEUR**
- ADDUCTION**
 — *d'eau*
- ADEMPATIO**
 — *legati*
- ADEPTE**
- ADÉQUAT**
- Indemnité* —
Mesure —
- ADHÉRENCE**
- ADHÉRENT**
Membre —
- ADHÉRER**
 — à *l'O.N.U.*
 — à *un mouvement*
 — à *un traité*
- ADHÉRITANCE**
- ADHÉRITEMENT**
- ADHÉSIF**
Formule —
- ADHÉSION**
- Bổ-sung vào các văn-thư.
- Phụ thêm, ngoại-phụ, tăng-bổ, bổ-sung.
 Tăng-bổ-án.
 Điều bổ-sung.
 Thuế bách-phân ngoại-phụ.
- Kinh dẫn nước.
- Sự dẫn (nước).
 Dẫn nước, dẫn thủy.
- Sự truất-bãi.
 Truất-bãi di-sản.
- Tín-dờ ; môn-dờ.
- Thích-đáng.
 — Xứng-đáng.
 Bồi-khoản xứng-đáng.
 Biện-pháp thích-đáng.
- Sự ủng-hộ.
- Tán-thành, tán-đồng.
 Hội-viên tán-thành.
- Tán-đồng, tán-thành ; gia-nhập.
 Gia-nhập Liên-Hiệp-Quốc.
 Gia-nhập phong-trào.
 Gia-nhập điều-ước.
- *nh. ADHÉRITEMENT.*
- Lễ chấp-chiếm (xưa).
- Tán-đồng, tán-thành ; gia-nhập.
 Văn-thức gia-nhập.
- Sự tán-thành, sự tán-đồng ; sự gia-nhập.

<i>Contrat d'—</i>	Khế-ước gia-nhập.
<i>Donner son —</i>	Tán-thành, lán-đồng.
<i>Refuser son —</i>	Cự-tuyệt không lán-đồng.
<i>— à un traité</i>	Gia-nhập điều-ước.
AD HOC	— Đặc-cử.
<i>Administrateur — —</i>	Quản-trị-viên đặc-cử.
<i>Huissier — —</i>	Thừa-phát-lại đặc-cử.
<i>Juge — —</i>	Thẩm-phán đặc-cử.
<i>Tuteur — —</i>	Giám-hộ đặc-cử.
AD HOMINEM	— <i>x. Argument ad hominem.</i>
ADIRÉ	— Thất-lạc, di-thất.
<i>Titre —</i>	Chứng-khoán thất-lạc.
ADIREMENT	— Sự thất-lạc, sự di-thất.
ADIRER	— Đều thất-lạc, làm di-thất.
ADITIO	— <i>nh. ADITION.</i>
<i>— hereditatis.</i>	<i>nh. Adition d'hérédité.</i>
ADITION	— Sự thuận-lãnh.
<i>— d'hérédité</i>	Thuận-lãnh di-kế.
ADJACENT	— Kế-cận.
<i>Terrain —</i>	Đất kế-cận.
ADJECTUS SOLUTIO- NIS GRATIA	— Người ủy-thu.
ADJOINDRE	— Phụ-thêm, tiếp-hợp.
<i>S'—</i>	Lấy đề tiếp tay cho mình.
ADJOINT	— Phó, phụ, phụ-tá.
<i>Contrôleur —</i>	Phó-kiểm-sát-viên.
<i>Directeur —</i>	Phó-giám-đốc.
<i>Inspecteur —</i>	Phó-thanh-tra.
<i>Juge —</i>	Thẩm-phán phụ.
<i>Ministre —</i>	Bộ-trưởng phụ-tá.

Ministre, — à l'Intérieur
Officier — à l'armement
Vérificateur — des Douanes
 — à l'intendance
 — au maire
 — civil et administratif
 — du génie
 — spécial

Tổng-trưởng, phụ-tá Nội-vụ.
 Sĩ-quan phụ-tá võ-bị.
 Phó-kiêm-hóa-viên thương-chính (h. quan-thuế).
 Phụ-tá quân-nhu.
 Phó-thị-trưởng.
 Phó-lý, phó xã-trưởng.
 Phụ-tá dân-sự và hành-chính-vụ, phụ-tá dân-chính.
 Phụ-tá công-binh.
 Đặc-phó thị-trưởng.

ADJONCTION

Accession par —

— Sự phụ thêm, sự tiếp-hợp.
 Phụ-thêm tiếp-hợp.

ADJUDANT

— *chef*
 — *de bataillon*
 — *de compagnie*
 — *de garnison*
 — *général*
 — *d'état-major*
 — *major*

— Sĩ-quan phụ-tá.
 — Thượng-sĩ.
 Thượng-sĩ nhất.
 Sĩ-quan phụ-tá tiểu-đoàn.
 Sĩ-quan phụ-tá đại-đội.
 Sĩ-quan phụ-tá đồn-trưởng.
 Sĩ-quan phụ-tá lĩnh-tham-mưu.
 Sĩ-quan phụ-tá tham-mưu.
 Sĩ-quan phụ-tá tiểu-đoàn-trưởng.

ADJUDICATAIRE

— Người đấu-giá được, người đấu-thầu được.

ADJUDICATEUR

— Người cho đấu-giá, người cho đấu-thầu.

ADJUDICATIF

Jugement —

— *x. ADJUDICATION.*
 Án-văn phán-mại.

ADJUDICATIO

— Sự cấp-dữ tài-phán, sự phán-dữ.

ADJUDICATION

— Cuộc đấu-giá, cuộc cạnh-mại.
 — Sự bán đấu-giá, sự phách-mại.
 — Sự phán-mại.
 — Sự bỏ thầu, sự đấu-thầu.

- Clause d'*—
Date d'—
Jugement d'—
Mettre en —
Prendre part à une —
- Soumission à l'*—
 — *administrative*
 — *à la barre*
 — *à la revision*
 — *au rabais*
 — *au revidage*
 — *de fournitures*
 — *de travaux*
 — *de travaux publics*
 — *devant le tribunal*
 — *devant un notaire commis*
 — *devant un officier public*
 — *d'immeuble*
 — *forcée*
 — *judiciaire*
 — *publique*
 — *restreinte*
 — *sur baisse de mise à prix*
 — *sur coefficient*
 — *sur conversion de saisie*
 — *sur folle enchère*
 — *sur licitation*
 — *sur saisie immobilière*
 — *sur surenchère*
- Ước-khoản phách-mại (*h. đấu-thầu*).
 Ngày đấu-thầu (*h. phách-mại*).
 Án-văn phán-mại.
 Cho đấu-thầu (*h. phách-mại*).
 Dự cuộc đấu-thầu (*h. phách-mại*).
 Bỏ thầu, đầu-tiêu.
 Đấu-thầu hành-chính.
 Đấu-giá tại tòa, phách - mại đương-đường.
 Tái-cạnh gian-giảo.
 Đấu-giá hạ, đấu-thầu.
 Tái-cạnh gian-giảo.
 Đấu-thầu lãnh-cấp.
 Đấu-thầu công-tác.
 Đấu-thầu công-chính.
 Đấu-giá (*h. phách-mại*) trước tòa.
 Đấu-giá (*h. phách-mại*) trước chưởng-khế thụ-nhiệm.
 Đấu-giá (*h. phách-mại*) trước công-lại.
 Phách-mại bất-động-sản.
 Phách-mại cưỡng-bách.
 Phách-mại tài-phán.
 Phách-mại công-khai, công-mại ; đấu-thầu công-khai.
 Đấu-thầu hạn-chế.
 Phách-mại sau khi giảm giá.
 Đấu-thầu theo hệ-số.
 Phách-mại sau hoán-cải sai-áp.
 Tái-phách vì đấu-liều, tái-phách vì vọng (võng)-đấu.
 Phách-mại cộng-tài.
 Phách-mại bất-động-sản sai-áp.
 Phách - mại cạnh - giá, cạnh-mại.

— *volontaire*

Phách-mại tự-ý (nhiệm-ý).

ADJUGÉ

— Phán-mại.

ADJUGER— Phán-mại.
— Phách-mại.**AD LIBITUM**

— Tùy-ý.

AD LITEM— *Mandataire* —
— *Provision* —— Dùng vào vụ kiện ; dùng để kiện.
Người thụ-tụng-ủy.
Dự-tụng-phí.**AD LITTEREM**

— Theo nguyên-văn.

ADMETTRE— *dans une société*
— *un principe*
— *une candidature*
— *une créance*
— *une excuse*

— *une requête*
— *une solution*— *x. ADMISSION.*
Thu-nhận vào hội.
Chấp-nhận nguyên-tắc.
Chấp-nhận sự ứng-cử.
Chấp-nhận trái-quyền.
Chấp-nhận thác-từ.
Chấp-nhận khoan-miễn.
Chấp-đơn, nhận-đơn.
Chấp-nhận giải-pháp.**ADMINICULE**— *préalable*— Khởi-cứ.
Khởi-cứ dự-liên.**ADMINISTRATEUR**— *ad hoc*
— *civil*

— *colonial*
— *de l'inscription mari-*
time
— *délégué*
— *des colonies*— Người cai-quản, người quản-trị.
— Viên quản-trị tài-sản, viên quản-tài.
— Viên cai-trị, viên tham-biện.
— Chức-viên hành-chính.
Quản-trị-viên đặc-cử.
Cai-trị-viên, tham-biện dân-sự.
Cai-trị-viên thuộc-địa.
Người quản-trị đấng-bộ thủy-nghiệp.
Đại-lý quản-trị-viên.
Cai-trị-viên thuộc-địa.

- *des hospices* Người quản-trị cứu-tế-viện.
- *directeur* Giám-đốc quản-trị.
- *du budget* Người quản-trị ngân-sách.
- *d'une association* Quản-trị viên hiệp-hội.
- *d'une communauté* Người quản-trị cộng-thông tài-sản, quản-tài cộng-thông.
- *d'une faillite* Người quản-tài khánh-tận.
- *d'une société* Quản-trị viên hội-xã.
- *d'une succession* Người quản-trị thừa-kế.
- *judiciaire* Quản-trị-viên tư-pháp, quản-trị-viên tài-phán.
- *légal* Quản-trị-viên pháp-định.
- *militaire* Tham-chính quân-sự.
- *provisoire* Quản-trị-viên tạm-thời.
- *séquestre* Người quản-trị cung-thác (*h. quyền-trữ*).

ADMINISTRATIF

- Acte* —
  - Corps* —
  - Décision* —
  - Division* —
  - Droit* —
  - Jurisdiction* —
  - Organe* —
  - Pouvoir* —
  - Tribunal* —
- Quản-trị ; cai-trị ; hành-chính.
  - Hành-vi hành-chính.
  - Đoàn-thể hành-chính.
  - Quyết-định hành-chính.
  - Phân-khu hành-chính.
  - Luật hành-chính.
  - Pháp-viện hành-chính.
  - Cơ-quan hành-chính.
  - Quyền hành-chính.
  - Tòa-án hành-chính.

ADMINISTRATION

- Sự quản-trị ; việc cai-trị ; quyền hành-chính.
- Cơ-quan quản-trị.
- Nhà nước ; công-sở.
- Sự viện, sự dẫn, sự trung-dẫn.
- Sự điều-động.
- Bonne* — *de la justice* Xử đúng theo công-lý.
- Conseil d'—* Hội-đồng quản-trị.
- *active* Cơ-quan hoạt-động.
- *centrale* Sở trung-trong ; cơ-quan quản-trị trung-ương.
- *civile* Hành-chính dân-sự, dân-chính.

- *communale* Công-sở hàng-xã ; cơ-quan hành-chính hàng-xã.
- *consultative* Cơ-quan cố-vấn.
- *contentieuse* Cơ-quan tài-phán.
- *de district* Hành-chính hàng-khu.
- *de la justice* Điều-động tư-pháp ; xử theo công-lý.
- *délibérative* Cơ-quan quyết-nghị.
- *départementale* Công-sở hành-tỉnh ; cơ-quan hành-chính hành-tỉnh.
- *des biens* Quản-trị tài-sản, quản-tài.
- *des biens communaux* Quản-trị tài-sản hàng-xã.
- *déshonnête* Tệ-chính.
- *des biens d'un mineur* Quản-trị tài-sản trẻ vj-thành-niên.
- *des Eaux et Forêts* Sở thủy-lâm.
- *des Postes* Sở bưu-chính.
- *des Postes, Télégraphes et Téléphones* Sở bưu-điện.
- *des preuves* Xuất-chứng, dẫn-chứng.
- *des prisons* Quản-trị ngục-thất.
- *des témoins* Sở lao-chính.
- *d'État* Dẫn nhân-chứng.
- *du serment* Hành-chính quốc-gia.
- *d'un pays* Phát-thệ.
- *d'une société* Cai-trị một nước, trị-quốc.
- *d'une succession* Quản-trị hội buôn.
- *financière* Quản-trị di-sản.
- *générale* Quản-trị tài-chính.
- *intérieure* Tổng-quản-trị.
- *judiciaire* Tổng hành-chính.
- *légale* Cai-trị trong nước, nội-trị.
- *militaire* Sở tư-pháp.
- *de l'assistance publique* Quản-trị pháp-định.
- *de l'enregistrement* Hành-chính quản-sự, quản-chính.
- *pénitentiaire* Sở cứu-bần.
- *provinciale* Sở trước-bạ.
- *de l'assistance publique* Quản-trị lao-thất, lao-chính.
- *de l'enregistrement* Công-sở hàng tỉnh ; cơ-quan hành-chính hàng tỉnh.

ADMITTATUR	— Bảng học-lực (xưa).
ADMONESTATION	— Sự khiển-trách, sự trung-cáo.
ADMONESTER	— Khiển-trách, trung-cáo.
AD NUTUM <i>Acte révocable</i> — —	— Tùy-y, tùy-tám. Chứng-thư tùy-y bãi-truất.
ADOLESCENCE	— Thiếu-thời.
ADOLESCENT	— Thiếu-nhi.
A DOMICILE <i>Signification</i> — —	— Tại nhà, tại cư-sở. Lục-tống tại nhà.
ADOPTABLE	— Có thể nhận ; có thể nhận-y ; khả-nhận.
ADOPTANT	— Cha nuôi, nghĩa-phụ, dưỡng-phụ.
ADOPTÉ	— Con nuôi, nghĩa-tử, dưỡng-tử.
ADOPTER	— <i>x. ADOPTION.</i>
ADOPTIF <i>Enfant</i> — <i>Famille</i> — <i>Fille</i> — <i>Fils</i> — <i>Frère</i> — <i>Mère</i> — <i>Père</i> — <i>Sœur</i> —	— Nuôi, nghĩa-dưỡng. Con nuôi, nghĩa-tử, dưỡng-tử. Gia-đình nuôi, nghĩa-gia. Con gái nuôi, dưỡng-nữ, nghĩa-nữ. Con trai nuôi, dưỡng-tử, nghĩa-tử. Anh nuôi, nghĩa-huynh. Em trai nuôi, nghĩa-đệ. Mẹ nuôi, nghĩa-mẫu, dưỡng-mẫu. Cha nuôi, dưỡng-phụ, nghĩa-phụ. Chị nuôi, nghĩa-tỷ. Em gái nuôi, nghĩa-muội.

ADOPTIO

- *minus plena*
- *per testamentum*
- *plena*

- Sự nuôi con nuôi, sự nghĩa-dưỡng.
Bất-toàn nghĩa-dưỡng.
Nghĩa-dưỡng do di-chức (h. chức-thư).
Hoàn-toàn dưỡng-nghĩa.

ADOPTION

- *cultuelle*
- *de motifs*
- *d'un projet de loi*
- *d'une loi*
- *d'une résolution*
- *entre vifs*
- *officieuse*
- *rémunératoire*
- *testamentaire*

- Sự thuận-nhận ; sự nhận-y.
- Sự thông-quá.
- Sự nuôi con nuôi, sự nghĩa-dưỡng, sự quá-phòng.
Lập-tự.
Nhận-y án-lý.
Thông-quá dự-án luật.
Thông-quá đạo-luật.
Thông-quá quyết-nghị.
Nghĩa-dưỡng sinh-thời.
Nghĩa-dưỡng bán-chính-thức.
Nghĩa-dưỡng báo-án.
Nghĩa-dưỡng do chúc-thư.

AD PROBATIONEM

- Để làm chứng-cứ.

ADPROMISSOR

- Người bảo-lãnh.

AD QUEM

Le jour — —

Dies — —

- Cuối hạn, mãn-hạn, hạn-chung.
Ngày cuối hạn, ngày hạn-chung, hạn-chung nhật.
nh. Le jour ad quem.

AD REFERENDUM

Négociier — —

- Với điều-kiện hậu-quyết.
Thương-thuyết với điều-kiện hậu-quyết.

ADRESSE

- Présenter une* —
- *incomplète*
- *inconnue*

- Địa-chỉ, trú-chỉ.
- Ý-nguyện-thư.
Trình ý-nguyện-thư.
Địa-chỉ đề thiếu, địa-chỉ bất-toàn.
Địa-chỉ không biết, địa-chỉ bất-tri.

- *insuffisante* Địa-chỉ không đủ, địa-chỉ bất-minh.
 — *postale* Địa-chỉ bưu-chính.
 — *pour correspondance* Địa-chỉ thư-tín.
 — *télégraphique* Địa-chỉ điện-tín.

ADROGATIO— *nh.* ADROGATION.**ADROGATION**

— Sự lập-tự.

ADROGÉ

— Con lập-tự.

ADROGEANT

— Cha lập-tự.

ADROGER

— Lập-tự.

ADSSERTOR LIBERTATIS

— Người chứng-nhận tự-do (Cờ La-mã).

AD SOLEMNITATEM

— Theo nghi-thức trọng-thê, theo trọng-thức.

ADSTIPULATIO

— Cấu-ước gia-phụ (xưa).

ADSTIPULATOR

— Người cấu-ước gia-phụ (xưa).

ADULTE

— Người lớn, trưởng-thành, tráng-niên.

Conrs d'—

Lớp học người lớn.

ADULTÉRATEUR

— Người nguy-cải ; người mạo-chế ; người biến-tạo.

ADULTÉRATION

— Sự nguy-cải ; sự mạo-chế ; sự biến-tạo.

— *des boissons*

Mạo-chế đồ uống.

— *des monnaies*

Nguy-cải tiền-tệ.

— *d'un médicament*

Mạo-chế thuốc.

— *d'un titre*

Nguy-cải chứng-khoán.

ADULTÈRE (a)

— Ngoại-tình, gian-thông.

Femme —

Vợ ngoại-tình ; dâm-phụ.

Mari —

Chồng ngoại-tình.

ADULTÈRE (*n*)

— Sự ngoại-tình, sự gian-thông.

Commettre l'—

Phạm tội ngoại-tình, phạm-gian.

Complice d'—

Người đồng-phạm ngoại-tình, người tương-gian ; gian-phu.

Délit d'—

Tội ngoại-tình, tội gian-thông.

— *double*

Ngoại-tình song-phương.

ADULTÉRER— *x. ADULTÉRATION.***ADULTÉRIN** (*a*)

— Ngoại-sinh, gian-sinh.

Enfant —

Con gian-sinh.

Enfant — a matre

Con gian-sinh vì mẹ.

Enfant — a patre

Con gian-sinh vì cha.

*Frère —*Anh (*h. em*) gian-sinh.*Sœur —*Chị (*h. em*) gian-sinh.**ADULTÉRIN** (*n*)

— Con ngoại-sinh, con gian-sinh.

ADULTÉRINITÉ

— Ngoại-sinh-tính, gian-sinh-tính.

AD USUM

— Theo lệ, theo tục-lệ.

AD VALIDITATEM

— Đê hợp-thức.

AD VALOREM

— Theo giá, chiểu-giá, tông-giá.

Droits — —

Thuế tông-giá.

ADVENTICE

— Bất-kỳ.

Circonstances —

Tình-trạng bất-kỳ.

ADVENTIF

— Giá-tư-hậu.

Biens —

Tài-sản giá-tư-hậu.

ADVERSAIRE

— Kẻ địch, địch-thủ ; kẻ đối-thủ, đối-phương.

— *politique*

Đối-phương chính-trị, địch-thủ chính-trị, chính-địch.

ADVERSE

Avocat —

Fortune —

Partie —

— Trái-ngược, phản-ngịch.

— Đối-thủ, đối-phương.

Luật-sư đối-phương.

Nghịch-cảnh, nghịch-vận.

Bên địch, đối-phương, đối-thủ.

Đối-tụng.

ADVERSITÉ

— Nghịch-cảnh, nghịch-vận.

AÉRIEN

Défense —

Domaine —

Espace —

Forces —

Guerre —

Navigation —

Régulateur —

— Thuộc về không-trung.

Phòng-không.

Lãnh-không.

Không-vực.

Không-lực.

Không-chiến.

Hàng-không.

Ty điều-chỉnh hàng-không, ty điều-không.

AÉRODROME

— Trường bay, phi-trường.

AÉROGARE

— Trạm hàng-không.

AÉRONAUTIQUE (a)

Observation —

— Thuộc về khoa hàng-không.

Quan-sát hàng-không.

AÉRONAUTIQUE (n)

— *civile*

— *militaire*

— *navale*

— Khoa hàng-không, hàng-không-học.

Hàng-không dân-sự.

Hàng-không quân-sự.

Hàng-không hải-quân.

AÉRONAVAL

Forces —

— Không-hải.

Lực-lượng không-hải.

AÉRONAVIGATION

— Hàng-không.

AÉRONEF

— Phi-hành-khí.

AÉROPORT

— Bến máy-bay, không-khâu.

AÉROPORTÉ*Troupes* —— Chở bằng máy-bay, không-vận.
Đội binh không-vận.**AÉROPOSTAL**

— Phi-bưu.

AÉROSTAT

— Khí-đĩnh.

AÉROSTATION

— Khí-đĩnh-thuật.

AÉROSTATIQUE (*a*)

— Thuộc về khí-đĩnh.

AÉROSTATIQUE (*n*)

— Khí-đĩnh-luận.

AÉROTECHNIQUE (*n*)

— Hàng-không-thuật.

AÉROTECHNIQUE (*a*)*Institut* —— Thuộc về hàng-không-thuật.
Viện hàng-không-học.**AES ET LIBRAM**

— Đồng-xương (Cổ La-mã).

**AESTIMATIO VENDI-
TIO EST**

— Hở-giá tức là mãi-mại.

**AESTIMATIO FACIT
VENDITIONEM**— *nh.* **AESTIMATIO VENDITIO
EST****AFFAIBLISSANT***Régime* —— Làm cho yếu-đuối, làm cho suy-
nhược, làm cho suy-đổi.
Chế-độ suy-nhược.**AFFAIBLISSEMENT**— *de l'autorité royale*— *de l'État*— *d'un parti*— Sự yếu-đuối, sự suy-nhược, sự
suy-đổi.
Sự suy-nhược của quân-
quyền.
Sự suy-nhược của quốc-gia.
Sự suy-nhược của đảng.**AFFAIRE**

— Công việc, sự-vụ.

— Việc buôn-bán, thương-vụ.

— Việc kiện, vụ kiện, án-vụ.

— Văn-đề.

<i>Agent d'—</i>	Biện-sự-viên.
<i>Chargé d'—</i>	Xử-lý sự-vụ.
<i>Expédition des — cou- rantes</i>	Xử-lý thường-vụ.
<i>Faire des —</i>	Kinh-doanh.
<i>Gérant d'—</i>	Quản-lý sự-vụ.
<i>Juger une —</i>	Xử một vụ.
<i>Ministre des — étrangè- gères</i>	Tổng-trưởng ngoại-giao, ngoại- tướng.
<i>Plaider une —</i>	Cãi một vụ, biện-hộ trong một vụ.
<i>— administrative</i>	Việc hành-chính.
<i>— civile</i>	Vụ kiện hành-chính.
<i>— commerciale</i>	Vụ kiện hộ, vụ kiện dân-sự.
<i>— correctionnelle</i>	Vụ kiện thương-sự.
<i>— courante</i>	Việc buôn-bán, thương-vụ.
<i>— criminelle</i>	Vụ tiêu-hình.
<i>— d'État</i>	Thường-vụ.
<i>— économique</i>	Vụ đại-hình.
<i>— en état</i>	Việc nước, quốc-sự.
<i>— étrangères</i>	Việc kinh-tế.
<i>— financière</i>	Án-vụ hoàn-bị.
<i>— internationale</i>	Việc ngoại-giao, ngoại-vụ.
<i>— judiciaire</i>	Việc tài-chính.
<i>— nationale</i>	Việc quốc-tế, quốc-tế-sự.
<i>— officielle</i>	Việc tư-pháp.
<i>— officieuse</i>	Vụ tố-tụng.
<i>— ordinaire</i>	Việc quốc-gia, quốc-sự, quốc-vụ.
<i>— particulière</i>	Việc chính-thức.
<i>— passionnelle</i>	Việc bán-chính-thức.
<i>— pénale</i>	Việc thường, thường-sự.
<i>— pendante</i>	Việc riêng-biệt, biệt-vụ.
<i>— personnelle</i>	Vụ kiện về tình, tình-án.
<i>— politique</i>	Vụ hình, hình-sự.
<i>— privée</i>	Vụ kiện chưa xử.
<i>— publique</i>	Việc riêng.
<i>— sommaire</i>	Việc chính-trị, chính-sự.
<i>— spéciale</i>	Việc tư.
	Việc công.
	Vụ giản-lược, giản-vụ.
	Việc đặc-biệt, đặc-vụ.

— *urgente*

Việc khẩn-cấp, cấp-vụ.

AFFAIRISME

— Chính-trị vụ-lợi.

AFFAIRISTE

— Chính-khách vụ-lợi.

AFFECTABLE*Terre* —— Có thể cầm, khả-đề-đương.
Đất cầm được.**AFFECTATION***Arrêté d'—**Changement d'—*

— Sự sung-dụng ; dụng-đích.

— Sự bỏ-dụng ; sự lưu-dụng.

Nghị-định bỏ-dụng.

Đổi dụng-đích, cải-đích.

Cải-bỏ.

Patrimoine d'—

Gia-sản sung-dụng.

— *administrative*

Sung-dụng hành-chính.

— *d'un bien à une œuvre
d'utilité publique*Sung-dụng tài-sản vào công-
cuộc công-lợi.— *d'un crédit*

Sung-dụng khoản dự-chi.

— *d'un fonctionnaire à
un poste*Bỏ-dụng công-chức vào một
nhiệm-sở.— *d'un immeuble à la ga-
rantie d'une créance*Sung-dụng bất-động-sản để
đảm-bảo trái-quyền.— *d'un immeuble à une
œuvre de bienfaisance*Sung-dụng bất-động-sản vào
một công-cuộc từ-thiện.— *hypothécaire*

Sung-dụng đề-đương.

— *légale*

Sung-dụng pháp-định.

— *spéciale*

Sung-dụng đặc-định.

Lưu-dụng đặc-biệt.

AFFECTER— *x. AFFECTATION.***AFFECTIO**— *maritalis*

— Chủ-ý, chủ-tâm.

— *societatis*

Chủ-ý kết-hôn.

Chủ-ý lập-hội.

AFFECTUS— *nh. AFFECTIO.***AFFÉRENT***Frais* —

— Sở-thuộc ; sở-nhu.

Part —

Kinh-phí sở-nhu, sở-phí.

Phần sở-thuộc, sở-phần.

AFFERMABLE

— Có thể linh-canh ; có thể linh-trung.

AFFERMAGE

— Sự linh-canh, sự linh-trung.
— Sự bao thầu ; sự thầu thuế.
— Sự cho linh-canh, sự cho linh-trung.
— Sự cho bao thầu ; sự cho thầu thuế.

— à perpétuité
— de l'octroi
— des murs
— des pages de journal

Linh-trung vĩnh-viễn.
Thầu thuế nhập-thị.
Linh-trung tường-lịch.
Cho linh-trung trang báo.

AFFERMATAIRE

— Người linh-canh ; người linh-trung.
— Người thầu thuế.

AFFERMATEUR

— Người cho linh-canh ; người cho linh-trung.
— Người cho thầu thuế.

AFFERME

— nh. *FERMAGE* (xưa).

AFFERMER

— x. *AFFERMAGE*.

AFFERMIR

— Làm vững-chắc, củng-cố.

AFFERMISSEMENT

— du pouvoir

— x. *AFFERMIR*.
Củng-cố chính-quyền.

AFFEURAGE

— Thuế bài rượu (xưa).

AFFICHAGE

Délai d'—
Liberté d'—
Lieu d'—
— de la condamnation
— des prix
— électoral

— Sự yết ra, sự yết-thị, sự niêm-yết.
Hạn niêm-yết.
Tự-do niêm-yết.
Nơi niêm-yết.
Niêm-yết án-phạt.
Yết giá.
Niêm-yết tuyển-cử.

— *interdit*

Cấm yết-thị.

AFFICHE*Allération d'—**Lacération d'—*— *commerciale*— *électorale*— *industrielle*— *judiciaire*— *légale*— *officielle*— *particulière*— *privée*

— Yết-thị.

— Chiêu-bài.

Biển-cải yết-thị.

Xó rách yết-thị.

Chiêu-bài thương-mại.

Yết-thị tuyển-cử.

Chiêu-bài kỹ-nghệ.

Yết-thị tư-pháp.

Yết-thị pháp-định.

Yết-thị công.

Yết-thị riêng.

Yết-thị tư.

AFFICHER

— Yết ra, yết-thị, niêm-yết.

AFFICHEUR

— Người dán yết-thị (h. chiêu-bài).

AFFIDAVIT

— Miễn-thuế thệ-ước-thư, thệ-miễn-thư.

AFFIDÉ

— Người thân-tín, người tín-cần.

AFFILIATION

— Sự gia-nhập ; sự nhập-đoàn ; sự nhập-hội.

AFFILIÉ

— Hội-viên ; đoàn-viên.

AFFILIER

— Cho gia-nhập ; cho nhập-hội ; cho nhập-đoàn.

S'—

Gia-nhập ; nhập-hội ; nhập-đoàn.

AFFIN

— Nhân-thuộc.

AFFINITÉ

— Sự tương-ứng ; tương-quan.

— Quan-hệ nhân-lộc, nhân-hệ.

AFFIRMATIF

— Quyết có, quả-quyết, khả-quyết, khẳng-định.

Réponse —Trả lời có, phúc-đáp khẳng-
định.*Ton* —

Giọng quả-quyết.

AFFIRMATION— *de compte*

- Sự quyết có, sự quả-quyết, sự
khả-quyết, sự khẳng-định.
- Sự nhận là đúng (trúng), sự đoán-
nhận.

— *de créance*Đoan-nhận trương-mục.
Đoan-nhận sổ-sách (kế-toán).— *du procès-verbal*

Đoan-nhận trái-quyền.

— *gratuite*

Đoan-nhận biên-bản.

— *légale*

Quả-quyết vô-bằng.

Đoan-nhận pháp-định.

AFFIRMATIVE*Prendre l'— contre*

- Sự quyết-có, sự quả-quyết.

Prendre l'— pour

Phủ-quyết.

Soutenir l'—

Khả-quyết.

Chủ-trương rằng có, chủ-
trương khẳng-định.**AFFIRMER**

- *x. AFFIRMATION.*

AFFLICTIF*Peine* —

- Phạm đến thân-thể.
Thê-hình.

AFFLOUAGE

- Sự trục tàu cạn.

AFFLOUER

- Trục tàu cạn.

AFFLUENCE— *de biens*

- Sự tụ-hội ; sự dồn lại, sự dồn-
tích.
Cửa-cải dồn-tích.

AFFORAGE

- *nh. AFFEURAGE.*

AFFOUAGE

- Quyền đốn gỗ.

AFFRANCHI

- *x. AFFRANCHISSEMENT.*

— Được giải-phóng.

— Đã trả cước-phí ; đã dán-tem (cò).

Esclave —*Lettre* —

- Được miễn-thuế.
 Nô-lệ đã được giải-phóng,
 thoát-nô.
 Thư đã dán cò (tem).

AFFRANCHIR— *x. AFFRANCHISSEMENT.***AFFRANCHISSABLE**

- Có thể giải-phóng.
 — Có thể miễn-thuế.

**AFFRANCHISSE-
MENT**

- *de la femme*
 — *de la pensée*
 — *des esclaves*
 — *des indigents de tous
les impôts*
 — *d'un colis postal*
 — *d'une lettre*
 — *d'une propriété*

- Sự giải-phóng.
 — Sự miễn-trừ ; sự miễn-thuế.
 — Sự trả cước-phí (h. bưu-phí) ; sự
 dán tem (cò).
 Giải-phóng phụ-nữ.
 Giải-phóng tư-tướng.
 Giải-phóng nô-lệ, phóng-nô.
 Miễn cho dân nghèo mọi thứ
 thuế.
 Trả cước-phí bưu-kiện.
 Dán cò (tem) vào phong thư.
 Miễn thuế sáu-nghiệp.

AFFRÈTEMENT*Contrat d'—*— *à cueillette*— *à temps*— *au mois*— *au voyage*— *coque nue*— *total*

- Sự thuê chở đường thủy, sự thuê
 thủy-vận.
 Khế-ước thủy-vận, thủy-vận-
 khế.
 Thuê thủy-vận với điều- kiện
 mãn-thuyền (chở đủ chuyến).
 Thuê chở ngày đường thủy,
 thuê thủy-vận theo thời-gian.
 Thuê chở tháng đường thủy,
 thuê thủy-vận theo nguyệt-kỳ.
 Thuê chở đường thủy hàng
 chuyến, thuê thủy-vận hàng kỳ.
 Thuê tàu không.
 Thuê tàu cả chuyến, thuê toàn-
 thuyền.

AFFRÉTER

- Thuê chở đường thủy, thuê thủy-
 vận.

AFFRÉTEUR

— Người thuê chở đường thủy,
người thuê thủy-vận.

AFFREUX

Crime —

— Ghê-gớm, rùng-rợn ; thảm-hại.
Tội-ác ghê-gớm.

AFFRONT

Essuyer un —

Faire —

Laver un —

— Sự sỉ-nhục.
Bị nhục.
Làm nhục.
Rửa nhục.

AFFRONTER

— *la mort*

— *l'ennemi*

— Đương-đầu, đối-địch, coi thường.
Coi thường cái chết.
Đương-đầu với địch.

A FORFAIT

Travail — —

— Khoán.
Công việc làm khoán.

A FORTIORI

— Hưởng hồ, hưởng chi, tất-nhiên,
cố-nhiên.

AGE

Dispense d'—

Doyen d'—

Moyen—

Président d'—

— *adulte*

— *avancé*

— *d'airain*

— *d'argent*

— *de fer*

— *de la majorité*

— *de la minorité*

— *de la puberté*

— *de pierre*

— *de raison*

— *des démocraties*

— *d'or*

— *du bronze*

— Tuổi, niên-kỷ.

— Thời-đại.

Miễn hạn tuổi, miễn niên-hạn.

Niên-trưởng.

Thời-đại trung-cổ.

Chủ-tịch niên-trưởng.

Tuổi người lớn, tuổi trưởng-
thành, tuổi tráng-niên.

Lớn tuổi, cao tuổi.

Thời-đại hoàng-đồng.

Thời-đại ngân-khí.

Thời-đại thiết-khí.

Tuổi thành-niên.

Tuổi vị-thành-niên.

Tuổi xuân-tình.

Thời-đại thạch-khí.

Tuổi khôn lớn.

Thời-đại dân-chủ.

Thời-đại hoàng-kim.

Thời-đại thanh-dồng.

— <i>légal</i>	Tuổi pháp-định.
— <i>majeur</i>	Tuổi thành-niên.
— <i>matrimonial</i>	Tuổi kết-hôn.
— <i>militaire</i>	Tuổi đi lính, tuổi đầu-binh.
— <i>mineur</i>	Tuổi vị-thành-niên.
— <i>mûr</i>	Đúng tuổi, trọng tuổi.
— <i>nubile</i>	Tuổi dậy th.
— <i>préhistorique</i>	Thời-đại tiền-sử.

AGÉ

— Lớn tuổi ; có tuổi.

AGENCE

— <i>d'affaires</i>	Biện-sự-phòng.
— <i>d'assurances</i>	Đại-lý bảo-hiêm.
— <i>de commerce</i>	Sở buôn, thương-quán, thương-điểm.
— <i>de placement</i>	Sở tìm (kiếm) việc, sở giới-thiệu chức-nghịp.
— <i>de presse</i>	Thông-tín-xã.
— <i>de publicité</i>	Sở quảng-cáo.
— <i>de renseignements</i>	Sở chỉ-dẫn.
— <i>de voyages</i>	Sở du-lich.
— <i>d'information</i>	Sở thông-tin, thông-tín-xã.
— <i>d'une banque</i>	Phân-cục ngân-hàng.
— <i>du trésor</i>	Phân-cục ngân-kho.
— <i>économique</i>	Phòng kinh-tế, kinh-tế-cục.
— <i>immobilière</i>	Sở giới-thiệu bất-động-sản, địa-đo-cục.
— <i>matrimoniale</i>	Sở giới-thiệu hôn-nhân.
— <i>spécialisée de l'O.N.U.</i>	Chuyên-vụ-cục tại Liên-Hiệp Quốc.
— <i>télégraphique</i>	Điện-báo thông-tín-xã.
— <i>théâtrale</i>	Sở du-hý.

AGENCEMENT

Frais d'—

— Sự sửa-sang, sự chỉnh-bị.
Tiền sửa-sang, chỉnh-bị-phí.

AGENCER

— *x. AGENCEMENT.*

AGENDA

— Sổ nhật-chú.

AGENT

- *administratif*
  - *centralisé*
  - *commercial*

  - *comptable*
  - *comptable du Trésor*
  - *consulaire*
  - *contractuel*
  - *d'affaires*
  - *d'autorité*
  - *décentralisé*
  - *de change*
  - *de commerce*
  - *de commission*
  - *de fabrique*
  - *de gestion*
  - *de la force publique*
  - *de la police judiciaire*
  - *de la production*
  - *de la sûreté*
  - *de liaison*
  - *de paiement*
  - *de police*
  - *de recherche*
  - *de renseignement*
  - *des mœurs*
  - *des services concédés*
  - *de transmission*
  - *d'exécution*
  - *d'information*
  - *diplomatique*
  - *du Gouvernement*
  - *du Trésor*
  - *économique*
  - *en douane*
  - *exclusif*
  - *financier*
  - *forestier*
- Người đại-lý.
  - Chức-viên, nhân-viên.
  - Nguyên-lực, tác-nhận.
  - Chức-viên hành-chính.
  - Chức-viên tập-trung.
  - Đại-lý thương-mại.
  - Chức-viên thương-sự.
  - Kế-toán viên, cối-kế viên.
  - Cối-kế viên Ngân-khố.
  - Nhân-viên lãnh-sự.
  - Chức-viên khế-tuyền.
  - Biện-sự viên.
  - Chức-viên quyền-hành.
  - Chức-viên phân-quyền.
  - Trọng-mãi hối-đoái.
  - Đại-lý thương-mại.
  - Người mãi-biến.
  - Đại-lý công-xưởng.
  - Chức-viên quản-lý.
  - Chức-viên công-lực.
  - Chức-viên cảnh-sát tư-pháp.
  - Nguyên-lực sản-xuất.
  - Công-an viên.
  - Liên-lạc viên.
  - Phát-ngân viên.
  - Cảnh-sát viên, cảnh-binh.
  - Nhân-viên truy-tầm.
  - Tình-báo viên.
  - Nhân-viên kiểm-tục.
  - Nhân-viên các sở đặc-hứa.
  - Chuyển-tư viên.
  - Chức-viên chấp-hành.
  - Truyền-báo viên, thông-tú viên.
  - Nhân-viên ngoại-giao.
  - Chức-viên Chính-phủ.
  - Nhân-viên Ngân-khố.
  - Nhân-viên kinh-tế.
  - Nhân-viên thương-chính.
  - Đại-lý độc-quyền.
  - Nhân-viên tài-chính.
  - Viên kiểm-lâm.

- *judiciaire*
- *judiciaire du Trésor*
- *légal*
- *militaire*
- *naturel*
- *percepteur*
- *politique*
- *provocateur*
- *réquisitionné*
- *secret*
- *technique*
- *voyer*

- Tụng-viên.
- Tụng-viên Ngân-khố.
- Chức-viên pháp-định.
- Nhân-viên quân-sự.
- Nguyên-lực tự-nhiên.
- Chức-viên thu-ngân.
- Nhân-viên chính-trị.
- Kẻ khiêu-phạm.
- Chức-viên triệu-dụng.
- Thám-lử.
- Cán-sự chuyên-môn.
- Cán-sự đạo-lộ.

AGER

- *publicus*
- *romanus*
- *vectigalis*
- *virilanus*

- Điền-thổ (Cổ La-mã).
- Công-diền-thổ (Cổ La-mã).
- Điền-thổ thành La-mã.
- Tổ-diền-thổ.
- Điền-thổ phân-cấp.

AGGLOMÉRATION

- *urbaine*

- Chòm quần-cư, nhóm quần-cư.
- Chòm quần-cư đô-thị.

AGGRAVANT

- Circonstances* —

- Làm nặng thêm, gia-trọng.
- Tình-trạng gia-trọng.

AGGRAVATION

- *de peine*
- *des impôts*
- *judiciaire*
- *légale*

- Sự gia-trọng ; sự gia-tăng.
- Gia-hình.
- Gia-thuế.
- Gia-trọng tài-phán.
- Gia-trọng pháp-định.

AGGRAVER

- Làm nặng thêm, gia-trọng ; làm tăng lên, gia-tăng.

AGIO

- Tiền các (cáp) đòi bạc, tiền các (cáp) hối-đoái, tiền thiệp-thủy.
- Sự đầu-cơ tại dịch-khoán số.

AGIOTAGE

- Sự đầu-cơ chứng-khoán.

AGIOTER

- Đầu-cơ chứng-khoán.

AGIOTEUR

— Người đầu-cơ chứng-khoán.

AGIR

— Hành-động.

— Kiện, vô đơn kiện, đầu đơn.
Kiện, vô đơn kiện.**AGISSEMENT**

— Động-tác.

AGITATEUR— *-propagandiste*

— Người phiến-động

Viên phiến-động tuyên-truyền.

AGITATION— *anti-impérialiste*— *politique*

— Sự náo-động ; sự phiến-động.

Phiến-động chống đế-quốc.

Phiến-động chính-trị.

AGITER— *le peuple*— *les esprits*— *une question*

— Lay chuyện, phiến-động.

— Bàn cãi.

Phiến-động nhân-dân.

Phiến-động nhân-tâm.

Bàn cãi vấn-đề.

AGIT-PROP— *x. Agitateur-propagandiste.***AGNAT**

— Thân-thích pháp-tộc (Cổ La-mã).

— Người họ nội, nội-thân, thân-thuộc.

AGNATI— *nh. AGNAT.***ÀGNATIO**— *nh. AGNATION.***AGNATION**

— Pháp-tộc (Cổ La-mã).

— Họ nội, nội-thân.

AGNATIQUE

— Thuộc về pháp-tộc.

— Thuộc về họ nội, nội-thân.

AGNATUS— *nh. AGNAT.***AGRAIRE**

Code —

— Thuộc về ruộng đất, điền-địa.

Bộ luật điền-địa.

Loi —

Luật điền-địa.

Mouvement —

Vận-động quân-phân điền-địa.

Réforme —

Cải-cách điền-địa.

AGRAIRIEN— *nh. AGRARIEN.***AGRANDIR**— *x. AGRANDISSEMENT.***AGRANDISSEMENT**

— Sự mở rộng ; sự khuếch-trương, sự khuếch-đại ; sự phóng-đại. Mở rộng tô-giới. Khuếch-trương lãnh-thù.

— *des concessions*— *de territoire***AGRARIANISME**

— Thuyết quân-phân điền-địa.

AGRARIAT

— Phép quân-phân điền-địa.

AGRARIEN (*a*)

— Thuộc về luật quân-phân điền-địa.

AGRARIEN (*n*)

— Đẳng-viên quân-phân điền-địa.

AGRÉAGE

— Kinh-kỹ về rượu.

AGRÉATION— *x. AGRÉER,***AGRÉE**

— Người đại-tụng thương-sự.

AGRÉER

— Nhận ; ưng-nhận ; chấp-nhận. Ưng-nhận đại-sứ. Chấp-nhận lời thỉnh-cầu.

— *un ambassadeur*— *une demande***AGRÉGAT**

— Sự tập-hợp ; sự kết-hợp.

AGRÉGATION— Sự cho nhập-đoàn, nhập-hội.
— Sự tập-hợp ; sự kết-hợp.
— Đoàn-thề.
— Bảng thạc-sĩ.
— Chức thạc-sĩ.
— Thi-tuyển thạc-sĩ.*Concours d'—*

- de biens
- de droit
- de personnes
- des lettres

- Tài-đoàn.
- Chức thạc-sĩ luật-khoa.
- Nhân-đoàn.
- Bằng thạc-sĩ văn-khoa.

AGRÉGÉ

- Professeur* —
- d'économie politique
- de droit privé
- de droit public
- de médecine
- des lettres
- des sciences

- Thạc-sĩ.
- Giáo-sư thạc-sĩ.
- Thạc-sĩ kinh-tế-học.
- Thạc-sĩ tư-pháp.
- Thạc-sĩ công-pháp.
- Thạc-sĩ y-học.
- Thạc-sĩ văn-chương.
- Thạc-sĩ khoa-học.

AGRÉGER

- Cho nhập-đoàn, cho nhập-hội.

AGRÈMENT

- Soumettre à l'—*
- du Gouvernement

- Sự ưng-nhận.
- Độ-trình đề ưng-nhận.
- Sự ưng-nhận của Chính-phủ.

AGRÈS ET APPARAUX

- Thuyền-cụ.

AGRESSEUR

- injuste

- Người gây-hấn, người xâm-kích.
- Kẻ gây-hấn phi-lý, người xâm-kích phi-lý.

AGRESSIF

- Acte* —
- Mesure* —

- Gây-hấn, xâm-kích.
- Hành-vi gây-hấn.
- Biện-pháp xâm-kích.

AGRESSION

- Guerre a'—*
- Politique d'—*
- Victime d'une* —
- injuste
- nocturne

- Sự gây-hấn, sự xâm-kích ; sự xâm-hại.
- Sự xâm-lược.
- Chiến-tranh xâm-lược.
- Chính-trị xâm-lược.
- Nạn-nhân một cuộc xâm-kích.
- Gây-hấn phi-lý, xâm-kích phi-lý.
- Xâm-kích ban đêm, dạ-kích.

AGRESSIVITÉ

- Tính gây-hấn, tính xâm-kích.

AGRICOLE

Banque —
Économie —
Industrie —
Ingénieur —
Peuple —

— Tính xám-lược.
 — Thuộc về nghề nông, về nông-nghiệp, về canh-nông, về nông-phổ.
 Nông-phổ ngân-hàng.
 Kinh-tế nông-nghiệp.
 Kỹ-nghệ nông-nghiệp.
 Kỹ-sư canh-nông.
 Dân-tộc chuyên-nông.

AGRICULTEUR

Grand —
Petit —

— Nhà canh-nông, nhà nông, nông-gia.
 Đại-nông.
 Tiểu-nông.

AGRICULTURAL

— Thuộc về nông-nghiệp.

AGRICULTURE

École d'—
Grande —
Ministère de l'—
Petite —

— Nghề nông, nông-nghiệp, canh-nông, canh-tác.
 Trường canh-nông.
 Đại canh-nông, đại-can-h-tác.
 Bộ canh-nông.
 Tiểu canh-nông, tiểu-can-h-tác.

AGROGÉOLOGIE

— Thổ-nhưỡng-học.

AGROGRAPHIE

— Canh-nông-chí.

AGROLOGIE

— Địa-lý canh-nông-học.

AGRONOME

Ingénieur —

— Nhà nông-học.
 Kỹ-sư nông-học.

AGRONOMIE

— Canh-nông-học, nông-học.

AGRONOMIQUE

Institut —
Science —

— Thuộc về nông-học.
 Nông-học viện.
 Khoa nông-học.

AGROVILLE

— Nông-thị.

AGUERRI

*Armée —
Soldats --*

— Thiện-chiến.
Đội-quân thiện-chiến.
Quân-lính thiện-chiến.

AIDE

— *américaine*
— *cachée*
— *de camp*
— *des cérémonies*
— *et assistance*
— *-major*
— *-mémoire*
— *mutuelle*
— *mutuelle judiciaire*

— Sự giúp-dỡ, sự viện-trợ.
— Sự tiếp tay, sự phụ-tá, sự phụ-trợ.
— Người tiếp tay, người phụ-tá, người phụ-trợ, trợ-thủ.
Viện-trợ Hoa-kỳ, Mỹ-quốc viện-trợ.
Ám-trợ.
Phụ-tá cận-vệ.
Phụ-tá nghi-lễ-trưởng.
Viện-trợ và phụ-trợ.
Phụ-tá quân-y-trưởng (xưa).
Tập bị-vong.
Hỗ-trợ.
Hỗ-trợ tư-pháp.

AIDE-MÉMOIRE

— Tập bị-vong.

AIDER

— Giúp-dỡ ; viện-trợ.
— Tiếp tay, phụ-tá, phụ-trợ.

AIEUL

— *maternel*
— *paternel*

— Ông, tồ-phụ.
Ông ngoại, ngoại tồ-phụ.
Ông nội, nội tồ-phụ.

AIEULE

— *maternelle*
— *paternelle*

— Bà, tồ-mẫu.
Bà ngoại, ngoại tồ-mẫu.
Bà nội, nội tồ-mẫu.

AIEUX

— Tồ-tiên, tiên-tồ.

AIGU

Conflit —

— Gay-go, gay-cấn.
Xung-đột gay-go.

AIGUAGE

— Quyền dẫn nước qua.

AINÉ

Branche --

— Cỏ, trưởng.
Ngành trưởng.

Fille —

Trưởng-nữ.

Fils --

Trưởng-nam.

Frère —

Anh cả, anh trưởng.

Sœur —

Chị cả, chị trưởng.

AINESSE*Droit d'—*

— Bích-trưởng-lính.

Quyền đích-trưởng.

AIR*Armée de l'—*

— Không-khí ; không-trung.

Không-quân.

AIRAIN*— Loi d'—*

— Đồng thau, hoàng-đồng.

Luật sắt, thiết-luật.

AISANCE*Vivre dans l'—*

— Sự dễ-dàng.

— de voirie

— Cảnh đầy-đủ, cảnh sung-túc.

— Tiện-nghi.

Đầy-đủ, sung-lúc.

Tiện-nghi về lộ-chính.

A JOUR*Mettre* — —

— Kịp ngày, cập-nhật.

Registre -- --

Cập-nhật-hóa.

Sổ cập-nhật.

AJOURNABLE*Projet* —

— Có thể hoãn lại.

Trù-hoạch có thể hoãn.

AJOURNEMENT*Exploit d'—*

— Sự hoãn lại.

— à huitaine

— Triệu-huán-trạng.

Triệu-huán thừa-phát trạng.

— des Chambres

Hoãn một tuần.

-- des débats

Hoãn khóa nghị-viện.

— d'incorporation

Hoãn cuộc tranh-luận.

-- d'un député

Hoãn-dịch.

— d'une affaire

Hoãn nhiệm nghị-sĩ.

— d'une assemblée

Hoãn vụ án.

— d'un projet de loi

Hoãn kỳ hội.

— sine die

Hoãn thảo-luận dự-án luật.

Hoãn vô định-kỳ.

AJOURNER

— Hoãn lại.

AJUSTEMENT

*Chercher un — à un dif-
férend*
— *des zones de regroupe-
ment des troupes*

— Sự điều-chỉnh.
— Sự điều-giải.
Tìm cách điều-giải vụ tranh-
chấp.
Điều-chỉnh các khu tập-trung
quân-đội.

AJUSTER

— x. *AJUSTEMENT*.

A JUSTE TITRE

— Với danh-nghĩa chính-đáng.

A L'APPUI DE

— Đè nâng- đỡ, đè chi-trì.

A LA REQUÊTE DE

— Do lời thỉnh-cầu của.

A L'AVENIR

— Sau này, mai-hậu.

ALCOOL

Taxe sur les —

— Rượu, tửu.
Thuế rượu.

ALCOOLIQUE (a)

— Có chất rượu, có tửu-chất.

ALCOOLIQUE (n)

— Người nghiện rượu.

ALCOOLISME

— Chứng nghiện rượu.

ALÉA

— Sự may-rủi, sự kiêu-hãnh.

ALÉATOIRE

Contrat —

— May-rủi, kiêu-hãnh.
Khế-ước kiêu-hãnh.

A L'EFFET DE

— Đè dùng về.

ALERTE

État d'—
Donner l'—

— Sự báo-nguy.
Tình-trạng báo-nguy.
Báo-nguy.

ALERTER

— Báo-nguy.

ALEU

Franc —

— Thái-ấp tự-do.
Thái-ấp miễn-thuế.

ALIAS (*adv*)

— Tự.

ALIAS (*n*)

— Biệt-danh.

ALIBI*Invoquer un —*— Sự bắt-tại-trường.
Viện có bắt-tại-trường.**ALIÉNABILITÉ**

— Tính có thể di-nhượng, khả-di-nhượng-tính.

ALIÉNABLE*Droit —*— Có thể di-nhượng, khả-di-nhượng.
Quyền-lợi có thể di-nhượng.**ALIEN-ACT**— *x. ALIEN-BILL.***ALIÉNATAIRE**

— Người thụ-di-nhượng.

ALIÉNATEUR

— Người di-nhượng.

ALIÉNATION— *à fonds perdu*— *à titre gratuit*— *à titre onéreux*— *à titre particulier*— *à titre universel*— *de territoire*— *d'esprit*— *d'un bien*— *mentale*

— Sự di-nhượng.
 — Sự điên, sự loạn óc, sự thác-thần, tinh-thần thác-loạn.
 Di-nhượng thất-tư.
 Di-nhượng có tính-cách vô-thường.
 Di-nhượng có tính-cách hữu-thường.
 Di-nhượng có tính-cách đặc-định.
 Di-nhượng có tính-cách bao-quát.
 Di-nhượng lĩnh-thổ.
 Điên, loạn óc, tinh-thần thác-loạn, thác-thần.
 Di-nhượng tài-vật.
 Điên, loạn óc, tinh-thần thác-loạn, thác-thần.

ALIEN-BILL

— Luật trục-xuất phạm-khiếu.

ALIÉNÉ

- *interdit*
- *interné*
- *non interdit ni interné*

- Người điên, người loạn óc, người thác-thần.
- Người điên bị cấm-quyền.
- Người điên bị câu-lưu.
- Người điên không bị cấm-quyền hoặc câu-lưu.

ALIEN-ENNEMY

Théorie de l'— --

- Ngoại-kiều cừu-dịch.
- Thuyết ngoại-kiều cừu-dịch.

ALIÉNER

- Di-nhượng.

ALIENI JURIS

Người thuộc quyền tha-nhân (Cổ La-mã).

ALIÉNISTE

- Thày chữa điên, y-sĩ thần-thác.

ALIENO NOMINE

- Nhân-danh tha-nhân.

ALIENUS

- Thuộc về tha-nhân.

ALIGNEMENT

- Arrêté d'—*
- Maison à l'—*
- Plan d'—*
- Servitude d'—*

- Sự định-hàng.
- Hàng thẳng (ngay), định-hàng.
- Nghị-dịnh định-hàng.
- Nhà làm đúng định-hàng.
- Chương-trình định-hàng.
- Địa-dịch thẳng (ngay) hàng.

ALIMENT

- Déni d'—*
- Droits aux —*

- Đờ ăn, thực-phẩm.
- Tiền cấp-dưỡng, dưỡng-kim.
- Cự-tuyệt cấp-dưỡng.
- Quyền được cấp-dưỡng.

ALIMENTAIRE

- Créancier —*
- Débiteur —*
- Dette —*
- Obligation —*
- Pension —*

- Thuộc về thực-phẩm.
- Thuộc về cấp-dưỡng, dưỡng-kim.
- Trái-chủ cấp-dưỡng.
- Phụ-trái cấp-dưỡng.
- Trái-vụ cấp-dưỡng.
- Nghĩa-vụ cấp-dưỡng.
- Tiền cấp-dưỡng, dưỡng-kim.

ALIMENTATION

- *de la caisse*
- *d'un marché*

- Sự ăn-uống, sự ẩm-thực.
- Sự cung-cấp ; sự bồi-xung.
Bồi-xung ngân-quĩ.
Cung-cấp thị-trường.

ALIMENTER

- Cung-cấp ; bồi-xung.
- Cấp-duỡng.

A L'IMPOSSIBLE NUL N'EST TENU

- Bất khả tể miến.

A L'IMPROVISTE

- Thành-linh, bất-thần.

ALINÉA

- Deuxième* —
- Premier* —

- Đoạn, biệt-hàng.
- Đoạn nhì, biệt-hàng nhì.
- Đoạn nhất, biệt-hàng nhất.

ALIQUEOTE

- Partie* —

- Ước-số.
- Phần ước-số.

ALLÉGATION

- *des moyens de preuve*
- *des raisons*
- *du défendeur*
- *du demandeur*
- *d'un fait*
- *mensongère*

- Sự dẫn, sự viện, sự viện - dẫn.
- Sự tỏ-bày.
- Sự chủ-trương.
Dẫn chứng-cứ.
Viện lý.
Chủ-trương của bị-đơn.
Chủ-trương của nguyên-đơn.
Dẫn sự-kiện.
Viện-dẫn đối-trá.

ALLÉGEANCE

- Double* —
- Libéré de l'* —
- Serment d'* —
- *perpétuelle*

- Sự trung-thuận ; sự phục-tòng.
Trung-thuận song-tịch.
Được giải-thoát trung-thuận.
Lời thề trung-thuận.
Trung-thuận vĩnh-viễn.

ALLÈGEMENT

- *des impôts*

- Sự làm nhẹ bớt, sự giảm bớt.
Giảm thuế.

ALLÉGER

- Làm nhẹ bớt, giảm bớt.

ALLÉGORIE

- Tỷ-dụ.
- Biểu-hiệu.

ALLEU

- nh. *ALLEU*.

ALLIAGE

- Hợp-kim.

ALLIANCE

- Parent par* —
- Quadruple* —
- Sainte* —
- Traité d'*—
- Triple* —
- *défensive*
- *défensive et offensive*
- *occidentale*
- *offensive*
- *personnelle*
- *réelle*

- Quan-hệ nhân-tộc, nhân-hệ.
- Đồng-minh, liên-minh.
- Nhân-thuộc, nhân-thích.
- Tứ-quốc đồng-minh.
- Tôn-giáo Đồng-minh.
- Điều-ước đồng-minh.
- Tam-quốc đồng-minh.
- Phòng-thủ đồng-minh.
- Công-thủ đồng-minh.
- Liên-minh tây-phương, tây-minh.
- Công-hãm đồng-minh.
- Đồng-minh đối-nhân.
- Đồng-minh đối-vật.

ALLIÉ

- Nations* —
- Parents et* —
- Troupes* —
- *au même degré*
- *collatéral*
- *en ligne directe*
- *et amis de la famille*
- *et apparentés*

- Nhân-thuộc, nhân-thích.
- Liên-minh.
- Quốc-gia liên-minh, liên-quốc.
- Bà con thân nhân, thân-thuộc và nhân-thuộc.
- Quân-đội liên-minh, liên-quân.
- Nhân-thuộc đồng thân-đẳng.
- Nhân-thuộc bàng-hệ, bàng-nhân-thuộc.
- Nhân-thuộc trực-hệ, trực-nhân-thuộc.
- Nhân-thuộc và thân-bằng của gia-tộc.
- Bà con thân nhân, nhân-thuộc và thân-thuộc.

ALLIER

S—

- Liên-kết.
- Kết-thân ; liên-minh.

ALLIÉS

- Đồng-minh.

ALLIVREMENT

— Sự định thuế-suất.

ALLIVRER— Định thuế-suất.
— Thông-lức hổ-giá.**ALLOCATAIRE**

— Người lãnh tiền trợ-cấp, người lãnh-cấp ; người lãnh-tuất.

ALLOCATION— *aux chômeurs*— Sự cấp cho.
— Tiền trợ-cấp, tiền tuất-dưỡng.
Tiền trợ-cấp thất-nghiệp, tiền tuất-nghiệp.— *aux orphelins*

Tiền trợ-cấp cô-nhi, tiền tuất-cô.

— *aux pauvres*

Tiền trợ-cấp người nghèo, tiền tuất-bần.

— *aux veuves*

Tiền trợ-cấp quả-phụ, tiền tuất-quả.

— *aux vieillards*

Tiền trợ-cấp người già, tiền tuất-lão.

— *de maternité*

Tiền trợ-cấp sản-phụ, tiền tuất-sản.

— *de salaire unique*

Tiền trợ-cấp nhất-lương.

— *des dépenses d'exploitation*

Cấp doanh-phí.

— *familiales*

Tiền trợ-cấp gia-đình.

— *kilométriques*

Tiền trợ-cấp theo cây-số.

— *pour funérailles*

Tiền tuất-tang.

— *pour invalidité*

Tiền tuất-phế.

— *prénatales*

Tiền trợ-cấp tiền-sản.

ALLOCHTONE (a)

— Ngụ-cư, kiều-cư.

ALLOCHTONE (n)

— Ngoại-kiều.

ALLOCUTION

— Diễn-văn ngắn.

ALLODIAL

— Thuộc về thái-ấp.

ALLODIALITÉ

— Thái-ấp tự-trị tính.

ALLOGÈNE

— Khác giống, dị-chủng.

- ALLONGE** — Mảnh nối, mảnh tiếp.
— *d'une lettre de change* Tiếp hối-phiếu.
- ALLONYME** (a) — Đội-danh.
- ALLONYME** (n) — Người đội-danh.
- ALLOTEMENT** — nh. *ALLOTISSEMENT*.
- ALLOTER** — nh. *ALLOTIR*.
- ALLOTIR** — Chia lò, định lò.
- ALLOTISSEMENT** — Sự chia lò, sự định lò.
- ALLOUABLE** — Có thể cấp cho.
- ALLOUER** — Cấp cho.
— Trợ-cấp ; tuất-duỡng.
— *une pension alimentaire* Cấp dưỡng-kim.
- ALLURE** — Dáng đi ; cách đi ; tốc-độ.
— Điều, bộ.
— *normale* Tốc-độ thường.
— *vive* Tốc-độ mau.
- ALLUSION** — Sự ám-chỉ.
Faire — Ám-chỉ.
- ALLUVIAL** — Thuộc về đất bồi.
Terrain — Đất bồi.
- ALLUVIEN** — nh. *ALLUVIAL*.
- ALLUVION** — Phù-sa.
- ALLUVIONNAIRE** — Thuộc về phù-sa.
Sol — Đất phù-sa.
- ALLUVIONNEMENT** — Sự bồi đất.

ALOGIE

— Sự phi-luận-lý, sự phi-luận.

ALOGIQUE

— Phi luận-lý, phi-luận.

ALOGISME

— Thuyết phi-luận.

ALOI

— Tuổi, thành-sắc (vàng, bạc).

A L'ORDINAIRE

— Theo lệ thường, theo thường-lệ.

ALTÉRATEUR

— Người cải-biến.

— Người ngụy-cải.

ALTÉRATION

— Sự cải-biến.

— Sự ngụy-cải.

— *d'actes*

Ngụy-cải văn-thư.

— *de clauses*

Cải-biến ước-khoản.

— *de ciefs*

Cải-biến chìa-khóa.

— *de marchandises*

Ngụy-cải hóa-phẩm.

— *de monnaies*

Ngụy-cải tiền-tệ.

— *de signature*

Ngụy-cải chữ-ký.

— *de texte*

Ngụy-cải chính-văn.

— *d'écritures*

Ngụy-cải văn-tự.

ALTÉRER

— *x. ALTÉRATION.*

ALTERNANCE

— Sự luân-phiên, sự luân-lưu.

ALTERNAT

— Thứ-tự luân-lưu.

— Quyền luân-lưu, quyền luân-trạch.

ALTERNATIF

— Thay phiên, luân-phiên, luân-lưu.

— Luân-tuyển, luân-trạch.

Obligation —

Nghĩa-vụ luân-trạch.

ALTERNATIVE

— Sự tuần-hành, sự luân-chuyển, sự luân-lưu.

— Sự luân-tuyển, sự luân-trạch.

**ALTERI STIPULARI
NEMO POTEST**

— Không thể cấu-ước cho tha-nhân.

- ALTERIUS FACTUM ALTERI NOCET** — Hành-dộng của phụ-trái hại tới đùng-phụ-trái.
- ALTERIUS MORA ALTERI NON NOCET** — Hồi-thúc phụ-trái không hại tới đùng-phụ-trái.
- ALTRUISME** — Chủ-nghĩa vị-tha.
- ALTRUISTE** — Vị-tha.
- AMALGAME** — Vật tạp-hợp.
- AMALGAMER** — Tạp-hợp, hỗn-tạp.
- AMAN** — Sự tha mạng.
— Giấy hộ-mệnh.
- AMANT, AMANTE** — Tình-nhân, nhân-tình.
- AMARINAGE** — Sự tập cho dạn biển.
— Sự điều-khiển tàu địch.
- AMARINER** — Tập cho dạn biển.
Dạn biển.
S'—
- AMARRE** — Dây cột (buộc) thuyền (h. tàu).
- AMARRER** — Cột, buộc (tàu, thuyền).
— un navire Cột tàu lại.
- AMASSEMENT** — Sự nhặt-nhạnh, sự lượm-lặt ;
sự góp-nhặt.
— de documents Góp-nhặt tài-liệu.
— d'un capital Nhặt vốn, tích-tư.
- AMASSER** — x. AMASSEMENT.
- AMBASSADE** — Chức đại-sứ.
— Tòa đại-sứ, sứ-quán.
— Sứ-bộ, sứ-đoàn.
Aller en — Đi sứ.

Attaché d'—
Conseiller d'—
Envoyer une —
Secrétaire d'—

— *extraordinaire*
 — *permanente*
 — *temporaire*

AMBASSADEUR

— *de la paix*
 — *extraordinaire*
 — *itinérant*
 — *ordinaire*

AMBASSADORIAL

AMBASSADRICE

AMBIANCE

— *humaine*
 — *sociale*

AMBIGU

Terme —
Texte —

AMBIGUITÉ

AMBITIEUX

Politique —
Projet —

AMBITION

— *de servir son pays*
 — *impérialiste*

AMBULANCE

Tùy-viên sứ-quán.
 Cố-vấn ngoại-giao.
 Gửi sứ-bộ.
 Bí-thư sứ-quán.
 Tham-vụ ngoại-giao.
 Sứ-bộ đặc-vụ.
 Sứ-bộ thường-trực.
 Sứ-bộ lâm-thời.

— Đại-sứ ; sứ-giã ; sứ-thần.
 Sứ-giã hòa-bình.
 Sứ-giã đặc-vụ, đặc-sứ.
 Đại-sứ tuần-du.
 Sứ-giã thường-vụ, thường-sứ.

— *x. AMBASSADE.*

— Bà đại-sứ, đại-sứ phu-nhân.
 — Nữ đại-sứ ; nữ sứ-giã.

— Hoàn-cảnh ; ngoại-cảnh.
 Hoàn-cảnh người.
 Hoàn-cảnh xã-hội.

— Mơ-hồ, không rõ-ràng.
 Danh-lừ mơ-hồ.
 Bản văn mơ-hồ.

— Tính mơ-hồ, lính không rõ-ràng.

— Tham-lam, nhiều tham-vọng.
 Chính-sách tham-lam.
 Trù-hoạch tham-lam.

— Sự tham-lam, lòng tham, tham-vọng.
 Tham-vọng giúp nước.
 Tham-vọng đế-quốc.

— Đội quân-y di-động.
 — Xe quân-y di-động.

AMBULANT

Banque —
Marchand —

— Rong, di-động, di-chuyên.
Ngân-hàng di-động.
Người bán hàng rong.

AME

Tâm-hồn.
— Người.

AMÉLIORABLE

— Có thể cải-thiện.

AMÉLIORATEUR

Plan —

— Cải-thiện.
Kế-hoạch cải-thiện.

AMÉLIORATION

— *agricole*
— *de la situation financière*
— *des prix*
— *du change*
— *nécessaires*
— *utiles*
— *voluptaires*

— Sự cải-thiện ; sự khởi-sắc ; sự
lấn-tới.
— Tu-sức.
Cải-thiện nông-nghiệp.
Tình-trạng tài-chính khởi-sắc.
Vật-giá khởi-sắc.
Hối-đoái khởi-sắc.
Tu-sức cần-thiết (*h. tất-yếu*).
Tu-sức hữu-ích.
Tu-sức hư-phù.

AMÉLIORER

— *x. AMÉLIORATION.*

AMENAGE

Frais d' —

— Sự chuyên-chở, sự vận-lãi.
Kinh-phí chuyên-chở, vận-phí,
cước-phí.

AMÉNAGEMENT

Frais d' —
Plan d' —
— *d'un plan*
— *d'une loi*
— *d'une région*

— Sự sắp-đặt ; sự bố-tri.
— Sự chỉnh-đốn, sự chỉnh-lý.
Chỉnh-lý-phí.
Kế-hoạch chỉnh-lý.
Sắp-đặt kế-hoạch.
Chỉnh-lý đạo-luật.
Chỉnh-đốn một vùng.

AMÉNAGER

— *x. AMÉNAGEMENT.*

AMENDABLE

— Có thể cải-thiện.
— Có thể tu-chính.

Délinquant —
Projet —

Phạm-nhân có thể cải-thiện.
Dự-án có thể tu-chính.

AMENDE

Consignation d'—
— *accessoire*
— *administrative*
— *ad valorem*
— *civile*
— *de cassation*
— *de composition*

— *de fol appel*

— *de prise à partie*

— *de procédure*
— *de requête civile*
— *de tierce-opposition*

— *fiscale*
— *honorable*
— *maximum*
— *pénale*
— *préalable*

— Tiền phạt, tiền vạ, bạc phạt, phạt-kim.
— Tiền dự-phạt.
Ký-nạp tiền dự-phạt.
Tiền phạt gia-phụ.
Tiền phạt hành-chính.
Tiền phạt tòng-giá.
Tiền phạt dân-sự.
Tiền dự-phạt phá-án.
Tiền phạt dàn-xếp.
Thực-tội-kim.
Tiền dự-phạt vọng (võng)-kháng.
Tiền dự-phạt khống-nại thâm-phán.
Tiền dự-phạt tố-tụng.
Tiền dự-phạt xin phiên-án.
Tiền dự-phạt đệ-tam-nhân kháng-án.
Tiền phạt thuế-vụ.
Tạ-tội công-khai.
Tiền phạt lỗi-đa.
Bạc phạt hình-sự, tiền phạt-vạ.
Tiền dự-phạt.

AMENDÉ

Délinquant —
Motion —

— *x. AMENDEMENT.*
Phạm-nhân cải-quá.
Kiến-nghị tu-chính.

AMENDEMENT

Droit d'—
Proposer un —
Rejeter un —
Soumettre un —

— Sự sửa lỗi, sự cải-quá, sự cải-thiện, sự kiêu-chính.
— Sự sửa-đổi, sự tu-chính, sự tu-dính.
— Tu-chính án.
Quyền tu-chính.
Đề-nghị tu-chính-án.
Bác-bỏ tu-chính-án.
Đề-trình tu-chính-án.

- à la constitution
- des mœurs
- d'un criminel
- d'un jugement

- Tu-chính hiến-pháp.
- Cải-thiện phong-tục.
- Cải-thiện tội-phán.
- Tu-chính án-vấn.

AMENDER

— n. AMENDEMENT.

AMENER

- Mandat d'—
- ses couleurs

- Dẫn đến, đưa tới.
- Dẫn-giải, tróc-nã.
Trát dẫn-giải, nã-phiếu.
Hạ cờ (đầu hàng).

AMÉRICANISATION

— Sự Mỹ-hóa.

AMÉRICANISER

— Mỹ-hóa.

AMÉRICANISME

— Chủ-nghĩa thân-Mỹ.

AMERRIR

— Đậu xuống biển.

AMERRISSAGE

— Sự đậu xuống biển.

AMÉTHODIQUE

— Không có phương-pháp, vô phương-pháp.

AMEUBLIR

— Động-sản-hóa.

AMEUBLISSEMENT

- Clause d'—
- déterminé
- d'un immeuble
- général
- particulier

- Sự động-sản-hóa.
Ước-khoản động-sản-hóa.
Động-sản-hóa đặc-định.
Động-sản-hóa một bất-động-sản.
Động-sản-hóa tổng-quát.
Động-sản-hóa đặc-biệt.

AMEUTEMENT

- de la foule
- des partisans

- Sự hô-tập, sự khiêu-hô.
Hô-tập quần-chúng.
Hô-tập đảng-viên.

AMEUTER

— x. AMEUTEMENT.

AMI (a)

— Bạn, bạn-hữu.

Puissance —

Nước bạn, hữu-bang.

AMI (*n*)

Parents et —

— Bạn, bạn-bè, bạn-hữu, thân-hữu, thân-bằng.

— *de la famille*

Bà - con bè - bạn, thân - bằng quyến-thuộc.

Thân-bằng của gia-tộc.

AMIALE

A l'—

Arrangement —

Liquidation —

Médiateur —

Partage —

— *compositeur*

— Thỏa-thuận.

— Hòa-giải.

Thỏa-thuận.

Thỏa-thuận dàn-xếp.

Thỏa-thuận thanh-loán.

Người trung-giải.

Thỏa-thuận tương-phân.

Người dàn-hòa.

AMICAL

Acte —

Association —

— Thân-thiện, thân-hữu, ái-hữu.

Hành-vi thân-thiện.

Hội ái-hữu, hội thân-hữu.

AMICALE

— *des fonctionnaires*

— Hội thân-hữu, ái-hữu.

Ái-hữu công-chức.

AMICALISTE

— Hội-viên ái-hữu.

AMIRAL

Contre —

Vaisseau —

Vice —

Vice — *d'escadre*

— *de la flotte*

— Hải-quân thượng-tướng, thủy-sư đô-đốc.

— Đô-đốc-hạm.

Hải - quân thiếu - tướng, phó thủy-sư đề-đốc.

Đô-đốc-hạm.

Hải-quân trung-tướng, thủy-sư đề-đốc.

Hải-quân đại-tướng, phó thủy-sư đô-đốc.

Đô-đốc hải-quân.

AMIRALAT

— Chức hải-quân thượng-tướng, chức thủy-sư đô-đốc.

AMIRALISSIME

— Hải-quân tống-tư-lệnh.

AMIRAUTÉ

- Hải-quân doanh-bộ.
- Tòa-án hải-quân.
- Bộ hải-quân (Anh).
- Hải-quân đò-đốc đoàn.

AMISSIBILITÉ

- Tính có thể mất được, khả-thất tính.

AMISSIBLE

- Có thể mất được, khả-thất.

AMISSION

— *d'un droit*

- Sự mất, sự thất.
- Mất quyền-lợi, thất-quyền.

AMNISTIABLE

- Có thể đại-xá.

AMNISTIAN

Grâce —

- Thuộc về đại-xá.
- Đại-án-xá.

AMNISTIE

Loi d'—

— *fiscale*

— *générale*

- Sự đại-xá.
- Đạo luật đại-xá.
- Đại-xá thuế-vụ.
- Tổng-đại-xá.

AMNISTIE

- Được đại-xá.

AMNISTIER

- Đại-xá.

AMODIATAIRE

- Người trung-khần.

AMODIATEUR

- Người cho trung-khần.

AMODIATION

- Sự cho trung-khần.

AMODIER

- Cho trung-khần.

AMOINDRIR

- Giảm-bớt, giảm-thiểu.

AMOINDRISSEMENT

- Sự giảm-bớt, sự giảm-thiểu.

A MOINS QUE

- Trừ-phi.

AMONCELER

- Chặt đống, chõng-chất.

AMONCELLEMENT

- *de capitaux*
- *de preuves*

- Sự chất đống, sự chồng-chất.
- Chồng-chất tiền vốn.
- Chồng-chất bằng-chứng.

AMORAL

- Phi luân-lý, phi-luân.

AMORALISME

- Thuyết phi-luân.

AMORALITÉ

- Tính phi-luân.

AMORTIR

- Trả dần, hoàn-giảm.
- Chiết-cứu.

AMORTISSABLE

Dette —

- Có thể trả dần, khả hoàn-giảm.
- Nợ trả dần, trái-khoản hoàn-giảm.
- Công-trái trả dần, công-trái hoàn-giảm.

AMORTISSANT

- Hoàn-giảm.
- Chiết-cứu.

AMORTISSEMENT

Fonds d' —

- *avec lot*
- *avec prime*
- *de la dette publique*
- *de l'outillage*
- *des actions d'une société*
- *des frais de première installation*
- *du capital*
- *du matériel*
- *d'un bâtiment*
- *facultatif*
- *industriel*
- *par série*
- *technique*

- Sự trả dần, sự hoàn-giảm.
- Khoản chiết-cứu.
- Quĩ giảm-trái.
- Quĩ chiết-cứu.
- Hoàn-giảm có xô số.
- Hoàn-giảm có tương-kí.
- Hoàn-giảm công-trái.
- Chiết-cứu dụng-cụ.
- Hoàn-giảm cổ-phần hội-xã.
- Chiết-cứu khai-nghiệp-phí.
- Hoàn-giảm vốn.
- Chiết-cứu khí-cụ.
- Chiết-cứu kiến-trúc.
- Hoàn-giảm tùy-ý (nhiệm-ý).
- Chiết-cứu công-nghiệp (kỹ-nghệ).
- Hoàn-giảm từng loạt.
- Chiết-cứu kỹ-thuật.

AMOVIBILITÉ— *des fonctionnaires*— Tính có thể bāi-miễn, khả-bāi-lính.
Khả-bāi-lính của các công-chức.**AMOVIBLE***Fonctionnaire* —— Có thể bāi-miễn, khả-bāi.
Công-chức khả-bāi.**AMPHITHÉÂTRE**

— Giảng-đường.

AMPLE*Renvoyer une cause jusqu'à plus — informé*
— *informé*— Rộng-rãi, kī-càng, chu-đáo.
Hoãn xử đợi thăm-tra chu-đáo hơn.
Thăm-tra chu-đáo.**AMPLIATIF***Acte* —— Công-sao.
Bản văn công-sao.**AMPLIATION***Acte d'—*
Pour —
— *d'un arrêté.*— Sự khuếch-sung.
— Bản công-sao.
— Thứ-bản đại-tự.
Bản văn công-sao.
Công-sao.
Công-sao nghị-định.**AMPLIER**

— Làm cho rộng lớn, khuếch-sung.

AMPUTATION

— Sự cắt-cụt, sự cưa-cắt.

AMPUTER— *x. AMPUTATION.***AN**— Năm.
— Tuổi.**ANACHRONIQUE**— *x. ANACHRONISME.***ANACHRONISME**— Sự phản-niên-kỷ.
— Sự lỗi-thời, sự bất-hợp-thời.**ANALOGIE***Raisonnement par —*— Sự tương-tự.
Suy-luận theo lối tương-tự, loại-suy.

ANALOGIQUE-- *x. ANALOGIE.***ANALOGISME**

— Phép loại-suy.

ANALOGUE*Conditions* —— Tương-tự.
Điều-kiện tương-tự.**ANALPHABÈTE**

— Mù-chữ, thất-học.

ANALPHABÉTISME

— Sự mù-chữ, sự thất-học.

ANALYSE— *de matière suspecte*
— *d'une pensée*
— *juridique*— Sự phân-tích.
— Sự phân-giải.
Hóa-phân nghi-chất.
Phân-giải một tư-tưởng.
Phân-tích pháp-luật.**ANALYSER**— *x. ANALYSE.***ANALYTIQUE***Bordereau* —
Définition —
Méthode —
Tableau —— Phân-tích.
— Phân-giải.
— Phân-mục.
Biên-lục phân-tích.
Định-nghĩa phân-tích.
Phương-pháp phân-tích.
Bảng phân-mục.**ANARCHIE***Tomber dans l'* --— Sự vô chính-phủ ; sự vô-trị.
— Sự hỗn-trị, sự hỗn-loạn.
Rơi vào tình-trạng hỗn-loạn.**ANARCHIQUE**— Vô chính-phủ ; vô-trị.
— Hỗn-trị, hỗn-loạn.**ANARCHISER**— Làm thành hỗn-loạn, hỗn-trị-hóa.
— Vô-trị-hóa.**ANARCHISME**— *communiste*
— *individualiste*— Chủ-nghĩa vô chính-phủ, chủ-nghĩa vô-trị.
Chủ-nghĩa vô-trị cộng-sản.
Chủ-nghĩa vô-trị cá-nhân.

Droit d'—

Quyền trung-dụng tàu-thuyền.

ANGLOPHILE

--- Thân-Anh.

ANGLOPHILIE

— Tính thân-anh.

ANGLOPHOBE

— Bài-Anh.

ANGLOPHOBIE

— Tính bài-Anh.

ANIMAL

— *dangereux*

— Động-vật, thú-vật.

— *domestique*

Thú-vật nguy-hiêm.

— *sauvage*

Gia-súc, súc-vật.

Dã-thú.

ANIMATEUR

— Người khích-lệ, người cô-vỡ.

ANIMUS

— *contrahendae societatis*

— Chủ-ý, chủ-tâm.

— *domini*

Chủ-ý lập-hội.

— *donandi*

Chủ-ý sở-hữu.

— *furandi*

Chủ-ý tặng-dữ.

— *novandi*

Chủ-ý ăn trộm.

— *obligandi*

Chủ-ý hoán-cải.

— *possissendi*

Chủ-ý phát-sinh nghĩa-vụ.

— *tenendi*

Chủ-ý chấp-hữu.

Chủ-ý chấp-chiếm.

ANNAL

Location —

— Hàng-năm, một năm, nhất-niên.

Thuế năm.

ANNALES

— *juridiques*

— Niên-sử ; sử-ký.

— *politiques*

— Niên-san.

Niên-san pháp-lý.

Niên-san chính-trị.

ANNALITÉ

— *de l'impôt*

— Tính hàng-năm, nhất-niên tính.

— *du budget*

Nhất-niên tính của thuế-khóa.

Nhất-niên tính của ngân-sách.

ANNÉE

Dernière —

— Năm ; niên-độ.

— Niên-báo, niên-ký.

Năm cuối.

— civile	Năm thường.
— comptable	Niên-độ kế-toán.
— courante	Đương-niên.
— économique	Niên-báo (niên-kỷ) kinh-tế-học.
— financière	Niên-độ tài-chính.
— fiscale	Niên-độ thuế-khóa.
— judiciaire	Niên-độ tư-pháp.
— juridique	Niên-báo (niên-kỷ) pháp-luật.
— politique	Niên-báo (niên-kỷ) chính-trị.
— scolaire	Niên-học.
— sociale	Niên-độ hội-xã.
— sociologique	Niên-báo (niên-kỷ) xã-hội-học.

ANNEXE (a)

Article —
Pièce —
— à un rapport

— Phụ-thêm, phụ-thuộc, phụ-đính.
— Chi-nhánh (ngánh).
Điều phụ.
Văn-kiện phụ.
Phụ-đính theo báo-cáo.

ANNEXE (n)

— d'un arrêté
— d'un décret
— d'un procès-verbal
— d'un rapport
— d'une loi
— d'un traité

— Bản phụ-đính ; phụ-bản, phụ-lục.
— Phụ-sở, chi-nhánh (ngánh).
Phụ-đính nghị-định.
Phụ-đính sắc-lệnh.
Phụ-đính biên-bản.
Phụ-đính báo-cáo.
Phụ-đính đạo luật.
Phụ-đính điều-ước.

ANNEXER

— x. ANNEXION.

ANNEXION

Guerre d'—
Loi d'—
Traité d'—
— de territoire

— Sự phụ thêm ; sự phụ-đính.
— Sự sáp-nhập ; sự hợp-tính ; sự thôn-tính.
Chiến-tranh thôn-tính.
Đạo luật sáp-nhập.
Điều-ước sáp-nhập.
Sáp-nhập lãnh-thổ.

ANNEXIONISME

— nh. ANNEXIONNISME.

ANNEXIONISTE

— nh. ANNEXIONNISTE.

ANNEXIONNISME

— Chủ-nghĩa hợp-lính ; chủ-nghĩa thôn-tính.

ANNEXIONNISTE

— Hợp-lính ; thôn-tính.

ANNIHILABILITÉ

— Tính có thể hủy, tính có thể hư-vô-hóa.

ANNIHILABLE

— Có thể hủy, có thể hư-vô-hóa.

ANNIHILANT

— Hủy, hư-vô-hóa.

ANNIHILATION

— *d'un acte*

— Sự hủy, sự hư-vô-hóa.

— *d'un testament*

Hủy chứng-thư.

Hủy chúc-thư.

ANNIHILER

— Hủy, hư-vô-hóa.

ANNIVERSAIRE (a)

Fête —

— Đầy năm, chu-niên.

Jour —

Lễ kỷ-niệm chu-niên.

Ngày đầy năm, ngày chu-niên.

ANNIVERSAIRE (n)

— *de la mort*

— Ngày đầy năm, ngày chu-niên.

— *de la naissance*

— Lễ chu-niên.

— *de la naissance d'un roi*

Ngày kỷ, húy-nhật.

— *de l'armistice*

Lễ sinh-nhật.

— *de la victoire*

Lễ vạn-thọ của vua.

Lễ kỷ-niệm đình-chiến.

Lễ kỷ-niệm chiến-thắng.

ANNONCE

— *administratives*

— Sự báo tin.

— *-affiche*

— Lời rao, lời bố-cáo.

— *des journaux sur la voie publique*

— Bài quảng-cáo.

— *judiciaires*

Bố-cáo hành-chính.

— *judiciaires et légales*

Bố-cáo yết-thị.

— *légales*

Rao báo tại công-lộ.

Bố-cáo tư-pháp.

Bố-cáo tư-pháp và pháp-định.

Bố-cáo pháp-định.

— *légalés et obligatoires*

Bổ-cáo pháp-định và cưỡng-bách.

ANNONCER

— Báo cho biết, báo tin.
— Bổ-cáo.

ANNONCEUR

— Người đăng quảng-cáo.

ANNONCIATEUR

— Người báo tin.

ANNOTATEUR

— Người chú-dẫn, người chú-giải.

ANNOTATION

— *d'une loi*

— *d'un jugement*

— *en marge*

— Lời chú-dẫn, lời chú-giải.

Chú-giải đạo-luật.

Chú-giải án-văn.

Chú-dẫn bên-lề, bàng-chú.

ANNOTÉ

Code civil —

Code pénal

— Chú-dẫn, chú-giải.

Bộ dân-luật chú-giải.

Bộ hình-luật chú-giải.

ANNOTER

— Chú-dẫn, chú-giải.

ANNUAIRE

— *de la jeunesse*

— *de l'armée*

— *des mairies*

— *diplomatique*

— *du bureau des longitudes*

— *financier*

— *militaire*

— *téléphonique*

— Niên-giám.

Niên-giám thanh-niên.

Niên-giám quân-đội.

Niên-giám thủy-triều.

Niên-giám ngoại-giao.

Niên-giám thiên-văn cục.

Niên-giám tài-chính.

Niên-giám quân-sự.

Niên-giám điện-thoại.

ANNUALITÉ

— *de l'impôt*

— *du budget*

— Tính hằng-năm, mỗi-niên-tính.

— Tính hàng-năm, nhất-niên-tính.

Nhất-niên-tính của thuế-vụ.

Nhất-niên-tính của ngân-sách.

ANNUEL

Budget —

— Hằng-năm, mỗi năm, năm một.

— Hàng-năm, một năm, nhất-niên.

Ngân-sách hằng-năm.

Ngân-sách hàng-năm.

Dépenses —

Chi-xuất hằng-năm.
Chi-xuất hàng-năm.

ANNUELLEMENT

— Hằng-năm, mỗi năm, năm một.

ANNUITAIRE

— Trả hằng năm, trả từng niên-khoản.

Dette —

Nợ trả từng niên-khoản.

ANNUITÉ

— Niên-khoản.

— à vie

Niên-khoản chung-thân.

— de survie

Niên-khoản thượng-lớn.

— différée

Niên-khoản hoãn-kỳ.

— fixe

Niên-khoản nhất-định.

— terminable

Niên-khoản định-kỳ.

— terminale

Niên-khoản chung-kỳ.

— variable

Niên-khoản thay đổi.

ANNULABILITÉ

— *x. ANNULABLE.*

ANNULABLE

— Có thể hủy-bỏ, có thể thủ-tiêu, khả-tiêu.

Acte —

Chứng-thư có thể thủ-tiêu.

ANNULATIF

— Thủ-tiêu.

ANNULATION

— Sự hủy-bỏ, sự thủ-tiêu.

Jugement d'—

Án-văn thủ-tiêu.

— d'arrêt

Thủ-tiêu phúc-ngự.

— de crédits

Hủy-bỏ dự-chi.

— de jugement

Thủ-tiêu phán-ngự.

— de mariage

Thủ-tiêu hôn-nhân, liêu-hôn.

— des élections

Thủ-tiêu tuyển-cử.

— d'un arrêté de police

Thủ-tiêu nghị-định cảnh-bị.

— d'un contrat

Thủ-tiêu khế-ước.

— d'une assemblée

Thủ-tiêu hội-ngự.

— d'une convention

Thủ-tiêu hợp-ước.

— d'une délibération d'un conseil

Thủ-tiêu thảo-ngự của hội-đồng.

— d'un marché

Thủ-tiêu khế-ước giao-thầu.

— sur pourvoi en révision

Thủ-tiêu theo đơn thượng-tố tái-thẩm.

- ANNULEMENT** — *nh.* ANNULATIGN.
- ANNULER** — *x.* ANNULATION.
- ANOBLIR** — Ban tước cho, phong tước cho.
- ANOBLESSEMENT** — Sự ban tước, sự phong tước.
Lettres d'— Chiếu-thư phong-tước.
- ANOMAL** — Nghịch-thường.
Genre — Hề ở gởi, chuế-phu.
Succession — Thừa-kế nghịch-thường.
- A NON DOMINO** — Do không-ảo-chủ.
- ANONYMAT** — Sự vô-danh, sự nặc-danh.
- ANONYME** — Vô-danh, nặc-danh.
Lettre — Thư rơi, thư nặc-danh.
Société — Hội vô-danh.
- ANORMAL** — Nghịch-thường.
Droit — Quyền-lợi nghịch-thường.
Obligation — Nghĩa-vụ nghịch-thường.
- A NOVO** — Lại, tái.
- ANTAGONIQUE** — Đối-nghịch, đối-lập.
- ANTAGONISME** — Sự đối-lập, sự đối-nghịch.
— social Đối-nghịch xã-hội.
- ANTAGONISTE (a)** — Đối-lập, đối-nghịch.
- ANTAGONISTE (n)** — Đối-thủ.
- ANTE BELLUM** — Trước chiến-tranh, tiền-chiến.
Statu quo — Nguyên-trạng tiền-chiến.
- ANTÉCÉDENT (a)** — Trước, tiền.
Fait — Tiền-sự.

ANTÉCÉDENT (*n*)*Invoquer un —*— Tiên-lệ.
— Dẫn một tiên-lệ.**ANTÉCÉDENTAIRE**— Thuộc về hành-tích.
— Thuộc về án-tích.**ANTÉCÉDENTS***Bons —**Mauvais —**— judiciaires*— Hành-tích.
— Án-tích ; tiên-án.
— Hành-tích tốt.
— Hành-tích bất-hảo.
— Tiên-án, án-tích.**ANTÉRIEUR***Époque —**Fail —**Partie —*— Trước, tiên.
— Thời trước, tiên-thời.
— Việc trước, tiên-sự.
— Phần trước.**ANTÉRIEUREMENT**

— Trước.

ANTÉRIORITÉ*Droit d'—**— d'un droit*— Sự ở đằng trước.
— Sự tới (đến) trước.
— Sự được trước, sự tiên-đắc, sự tiên-thủ ; tiên-thủ tính.
— Quyền tiên-thủ.
— Tiên-thủ tính của quyền-lợi.**ANTHROPOLOGIE***— criminelle*— Nhân-loại-học.
— Phạm-tội nhân-loại-học, phạm-nhân-học.**ANTHROPOLOGISTE**

— Nhà nhân-loại-học.

ANTHROPOLOGUE

— Nhà nhân-loại-học.

ANTHROPOMÉTRIE*— criminelle*— Nhân-trắc-học.
— Phạm-tội nhân-trắc-học, phạm-trắc-học.**ANTHROPOMÉTRIQUE***Carnet —**Service —*— Thuộc về nhân-trắc-học.
— Sổ nhân-trắc.
— Sở nhân-trắc.

- ANTI** — Chống, phản, phi, bài.
— Trước, tiền.
- ANTI-ADMINISTRATIF** — Phản hành-chính.
- ANTIAÉRIEN** — Chống phi-cơ, phản phi-cơ, cao-sạ.
Artillerie — Pháo-đội chống phi-cơ, pháo-đội cao-sạ.
- ANTIALCOOLIQUE** — Cấm rượu, bài-tửu.
- ANTIANNEXIONNISME** — Chủ-nghĩa chống xâm-lãng.
- ANTIANNEXIONNISTE** — *x. ANTIANNEXIONNISME.*
- ANTIARISTOCRATE** — Người phản quí-phái.
- ANTIARISTOCRATIQUE** — Phản quí-phái.
- ANTIBUDGÉTAIRE** — Phản ngân-sách.
- ANTICHAR** — Chống chiến-xa.
Canon — Đại-bác chống chiến-xa.
- ANTICHRÈSE** — Sự diều-áp.
- ANTICHRÉSISTE** — Diều-áp.
Créancier — Trái-chủ diều-áp.
- ANTICIPATION** — Sự làm trước kỳ-hạn.
— Sự dự-thu (thuế).
— Sự xâm-lấn.
Par — Trước kỳ-hạn.
— *d'un paiement* — Trả trước hạn.
— *sur la voie publique* — Xâm-lấn công-lộ.
- ANTICIPÉ** — Trước hạn.

Dissolution —

Giải-tán trước hạn.

Liquidation —

Thanh-toán trước hạn.

ANTICIPER— *x. ANTICIPATION.***ANTICLÉRICAL**

— Chống giáo-hội, bài giáo-hội.

ANTICLÉRICALISME

— Chủ-nghĩa bài giáo-hội.

ANTICOMMUNISME

— Thuyết chống cộng.

ANTICOMMUNISTE

— Chống cộng, bài-cộng.

Mouvement —

Phong-trào chống cộng.

**ANTICONCEPTION-
NEL**

— Tiết-chế sinh-dục, tiết-dục.

Théorie — de Malthus

Thuyết tiết-dục của Malthus.

**ANTICONSITTUTION-
NEL**

— Phản hiến-pháp, nghịch hiến-pháp.

Loi —

Đạo-luật phản hiến-pháp.

ANTIDATE

— Nhật-kỳ nguy-tiến.

ANTIDATER

— Nguy-tiến nhật-kỳ.

ANTIFÉMINISME

— Thuyết phản nữ-quyền.

ANTIFÉMINISTE

— Bài nữ-quyền, phản nữ-quyền.

ANTIFRANÇAIS

— Bài-Pháp, chống Pháp.

**ANTIGOUVERNE-
MENTAL**

— Chống chính-phủ, phản chính-phủ.

ANTIGRÉVISTE

— Chống bãi-công, phản đia-h-công.

ANTIHUMAIN

— Phản nhân-loại.

— Phi nhân-đạo.

ANTIIMPÉRIALISME

— Thuyết chống đế-quốc ; chủ-nghĩa phản-đế.

- ANTIJAPONAIS** — Chống Nhật, bài-Nhật.
- ANTIJUIF** — Chống Do-Thái, bài Do-Thái.
- ANTIKOMINTERN** — Bài-cộng.
Pacte — Minh-ước bài-cộng.
- ANTILÉGAL** — Phản luật-pháp.
Mesure — Biện-pháp phản luật-pháp.
- ANTILIBÉRAL** — Phản tự-do.
Politique — Chính-sách phản tự-do.
- ANTILIBÉRALISME** — Chủ-nghĩa phản tự-do.
- ANTILOGIE** — Sự tương-phản ; sự mâu-thuẫn.
- ANTILOGIQUE** — Phản-luận-lý.
- ANTIMILITAIRE** — Phản quân-chế.
- ANTIMILITARISME** — Thuyết bài quân-quốc.
- ANTIMILITARISTE** — Bài quân-quốc.
- ANTIMINISTÉRIEL** — Chống chính-phủ, phản chính-phủ.
- ANTIMONARCHIQUE** — Phản quân-chủ.
- ANTIMONARCHISME** — Thuyết phản quân-chủ.
- ANTIMONARCHISTE** — Ngrời phản quân-chủ.
- ANTIMORAL** — Phản luân-lý, bài-luân.
- ANTI-NATIONAL** — Phản quốc-gia.
- ANTINOMIE** — Sự đối-chọi, sự mâu-thuẫn.

ANTINOMIQUE— *x. ANTINOMIE.***ANTIPARLEMENTAIRE**

— Phản nghị-viện-chế, phản viện-chế.

ANTIPATRIOTE

— Người phi ái-quốc.

ANTIPATRIOTIQUE*Acte —*— Phi ái-quốc.
Hành-vi phi ái-quốc.**ANTIPATRIOTISME**

— Óc phi ái-quốc.

ANTI-PHERNAL*Bien —*— Thê-giá-tư.
Tài-sản thê-giá-tư.**ANTIPODE**— Điềm đối-chích, điềm đối-cước.
— Sự hoàn-toàn phản-nghịch.**ANTIPOLITIQUE**

— Phản chính-trị.

ANTIPOPULAIRE

— Phản-dân.

ANTI-PROGRESSIF*Attitude —*— Phản tiến-bộ, phản-tiến.
Thái-độ phản-tiến.**ANTI-PROHIBITIF**

— Phản cấm-chế.

ANTI-PROHIBITIONNISTE

— Người phản cấm-chế.

ANTI-PROTECTIONNISTE

— Phản-đối bảo-hộ mậu-dịch.

ANTI-QUE*Cité —**Loi —*— Cờ, xưa.
Đô-thị cờ.
Đạo-luật xưa, cờ-luật.**ANTIQUITÉ***Haute —*— Đời xưa, đời thượng-cờ.
— Đờ xưa, đờ cờ.
— Cờ-sử.
Đời thái-cờ.

ANTIRATIONALISME	— Chủ-nghĩa phản-lý.
ANTIRATIONNEL	— Phản-lý.
ANTIRÉALISME	— Chủ-nghĩa phản-thực-tế.
ANTIRÉALISTE	— Phản-thực-tế.
ANTIRÉFORMISTE	— Phản-cải-cách.
ANTIRÈGLEMENTAIRE	— Phản-qui-tắc, phản-qui.
ANTIRELIGIEUX	— Phản-tôn-giáo.
ANTIRÉPUBLICAIN	— Phản-cộng-hòa.
ANTIRÉPUBLICANISME	— Chủ-nghĩa phản-cộng-hòa.
ANTIRÉVOLUTIONNAIRE	— Phản-cách-mệuh.
ANTISÉMITE	— Người bài Do-Thái.
ANTISÉMITIQUE	— Bài Do-Thái.
ANTISÉMITISME	— Chủ-nghĩa bài Do-Thái.
ANTISOCIAL <i>Principe —</i>	— Phản-xã-hội. Nguyên-tắc phản-xã-hội.
ANTISOCIALISME	— Thuyết phản xã-hội chủ-nghĩa, thuyết phản-xã.
ANTISOCIALISTE	— Phản-xã-hội chủ-nghĩa, phản-xã.
ANTITHÈSE	— Phản-đề. — Phản-thuyết. — Đối-ngẫu.
APAISEMENT	— <i>x. APAISER.</i> — Sự dju bớt ; sự khuấy-khỏa.

APAISE

— Làm cho dịu bớt ; làm cho
khuây-khỏa ; dẹp yên.

APATRIDE

— Vô quốc-tịch.

APATRIDIÉ

— Trạng-thái vô quốc-tịch.

APERÇU

— Khái-luận.
— Lờì phê-bình.

APÉRINEUR

— Người bảo-hiêm sơ-thự.

APHORISME

— Cách-ngôn.

APLANIR

— San bằng ; san phẳng.

APLANISSEMENT

— Sự san-bằng, sự san-phẳng.

APOCRYPHE

— Giả, không thực, thất-thiệt, hư-
ngụy.
Ngụy-thư.
Tin thất-thiệt.

*Livre -
Nouvelle -*

APOGÉE

— Trành-độ cực-thịnh, cực-độ, tột-
bực.
Cực-độ văn-minh.

- d'une civilisation

APOGRAPHE

— Pháp-quan (Cổ Hý-lạp).
— Bản sao.

APOLOGÉTIQUE

— *x. APOLOGIE.*

APOLOGIE

— Sự tán-dương, sự tán-tụng.
— Sự xưng-dương.
Tán-dương ai.
Xưng-dương tội-ác.

*Faire l'— de quelqu'un
— de crimes*

APOLOGISTE

— *x. APOLOGIE.*
Người tán-dương xã-hội chủ-
nghĩa.

— du socialisme

APOSTASIE

— Sự bỏ đạo, sự bội-giáo.
— Sự bỏ đảng.

APOSTASIER	— <i>x. APOSTASIE.</i>
APOSTAT	— Người bỏ đạo, người bội-giáo. — Người bỏ đảng.
A POSTERIORI <i>Méthode</i> —	— Hậu-thiên, hậu-nghiệm. Phương-pháp hậu-nghiệm.
APOSTILLE	— Cước-chú.
APOSTILLER	— Chú-cước.
APOSTOLAT	— Chức tông-đồ.
APOSTOLIQUE <i>Collège</i> —	— Thuộc về tông-đồ. Tông-đồ đoàn.
APOTHÉOSE	— Sự tôn-sùng.
— <i>du fanatisme</i>	— Sự xưng-dương.
— <i>d'un grand homme</i>	Xưng-dương lòng cuồng-tín. Tôn-sùng vĩ-nhân.
APOTHÉOSER	— <i>x. APOTHÉOSE.</i>
APOTHICAIRE	— Người bào-chế.
APOTRE	— Tông-đồ.
APPARAT	— Vẻ long-trọng.
APPARAUX	— Thuyền-cụ.
APPAREIL — <i>de navigation aérienne</i>	— Máy. Máy bay.
APPAREILLAGE	— Sự sửa-soạn thuyền-cụ ; sự nhô neo.
APPAREILLER	— Sửa-soạn thuyền-cụ ; nhô neo.
● APPAREMMENT	— Về bề ngoài ; ngoại-biểu.

APPARENCE

Théorie de l'—

— Bề ngoài ; dáng vẻ ; sự biểu-kiến, sự ngoại-biểu.
Thuyết ngoại-biểu, thuyết biểu-kiến.

APPARENT

Armes —

Erreur —

Héritier —

Servitude —

Vice —

— Rõ-ràng, hiển-nhiên, biểu-lộ.
— Biểu-diện, biểu-kiến, ngoại-biểu.
Khí-giới biểu-lộ,
Lầm hiển-nhiên.
Kế-thừa biểu-kiến.
Địa-dịch biểu-kiến.
Hà-tì biểu-kiến.

APPARITEUR

Huissier —

Thừa-lác viên, hiệu-dịch viên.
Thừa-phát-lại hiệu-dịch.

APPARITION

— Sự hiện lên, sự hiện-hình, sự hiển-hiện.

APPAROIR

Il appert que —

— Tỏ rõ ra ; hiển-nhiên.
Sự hiển-nhiên là.

APPARTEMENT

— Khu buồng, khu phòng.

APPARTENANCES

— Phụ-vật ; phần phụ-thuộc.

APPARTENANT

— *x. APPARTENIR.*

APPARTENIR

— Thuộc về.

APPAUVRI (a)

— *x. APPAUVRIR.*

APPAUVRI (n)

— Chủ thiệt-sản.

APPAUVRIR

— Làm cho nghèo.
— Làm cho suy-bần ; làm cho thiệt-suy.

APPAUVRISSEMENT

— *x. APPAUVRIR.*
— Sự nghèo-khó ; sự bần-khốn, sự suy-bần ; sự thiệt-suy.
Cảnh nghèo-khó của đại-chúng.
Sự thiệt-suy của gia-sản.

— *de la masse*

— *du patrimoine*

APPEL

Acte d'—

Faire —

Fol —

Interjeter —

Vote par — *nominal*

— *abusif*

— *à la barre*

— *a maxima*

— *a minima*

— *au peuple*

— *aux armes*

— *aux autorités*

— *civil*

— *commercial*

— *correctionnel*

— *criminel*

— *de fonds*

— *de la cause*

— *des conscrits*

— *de simple police*

— *des parties*

— *des prudhommes*

— *dévolutif*

— *d'offre*

— *du contingent*

— *en cause*

— *en garantie*

— *extraordinaire*

— *incident*

— *indépendant*

— *nominal*

— *non recevable*

— Sự kêu gọi ; sự hiệu-triệu, sự triệu-tập.

— Sự gọi tên, sự điếm-danh.

— Sự chống-án, sự kháng-cáo.

Giấy chống-án, kháng-cáo-trạng.

Chống-án, kháng-cáo.

Vọng-kháng, cuồng-kháng.

nh. Faire appel.

Biểu-quyết theo lời gọi tên, biểu-quyết điếm-danh.

Kháng-cáo quá-lạm, lạm-kháng.

Kháng-cáo trước tòa.

Kháng-cáo lỗi-đá, kháng-cáo giảm-hình.

Kháng-cáo lỗi-thiều, kháng-cáo gia-hình.

Hiệu-triệu nhân-dân.

Hiò-hào vỡ-trang.

Kêu gọi các nhà chức-trách.

Kháng-cáo dân-sự.

Kháng-cáo thương-sự.

Kháng-cáo tiều-hình.

Kháng-cáo đại-hình.

Gọi vốn.

Kêu (gọi) vụ kiện.

Triệu-tập trung-binh.

Kháng-cáo vi-cảnh.

Gọi (kêu) hai bên đương-sự.

Kháng-cáo vụ lao-dộng.

Kháng-cáo di-thâm.

Gọi thầu.

Triệu-tập binh-ngạch.

Đòi ra dự-sự (*h. dự-tụng*).

Đòi ra đảm-bảo.

Kháng-cáo bất-thường.

Kháng-cáo phụ-đời.

Kháng-cáo biệt-lập.

Gọi (kêu) tên, điếm-danh.

Kháng-cáo bất-khả-chấp.

- *partiel*
- *principal*
- *provoqué par l'appel principal*
- *recevable*
- *sans réserve*
- *sous les drapeaux*
- *tardif*

Kháng-cáo phản-bộ.
Kháng-cáo chính, chíuh-kháng.
Kháng-cáo vì có chính-kháng.

Kháng-cáo khã-chấp.
Kháng-cáo toàn-bộ.
Gọi nhập-ngũ.
Chống-án trễ, kháng-cáo quá-hạn.

APPELANT

— Người chống-án, người kháng-cáo, nguyên-kháng.

APPELÉ

— Kẻ thụ-tặng chung-cục.

APPELER

- *en cause*
- *en déclaration de jugement commun*
- *en garantie*
- *une cause*
- *un témoin*

— Kêu, gọi.
— Hô-danh.
— Đòi, triệu.
— Kháng-cáo.
Gọi (kêu) ra dự-sự (h. dự-tụng).
Triệu-thỉnh án chung.
Gọi (kêu) ra đảm-bảo.
Gọi (kêu) vụ kiện.
Gọi (kêu) chứng.

APPELLATION

- Fausse* —
- *contrôlée*

— Sự xưng-danh.
— Danh-xưng.
Danh-xưng giả mạo.
Danh-xưng kiểm-hiệu.

APPLICABLE

Loi —

— Có thể áp-dụng ; có thể ứng-dụng, có thể ứng-hành, thích-dụng.
Luật thích-dụng.

APPLICATEUR

— *de la loi*

— Người áp-dụng ; người ứng-dụng.
Người áp-dụng luật.

APPLICATION

Arrêté d'—

-- Sự áp-dụng ; sự ứng-dụng ; sự ứng-hành.
Nghị-định áp-dụng.

Fausse —
 — de la loi
 — de la loi dans l'espace
 — de la loi dans le temps
 — de la peine
 — d'un principe
 — territoriale

Áp-dụng sai-lầm.
 Áp-dụng đạo-luật.
 Áp-dụng luật trong không-gian.
 Áp-dụng luật trong thời-gian.
 Áp-dụng hình-phạt.
 Áp-dụng nguyên-tắc.
 Áp-dụng theo lãnh-vực.

APPLIQUÉ

— Áp-dụng; ứng-dụng; ứng-hành;
 ứng-nghiệm.

APPLIQUER

— Áp-dụng; ứng-dụng; ứng-hành.

APPOINT

Monnaie d'—
 — des voix

— Phụ, bồi.
 Tiền lẻ, bồi-tệ.
 Bồi-phiếu.

APPOINTÉ

Fonctionnaire —

— x. *APPOINTEMENT*.
 Công-chức ăn-lương.

APPOINTEMENTS

— annuels
 — et allocations

— Tiền công, tiền lương.
 Tiền công năm, niên-hồng.
 Tiền lương và phụ-cấp.

APPOINTEUR

— Phán-quan; trọng-tài (xưa).

APPORT

Clause de déclaration d'—

Clause de reprise d'—

— de la mer
 — des actionnaires
 — des associés
 — des époux

— d'industrie
 — en communauté
 — en dot
 — en espèces

— Phần góp, phần hùn.
 — Tài-sản nhập-thống, lý-phần.
 — Đất bồi.

Ước-khoản khai-trình tài-sản
 nhập-thống miễn-trái.

Ước-khoản hoàn-giao tài-sản
 nhập-thống miễn-trái.

Đất biển bồi.

Phần góp (hùn) của cổ-đồng.

Phần góp (hùn) của hội-viên.

Tài-sản nhập-thống của vợ
 chồng.

Kỹ-phần của vợ chồng.

Phần góp (hùn) bằng tài-lực.

Tài-sản nhập-thống.

Tài-sản giá-tư.

Phần góp (hùn) bằng hiện-kim.

- *en nature*
- *en société*
- *franc et quitte*
- *pécuniaire*
- *social*

- Phần góp (hùn) bằng hiện-vật.
- Phần góp (hùn) vào hội.
- Tài-sản nhập-thông miễn-từ-đi.
- Phần góp (hùn) bằng tiền.
- Phần góp (hùn) vào hội.

APPOSER— *x. APPPOSITION.***APPOSITION**

- *des scellés*
- *d'un cachet*
- *d'une clause à un acte*
- *d'une signature*
- *frauduleuse*

- Sự áp vào, sự đặt vào, sự dán vào.
- Sự đóng dấu, sự áp-trịện.
Gắn niêm, niêm - phong, áp - phong.
- Đóng dấu, áp-trịện.
Ghi một ước-khoản vào chứng-thư.
- Đặt chữ ký, đặt bút ký.
- Đóng dấu gian.

APPRÉCIABLE

- Có thể đánh giá được.
- Đáng kể.

APPRÉCIATEUR

— Người đánh-giá, người hỡ-giá.

APPRÉCIATION

- *du juge*
- *souveraine*

- Sự đánh giá, sự lượng giá, sự hỡ-giá.
- Lời phê-m-bình.
- Sự thăm-lượng.
Sự thăm-lượng của thăm-phán.
Toàn-quyền thăm-lượng.

APPRÉCIER— *x. APPRÉCIATION.***APPRÉHENDER**— *x. APPRÉHENSION.***APPRÉHENSION**

- *d'un accusé*
- *d'une succession*

- Sự bắt.
- Sự chiếm-thu.
Bắt bị-cáo.
Chiếm-thu di-sản.

APPRENTI

— Người học việc, người tập nghề.

APPRENTISSAGE*Contrat d'—*— Sự học việc, sự tập nghề.
Khế-ước tập nghề.**APPROBATEUR**— *x. APPROBATION.***APPROBATIF**— *x. APPROBATION.***APPROBATION***Pour —**— de la délibération du conseil**— d'un discours**— d'une somme**— d'un mariage**— d'un projet de budget**— d'un traité**— du parlement**— par le témoin du procès-verbal de ses dépositions*

— Sự nhận-y, sự chuẩn-y, sự chuẩn-nhận, sự chiếu-chuẩn.

— Sự tán-thành, sự tán-đồng.

Đề chiếu-chuẩn.

Chuẩn-y thảo-ngi của hội-đồng.

Tán-đồng bài diễn-văn.

Chuẩn-y số tiền.

Tán-thành cuộc hôn-nhân.

Chuẩn-y dự-án ngân-sách.

Chuẩn-nhận điều-ước.

Sự chuẩn-nhận của nghị-viện.

Ngaròr chứng nhận-y biên-bản cung-khai của mình.

APPROFONDIR*— une question*

— Thăm-cứu, nghiên-cứu.

Thăm-cứu vấn đề.

APPROPRIABLE

— Có thể chiếm làm của riêng, khả tư-chiếm.

APPROPRIATION

— Sự làm cho thích-hợp.

— Sự chiếm làm của riêng, sự tư-chiếm.

*Droit d'—**— d'un héritage*

Quyền tư-chiếm.

Tư-chiếm di sản.

APPROPRIÉ

— Thích-hợp, thích-đáng.

— Có chủ, hữu-chủ.

*Chose —**Indemnité —*

Vật có chủ.

Bồi-khoản thích-đáng.

APPROPRIER*S'—*

— Làm cho thích-hợp.

Chiếm làm của riêng, tư-chiếm.

APPROUVÉ

Lu et —

— un mot rayé nul

— *x. APPROBATION.*

Đã đọc và ưng-thuận.

Nhận một tiếng xóa bỏ.

APPROUVER

— *x. APPROBATION.*

APPROVISIONNEMENT

Magasin d'—

Service des —

— Sự cung-cấp ; sự cấp lương.

— Sự dự-trữ.

— Trữ-phâm ; trữ-lương.

Kho lương.

Sở dự-trữ vật-liệu.

APPROXIMATIF

Chiffre —

Estimation —

— *x. APPROXIMATION.*

Số phỏng-chừng, phỏng-số, khái-số.

Phỏng-ước, phỏng-lượng.

APPROXIMATION

— Sự ước-chừng, sự phỏng-chừng.

— Số phỏng-chừng, số phỏng-ước.

APPUI

A l'— de la demande

Droit d'—

Point d'—

Servitude d'—

— Sự tựa, sự dựa, sự chống-tựa, sự chống-dỡ, sự nâng-dỡ, sự chi-trì.

— Chỗ chống-tựa ; trợ-lực ; hậu, thuẫn.

Đề chi-trì lời thỉnh-cầu.

Quyền chống-tựa.

Điểm tựa.

Địa-dịch chống-tựa, địa-dịch chi-trì.

APPUYER

S'—

— sur une loi

— Tựa, dựa, chống-tựa, chống đỡ, nâng-dỡ, chi-trì.

Dựa vào ; bảng vào, cứ vào.

Bảng-cứ vào một đạo-luật.

APRÈS-GUERRE

— Thời hậu-chiến-tranh, thời hậu-chiến.

A PRIORI

— Tiên-thiên, tiên-nghiệm.

APRIORISME

— Tiên-nghiệm luận, tiên-thiên thuyết.

APTE

— Có năng-cách, hợp-cách.

APTITUDE*Certificat d'—**Certificat d'— professionnelles*

— à être électeur

— à recevoir un legs

— physique

— pour les sciences

— professionnelle

— Khiếu, năng-khiếu.

— Năng-cách.

Chứng-thư năng-cách.

Chứng-thư nghiệp-năng.

Năng-cách cử-tri.

Năng-cách thụ-nhận di-tặng.

Năng-cách thể-chất.

Năng-khiếu về khoa-học.

Năng-khiếu nghề-nghiệp.

APUREMENT

— d'un compte

— Sự thanh-lý.

Thanh-lý tương-mục, thanh-trương.

APURER

— Thanh-lý.

AQUAE DUCTUS

— Quyền dẫn nước (Cổ La-mã).

AQUEDUC*Servitude d'—*

— Thủy-lộ.

Địa-dịch dẫn nước.

A QUO*Dies — —**Le jour — —*

— Đầu hạn, khởi-hạn.

Khởi-hạn nhật.

Ngày đầu hạn, ngày khởi-hạn.

ARBITRAGE*Compromis d'—**Cour permanente d'—**Décision d'—**Traité d'—**Tribunal d'—*

— commercial

— composé

— de change

— des différends commerciaux

— des grèves

— direct

— Sự trọng-tài, sự trọng-phán.

— Sự tài-định.

— Sự công-đoán.

Khế-ước công-đoán.

Pháp-viện trọng-tài thường-bị.

Quyết-định trọng-tài.

Điều-ước trọng-tài.

Tòa-án trọng-tài.

Trọng-phán thương-sự.

Tài-định trùng-phức.

Tài-định hối-đoái.

Trọng-phán những tranh-chấp thương-mại.

Trọng-phán đình-công.

Trọng-phán trực-tiếp.

- *facultatif* Trọng-phán tự-y (nhuệ-m-ý).
- *indirect* Trọng-phán gián-tiếp.
- *international* Trọng-phán quốc-lễ.
- *obligatoire* Trọng-phán cưỡng-bách.
- *simple* Tài-định đơn-nhất.

ARBITRAGISTE

- Người tài-định.

ARBITRAIRE (a)

- Action* — Hành-vi thiện-đoán.
- Détention* — Giam-cầm trái phép.
- Gouvernement* — Chính-phủ thiện-đoán.
- Mesure* — Biện-pháp thiện-đoán.
- Peine* — Hình-phạt thiện-đoán.
- Pouvoir* — Quyền thiện-đoán.

- Thiện-đoán, độc-đoán.
- Trái phép.

ARBITRAIRE (n)

- *administratif* Thiện-đoán hành-chính.
- *des peines* Thiện-đoán hình-phạt.
- *du juge* Sự thiện-đoán của thẩm-phán.
- *du pouvoir législatif* Sự thiện-đoán của quyền lập-pháp.
- *légal* Thiện-đoán pháp-định.

- Sự thiện-đoán, sự độc-đoán.

ARBITRAL

Tribunal —

- Thuộc về trọng-tài, về trọng-phán.
- Tòa trọng-phán.

ARBITRARIAE (ACTIO)

- Tổ-quyền giám-định.

ARBITRATION

- Sự tài-định.

ARBITRE

- Franc* —
- Libre* —
- Scrf* —
- *juge* Trọng-tài thẩm-phán.
- *rapporteur* Trọng-tài thuyết-trình.

- Trọng-tài.
- Ý-chí.

nh. Libre arbitre.

Ý-chí tự-do.

Ý-chí nô-lộ.

Trọng-tài thẩm-phán.

Trọng-tài thuyết-trình.

ARBITRER	— <i>x. ARBITRAGE.</i>
ARBRE	— Cây ión.
— <i>généalogique</i>	Tông-chi, thế-hệ đời,
ARBRISSEAU	— Cây nhỡ.
ARBUSTE	— Cây nhỏ.
ARC DE TRIOMPHE	— Khải-hoàn môn.
ARCHAÏQUE	— Cũ, xưa.
ARCHÉOLOGIE	— Khảo-cổ học.
ARCHÉOLOGUE	— Nhà khảo-cổ-học.
ARCHEVÊQUE	— Tông giám-mục, tông chủ-giáo.
ARCHIAPOTRE	— Tông-dờ trưởng.
ARCHIDIACRE	— Tông phó-tế.
ARCHIPRÊTRE	— Tông linh-mục.
ARCHITECTE	— Kiến-trúc sư.
ARCHITECTURE	— Thuật kiến-trúc.
ARCHIVES	— Lưu-trữ văn-thư, tàng-thư.
— <i>confidentielles</i>	— Sở lưu-trữ văn-thư, sở tàng-thư.
— <i>diplomatiques</i>	Tư-mật liệu lưu-trữ, tàng-thư tư-mật.
— <i>judiciaires</i>	Ngoại-giao liệu lưu-trữ, tàng-thư ngoại-giao.
— <i>nationales</i>	Tư-pháp liệu lưu-trữ, tàng-thư tư-pháp.
— <i>ordinaires</i>	Lưu-trữ văn-thư quốc-gia, tàng-thư quốc-gia.
— <i>secrètes</i>	Thường-liệu lưu-trữ, tàng-thư thường.
	Mật-liệu lưu-trữ, tàng-thư bí-mật.

ARCHIVISTE

— Quản-lý tàng-thư.

ARÈNE— *de la politique*

— Vũ-dài.

Vũ-dài chính-trị.

ARÉORAGE

— Tối-cao pháp-đình (Cổ Hy-Lạp).

— Pháp-quan hội (Cổ Hy-Lạp).

A REPORTER

— Sang trang, qua trương.

ARGENT

— Bạc.

— Tiền.

Barre d'—

Thoi bạc.

Étalon d'—

Bản-vị bạc, ngân-bản-vị.

Monnaie d'—

Tiền bạc, ngân-tệ.

Titre d'—

Chuẩn-dộ bạc, thành-sắc bạc.

— *comptant*

Tiền ngay, tiền mặt.

— *consigné*

Bạc dự-ký, dự-kim.

— *liquide*

Hiện-kim.

— *métal*

Bạc, kim-loại bạc.

ARGUÉ*Pièce — de faux*— *x. ARGUER.*

Văn-kiện bị đề-cáo giả-mạo.

ARGUER— *de sa bonne foi*— *un article de faux*

— Đề-cáo.

— Viện, nại.

Viện lòng ngay.

Đề-cáo một văn-kiện giả-mạo.

ARGUMENT— *ab absurdo*

— Luận-cứ.

Luận-cứ phản-lý.

— *a contrario*

Luận-cứ đối-nghịch.

— *ad hominem*

Luận-cứ đối-nhân.

— *ad iudicium*

Luận-cứ thông-thức.

— *ad rem*

Luận-cứ đối-vật.

— *a fortiori*

Luận-cứ tất-nhiên.

— *a pari*

Luận-cứ loại-suy.

— *a posteriori*

Luận-cứ hậu-thiên.

— *a priori*

Luận-cứ tiên-thiên.

— *a simultaneo*

Luận-cứ đồng-luận.

— *cornu*

Luận-cứ lưỡng-đầu.

- *d'autorité*
- *de conscience*
- *déductif*
- *historique*
- *inductif*
- *par analogie*
- *par impossible*

- Luận-cứ quyền-uy.
- Luận-cứ ý-thức.
- Luận-cứ suy-diễn.
- Luận-cứ lịch-sử.
- Luận-cứ qui-nạp.
- Luận-cứ loại-tỷ.
- Luận-cứ bất-khả-chứng.

ARGUMENTATION

- *apodictique*
- *dialectique*
- *sophistique*

- Sự lý-luận, sự biện-luận, sự luận-chứng.
- Luận-chứng tất-nhiên.
- Lý-luận biện-chứng.
- Luận-chứng nguy-biến.

ARGUMENTER

- Lý-luận, biện-luận, luận-chứng.

ARISTOCRATE

- Quí-phái.

ARISTOCRATIE

- *de la fortune*
- *de la naissance*

- Dòng quí-phái.
- Chính-thê (*h. chế-độ*) quí-phái.
- Quí-phái cự-phú.
- Quí-phái kẻ-tạp.

ARISTOCRATIQUE

- Classe* —
- Etat* —

- Thuộc về quí-phái, về quí-phái-chế.
- Giai-cấp quí-phái.
- Quốc-gia theo quí-phái-chế.

ARISTOCRATISER

- Quí-phái-hóa.

ARISTOCRATISME

- Chủ-nghĩa chính-trị quí-phái.

ARMATEUR

- *gérant*

- Chủ tàu, thuyền-chủ.
- Thuyền-chủ quản-lý.

ARME

- Dépôt d'* —
- Fail d'* —
- Les six* —

- Binh-khí, vũ-khí ; khí-giới ; lợi-khí.
- Binh-khoa ; binh-đội.
- Kho vũ-khí.
- Vũ-công.
- Lục-binh.

Permis de port d' —
 — *aéroportée*
 — *apparente*
 — *blanche*
 — *blindée*
 — *cachée*
 — *de défense*
 — *de guerre*
 — *de l'éloquence*
 — *prohibée*

Giấy phép mang vũ-khí.
 Đội nhảy dù.
 Khí-giới biểu-lộ.
 Vũ-khí bạch-sắc.
 Đội thiết-giáp.
 Khí-giới che-giấu.
 Khí-giới phòng-ngự.
 Binh-khí.
 Lợi-khí hùng-biệt.
 Khí-giới cấm.

ARMÉ

A main —
Confit —
Forces —
Médiation —
Neutralité —
Paix —
Troupes —

— *x. ARMEMENT.*
 Bằng vũ-khí.
 Xung-đột vũ-trang.
 Quân-lực vũ-trang.
 Trung-giải vũ-trang.
 Trung-lập vũ-trang.
 Hòa-bình vũ-trang.
 Quân-đội vũ-trang.

ARMÉE

Corps d' —
 — *active*
 — *coloniale*
 — *de défense nationale*
 — *de l'air*
 — *de mer*
 — *de métier*
 — *de renfort*
 — *de réserve*
 — *de terre*
 — *de volontaires*
 — *d'occupation*
 — *du peuple*
 — *du salut national*
 — *en défaite*
 — *expéditionnaire*
 — *métropolitaine*
 — *nationale*

— Đạo-quân.
 — Quân-đội.
 Quân-đoàn.
 Quân-đội hiện-dịch.
 Quân-đội thuộc-địa.
 Quân-đội quốc-phòng.
 Không-quân.
 Hải-quân.
 Quân-đội chuyên-nghiệp.
 Viện-binh, viện-quân.
 Quân-đội trừ-bị.
 Lục-quân.
 Quân-đội chí-nguyện, nghĩa-dũng quân, nghĩa-quân.
 Quân-đội chiếm-đóng.
 Quân-đội nhân-dân, dân-quân.
 Quân-đội cứu-quốc.
 Bại-quân.
 Quân-đội viễn-chinh.
 Quân-đội chính-quốc.
 Quân-đội quốc-gia, quốc-quân.

- *permanente* Quân-đội thường-bị.
- *régionale* Quân-đội địa - phương, địa-phương quân.
- *régulière* Quân-đội chính-qui.
- *révolutionnaire* Quân-đội cách-mệnh.

ARMEMENT*Réduction des —**Rôle d'—*— *administratif d'un na-
vire*— *de la police*— *de l'infanterie*— *d'une place forte*— *d'un fort*

- Sự trang-trí, sự trang-bị.
- Đồ trang-trí, đồ trang-bị.
- Nghề hàng-hải.
- Sự võ-trang, sự quân-trang, sự binh-trang.
- Đồ võ-bị, đồ quân-bị, đồ binh-bị.
- Tàì-giảm binh-bị.
- Hiệu-bạ trang-bị.
- Trang-bị danh-sách thủy-thủ.
- Võ-trang cảnh-sát.
- Võ-trang bộ-binh.
- Võ-trang một yếu-tái.
- Võ-trang một đồn.

ARMER

- *x. ARMEMENT.*

ARMES*Prise d'—*— *de Paris*— *nationales*

- Huy-hiệu.
- Lễ nhận quân-hiệu.
- Huy-hiệu thành-phố Ba-lê.
- Quốc-huy.

ARMISTICE*Convention d'—*— *général*— *spécial*

- Sự đình-chiến.
- Hiệp-ước đình-chiến.
- Đình - chiến toàn - diện, tổng đình-chiến.
- Đình chiến đặc-biệt quân-sự, đình-chiến đặc-quân.

ARMOIRIES

- Huy-hiệu.

ARRAISONNEMENT

- Sự khám tàu, sự xét tàu.

ARRAISONNER

- Khám, xét (tàu , thuyền).

ARRANGEMENT

- *amiable*
- *de famille*
- *d'un différend*
- *relatif à l'opium*

- Sự xếp-đặt, sự điều-chỉnh, sự điều-lý.
- Sự dàn-xếp, sự thuận-giải.
- Thuận-ước.
- Thỏa-giải.
Dàn-xếp thỏa-thuận.
Thuận-ước gia-đình.
Dàn-xếp cuộc phân-tranh.
Thỏa-giải về nha-phiến.

ARRANGER

- ARRANGEMENT.

ARRETEMENT

- Sự cho thuê lấy niên-kim.

ARRETER

- Cho thuê lấy niên-kim.

ARRÉRAGER (S')

Les pensions ne s'arréragent pas

- *x. ARRÉRAGES.*
Dưỡng-kim không thể để cho diên-dới.

ARRÉRAGES

- *de pension*
- *de rente*

- Diên-dới-kim.
Dưỡng-kim diên-dới.
Niên-kim diên-dới.

ARRESTATION

- Mettre en —*
Ordre d'—
- *administrative*
  - *arbitraire*
  - *illégal*
  - *préventive*
  - *provisoire*

- Sự bắt, sự bắt giam, sự bộ-trúc, sự câu-trúc.
Bắt.
Lệnh bắt, lệnh câu-trúc.
Câu-trúc hành-chính.
Câu-trúc trái phép, câu-trúc thiện-đoán.
Bắt giam trái luật, câu-trúc bắt-hợp-pháp.
Bắt giam đề-phòng (phòng-ngừa).
Bắt giam tạm.

ARRÊT

- Sự ngưng lại, sự đình-chỉ.
- Sự bắt giam, sự câu-trúc, sự bộ-trúc.
- Phức-nghị.
- Lệnh cấm.
- Sai-áp ; chố-chỉ.

<i>Droit d'—</i>	Quyền đình-thuyền. Thuế đình-thuyền. Tiền thưởng câu-tróc. Nhà giam. Trát tập-nã (<i>ds.</i>), trát bắt giam, câu-phiếu. Sai-áp chể-chỉ. Phúc-nghị y-án, phúc-nghị xác-định. Phúc-nghị y-án chuẩn-nhận lý-do. Phúc-nghị đương-tịch, phúc- nghị đối-tịch. Phúc-nghị thỏa-hiệp. Phúc-nghị chấp-thâm. Phúc-nghị hủy-án. Phúc-nghị thủ-tiêu. Phúc-nghị hủy-án của Tòa Phá-án. Phúc-nghị thủ-liệu của Tham- chính viện. Phúc-nghị thủ-tiêu hành - vi hành-chính vi việt-quyền. <i>nh. Arrêt d'avant-faire-droit.</i> Phúc-nghị tiên-thâm. Phúc-nghị phá-án. Phúc-nghị khuyết-kim, phúc- nghị khiếm-kim. Phúc-nghị cấm thi-hành. Phúc-nghị học-lý, phúc-nghị sôi-nổi. Phúc-nghị chung-quyết. Phúc-nghị của Tòa Phá-án. Ngưng kiện, đình-tụng. Sự đậu tàu, sự đình-thuyền. Phúc-nghị miễn-tố. Lệnh lưu-cầm tàu-thuyền. Phúc-nghị lập nguyên-tắc. Lệnh cấm tàu-thuyền. Phúc-nghị thanh-khoản.
<i>Maison d'—</i>	
<i>Mandat d'—</i>	
<i>Saisie —</i>	
— <i>confirmatif</i>	
— <i>confirmatif par adop- tion de motifs</i>	
— <i>contradictoire</i>	
— <i>d'accord</i>	
— <i>d'admission</i>	
— <i>d'annulation</i>	
— <i>d'annulation de la Cour de Cassation</i>	
-- <i>d'annulation du Con- seil d'État</i>	
— <i>d'annulation d'un acte administratif pour ex- cès de pouvoir</i>	
— <i>d'avant-dire-droit</i>	
— <i>d'avant-faire-droit</i>	
— <i>de cassation</i>	
— <i>de débet</i>	
— <i>de défense</i>	
— <i>de doctrine</i>	
— <i>définitif</i>	
— <i>de la Cour de Cassation</i>	
— <i>de l'instance</i>	
— <i>de navire</i>	
— <i>de non-lieu</i>	
— <i>de prince</i>	
— <i>de principie</i>	
— <i>de puissance</i>	
— <i>de quitus</i>	

- *de réformation* Phúc-nghị cải-án.
- *de règlement* Phúc-nghị qui-lệ.
- *de rejet* Phúc-nghị bác-khước.
- *de renvoi* Phúc-nghị di-giao.
- *de renvoi après cassation* Phúc-nghị di-giao sau khi phá-án.
- *de renvoi devant la cour d'assises* Phúc-nghị di-giao cho tòa đại-hình.
- *de renvoi en règlement de juges* Phúc-nghị di-giao định-thẩm.
- *de renvoi pour cause de parenté ou d'alliance* Phúc-nghị di-giao vì lý-do thân-thích hay nhân-thuộc.
- *de renvoi pour cause de sûreté publique* Phúc-nghị di-giao vì lý-do an-ninh công-cộng.
- *de renvoi pour cause de suspicion légitime* Phúc-nghị di-giao vì lý-do hiềm-nghị chính-đáng (chính-hiềm).
- *des marchandises* Lệnh bao vây, lệnh phong-lỏa.
- *d'espèce* Phúc-nghị độc-loại.
- *d'expédient* Phúc-nghị thỏa-hiệp.
- *d'interlocution* Phúc-nghị trung-phán.
- *du Conseil d'Etat* Phúc-nghị của Tham-chính viện.
- *incident* Phúc-nghị phụ-đời.
- *infirmatif* Phúc-nghị bác-án, phúc-nghị phủ-định.
- *interlocutoire* Phúc-nghị trung-phán.
- *notable* Phúc-nghị trọng-đại.
- *par défaut* Phúc-nghị khuyết-tịch.
- *par ordre de puissance* nh. *Arrêt de puissance.*
- *préparatoire* Phúc-nghị dự-phán.
- *provisoire* Phúc-nghị tạm-phán.
- *sur les appointements* Sai-áp lương-bổng.
- *sur requête* Phúc-nghị chiếu đơn.

ARRÊTÉ (a)

Clor et —

— *à la somme de*

— Bế-quyết.

— Quyết-toán.

Kết-thúc và bế-quyết.

Quyết-toán thành tiền là.

ARRÊTÉ (n)

— Nghị-định.

— Phán-lệnh.

- *administratif*
- *de cessibilité*
- *de compte*
- *de conflit*
- *de débet*
- *de nomination*
- *d'expulsion*
- *du Gouverneur*
- *du Gouverneur Général*
- *du Haut-Commissaire*
- *du maire*
- *du Résident Supérieur*
- *général*
- *individuel*
- *ministériel*
- *municipal*
- *particulier*
- *préfectoral*
- *provincial*
- Nghị-định hành-chính.
- Nghị-định chỉ-định trung-thu, nghị-định di-nhượng.
- Quyết-toán trương-mục.
- Nghị-định tranh-thâm.
- Nghị-định khiếm-kim, nghị-định khuyết-kim, nghị-định kết-khiếm.
- Nghị-định bõ-dụng.
- Nghị-định trục-xuất.
- Nghị-định Thống-đốc (h. Thủ-hiến).
- Nghị-định Toàn-quyền.
- Nghị-định Cao-ủy.
- Nghị-định thị-trưởng.
- Nghị-định Thống-sứ.
- Nghị-định tống-quát.
- Nghị-định cá-nhân.
- Nghị-định tống-trưởng.
- Nghị-định thị-xã.
- Nghị-định đặc-vụ.
- Nghị-định dò-trưởng.
- Nghị-định tống-trưởng.

ARRÊTER

- *et clore*
- *les effets*
- *les intérêts (à la date de ce jour)*
- *un compte*
- *une dépense*
- *x. ARRESTATION.*
- Quyết-định, quyết-toán.
Bỏ-quyết và kết-thúc.
Đình-chỉ hiệu-lực.
Quyết-toán tiền lãi (lời ngày nay).
- Quyết-toán trương-mục, quyết-trương.
- Quyết-toán tiền-chi, quyết-chi.

ARRÊTISTE

- Người chú-giải án-văn

ARRÊTS

- Être aux* —
- Mettre aux* —
- *de forteresse*
- *de rigueur*
- Phạt cấm-túc.
- Bị cấm-túc.
- Cấm-túc.
- Lao-cấm.
- Trọng-cấm.

— *forcés*
— *simples*

nh. Arrêts de rigueur.
Kính-cấm.

ARRHER

— Đặt cọc.

ARRHES

— Tiên đặt, tiên cọc.

ARRIÈRE-BAN

— Quán hậu-bị.
— Chư-hầu gián-tiếp.
Triệu-tập quán hậu-bị.

*Convoquer l'—***ARRIÈRE-GARDE**

— Đội hậu-vệ.

ARRIÈRE GRAND-MÈRE

— Cụ-bà, tăng-lô-mẫu.

ARRIÈRE GRAND-ONCLE

— Cụ-ông họ.

ARRIÈRE GRAND-PÈRE

— Cụ-ông, tăng-lô-phụ.

ARRIÈRE GRANDS-PARENTS

— Cụ-ông cụ-bà, tăng-lô phụ-mẫu.

ARRIÈRE GRAND-TANTE

— Cụ-bà họ.

ARRIÈRE NEVEU

— Cháu trai gọi (kêu) bằng ông (h. bà) họ.

ARRIÈRE-NIÈCE

— Cháu gái gọi (kêu) bằng ông (h. bà) họ.

ARRIÈRE-PENSÉE

— Ân-ý.

ARRIÈRE PETITE-FILLE

— Chắt gái, tăng-tôn-nữ.

ARRIÈRE PETIT-ENFANT

— Chắt, tăng-tôn.

ARRIÈRE PETIT-FILS

— Chắt trai, tăng-tôn-nam.

ARRIÈRE (u)

— Chạm-trễ ; lục-hậu, hậu-liễn.

*Païement —
Peuple —*

Trả trễ.
Dân-lộc lạc-hậu.

ARRIÉRÉ (n)

— *de pension*
— *de solle*

— Tiền thiếu.
— Công việc bé-trễ.
Dưỡng-kim vị-nạp.
Lương thiếu, lương vị-cấp.

ARRIMAGE

— Sự xếp hàng-hóa trong tàu.

ARRIMER

— Xếp hàng-hóa trong tàu.

ARRIMEUR-JURÉ

— Viên giám-định kiểm-hóa.

ARRIVISTE

— Người hãn-hiến.

ARROGATIO

Acquisition par —

— Người dưỡng-tử tự-quyền.
Thủ-đắc do dưỡng-lữ tự-quyền.

ARROGER (S')

— Tự ý chiếm lấy, chiếm-chiếm.

ARRONDISSEMENT

*Commissariat du 1er —
Conseil d'—
Pavillon d'—
— consulaire
— maritime*

— Quận, khu.
Ty cảnh-sát quận nhất.
Hội-đồng quận.
Khu-kỳ.
Lãnh-quận.
Hải-quận.

ARSENAL

— Xưởng tàu.
— Công-binh xưởng.

ART

*Beaux —
— de plaider
— et métiers
— libéraux
— militaire
— nautique*

— Thuật ; mỹ-thuật.
Mỹ-thuật ; mỹ-nghệ.
Thuật biện-hộ.
Nghệ-thuật và công-nghệ.
Nghệ-thuật tự-do.
Binh-khoa.
Thuật hàng-hải.

ARTICLE

— Điều, điều-khoản.
— Mục, khoản-mục.

- *1er*
- *2*
- *d'alimentation*
- *de compte*
- *de fond*
- *de journal*
- *de luxe*
- *de nécessité*
- *du budget*
- *du code*
- *généraux*
- *organiques*

ARTICULATION

- *de droit*
- *de griefs dans une procédure aux fins de divorce*
- *des faits*

ARTICULER

ARTIFICE

- *coupable*

ARTIFICIEL

- Soie* —

ARTILLERIE

- Pièce d'—*

ARTILLEUR

ARTISAN

- Apprenti- —*
- *maître*

- Bài báo-chí.
- Phầm-vật, hóa-phầm.
Điều nhất.
Điều 2.
Thực-phầm.
Điều-khoản của trưng-mục.
Bài xã-thuyết, bài xã-luận.
Bài báo.
Xa-xỉ phầm.
Thiết-yếu phầm.
Khoản-mục ngân-sách.
Điều trong bộ-luật.
Điều-khoản tổng-quát.
Điều-khoản biên-chế.

- Sự liệt-cử, sự liệt-trình, sự liệt-khai.
Liệt-khai pháp luật.
Liệt-cử những điều trách-cử trong vụ kiện ly-hôn.
Liệt-khai sự-kiện.

— *x. ARTICULATION.*

- Mẹo, mìn-mẹo, mánh-khỏe, mánh-lời.
Mánh-khỏe phạm-tội.

- Nhân-tạo, nhân-vi.
Tơ nhân-tạo.

- Pháo-binh.
Cổ đại-pháo.

- Lĩnh pháo-thủ, pháo-binh.

- thợ.
- Nhà tiêu công-nghệ (*ds*), nhà thủ-công.
Người tập-nghề thủ-công.
Cai thủ-công, chánh-thủ-công.

ARTISANAL*Chambre —*— x. *ARTISANAT.*

Phòng thủ-công-nghệ.

ARTISANAT

— Thủ-công-nghệ.

ARTISTE

— Nghệ-sĩ.

ARTISTIQUE*Droit de propriété littéraire et —*

— Thuộc về nghệ-thuật ; thuộc về mỹ-thuật.

Quyền sở-hữu văn-nghệ, văn-nghệ quyền.

ASCENDANCE— *mâle*— *maternelle*— *paternelle*

— Hàng tôn-thuộc.

Hàng tôn-thuộc nam-hệ.

Hàng tôn-thuộc ngoại-hệ.

Hàng tôn-thuộc nội-hệ.

ASCENDANT*Ligne —*— *mâle*— *maternel*— *paternel*

— Tô-tiên, tiên-nhân, tôn-thuộc.

— Uy-hưởng.

Đòng tô-tiên, tôn-thuộc hệ.

Tôn-thuộc nam.

Tôn-thuộc ngoại.

Tôn-thuộc nội.

ASILE*Donner — à**Droit d'—*— *d'aliénés*— *de convalescents*— *de nuit*— *des armées en déroute sur le territoire d'un État neutre*— *des condamnés sur les navires de guerre*— *des pauvres*— *des prévenus sur les navires de guerre*

— Nơi ẩn-náu, nơi lánh-nạn, nơi tị-nạn, tị-hộ.

— Nhà dưỡng-tế, dưỡng-tế-viện.

Che-chở.

Quyền tị-hộ.

Trại diên, dưỡng-trí viện.

Dưỡng-bệnh đường.

Dạ-lữ viện.

Sự tị-hộ của bại-quân trên lãnh-thổ nước trung-lập.

Sự tị-hộ của những người cau-án trên chiến-hạm.

Viện tế-bần.

Sự tị-hộ của những bị-cau trên chiến-hạm.

- *des prisonniers de guerre sur le territoire d'un État neutre*
- *de vieillards*
- *diplomatique*
- *d'ouvroir*
- *maritime*
- *neutre*
- *politique*
- *sacré*

Sự tị-hộ của những tù-binh trên lãnh-thổ nước trung-lập.

- Dưỡng-lão viện.
- Tị-hộ ngoại-giao.
- Bản-nữ viện.
- Tị-hộ chiến-hạm.
- Tị-hộ trung-lập.
- Tị-hộ chính-trị.
- Nơi thần-tị.

ASPECT

— Phương-diện.

ASPIRANT

— Chuần-úy.

ASPIRATION

- *du peuple*
- *nationales*

— Chí-nguyện, tâm-nguyện, nguyện-vọng.
 Nguyện-vọng của dân, dân-nguyện.
 Nguyện-vọng quốc-gia.

ASSAILLANT

Armée

— *x. ASSAILLIR.*
 Đội-quân công-hãm.

ASSAILLIR

— *une position*

— Công-phá, công-hãm.
 Công-hãm một vị-trí.

ASSASSIN

— Kẻ mưu-sát, kẻ ám-sát.

ASSASSINAT

— Sự mưu-sát, sự ám-sát.

ASSASSINER

— Ám-sát ; mưu-sát ; hành-thích.

ASSAUT

— Sự xung-phong, sự xung-kích.

ASSÉUR ou ASSÉIEUR

— Người bỏ thuế thân (xưa).

ASSEMBLÉE

Comité permanent de l'— nationale

— Nghị-hội, nghị-viện.
 — Hội-nghị, hội-đồng.
 Ủy-ban thường-trực quốc-hội.

Principe de l'— unique
Toute l'—
 — *annuelle*
 — *centrale*
 — *communale*
 — *constituante*
 — *constitutive*

 — *consultative*
 — *d'actionnaires*
 — *de district*
 — *de famille*
 — *de la Société des Nations*
 — *de notables*
 — *délibérante*
 — *des cours et tribunaux*
 — *des créanciers*
 — *des électeurs*
 — *du Conseil d'Etat*
 — *du peuple*
 — *électorale*
 — *extraordinaire*
 — *générale*

 — *générale de l'O.N.U.*
 — *générale des étudiants*
 — *générale du Conseil d'Etat*
 — *inaugurale*
 — *législative*
 — *nationale*

 — *nationale constituante*

 — *nationale législative*

 — *ordinaire*
 — *politique*
 — *populaire*
 — *primaire*

Nguyễn-Ắc Độc-viện.
 Cũ-tọa.
 Hội-nghị thường-niên.
 Nghị-hội trung-ương.
 Nghị-hội xã-thôn.
 Nghị-hội lập-hiến.
 Hội-nghị thiết-lập, hội-nghị sáng-lập.
 Nghị-hội tư-vấn.
 Nghị-hội cũ-dòng.
 Nghị-hội hàng khu.
 Hội-nghị gia-tộc.
 Hội-nghị Quốc-Liên.

 Nghị-hội nhân-sĩ (xưa).
 Nghị-hội nghị-sự.
 Hội-nghị thăm-phán.
 Hội-nghị trái-chủ.
 Nghị-hội cử-tri.
 Nghị-hội Tham-chính viện.
 Hội-nghị nhân-dân.
 Nghị-hội tuyển-cử.
 Hội-nghị bất-thường.
 Đại hội-nghị, đại-hội.
 Tổng nghị-hội, tổng-hội.
 Đại hội-nghị Liên-Hiệp-Quốc.
 Tổng-hội sinh-viên.
 Đại-hội Tham-chính-viện.

 Hội-nghị khai-mạc.
 Nghị-hội lập-pháp.
 Hội-nghị toàn-quốc, quốc-nghị.
 Nghị-hội quốc-gia, quốc-hội.
 Nghị-hội lập-hiến quốc-gia, quốc-hội lập-hiến.
 Nghị-hội lập-pháp quốc-gia, quốc-hội lập-pháp.
 Hội-nghị thường-kỳ.
 Nghị-hội chính-trị.
 Hội-nghị bình-dân.
 Nghị-hội sơ-tuyển.

- *provinciale*
- *publique du contentieux*
- *territoriale*
- *unique*

- Nghị-hội hàng tỉnh.
- Hội-nghị tài-lính công-khai.
- Hội-nghị lãnh-thở.
- Nghị-viện độc-nhất, độc-viện.

ASSENTIMENT

- Donner son —*
- *du Parlement*
- *préalable des Chambres*

- Sự bằng lòng, sự thuận-tình.
- Bằng lòng, thuận-tình.
- Sự thuận-tình của quốc-hội.
- Sự tiên-thuận của các nghị-viện.

ASSERMENTÉ

- Interprète —*

- Có tuyên-thệ, hữu-thệ.
- Thông-ngôn hữu-thệ.

ASSERMENTER

- *un fonctionnaire*
- *un témoin*

- Đòi thề, buộc (bắt) tuyên-thệ.
- Buộc công-chức tuyên-thệ.
- Bắt chứng tuyên-thệ.

ASSERTION

- Chủ-trương, xác-thuyết.
- Đoán-ngôn ; đoán-quyết.

ASSERVIR

- *la pensée*
- *la presse*
- *un pays*

- Bất lệ-thuộc, chinh-phục.
- Ưc-chế.
- Ưc-chế tư-tướng.
- Ưc-chế ngôn-luận, ưc-chế báo-chí.
- Chinh-phục một nước.

ASSESEUR

- Juge —*
- *à la Cour d'Assises*

- Bồi-thăm.
- Bồi-thăm.
- Bồi-thăm đại-hình.

ASSESSORAL

- Thuộc về bồi-thăm.

ASSESSORAT

- Chức bồi-thăm.

ASSESSORIAL

- *nh. ASSESSORAL.*

ASSESSORIAT

- *nh. ASSESSORAT.*

ASSEUREMENT

- Tuyên-thệ hưu-chiến (xưa).

ASSIDU

— Siêng-năng.

ASSIDUITÉ

— Sự siêng-năng.

— Sự hay lui lúi.

ASSIDUMENT

— Một cách siêng-uống.

ASSIÉGEANT

— Bao vây.

Troupes —

Đội quân bao vây.

ASSIÉGER

— Vây, bao vây.

ASSIETTE— *de l'hypothèque*

— Cơ-sở ; cơ-bản ; cơ-tọa.

— *de l'impôt*

Cơ-tọa dề-đương.

— *politique*

Cơ-bản thuế-khoá.

Cơ-sở chính-trị.

ASSIGNABLE

— Có thể kiện được.

ASSIGNAT

— Công-sản chỉ-tệ (xưa).

ASSIGNATION

— Sự chỉ-định ; sự xung-định.

— Sự kiện-tụng.

— Sự triệu-hoán.

— Triệu-hoán trạng.

— *à bref délai*

Triệu-hoán-trạng đoán-lý.

— *à jour fixe*

Triệu-hoán-trạng định-nhật

(h. định-kỳ).

— *des parts*

Định-phần.

— *d'heure à heure*

Triệu-hoán-trạng cấp-kỳ.

— *d'un fonds à un paiement*

Chỉ-định món tiền vào một khoản chi-phó.

— *en déclaration affirmative*

Kiện tuyên-nhận.

— *en garantie*

Triệu-hoán-trạng tuyên-nhận.

Kiện bảo-đảm.

— *en justice*

Triệu-hoán-trạng bảo-đảm.

Kiện ra tòa.

— *en référé*

Kiện khẩn-cấp.

— *en reprise*

Triệu-hoán-trạng cấp-thăm.

Kiện xin tục-lố.

— *en validité*

Triệu-hoán-trạng tục-lố.

Kiện xin công-nhận hợp-cách.

ASSIGNER— *x. ASSIGNATION.***ASSIMILABLE**

— Có thể đồng-hóa, khả đồng-hóa.

ASSIMILATION

— Sự đồng-hóa.

— Sự đồng-đãi.

Politique d'—

Chính-sách đồng-hóa.

— *douanière*

Đồng-hóa quan-thuế.

ASSIMILÉ— *x. ASSIMILATION.**Asiatique —*

Người Á-châu đồng-đãi.

Militaires et —

Quân-nhân và đồng-đãi-nhân.

ASSIMILER— *x. ASSIMILATION.***ASSIS**

— Ngồi.

Magistrature —

Ngạch thăm-phán ngồi xử.

*Voter par — et levé*Biểu-quyết theo lối đứng hay
ngồi, tọa-lập biểu-quyết.**ASSISE**

— Nền-tảng.

— *de la société*

Nền-tảng xã-hội.

— *politique*

Nền-tảng chính-trị.

ASSISES

— Kỳ đại-hình.

— Tòa đại-hình.

— Sự hội-tập.

Tenir des —

Hội-tập.

— *extraordinaires*

Kỳ đại-hình bất-thường.

— *ordinaires*

Kỳ đại-hình thường.

ASSISTANCE— Sự giúp đỡ ; sự phụ-trợ, sự phụ-
dưỡng.

— Sự bảo-trợ.

— Sự cứu-tế.

— Sự dự-sự ; sự dự-thính.

— Cử-tọa.

Aide et —

Viện-trợ và phụ-trợ.

Bénéficiaire de l'—

Người được cứu-tế.

Droit à l'—

Quyền được cứu-tế.

Quyền được phụ-dưỡng.

Toute l'—

— active

— à la famille

— à un criminel

— aux aliénés

— aux aveugles

— aux femmes en couches

— aux incurables

— aux infirmes

— aux vieillards

— du Gouvernement

— économique

— éducative

— et prévoyance sociales

— étrangère

— financière

— hostile

— judiciaire

— maritime

— médicale

— mutuelle

— passive

— publique

— sociale

— subséquente

Cử-tọa.

Dự-sự hoạt-động.

Bảo-trợ gia-đình.

Phù-dưỡng gia-đình.

Phụ-trợ phạm-nhân.

Cứu-tế người điên.

Cứu-tế người mù.

Cứu-tế sản-phụ.

Cứu-tế phế-nhân.

Cứu-tế người tàn-tật.

Cứu-tế phụ-lão.

Chính-phủ phù-trợ.

Phù-trợ kinh-tế.

Cứu-tế dưỡng-giáo.

Cứu-tế và dự-phòng xã-hội.

Ngoại-quốc phù-trợ.

Phù-trợ tài-chính.

Phù-trợ cừu-nghịch.

Tư-pháp bảo-trợ.

Cứu tàu lâm - nguy, cứu - trợ hải-hiêm.

Y-tế.

Phù-trợ hỗ-tương, hỗ-trợ.

Dự-sự thụ-động.

Cứu-tế bản-dân, cứu-bản.

Cứu-tế xã-hội.

Phù-trợ hậu-thiên.

ASSISTANT

— de laboratoire

— légal

— Người dự-sự ; người dự-thính.

— Phụ-tá viên, tá-lý viên.

— Trợ-giáo, phụ-giáo.

Phụ-tá phòng thí-nghiệm.

Tá-lý pháp-định.

ASSISTANTE

— sociale

— Viên nữ cứu-tế.

Viên nữ cứu-tế xã-hội.

ASSISTÉ

— Người được cứu-tế.

— Người được bảo-trợ.

ASSISTER

— *x.* ASSISTANCE.

ASSOCIATION

Droit d'—
 Liberté d'—
 — amicale
 — charitable
 — conjugale
 — coopérative
 — cultuelle
 — culturelle
 — de bienfaisance
 — déclarée
 — de crédit
 — de malfaiteurs
 — de patronage
 — de prêteurs
 — de prévoyance
 — de production
 — des banques
 — des courtiers
 — de secours mutuels
 — des entreprises

 — des fonctionnaires
 — des idées
 — de sociétés savantes
 — de sports
 — d'États
 — d'études
 — d'intérêt public
 — en compte commun
 — en participation
 — illicite
 — internationale de droit pénal
 — internationale des peuples opprimés
 — internationale des travailleurs

— Sự liên-hợp, sự liên-kết.
 — Sự lập-hội, sự kết-xã.
 — Hội ; hiệp-hội.

Quyền kết-xã, quyền lập-hội.
 Tự-do kết-xã, tự-do lập-hội.
 Hội ái-hữu, hội thân-hữu.
 Hội phúc-thiện.
 Hội-xã hôn-nhân.
 Hợp-tác-xã.
 Hội tế-tự.
 Hội văn-hóa.
 Hội từ-thiện.
 Hội có khai-báo.
 Hội tín-dụng.
 Băng gian-phi.
 Hội bảo-trợ.
 Hội thủ-chủ.
 Hội dự-phòng.
 Hội sản-xuất.
 Hội ngân-hàng.
 Hội trọng-mãi.
 Hội tương-tế.
 Xí-nghiệp kết-xã.
 Hội xí-nghiệp.
 Hội công-chức.
 Sự liên-tưởng.
 Liên-kết học-hội.
 Hội thể-thao.
 Quốc-gia liên-kết.
 Hội khảo-cứu.
 Hội công-ích.
 Hội cộng-trương.
 Hội dự-phần.
 Hội bất-hợp-pháp.
 Hội hình-luật quốc-tế.

 Liên-kết quốc-tế những dân-tộc bị áp-bức.
 Hội lao-động quốc-tế.

- *littéraire internationale*
- *musicale*
- *ouvrière*
- *pour la liberté des échanges*
- *professionnelle*
- *reconnue d'utilité publique*
- *religieuse*
- *scolaire*
- *syndicale*
- *tacite*
- *temporaire*

Hội văn-chương quốc-tế, quốc-tế văn-hội.

Hội âm-nhạc, nhạc-hội.

Hội thợ-thuyền, hội công-nhân.

Liên-kết tự-do mậu-dịch.

Hội chuyên-nghiệp.

Hội được nhận là công-ích.

Hội tôn-giáo.

Hội học-sinh.

Hội nghiệp-đoàn.

Hội mặc-nhiên.

Hội nhất-thời.

ASSOCIÉ

- *à responsabilité illimitée*
- *à responsabilité limitée*
- *administrateur*
- *en commandite*
- *en nom collectif*

— Hội-viên, xã-viên.

Hội-viên trách-nhiệm vô-hạn.

Hội-viên trách-nhiệm hữu-hạn.

Hội-viên quản-trị.

Hội-viên xuất-tư.

Hội-viên hợp-danh.

ASSOCIER

S'—

— Nhận vào hội, nhận vào đoàn.

Nhập-hội, nhập-đoàn.

ASSOLEMENT

— Phép luận-chung.

ASSUJETTI

Personne — à l'impôt
Peuple —

— Chịu.

— Bị áp-chế ; bị trị-thuộc, bị-trị.

Người chịu thuế.

Dân-tộc bị-trị.

ASSUJETTIR

— Bắt-buộc, bó-buộc.

— Thống-trị ; áp-chế.

ASSUJETTISSEMENT

— *x. ASSUJETTIR.*

ASSUMER

- *des obligations*
- *le contrôle*

— Đảm-phụ, đảm-nhận, đảm-lãnh.

Đảm-nhận nghĩa-vụ.

Đảm-lãnh việc kiểm-soát.

— *une responsabilité*

Đảm-phụ trách - nhiệm, phụ-trách.

ASSURANCE

Avoir l'—

Compagnie d'—

Donner l'—

Police d'—

Prime d'—

— à effets multiples

— à prime

— à prime fixe

— à prime journalière

— à terme fixe

— agricole

— au premier feu

— conjointes

— contre la grêle

— contre la maladie

— contre la pluie

— contre la vicillesse

— contre le chômage

— contre le naufrage

— contre les accidents

— contre les accidents

d'automobile

— contre les accidents de travail

— contre les dégâts des eaux

— contre les faillites

— contre les grèves

— contre les pertes matérielles

— contre les risques de conscription

— contre les risques de guerre

— contre les sinistres

— Sự chắc-chắn.

— Sự bảo-hiêm, sự bảo-kê.

Tin chắc.

Công-ty bảo-hiêm.

Đoan chắc.

Khế-ước bảo-hiêm, bảo-ước.

Tiền đóng bảo-hiêm, bảo-phí.

Bảo-hiêm hiệu-quả phức-hợp.

Bảo-hiêm có bảo-phí.

Bảo-hiêm bảo-phí nhất-định.

Bảo-hiêm nhật-phí.

Bảo-hiêm nhân-thọ định-kỳ.

Bảo-hiêm nông-nghiệp.

Bảo-hiêm độc-nhất hỏa-tai.

Bảo-hiêm cộng-hiệp.

Bảo-hiêm mưa đá.

Bảo-hiêm bệnh-lật.

Bảo-hiêm mưa, bảo-hiêm vũ-bão.

Bảo-hiêm lão-suy.

Bảo-hiêm thất-nghiệp.

Bảo-hiêm hải-nạn.

Bảo-hiêm tai-nạn.

Bảo-hiêm tai-nạn xe hơi.

Bảo-hiêm tai-nạn lao-động.

Bảo-hiêm thủy-tôn.

Bảo-hiêm khánh-tận.

Bảo-hiêm bãi-công.

Bảo-hiêm tòn-thất vật-chất.

Bảo-hiêm nạn trung-binh.

Bảo-hiêm chiến-tranh.

Bảo-hiêm tai-ương.

- *contre le vol*
- *contre l'incendie*
- *contre l'invalidité*
- *contre l'invalidité et la
vieillesse*
- *crédit*
- *cumulatives*
- *de choses*
- *de dommages*
- *de marchandises*
- *de natalité*
- *de nuptialité*
- *de personnes*
- *de responsabilité*
- *des crédits commer-
ciaux*
- *de somme*
- *de survie*
- *de transit*
- *directe*
- *donnant droit à des
annuités*
- *dotale*
- *du bétail*
- *du frêt*
- *d'un capital de survie*
- *d'un objet envoyé par
la Poste*
- *du risque locatif*
- *en cas de décès*
- *en cas de vie*
- *exagérée*
- *flottante*
- *fluviale*
- *funéraire*
- *hypothécaire*
- Bảo-hiêm trộm cắp, bảo-hiêm
đạo-thiết.
- Bảo-hiêm hỏa-tai.
- Bảo-hiêm tàn-phố.
- Bảo-hiêm lão-phố.
- Bảo-hiêm tín-dụng.
- Bảo-hiêm trùng-phúc.
- Bảo-hiêm đồ-vật.
- Bảo-hiêm tổn-hại.
- Bảo-hiêm hàng-hóa.
- Bảo-hiêm sinh-xuất.
- Bảo-hiêm hôn-nhân.
- Bảo - hiêm người, bảo - hiêm
nhân-thân.
- Bảo-hiêm trách-nhiệm.
- Bảo - hiêm tín - dụng thương-
mại, bảo-hiêm thương-tín.
- Bảo-hiêm định-ngạch.
- Bảo-hiêm tồn-mệnh.
- Bảo-hiêm thông-quá.
- Bảo-hiêm trực-tiếp.
- Bảo-hiêm được niên-kim.
- Bảo-hiêm giá-tư.
- Bảo-hiêm gia-súc.
- Bảo-hiêm thuyền-hóa.
- Bảo-hiêm trường-mệnh tồn-
tích.
- Bảo-hiêm biru-tải.
- Bảo-hiêm tồ-tai.
- Bảo-hiêm nhân-thọ tử-kỳ, bảo-
hiêm nhân-tử.
- Bảo-hiêm nhân - thọ sinh-kỳ,
bảo-hiêm nhân-sinh.
- Bảo-hiêm siêu-quá.
- Bảo-hiêm phù-suất.
- Bảo-hiêm hà-nạn.
- Bảo-hiêm tang-phí.
- Bảo-hiêm đề-đương.

- *indirecte*
- *infantile*
- *in quo vis*
- *maritime*
- *maternelle*
- *mixte*
- *mixte avec participation aux bénéfices*
- *mobilière*
- *multiplés*
- *mutuelles*
- *ouvrière*
- *par abonnement*
- *par entreprise privée*
- *par entreprise publique*
- *par l'Etat*
- *populaire*
- *pour le compte (de qui il appartiendra)*
- *sociales*
- *sur bonne arrivée*
- *sur bonnes ou mauvaises nouvelles*
- *sur corps*
- *sur deux têtes*
- *sur facultés*
- *sur la coque d'un navire*
- *sur la vie*
- *sur la vie avec faculté de participer aux bénéfices*
- *sur la vie entière*
- *sur navire indéterminé*
- *sur une seule vie*
- *temporaire*
- *temporaire sur la vie*

Bảo-hiêm gián-tiếp.
 Bảo-hiêm ấu-nhi.
 Bảo-hiêm bất-định thuyền.
 Bảo-hiêm dương-hải.
 Bảo-hiêm sản-phụ.
 Bảo-hiêm hỗn-hợp.
 Bảo-hiêm hỗn-hợp chia lời.

Bảo-hiêm động-sản.
 Bảo-hiêm trùng-phức.
 Bảo-hiệp hỗ-trợ.
 Bảo-hiêm công-nhân.
 Bảo-hiêm bao-biện, bảo-hiêm đình-cấu.
 Bảo-hiêm do xí-nghiệp tư.
 Bảo-hiêm do xí-nghiệp công.
 Bảo-hiêm quốc-gia.
 Bảo-hiêm bình-dân.
 Bảo-hiêm bất-định-chủ.

Bảo-hiêm xã-hội.
 Bảo-hiêm cập-bến.
 Bảo-hiêm kiết-tin hay hung-lín.

Bảo-hiêm tàu biển, bảo-hiêm thuyền-tai.
 Bảo-hiêm lương-dầu.
 Bảo-hiêm hàng đi biển.
 Bảo-hiêm vỏ tàu, bảo-hiêm thuyền-thề.
 Bảo-hiêm sinh-mệnh, bảo-hiêm nhân-thọ.
 Bảo-hiêm nhân-thọ chia lời.

Bảo-hiêm nhân-thọ mãn-đời.
 Bảo-hiêm bất-định thuyền.
 Bảo-hiêm đơn-sinh.
 Bảo-hiêm đoán-kỳ, bảo-hiêm nhất-thời.
 Bảo-hiêm nhân-thọ nhất-thời.

— *terrestre*

— *tous risques*

— *viagère*

Bảo-hiêm lục-địa.

Bảo-hiêm mọi rủi-ro, bảo-hiêm toàn-tai.

Bảo-hiêm chung-thân.

ASSURÉ (a)

Somme —

— Được bảo-hiêm.

Số tiền được bảo-hiêm.

ASSURÉ (n)

— Người có bảo-hiêm.

ASSURER

S'—

— *les marchandises*

— *l'exécution des lois*

— x. ASSURANCE.

Tự bảo-hiêm.

Bảo-hiêm hàng-hóa.

Đảm-nhiệm sự chấp-hành luật-pháp.

ASSUREUR

— Người đưng bảo-hiêm, chủ bảo-hiêm.

ASTREINDRE

— Bắt-buộc, cưỡng-bách.

ASTREINTE

— Tiền cưỡng-thúc, tiền quá - đãi, quá-đãi kim.

ATAVIQUE

— Tờ-truyền.

ATAVISME

— Sự tờ-truyền.

ATELIER

— *artisanal*

— *familial*

— *mécanique*

— *national*

— *populaire*

— *social*

— Xưởng, xưởng thợ, công-xưởng.

Xưởng thủ-công.

Xưởng gia-đình.

Xưởng máy, cơ-xưởng.

Công-xưởng quốc-gia.

Công-xưởng binh-dân.

Công-xưởng xã-hội.

A TERME

— — *échu*

— Có kỳ-hạn, hữu-kỳ.

Đến hạn, đến kỳ, đáo - hạn, đáo-kỳ.

ATERMOIEMENT

— Khế-ước diên-trì.

— Sự diên-trì, sự trì-hoãn.

ATERMOYER

— Diên-trì, trì-hoãn.

A TITRE— — *consultatif*— — *de*— — *de compte rendu*— — *de documentation*— — *de renseignement*— — *d'indication*— — *d'information*— — *exceptionnel*— — *exclusif*— — *gratuit*— — *indicatif*— — *intéressé*— — *officiel*— — *officieux*— — *onéreux*— — *particulier*— — *précaire et révocable*— — *principal*— — *transitoire*— — *universel*

— Với tính-cách ; với danh-nghĩa.

Với tính-cách tư-vấn.

Với tính-cách ; với danh-nghĩa.

Đề.

Đề báo-cáo, đề thuyết-trình.

Đề làm tài-liệu.

Đề thông-lin.

Đề chỉ-dẫn.

Đề biết, đề tương, đề tương-trì.

Với tính-cách ngoại-lệ, đặc-cách.

Với tính-cách chuyên-nhất.

Với tính-cách vô-thường.

Với tính-cách chỉ-dẫn.

Với tính-cách vụ-lợi (*h. hữu-lợi*).

Với tính-cách chính-thức.

Với tính-cách bán-chính-thức.

Với tính-cách hữu-thường.

Với tính-cách đặc-biệt (*h. đặc-định*).Với tính-cách riêng (*tu*).

Với tính-cách bất-cố và khả-bãi.

Với tính-cách chính-yếu.

Với tính-cách chuyển-tiếp.

Với tính-cách bao-quát.

ATOME

— Nguyên-tử.

ATOMIQUE*Bombe* —*Commission de l'énergie* —

— Thuộc về nguyên-tử.

Bom nguyên-tử.

Ủy-ban nguyên-tử lực.

A TOUR DE ROLE

— Thay-phiên, luân-phiên.

A TOUS ÉGARDS

— Về mọi phương-diện, về toàn-diện.

A TOUTES FINS UTILES

— Đẽ tùy-tiện, đẽ tùy-nghi.

ATROCE— Tàn-nhẫn, tàn-khốc, khốc-liệt ;
đại-ác, hung-ác.
Tội đại-ác.*Crime* —**ATTACHE**

— Dây buộc (cột).

— Sự ràng-buộc.

— Căn-cứ.

Demander l'— de

Trung-cầu chiếu-hội.

Donner —

Cho chiếu-hội.

Port d'—

Hải-cảng căn-cứ.

Pour —

Để chiếu-hội.

Prendre l'— de

Lấy chiếu-hội.

Rompre ses — avec

Đoạn-tuyệt với.

Transmettre pour —

Tur để lấy chiếu-hội.

ATTACHÉ (a)

— Dính-líu ; quyển-luyển, liên-tòng.

Prérogatives — à la fonction

Biệt-quyền liên-tòng chức-vụ.

ATTACHÉ (n)

— Tùy-viên.

— au ministère de la justice

Tùy-viên bộ tư-pháp.

— au Parquet

Tùy-viên công-tố-viện.

— commercial

Tùy-viên thương-vụ.

— d'ambassade

Tùy-viên sứ-quán.

— de cabinet

Tùy-viên văn-phòng.

— militaire

Tùy-viên quân-sự.

— naval

Tùy-viên hải-quân.

— stagiaire

Tùy-viên tập-sự,

— titulaire

Tùy-viên thực-thụ.

ATTAQUE

— Sự đánh, sự công-kích, sự tấn-công.

ATTAQUER

— Đánh, công-kích, tấn-công.

— Kiện.

— Đền-cấp ; khởi-sự.

— en justice

Kiện trước tòa.

- *un jugement*
- *un mariage*

Công-kích phán-nghị.
Công-kích hôn-nhân.

ATTEINDRE

- Đến, tới.

ATTEINT

- *du délit*
- *et convaincu du délit*

- *x. ATTEINDRE.*

Đã phạm-tội trong thực-trạng.
Đã phạm-tội trong thực-trạng
và theo pháp-luật.

ATTEINTE

- *à la liberté du travail*
- *à la pudeur morale*

- Sự xâm-phạm, sự xâm-hại ; sự
phương-hại, sự tổn-thương.

- *à la pudeur publique*
- *à la sûreté extérieure
de l'Etat*

Xâm-phạm tự-do lao-động.
Xâm-phạm tiết-hạnh (*ds.*),
xâm-phạm luân-sĩ.

- *à la sûreté intérieure
de l'Etat*

Công-khai xúc-phạm tu-sĩ.
Xâm-hại an-ninh quốc-ngoại.

- *à la vie*
- *à l'honneur*

Xâm-hại an-ninh quốc-nội.

- *au crédit de l'Etat*

Xâm-phạm tính-mạng.
Xâm-phạm danh-dự ; tổn-
thương danh-dự.
Phương-hại tín-dụng quốc-
gia ; tổn-thương tín-dụng quốc-
gia.

- *aux droits de l'homme*

Xâm-phạm nhân-quyền.

ATTENANT

Terrain —

- Liên-kề, tiếp-giáp, tiếp-cận, kế-
cận.

Đất tiếp-cận.

ATTENDU

- *d'un jugement*
- *que*

- Chiếu-chi, lý-do.

Chiếu-chi của bản-án.

Chiếu-chi, xét vì.

ATTENIR

- Liên, giáp, tiếp, kế.

ATTENTAT

- Victime d'un* —
- *à la liberté*

- Sự xâm-hại ; sự mưu-hại.

Nạn-nhân một vụ mưu-hại.

Xâm-hại tự-do.

— à la liberté individuelle
— à la pudeur

— à la pudeur avec violence

— à la pudeur sans violence

— anarchiste

— aux mœurs

— contre la sûreté de l'Etat

— contre la sûreté extérieure de l'Etat

— contre la sûreté intérieure de l'Etat

— contre la vie

— contre les personnes

— individuel

Xâm-hại tự-do cá-nhân.

Xâm-hại tiết-hạnh (*ds.*), xúc-phạm liêm-sĩ (*ds.*), xúc-phạm tu-sĩ.

Xúc-phạm tu-sĩ có bạo-cử.

Xúc-phạm tu-sĩ không bạo-cử.

Mưu-hại vô-trị.

Xúc-phạm mỹ-tục, thương-phòng bại-tục.

Mưu-hại an-ninh quốc-gia, mưu-hại quốc-an.

Mưu-hại an-ninh quốc-ngoại.

Mưu-hại an-ninh quốc-nội.

Xâm-phạm tính-mệnh.

Xâm-hại nhân-thân.

Xâm-hại cá-nhân.

ATTENTATOIRE

Acte —

Crime — à la sûreté de l'Etat

— *x.* *ATTENTAT.*

Hành-vi xâm-hại.

Tội mưu-hại an-ninh quốc-gia.

ATTENTE

Attitude d'—

Politique d'—

— Sự chờ-đợi, sự chờ thời, sự quan-vọng.

Thái-độ chờ thời.

Chính-sách chờ thời.

ATTENTER

— à la vie

— *x.* *ATTENTAT.*

Xâm-hại tính-mệnh.

ATTENTION

— Sự chú-ý ; sự coi chừng.

ATTENTISME

— Chính-sách đợi-chờ, chính-sách chờ thời, chính-sách trùm chặn (mền).

ATTENTISTE

— Người chờ thời, người trùm chặn (mền).

ATTÉNUANT

Circonstances —
Excuses —

— Giảm nhẹ, giảm-khinh, giảm-thiều.
Tình-trạng giảm-khinh.
Khoan-miễn giảm-khinh.

ATTÉNUATION

Causes d'— des peines
— *de la responsabilité pé-*
nale
— *des peines*
— *légale*

— Sự hạ, sự giảm, sự giảm nhẹ,
sự giảm-khinh, sự giảm-thiều.
Lý-do giảm-hình.
Giảm-khinh trách-nhiệm hình-
sự.
Giảm-hình.
Giảm-khinh pháp-định.

ATTÉNUER

— *x. ATTÉNUATION.*

ATTERRIR

— Ghé vào bờ.
— Hạ cánh.

ATTERRISSAGE

— *x. ATTERRIR.*

ATTERRISSEMENT

— Đất bồi.

ATTESTATION

— *de bonne conduite*
— *de bonnes vie et mœurs*
— *du maire*
— *écrite*
— *médicale*
— *sous serment*

— Sự chứng-nhận.
— Giấy chứng-nhận, chứng-chỉ.
Chứng-chỉ hạn-kiểm tốt.
Chứng-chỉ phạm-hạnh.
Chứng-chỉ của thị-trưởng.
Giấy chứng-nhận, chứng-chỉ.
Chứng-chỉ y-sĩ.
Chứng-nhận hữu-thệ.

ATTESTATOIRE

Serment —

— Chứng-nhận, chứng-thực.
Tuyên-thệ chứng-thực.

ATTESTER

— *x. ATTESTATION.*

ATTITUDE

— *d'attente*
— *d'équivoque*
— *d'observation*
— *expectante*
— *indifférente*

— Thái-độ.
Thái-độ chờ-thời.
Thái-độ mập-mờ.
Thái-độ quan-sát.
Thái-độ đợi-chờ.
Thái-độ lãnh-đạm.

ATTRACTION

- Sự hấp-dẫn, sự lôi-cuốn.
- Sức lôi-cuốn, hấp-lực.

ATTRAIRE

— *devant le tribunal*

- Thôi-xuất.
- Thôi-xuất trước tòa.

ATTRIBUABLE

- Có thể qui cho, có thể đỡ cho.
- Có thể chỉ định.
- Có thể phó-dữ, có thể cấp-phó, có thể cấp-dữ.

ATTRIBUER

- Đỡ cho, qui cho.
- Chỉ-dịnh.
- Phó-dữ, cấp-phó, cấp-dữ.
- Chia, phân-phối.

ATTRIBUT

— *de la propriété*

- Thuộc-linh.
- Thuộc-linh của quyền sở-hữu.

ATTRIBUTAIRE

- Người được phó-dữ, người thụ-phó.

ATTRIBUTIF

Acte —

Effet —

— *de compétence*

- Phó-dữ, cấp-phó, cấp-dữ.
- Hành-vi phó-dữ.
- Hiệu-lực phó-dữ.
- Phó-dữ thẩm-quyền.

ATTRIBUTION

- *administratives*
- *constitutionnelles*
- *de la nationalité*
- *de la qualité de...*
- *des lots aux héritiers*
- *d'ordre intérieur*
- *du ministre*
- *d'un logement*
- *du tribunal*

- *x. ATTRIBUER.*
- Quyền-hạn, chức-chưởng.
- Chức-chưởng hành-chính.
- Chức-chưởng hiến-pháp.
- Cấp-dữ quốc-tịch.
- Cấp-dữ tư-cách...
- Cấp phần cho di-kế.
- Chức-chưởng nội-bộ.
- Chức-chưởng của Tổng-trưởng.
- Cấp nhà ở.
- Quyền-hạn của tòa-án, thẩm-quyền của tòa-án.
- Chức-chưởng và tổ-chức các bộ.
- Chức-chưởng tài-phán.

- *et organisation des ministères*
- *juridictionnelles*

— *législatives*

Chức-chương lập-pháp.

ATTOUPEMENT*Délit d'—*— *armé*— *non armé*

— Tụ-tập, tụ-hội, tụ-chúng.

Tội tụ-tập.

Tụ-tập có vũ-trang.

Tụ-tập không vũ-trang.

AUBAIN

— Kiêu-dân, ngoại-kiêu (xưa).

AUBAINE*Droit d'—*— Quyền một-thu di-sản ngoại-kiêu.
*nh. Aubaine.***AUDIENCE***Délit d'—**Greffier d'—**Jour d'—**L'— est levée**L'— est ouverte**Obtenir une —**Police d'—**Reprise d'—**Rôle d'—**Salle d'—**Suspension d'—*— *à huis clos*— *civile*— *commerciale*— *correctionnelle*— *criminelle*— *de congé*— *de rentrée*— *des criées*— *des loyers*

— Sự yết-kiến.

— Phiên-tòa, phiên-xử.

— Phòng-xử, pháp-đường.

Tội-phạm đương-đường.

Lục-sự đương-phiên.

Ngày phiên-tòa.

Phiên-tòa bế-mạc.

Phiên-tòa khai-mạc.

Được yết-kiến.

Cảnh-ngự phiên-tòa.

Tiếp-tục phiên-tòa.

Sở đăng-đường.

Phòng-xử, pháp-đường.

Ngưng xử, tạm-đình phiên-tòa.

Phiên-xử kín, phiên-xử cấm

bàng-thính, phiên-xử bế-môn.

Phiên-xử dân-sự, phiên-tòa hộ.

Phiên-xử thương-sự, phiên-

tòa thương-mại.

Phiên-xử tiêu-hình, phiên-tòa

hình.

Phiên-xử đại-hình, phiên-tòa

đại-hình.

Yết-kiến cáo-biệt.

Phiên-tòa khai-thăm.

Phiên-tòa phách-mại.

Phiên-xử nhà-phố, phiên-tòa

nhà-phố.

- *des référés* Phiên-xử khẩn-cấp, phiên tòa cấp-thâm.
- *des saisies immobilières* Phiên-xử sai-áp bất-động-sản.
- *de vacation* Phiên-tòa hưu-thâm.
- *d'un ministre* Yết-kiến tồng-trưởng.
- *du tribunal* Phiên-tòa.
- *extraordinaire* Phiên-xử bất-thường.
- *foraine* Phiên-xử ngoại-đình.
- *forestière* Phiên-xử lâm-vụ.
- *plénière des chambres civiles* Phiên toàn-phòng dân-sự.
- *plénière des chambres criminelles* Phiên toàn-phòng hình-sự.
- *publique* Phiên-xử công-khai.
- *solennelle* Phiên-xử long-trọng.
- *spéciale* Phiên-xử đặc-biệt.

AUDIENCIER*Huissier* —

- Đương-phiên, đương-đường.
Thừa-phát-lại đương-phiên.

AUDITEUR

- *à la Cour des comptes*
- *au Conseil d'Etat*
- *général*
- *juge*
- *libre*

- Thính-giả ; dự-thính ; bàng-thính.
- Hiệu-thính viên.
Hiệu-thính viên tại Thâm-kế viện.
Hiệu-thính viên tại Tham-chính viện.
Quản-kỷ hiệu-thính viên.
Thẩm-phán hiệu-thính.
Bàng-thính viên.

AUDITION— *des témoins*

- Sự nghe cung.
Nghe cung chứng-nhân.

AUDITOIRE

*Faire sortir l'— de l'audi-
dience*
Manifestation de l'—
S'adresser à l'—

- Phòng-xử, pháp-đường.
- Cử-tọa.
Mời cử-tọa ra khỏi phòng-xử.
Cử-tọa biểu-tình.
Nói với cử-tọa.

- AUDITORAT** — *x. AUDITORIAT.*
- AUDITORIAT** — Chức hiệu-thính.
— Hiệu-thính đoàn.
- AUGMENT** — Giá-tư phụ-sản (Cổ La-mã).
— Quyền hưởng-dụng thừa-rug-lớn.
- AUGMENTATION** — Sự thêm, sự tăng, sự tăng-gia.
— *de capital* Tăng vốn.
— *de la population* Tăng-gia dân-số.
— *de la production* Tăng-gia sản-xuất.
- AUGMENTER** — *x. AUGMENTATION.*
- AUMONE** — Sự bố-thí.
— *dotule* Giáo-kim.
- AUMONIER** — Tuyên-úy.
— *de la marine* Hải-quân tuyên-úy.
— *d'une prison* Lao-úy.
— *militaire* Quân-úy.
- AU NOM DE** — Nhân-danh.
- AURICULAIRE** — Dịch tai nghe thấy, thân-thính,
— *Témoin* — đich-thính.
— Chứng-nhân đich-thính.
- AUSPICES** — Sự bảo-trợ.
— *Sous les — du ministre* Dưới sự bảo-trợ của tổng-trưởng.
- AUTARCHIE** — Chế-độ tự-trị.
- AUTARCHIQUE** — Tự-trị.
- AUTARCIE** — Chế-độ tự-lúc, chế-độ tự-cung.
- AUTARCIQUE** — Tự-túc, tự-cung.
— *Economie* — Kinh-tế tự-lúc.
- AUTEUR** — Nhà trứ (trước)-tác, trứ-giả, tác-giả.

Droit d'—

— *commun*

— *de la guerre*

— *d'un accident*

— *d'un crime*

— *d'un délit*

— *d'un fait*

— *indirect*

— *matériel*

— *moral*

— *principal*

— Tiên-nhân, tở.

— Người phó-quyền.

— Người gây ra.

— Chủ-động, thủ-phạm.

Quyền tác-giả, tác-quyền, bản-quyền.

Ông tở chung, tiên-nhân chung.

Người cộng-đồng phó-quyền.

Người đồng-phạm.

Chủ-động chiến-tranh.

Người gây ra tai-nạn.

Thủ-phạm tội-ác ; thủ-phạm trọng-tội.

Thủ-phạm khinh-tội.

Chủ-động một việc.

Thủ-phạm gián-tiếp.

Thủ-phạm thực-lễ.

Thủ-phạm tinh-thần, kẻ chủ-mưu.

Chính-phạm.

AUTHENTICITÉ

— *des actes administratifs*

— *d'un acte*

— *d'un document*

— *d'un fait*

— Xác-thực tính.

— Công-chính tính.

Công-chính tính của văn-thư hành-chính.

Công-chính tính của văn-thư.

Tính xác-thực của một tài-liệu.

Tính xác-thực của một sự-kiện.

AUTHENTIQUE

Acte —

Bail —

Histoire —

— Xác-thực.

— Công-chính.

Chứng-thư công-chính.

Tờ-tá khế công-chính.

Chuyện xác-thực.

AU TITRE DE...

— Về khoản...

AUTOCRATE

— Vua chuyên-đoán.

AUTOCRATIE

— Chế-độ chuyên-đoán.

AUIOCRATIQUE

— Chuyên-đoán.

Gouvernement —

Chính-thể chuyên-đoán.

AUTOCRATISME

— Chủ-nghĩa chuyên-đoán.

AUTODAFÉ

— Hòa-hình.

AUTODÉFENSE*Troupes d'—*— Sự tự-vệ.
Bộ-đội tự-vệ.**AUTO-GOUVERNE-
MENT**

— Sự tự-trị.

AUTOGRAPHE*Lettre —*— Tự tay viết lấy, thân-bút, thủ-bút.
Thư thân-bút.**AUTOMATIQUE***Arme —*— Tự-động.
Vũ-khí tự-động.**AUTOMOBILE**

— Ô-tô, xe hơi, tự-động-xa.

AUTONOME*Etat —**Gouvernement —*— Tự-trị.
— Tự-do.
Nước tự-trị.
Chính-phủ tự-trị.**AUTONOMIE***Théorie de l'— de la vo-
lonté**— de la volonté**— des ports**— douanière**— financière**— fiscale*— Chế-độ tự-trị.
— Sự tự-do.
Thuyết ý-chí tự-do.
Ý-chí tự-do.
Chế-độ hải-cảng tự-trị.
Chế-độ quan-thuế tự-trị.
Chế-độ tài-chính tự-trị.
Chế-độ thuế-khóa tự-trị.**AUTONOMISTE**

— Người chủ-trương tự-trị.

AUTOPROTECTION*Droit d'—*— Sự tự-vệ.
Quyền tự-vệ.**AUTOPSIE***— d'un cadavre*— Sự mổ, sự giải-phẫu,
Giải-phẫu tử-thi.

AUTORISATION

— *administrative*— *d'accomplir un acte juridique*— *d'accomplir un acte matériel*— *de juge*— *de justice*— *de la coutume*— *légale*— *maritale*— *préalable*— *spéciale*

— Sự cho phép, sự chuân-hứa.

— Phép ; giấy-phép.

Phép hành-chính.

Chuân-hứa hành-chính.

Phép làm một hành-vi pháp-luật.

Phép làm một hành-vi thực-tế.

Phép của thẩm-phán.

Phép tòa, chuân-hứa tư-pháp.

Chuân-hứa tục-lệ.

Chuân-hứa pháp-dịnh.

Phép của chồng.

Phép trước, chuân-hứa dự-tiên.

Phép đặc-biệt.

AUTORISÉ

Commerce —*Milieux* —*Fille* —

— Có phép, được phép.

— Hữu-quyền ; thông-thạo.

Buôn-bán có phép.

Giới hữu-quyền.

Gái điếm có thể.

AUTORISER

— Cho phép.

AUTORITAIRE

Gouvernement —

— Chuyên-quyền.

Chính-trị chuyên-quyền.

AUTORITÉ

*Abus d'—**Acte d'—**Agent d'—**Argument d'—**Constit d'—**Régime d'—*

— Quyền-lực ; uy-lực ; ún-lực.

— Chính-quyền.

— Nhà đưong - cục (cước), nhà đưong - quyền, nhà quyền-chức, nhà chức-trách.

— Sự chuyên-quyền, sự thiên-quyền. Lạm-dụng quyền-uy, hoành-quyền.

Hành-vi quyền-lực.

Chức-viên quyền-lực.

Luận-cứ quyền-uy.

Phán-tranh quyền-lực.

Chế-độ chuyên-quyền.

- Représentant de l'—*
 — *absoluc de la chose jugée*
 — *administrative*
 — *centrale*
 — *civile*
 — *compétente*
 — *constituées*
 — *consulnaire*
 — *de justice*
 — *de la chose jugée*
 — *de la chose jugée au criminel sur le civil*
 — *de la chose jugée au criminel sur le criminel*
 — *de la loi*
 — *de la tradition*
 — *diplomatiques*
 — *du Gouvernement*
 — *d'un règlement*
 — *d'un témoin*
 — *ecclésiastique*
 — *exécutive*
 — *judiciaire*
 — *juridictionnelle*
 — *législative*
 — *légitime*
 — *locale*
 — *maritale*
 — *militaire*
 — *municipale*
 — *négative de la chose jugée*

- Đại-diện chính-quyền.
 Uy-lực quyết-tụng tuyệt-đối.
 Quyền hành-chính.
 Nhà chức-trách hành-chính.
 Nhà chức-trách trung-ương.
 Quyền dân-sự.
 Nhà chức-trách dân-sự.
 Nhà chức-trách có thẩm-quyền.
 Nhà chức-trách chính-thiết.
 Nhà chức-trách lãnh-sự.
 Quyền-lực tư-pháp.
 Uy-lực của việc đã thành án, uy-lực quyết-tụng.
 Uy-lực quyết-tụng hình-sự đối với dân-sự.
 Uy-lực quyết-tụng hình-sự đối với hình-sự.
 Uy-lực của pháp-luật.
 Uy-lực của tập-truyền.
 Nhà chức-trách ngoại-giao.
 Quyền-lực của Chính-phủ.
 Uy-lực của pháp-qui.
 Tín-lực chứng-nhân.
 Quyền giáo-hội.
 Quyền hành-pháp.
 Nhà chức-trách hành-pháp.
 Quyền tư-pháp.
 Nhà chức-trách tư-pháp.
 Uy-lực tài-phán.
 Nhà chức-trách tài-phán.
 Quyền lập-pháp.
 Nhà chức-trách lập-pháp.
 Nhà chức-trách chính-dáng.
 Nhà chức-trách bản-thờ.
 Quyền chồng, phu-quyền.
 Quyền quân-sự.
 Nhà chức-trách quân-sự.
 Nhà chức-trách thị-xã.
 Uy-lực quyết-tụng tiêu-cực.

- *paternelle* Uy-quyền cha mẹ, phụ-mẫu quyền.
- *positive de la chose jugée* Uy-lực quyết-tụng tích-cực.
- *publique* Công-quyền.
- *régionale* Nhà chức-trách địa-phương.
- *relative de la chose jugée* Uy-lực quyết-tụng tương-đối.
- *souveraine* Chủ-quyền.
- *supérieure* Nhà chức-trách thượng-cấp.

AUTOSUGGESTION

— Sự tự-kỷ ám-thị, sự tự ám-thị.

AUTRE (a)

— Khác.

AUTRE (n)

Et —

— Người khác, kẻ khác.
Và kẻ khác, và nội-bộ.**AUTRUI***Stipulation pour —*— Người khác, kẻ khác, tha-nhân.
Cấu-ước cho tha-nhân.**AUXILIAIRE (a)***Bureau — des P.T.T.*

— Phụ-trợ, phụ-tá.

*Forces —**Instituteur —**Recette —**Service —*

— Thí-sai.

Phòng bưu-chính phụ, bưu-cục phụ.

Quân-lực phụ-trợ, trợ-quân.

Giáo-học thí-sai.

Phòng phụ-thu.

Trợ-dịch.

AUXILIAIRE (n)— *de la justice*— *de la justice ayant la qualité d'officiers publics*— *de la justice ayant la qualité d'officiers publics et ministériels*— *de la justice n'ayant pas la qualité d'offi-*

— Trợ-viên, phụ-viên, phụ-tá viên.

— Trợ-binh.

Phụ-tá tư-pháp.

Phụ-tá tư-pháp có tư-cách công-lại.

Phụ-tá tư-pháp có tư-cách công-lại và nhiệm-lại.

Phụ-tá tư-pháp không có tư-cách công-lại và nhiệm-lại.

ciers publics et ministériels

AVAL

- Bon pour —*
- Donneur d'—*
- d'effets de commerce*

- Sự bảo-đoan.
- Nhận đích bảo-đoan
- Người bảo-đoan.
- Bảo-đoan thương-phiếu.

AVALER

- *nh. AVALISER.*

AVALISER

- une signature*

- Bảo-đoan.
- Bảo-đoan chữ ký.

AVALISTE

- Người bảo-đoan.

A VALOIR SUR

- Tính vào.

AVANCE

- Caisse d'—*
- Faire l'— des frais*
- Faire une —*
- à court terme*
- à terme*
- d'argent*
- d'hoirie*
- en compte courant*
- provisoire*
- remboursable*
- remboursable à vue*
- remboursable sur préavis*
- sur connaissance*

- Tiền trả trước, điểm-khoản.
- Tiền cho vay, phóng-khoản.
- Quĩ ứng trước.
- Dự-nạp dụng-phi.
- Cho vay, phóng-trái.
- Cho vay ngắn hạn ; phóng-khoản đoản-kỳ.
- Cho vay định-kỳ ; phóng-khoản định-kỳ.
- Tiền trả trước.
- nh. Avancement d'hoirie.*
- Cho vay trưng-mục vãng-lai ; phóng-khoản vãng-lai.
- Cho vay tạm ; phóng-khoản tạm-thời.
- Phóng-khoản phải trả, phóng-khoản phải bồi-hoàn.
- Phóng-khoản hoạt-kỳ.
- Phóng-khoản phải trả khi có giấy báo trước, dự-báo phóng-khoản.
- Cho vay thế lãi-hóa-đơn ; phóng-khoản thế lãi-hóa-đơn, đề-đơn phóng-khoản.

- *sur effet escompté*
- *sur garantie*
- *sur garantie à terme*
- *sur garantie personnelle*
- *sur marchandises*
- *sur police d'assurance*
- *sur titres*

Chiết-phiếu phóng-khoản.
 Cho vay có đảm-bảo ; đảm-bảo phóng-khoản.
 Cho vay có đảm-bảo định-kỳ ; phóng-khoản có đảm-bảo định-kỳ.
 Cho vay có người bảo-lãnh ; phóng-khoản có bảo-lãnh.
 Cho vay thế hàng ; phóng-khoản thế-hóa.
 Cho vay thế khế-ước bảo-hiêm.
 Cho vay thế chứng-khoán ; phóng-khoản thế-phiếu.

AVANCÉ

- Idées* —
- Parti* —
- Somme* —

- Trả trước ; cho vay trước.
- Tiên-liến ; cấp-liến.
- Đưa ra ; đề-xuất.
 Tư-tưởng cấp-liến.
 Đảng cấp-liến.
 Tiền cho vay trước.

AVANCEMENT

- Tableau d'—*
- *au choix*
- *de classe*
- *de grade*
- *d'hoirie*
- *par ancienneté*

- Sự đưa trả trước, sự dự-chi.
- Sự thăng-trật, sự thăng-chức, sự thăng-cấp.
 Bảng thăng-trật.
 Thăng-trật lựa-chọn, thăng-trật tuyền-trạch.
 Lên hạng, thăng-hạng.
 Lên cấp, thăng-cấp.
 Tặng-dữ tiền-kế.
 Thăng-trật theo niên-cách, thăng-trật thâm-niên.

AVANIE

- Sự vũ (vụ)-nhục, sự sỉ-nhục.

AVANTAGE

- Faire un —*
- Prendre — contre son adversaire*

- Lợi, lợi-ích.
- Đặc-lợi.
- Thăng-lợi.
- Đặc-lặng.
 Đặc-tặng.
 Xin hưởng đặc-lợi với đối-tụng.

— <i>économique</i>	Lợi-ích kinh-tế.
— <i>en argent</i>	Lợi-ích bằng tiền.
— <i>entre époux</i>	Lợi-ích phu-phụ.
— <i>et désavantages</i>	Lợi và bất-lợi.
— <i>et inconvénients</i>	Lợi và hại.
— <i>évident</i>	Lợi-ích hiển-nhiên.
— <i>indirect</i>	Lợi-ích gián-tiếp.
— <i>léguux</i>	Lợi-ích pháp-định, pháp-lợi.
— <i>matrimonial</i>	Lợi-ích hôn-phối, hôn-lợi.
— <i>particulier</i>	Lợi-ích đặc-biệt, đặc-lợi.
— <i>purement gratuit</i>	Phần-lợi hoàn-toàn vô-thường.

AVANTAGEUX*Opération —*— Có lợi.
Dịch-vụ có lợi.**AVANT-CONGRÈS**

— Tiên-hội.

AVANT-CONTRAT

— Tiên-khế.

AVANT-COUREUR*Signe —*— Báo trước, tiên-khu.
Điềm báo trước, tiên-triệu.**AVANT-DIRE-DROIT***Jugement —*— Tiên-thăm, tiên-phán.
Phán-ngự tiên-thăm.**AVANT-FAIRE-DROIT**— nh. *AVANT-DIRE-DROIT.***AVANT-FRONT**

— Tiên-tuyến.

AVANT-GARDE

— Đội tiên-vệ, đội tiên-phong.

AVANT-GUERRE

— Thời tiên chiến-tranh, thời tiên chiến.

AVANT-MÈTRE

— Tờ khai công-tác dự-thầu.

AVANT-MÉTRÉ

— Dự-định thốn-pháp, dự-thốn.

AVANT-PORT

— Tiên-cảng.

AVANT-POSTE

— Bền tiên-tuyến.

AVANT-PROJET

— Bản tiên-dự-thảo, tiên-dự-án.

AVARIABLE

— Có thể bị tổn-hại.

AVARIÉ*Marchandises* —— Bị tổn-hại.
Hàng-hóa tổn-hại.**AVARIES***Grosses* —*Règlement d'—*— *communes*— *-dommages*— *-frais*— *matérielles*— *particulières*— *présumées*— *simples*— Tổn-hại.
— Thuyền-tổn, hải-tổn.
Hải-tổn lớn, đại hải-tổn.
Phân-đảm hải-tổn.
Hải-tổn chung, cộng hải-tổn.
Hải tổn-hại.
Hải tổn-phí.
Hải-tổn vật-chất.
Hải-tổn riêng-biệt, biệt hải-tổn.
Hải-tổn suy-đoán.
Hải-tổn thường, thường hải-tổn.**AVATAR**— *d'un homme politique*— Biến-chuyển.
— Kỳ-khu, thăng-trầm.
Nổi thăng-tiảm của một chính-khách.**AVENANT**— *d'une police d'assurance*— Bồi-ước.
— Phần di-kế của con gái (xưa).
Bồi-ước bảo-hiêm.**AVÈNEMENT**— *au trône*— *des Etats modernes*— *du terme*— Sự lên ngôi, sự tức-vị.
— Sự hưng-khởi.
— Sự xảy đến.
Lên ngôi, tức-vị.
Sự hưng-khởi của các quốc-gia kim-thời.
Sự đến hạn, sự đáo-kỳ.**AVENIR**

A l'—

— Tương-lai, tiền-đù.
— Triệu-thỉnh trạng, xuất-dinh trạng.
Mai-hậu.

Dans l'—
Donner —
— à l'audience

Hậu-lai.
 Gửi triệu-thỉnh trạng.
 Xuất-đình trạng.

A-VENIR

— Triệu-thỉnh trạng, xuất-đình trạng (nh. *Avenir*).

A VENIR

Biens — —

— Vj-lai.
 Tài-sản vj-lai.

AVENTURE

Prêt à la grosse —

— Mạo-hiêm.
 Phóng-khoản mạo-hiêm.

AVENU

Considéré comme nul et non —

— Xảy ra.
 Coi như vô-hiệu và không có.

AVENUE

— Đại-lộ.

AVÉRÉ

Fait —

— Được hằng-xác.
 Việc hằng-xác.

AVÉRER

S'—

— Hằng-xác, thường-xác.
 Rõ-ràng, hiển-nhiên.

A VERO DOMINO

— Do chân-chính-chủ.

AVERTIR

→ Dặn-dò.
 — Báo trước.
 — Cảnh-cáo; khuyến-cáo; huấn-giới.

AVERTISSEMENT

— x. *AVERTIR*.
 — Lời dặn; lời nói đầu.
 — Giấy báo trước.
 — Lời cảnh-cáo; lời khuyến-cáo; lời huấn-giới.
 Giấy báo xuất-đình.
 Khuyến-cáo phạm-nhân.
 Huấn-giới vj thành-niên.
 Cảnh-cáo thị-uy.
 Giấy báo vô-phí.

— à comparattre
 — au condamné
 — au mineur
 — comminatoire
 — sans frais

AVEU

— Sự thú-nhận, sự thú-tội, sự tự-thú, sự cung-xưng.

Confirmer les —

Faire des — *complets*

Rétracter les —

Revenir sur les —

— *arraché*

— *complexe*

— *conditionnel*

— *de l'accusé*

— *extrajudiciaire*

— *judiciaire*

— *non équivoque*

— *qualifié*

— *simple*

— *spontané*

— *tacite*

Xác-nhận lời thú-tội, xác-nhận
cung-xưng, xác-cung.

Thú-nhận hoàn-toàn.

Phản-cung.

Đổi cung.

Thú-nhận cưỡng-bách.

Tự-thú phức-tạp, phức-thú.

Tự-thú có điều-kiện.

Tự-thú của bị-cáo.

Tự-thú ngoại-tư-pháp, tự-thú
ngoại-tụng.

Tự-thú trước tòa, tự-thú nội-
tụng.

Tự-thú minh-bạch.

Tự-thú cãi-xưng.

Tự-thú đơn-thường.

Tự-y thú-nhận.

Tự-thú mặc-nhiên.

AVIATEUR

— Nhà phi-hành, phi-công.

AVIATION

Camp d'—

— *civile*

— *commerciale*

— *marchande*

— *maritime*

— *militaire*

— *navale*

— *privée*

— *sanitaire*

— Hàng-không.

Sân bay.

Hàng-không dân-sự.

Hàng-không thương-mại.

Hàng-không thương-vụ.

Hàng-không dương-hải.

Hàng-không quân-sự.

Hàng-không hải-quân.

Hàng-không tư-hữu.

Hàng-không quân-y.

AVION

— *-cargo*

— *commercial*

— *de bombardement*

— *de chasse*

— *de combat*

— *de reconnaissance*

— *de tourisme*

— Máy bay, phi-cơ.

Máy bay chở hàng.

Phi-cơ thương-mại.

Máy bay thả bom, phi-cơ
oanh-tạc.

Phi-cơ khu-trục.

Phi-cơ chiến-đấu.

Phi-cơ thám-thính.

Phi-cơ du-lịch.

— *de transport*

Máy bay chuyên-chở, phi-cơ vận-tải.

— *d'observation*

Phi-cơ quan-sát.

— *éclairéur*

Phi-cơ trinh-thám.

— *-école*

Phi-cơ không-học.

AVIS*Lettre d'—**Pour —*— *au public*

— Ý-kiến.

— Báo-tri.

— Lời rao ; cáo-thị ; yết-thị.

— *consultatif*

Giấy báo, thơ báo.

Đề cho biết ý-kiến.

— *d'adjudication*

Bá-cáo, thư-báo.

Ý-kiến tư-nghi.

— *d'appel d'offre*

Lời rao đấu thầu.

Lời rao gọi thầu.

— *défavorable*

Ý-kiến bất ưng-thuận.

— *de jurisconsultes*

Ý-kiến của luật-học-sư.

— *de parents*

Ý-kiến của thân-thuộc.

— *de paiement*

Giấy báo trả tiền.

— *de réception*

Giấy hồi-báo.

— *de recherche*

Cáo-thị truy-nã.

— *de vente aux enchères*

Lời rao phách-mại, yết-thị phách-mại.

— *du Conseil d'Etat*

Ý-kiến của Tham-chính viện.

— *favorable*

Ý-kiến ưng-thuận.

AVISER— *les autorités*

— Báo cho biết ; cáo-tri ; cáo-thị.

Báo nhà chức-trách.

AVISO

— Thông-báo hạm.

AVITAILLEMENT

— Lương-thực hàng-hải.

AVITAILLER

— Vận-lương hàng-hải.

AVOCAILLON

— Luật-sư tầm-thường, luật-sư bắt-tài.

AVOCASSIER

— Luật-sư tồi, luật-sư bắt-lương.

AVOCAT

— Thày kiện, luật-sư, trạng-sư.

Constituer un —
 Etude d'—
 Honoraires d'—
 Ordre des —
 — à la Cour d'Appel
 — à la Cour de Cassation
 — au Conseil d'Etat
 — avoué
 — choisi
 — commis
 — conseil
 — consultant
 — défenseur
 — désigné
 — d'office
 — général
 — général près la Cour
 la Cassation
 — général près la Cour
 des Comptes
 — général près la Cour
 d'Appel
 — honoraire
 — inscrit
 — plaidant
 — poursuivant
 — postulant
 — sans cause
 — stagiaire
 — titulaire

Tuyển-nhiệm luật-sư.
 Phòng văn luật-sư.
 Thù-kim của luật-sư.
 Luật-sư đoàn.
 Luật-sư tại Tòa Thượng-thẩm.
 Luật-sư tại Tòa Phá-án.
 Luật-sư tại Tham-chính viện.
 Luật-sư đại-lụng.
 Luật-sư tuyển-nhiệm.
 Luật-sư ủy-cử.
 Luật-sư cố-vấn.
 Luật-sư giải-đáp.
 Luật-sư biện-hộ.
 Luật-sư chỉ-định.
 Luật-sư cất-cử.
 Phó chưởng-lý.
 Phó chưởng-lý tại Tòa Phá-án.

Phó chưởng-lý tại Thẩm-kế
 viện.
 Phó chưởng-lý tại Tòa Thượng-
 thẩm.
 Luật-sư danh-dự.
 Luật-sư ký-đăng.
 Luật-sư biện-hộ.
 Luật-sư truy-hành.
 Luật-sư đại-lụng.
 Luật-sư không việc.
 Luật-sư tập-sự.
 Luật-sư thực-thụ.

AVOCATOIRE (a)

Lettre —

— Triệu-hoàn.

Thơ triệu-hoàn, triệu-hoàn thư.

AVOCATOIRE (n)

— Lệnh trực-xử (xưa).

AVOIR

Bloquer les —

Doit et —

— Cưa-cải, vật sở-hữu.

— Thái-sản ; thái-số ; thái-phương.
 Ngăn-chặn thái-sản.
 Tá-sản và thái-sản, tá-số và
 thái-số, tá thái.

— à l'étranger

Thải-sản ở ngoại-quốc.

AVOISINANT

— Tiếp-giáp, tiếp-cận.

AVOISINEMENT

— Sự tiếp-cận, sự tiếp-giáp.

AVOISINER— *x.* AVOISINEMENT.**AVORTEMENT**

— Sự sảy, sự trụy-thai, tiêu-sản.

— Tội phá-thai, tội đọa-thai.

— Sự thất-bại.

Provocation à la —

Phá-thai.

— *criminel*

Đọa-thai hữu-tội.

— *d'une affaire*

Công-việc thất-bại.

— *d'une entreprise*

Doanh-nghiệp thất-bại.

— *naturel*

Sảy, trụy-thai.

— *provoqué*

Đọa-thai.

— *thérapeutique*

Đọa-thai trị-liệu.

AVORTER— *x.* AVORTEMENT.**AVOUBLE**

— Có thể thú-nhận được.

AVOUÉ

— Đại-tụng viên.

Constitution d'—

Tuyên-nhiệm đại-tụng.

Etude d'—

Phòng văn đại-tụng.

— *colicitant*

Đại-tụng đồng-phách-mãi.

— *commis*

Đại-tụng ủy-cử.

— *de première instance*

Đại-tụng tại tòa sơ-thẩm.

— *désigné*

Đại-tụng chỉ-định.

— *d'office*

Đại-tụng bắt-cử.

— *honoraire*

Đại-tụng danh-dự.

— *plaidant*

Đại-tụng biện-hộ.

— *poursuivant*

Đại-tụng truy-hành.

— *près la Cour d'Appel*

Đại-tụng tại Tòa Thượng-thẩm.

AVOUER

— Thú-nhận, tự-thú.

— Nhìn-nhận, thừa-nhận.

— Xác-nhận, công-nhận.

— *sa faute*

Thú lỗi.

— *un ouvrage*

Thừa-nhận công-tác.

AVOYER

— Thăm-phán tiêu-bang (Thụy-sĩ).

AVULSION

— Sự lở đất.

— Đất lở.

AVUNCULAIRE

— Thuộc về cô cậu.

AXIOME

— Chân-ngôn.

AYANT CAUSE

— *à titre particulier*

— Người kế-quyền.

Kế-quyền có tính-cách đặc-định.

— *à titre universel*

Kế-quyền có tính-cách bao-quát.

— *universel*

Kế-quyền bao-quát.

AYANT DROIT

— Người hưởng-quyền.

B

BABOUVISME

— Thuyết cộng-sản Babeuf.

BABOUVISTE

— Môn-đồ của Babeuf.

BAC

Droit de —

— Đò ngang, phà.

Quyền đánh thuế đò ngang (xưa).

Thuế đò ngang (xưa).

Dịch-quyền sang ngang.

Servitude de —

BACCALAURÉAT

— *en droit*

— Bằng tú-tài.

Bằng tú-tài luật-học.

BACHELIER

— Người đậu tú-tài, người có bằng tú-tài.

BAGAGE

— *accompagne*

— *à main*

— *enregistré*

— *non accompagné*

— Hành-lý, hành-trang.

Hành-lý gửi theo người.

Hành-lý cầm tay.

Hành-lý thác-ký.

Hành-lý gửi riêng.

BAGARRE

— Sự loạn-đả, sự hỗn-đả.

BAGNARD

— Tội-nhân khờ-sai.

BAGNE

— Banh, khồ dịch - trường, khồ sai trường.

BAIL

Contrat de —

Donner à —

Jouissance de —

Prendre à —

Prorogation de —

Territoire à —

— à cheptel

— à colonat partiaire

— à complant

— à convenant

— à crott

— administratif

— à domaine congéable

— à ferme

— à loyer

— à nourriture

— à rente

— à vie

— authentique

— écrit

— emphytéotique

— perpétuel

— verbal

— Giao-kèo thuê-mướn, hợp-đồng cho thuê, tô-tá-khế.

Tô-tá-khế.

Cho thuê, cho mượn.

Hưởng-hữu tô-tá.

Thuê, mượn.

Triền-hạn thuê, triền-hạn tô-tá.

Tô-tá-địa.

Hợp-đồng cho thuê rẽ nông-súc, tô-tá-khế nông-súc.

Hợp-đồng cấy rẽ, lĩnh-canh-khế.

Hợp-đồng cho thuê đất phải trồng-tỉa, tô-tá-khế tài-bồi.

Hợp-đồng cho thuê vô-định-hạn, tô-tá-khế vô-định-hạn.

Hợp-đồng cho thuê rẽ súc-vật để thêm, tô-tá-khế lãng-súc.

Tô-tá-khế hành-chính.

Hợp-đồng cho thuê vô-kỳ-hạn, tô-tá-khế vô-kỳ-hạn.

Hợp-đồng cho thuê ruộng đất, tô-địa-khế.

Hợp-đồng cho thuê nhà-phố, tô-ốc-khế.

Tô-tá-khế tư-dưỡng.

Hợp-đồng nuôi gia-súc.

Niên-kim tô-tá-khế.

Sinh-thời tô-tá-khế.

Tô-tá-khế công-chính.

Hợp-đồng cho thuê có giấy-tờ, tô-tá-khế thành-vấn.

Trường-kỳ tô-tá-khế, trường-tô-khế.

Vĩnh-viễn tô-tá-khế, vĩnh-tô-khế.

Hợp-đồng thuê miệng, tô-tá-ước miệng, tô-tá-khấu-ước.

BAILLEUR

- *de fonds*
- *d'immeuble*

- Chủ cho thuê, tô-chủ.
Người xuất-vốn.
Chủ cho thuê bất-động-sản,
tô-chủ bất-động-sản.

BAILLI

- Khu-pháp-quan (xưa).

BAILLIAGE

- Khu-pháp-viện (xưa).
- Quản-hạ khu-pháp-viện (xưa).

BAISSE

- Spéculer à la —*
- *de mise à prix*
- *de prix*
- *des cours*
- *du change*
- *du coût de la vie*

- Sự hạ, sự giảm, sự sụt, sự xuống.
Đầu-cơ giá xuống.
Giảm giá đặt.
Sụt giá, hạ giá.
Sụt giá hàng, sụt vật-giá.
Sụt giá hối-đoái.
Sụt giá sinh-hoạt.

BAISSER

- *x. BAISSE.*

BAISSIER

- Người đầu-cơ giá xuống.

BALANCE

Bénéfice transféré à la —

- Faire la —*
- *active*
- *commerciale*
- *de commerce*
- *défavorable*
- *d'entrée*
- *des comptes*

- *de sortie*
- *des paiements*
- *des pouvoirs*

- Cân.
- Bản đối-chiếu, bình-chuẩn biểu.
- Sai-suất, sai-ngạch.
Lời chuyển-nhập vào bình-chuẩn biểu.
Kết-toán trưng.
Sai-suất thái-số.
Cân mậu-dịch, cân thương-mại.
Sai-suất mậu-dịch.
Bình-chuẩn biểu nghịch-sai.
Bình-chuẩn biểu thu-nhập.
Bản đối-chiếu, bình-chuẩn biểu.
Cân chi-thu, tá-thải biểu.
Bình-chuẩn biểu chi-xuất.
Cân chi-phó, bình-chuẩn biểu chi-phó.
Bình-chuẩn biểu quyền-lực.

- *des règlements*
- *d'inventaire*
- *d'un compte*
- *favorable*
- *générale*
- *internationale des comptes*
- *passive*

BALANCER

- *un compte*

BALANCIER

- *monétaire*

BALISAGE**BALISE**

- Droit de —*

BALISEUR

- Navire —*

BALISTIQUE**BALIVAGE****BALIVEAU****BALLOTAGE**

- Scrutin de —*

BAN

- Arrière- —*
- Convoquer le — et l'arrière- —*
- Rupture de —*
- *de mariage*
- *de surveillance*

- Cán thanh-thường.
- Bình-chuẩn biểu toàn-kê.
- Sai-suất trương-mục.
- Bình-chuẩn biểu thuận-sai.
- Bình-chuẩn biểu tông-quát.
- Bình-chuẩn biểu quốc-tế.

Sai-suất tá-số.

— *x. BALANCE.*

Thanh-kết trương-mục.

— Máy đúc.

Máy đúc tiền.

— Sự đặt phù-liều.

— Hải-liều; phù-liều.

Thuế phù-liều.

— *x. BALISE.*

Hải-liều-thuyền.

— Đạn-đạn-học.

— Sự lưu-thụ.

— Lưu-thụ.

— Cuộc bầu-cử vị-quyết.

— Sự bầu lại, sự tái-bầu, sự tái đầu-phiếu.

Cuộc tái-bầu quyết-tuyên.

— Sự công-bố.

— Sự phóng-trục.

— Chư-hầu trực-tiếp.

Chư-hầu gián-tiếp.

Triệu-tập toàn-thê chư-hầu.

Vi-lệnh phóng-trục.

Công-bố hôn-nhân.

Quản-thúc.

BANALITÉ

— Sự bắt-buộc thuê đờ của lãnh -
chúa (xưa).

BANC

— *des avocats*
— *des prévenus*

— Hàng ghế.
Hàng ghế luật-sư.
Hàng ghế bị-can.

BANCABLE

Effet —

— Có thể chiết-khấu (tại Pháp-quốc
Ngân-hàng).
Phiếu có thể chiết-khấu.

BANCAIRE

Institution —
Opération —

— Thuộc về nhà băng, thuộc về
ngân-hàng.
Định-chế ngân-hàng.
Dịch-vụ ngân-hàng.

BANCO

— Thông-giá ngân-hàng.

BANCOCRATE

— Nhà ngân-phiệt.

BANCOCRATIE

— Ngân-phiệt-chế.

BANDE

— *armée*
— *de brigands*
— *d'irréguliers*

— Toán, bày, lũ, bọn, tụi.
Toán võ-trang.
Bọn cướp.
Quân-đội phi-chính-qui.

BANDIT

— Kẻ-cướp ; côn-dồ.

BANDITE

Droit de —

— Thừa-dịch-địa.
Quyền thừa-dịch-địa.

BANDITISME

— Sự cướp-bóc.

BANDOULIER

— Kẻ-cướp, thồ-phỉ.

BANK

— *of China*
— *of Communications*
— *of East Asia*

— Nhà băng, ngân-hàng.
Trung-hoa ngân-hàng.
Giao-thông ngân-hàng.
Đông-Á ngân-hàng.

BANKING PRINCIPLE

— Nguyên-tắc tín-dụng.

BANK-NOTE

— Tiền giấy, giấy bạc.

BANLIEUE

— Vùng ngoại-ô, vùng ngoại-thành.

BANNI

— Bị phóng-trục.

— Bị sa-thải.

BANNIR

— Phóng-trục.

BANNISSEMENT— *perpétuel*

— Hình phóng-trục.

Phóng-trục chung-thân.

BANQUE*Commerce de* —*Opération de* —*Tenir la* —— *ambulante*— *centrale*— *commerciale*— *d'affaires*— *d'Angleterre*— *de change*— *de compensation*— *de crédit*— *de crédit à court terme*— *de crédit agricole*— *de crédit à long terme*— *de dépôts*— *de dépôt et d'escompte*— *de France*— *de garantie commerciale*— *de l'Indochine*— *de prêt*— *de réescompte*

— Nhà băng, ngân-hàng.

— Cái bạc.

Ngân-nghiệp.

Dịch-vụ ngân-hàng.

Cầm cái.

Ngân-hàng di-động.

Ngân-hàng trung-ương.

Ngân-hàng thương-nghiệp.

Ngân-hàng kinh-doanh.

Anh-quốc Ngân-hàng.

Ngân-hàng hối-đoái.

Nhà băng bù-trừ, ngân-hàng thanh-hoán.

Nhà băng cho vay, ngân-hàng tín-dụng.

Nhà băng cho vay ngắn hạn, đoản-kỳ tín-dụng ngân-hàng.

Nông-phổ tín-dụng ngân-hàng.

Nhà băng cho vay dài hạn, trường-kỳ tín-dụng ngân-hàng.

Ngân-hàng lữu-khoản.

Ngân-hàng tồn-khoản và chiết-khấu, ngân-hàng lữu-chiết.

Pháp-quốc Ngân-hàng.

Ngân-hàng bảo-thương.

Đông-dương Ngân-hàng.

Nhà băng cho vay, phóng-trái ngân-hàng.

Ngân-hàng tái-khấu.

- *de réserve fédérale* Ngân-hàng dự - trữ liên-bang.
- *d'émission* Ngân-hàng phát-hành.
- *d'escompte* Ngân-hàng chiết-khấu.
- *d'Etat* Ngân-hàng quốc-gia.
- *d'exportation* Ngân-hàng xuất-cảng.
- *des règlements internationaux* Ngân-hàng thanh-thường quốc-tế.
- *du Gouvernement* Ngân-hàng chính-phủ.
- *fédérale de réserve* Ngân-hàng liên-bang dự-trữ.
- *financière* Ngân-hàng tài-chính.
- *Franco-Chinoise* I-háp-Hoa Ngân-hàng.
- *hypothécaire* Ngân-hàng đê-đương.
- *industrielle* Ngân - hàng kỹ - nghệ, công - nghiệp ngân-hàng.
- *industrielle et commerciale* Ngân-hàng công-thương.
- *internationale pour la reconstruction et le développement* Ngân-hàng quốc-tế kiến-thiết và khuếch-trương.
- *locale* Ngân-hàng địa-phương.
- *nationale* Ngân-hàng quốc-gia.
- *nationale du commerce extérieur* Ngân-hàng quốc-dân.
- *nationale pour le commerce et l'industrie* Ngân-hàng ngoại-thương quốc-gia.
- *officielle* Ngân-hàng công-thương quốc-gia.
- *par actions* Ngân-hàng chính-thức.
- *populaire* Ngân-hàng cò-phần.
- *populaire du crédit* Ngân-hàng bình-dân.
- *pour le développement commercial* Ngân-hàng tín-dụng bình-dân.
- *pour le développement de l'industrie* Ngân-hàng chẵn-thương.
- *privée* Ngân-hàng hưng-công.
- *provinciale* Ngân-hàng tư-lập.
- *publique* Ngân-hàng tỉnh.
- *rurale* Ngân-hàng công-lập.
- Ngân-hàng nông-thôn.

BANQUEROUTE

- *d'Etat*

- Tội phá-sản.
- Quốc-gia phá-sản.

- *frauduleuse*
  - *internationale*
  - *publique*
  - *simple*
- BANQUEROUTIER**
- *frauduleux*
  - *simple*
- BANQUIER**
- Association des —*
- BAPTÊME**
- *de la promotion des élèves officiers de réserve*
- BARATERIE**
- Crime de —*
  - *de patron*
- BARBARE**
- Peuple —*
- BARBARIE**
- Acte de —*
- BARBELÉ**
- BARÈME**
- *des prix*
- BARON**
- BARONNAGE**
- BARONNE**
- BARONNIE**
- BARRE**

Phá-sản trá-khi.
 Phá-sản quốc-tổ.
 Phá-sản công-cộng.
 Phá-sản đơn-thường.

— Người phá-sản.
 Người phá-sản trá-khí.
 Người phá-sản đơn-thường.

— Chủ nhà băng, chủ ngân-hàng.
 — Người cầm cái, nhà cái.
 Hiệp-hội ngân-hàng.

— Lễ đặt tên, lễ thiết-danh.
 Lễ thiết-danh khóa sinh-viên
 sĩ-quan trừ-bị.

— Sự cố-ý gây hải-tồn.
 Tội cố-ý gây hải-tồn.
 Tội thuyền-trưởng gây hải-tồn.

— Mọi-rợ, dã-man.
 Dân-tộc mọi-rợ.

— Sự mọi-rợ, sự dã-man.
 Hành-vi dã-man.

— Dây thép gai, dây kẽm gai.

— Bản thành-toán, thành-toán
 biêu.
 Bản thành-toán vật-giá.

— Nam-tước.

— Tước nam.

— Nam-tước phu-nhân.

— Thái-ấp của nam-tước.

— Nén, thoi, thối.
 — Vành móng ngựa.

Argent en —
Comparaître à la —
Offre à la —
— de justice
— du tribunal

Bạc thoi.
 Ra trước vành móng ngựa.
 Đồ-cung trước tòa.
 Cùm chân.
 Vành móng ngựa.

BARRE

Chèque —

— Có gạch ngang.
 Chi-phiếu có gạch ngang,
 hoành-tuyến chi-phiếu.

BARREAU

— Luật-sư đoàn.
 — Nghề luật-sư.

BARRÈME

— *x. BARÈME.*

BARREMENT

— Gạch ngang, hoành-tuyến.

BARRICADE

— Sự chặn đường, sự cản đường.
 — Cản-ngự-vật.

BARRICADER

— Chặn, cản, cản-ngự.

BARRIÈRE

— de péage
— douanière

— Hàng rào.
 Hàng rào thông-thuế.
 Hàng rào quan-thuế.

BAS

A — l
Chambre —
— âge

— condition
— Empire
— justice

— peuple

— Thấp, hạ.
 — Tiêu.
 — Mạt.
 Đả-đảo l
 Hạ-nghị-viện.
 Tuổi măng sữa, tuổi thơ,
 thời thơ-ấu, ấu-thời.
 Tư-cách hạ-lưu.
 Đế-quốc mạt-kỳ (Cổ La-mã).
 Quyền tài-phán tiêu-tụng
 (xưa).
 Dân đen.

BASE

— Góc ; nền-lảng.
 — Cơ-sở.
 — Căn-bản ; căn-cứ ; căn-đê.

Abattement à la —

— *de discussion*

— *de formation*

— *de l'Etat*

— *de pêche*

— *de ravitaillement*

— *de taxation*

— *d'évaluation*

— *d'opération*

— *militaire*

— *militaire terrestre*

— *navale*

Giảm-trừ tại gốc.

Căn-bản thảo-luận.

Cơ-sở cấu-thành.

Nền-lảng quốc-gia.

Căn-cứ đánh cá căn-cứ ngư-nghiệp.

Căn-cứ tiếp-tố.

Cơ-sở định-thuế.

Cơ-sở định-giá.

Căn-cứ hành-quản.

Căn-cứ quân-sự.

Căn-cứ lục-quân.

Căn-cứ hải-quân.

BASÉ

— *sur le droit*

— *sur les faits*

— Dựa ; căn-cứ.

Căn-cứ vào pháp-luật.

Căn-cứ vào thực-trạng.

BASER

— Dựa ; căn-cứ.

BASSIN

Droit de —

— *de radoub*

— *d'un fleuve*

— *houiller*

— *minier*

— Lưu-vực.

— Vững tàu.

Thuế vững tàu.

Vững sửa tàu.

Lưu-vực con sông.

Môi-vực.

Khoáng-vực.

BATAILLE

Champ de —

— *aérienne*

— *décisive*

— *navale*

— Trận đánh ; chiến-tranh.

Chiến-trường.

Không-chiến.

Trận quyết-định.

Trận hải-chiến.

BATAILLON

Chef de —

— *d'aéroliers*

— *de chars*

— *de mitrailleurs*

— *d'infanterie légère*

— Tiều-đoàn.

Tiều-đoàn trưởng.

Tiều-đoàn khí-cầu.

Tiều-đoàn chiến-xa.

Tiều-đoàn liên-thanh.

Tiều-đoàn khinh-binh.

BATARD

— Đẻ hoang, tư-sinh.

— Thoái-hóa.

Enfant —

Con đẻ hoang, con tư-sinh.

Race —Giống thoái - hóa, thoái - hóa -
chủng.**BATARDISE**— Thân-phận con đẻ hoang, thân-
phận tư-sinh.**BATEAU**— *de commerce*— Tàu.
Tàu buôn, thương-thuyền.— *jeu*

Tàu hiệu, tiêu-thuyền.

— *hôpital*

Y-thuyền.

— *pilote*

Tàu hoa-tiêu. tàu dẫn-cảng.

BATELIER

— Người chở thuyền.

BATELLERIE— Nghề chở thuyền, nghề hà-bạc,
nghề giang-thuyền.

— Tàu-bè trên sông.

BATIMENT

— Tòa kiến-trúc.

— Nhà.

— Tàu, thuyền-bạc.

Entreprise du —

Xí-nghiệp kiến-trúc.

Fédération du —

Liên-đoàn lao-công kiến-trúc.

— *de charge*

Tàu chở đồ, tàu vận-tống.

— *de commerce*

Tàu buôn, thương-thuyền.

— *de guerre*

Tàu chiến, chiến-thuyền.

— *de mer*

Tàu biển.

BATIR

— Xây đắp, xây cất, kiến-trúc.

BATONNAT

— Chức luật-sư đoàn-trưởng.

BATONNIER— Trưởng đoàn luật - sư, luật - sư
đoàn-trưởng.**BATTERIE**

— Pháo-đài.

— Pháo-đội.

BATTRE

— Đánh, đánh-đập.

— Đúc.

Droit de — la monnaie

Quyền đúc tiền.

— <i>en retraite</i>	Đánh tháo-lui.
— <i>la monnaie</i>	Đúc tiền.
BAZOOKA	— Súng ba-du-ca.
BEAU-FILS	— Con rê, rể-tử. — Con trai riêng của vợ (<i>h. chồng</i>).
BEAU-FRÈRE	— Anh (<i>h. em</i>) rê. — Anh (<i>h. em</i>) vợ (<i>h. chồng</i>).
BEAU-PÈRE	— Cha vợ, nhạc-phụ. — Cha chồng. — Cha ghê, kẻ-phụ.
BEAUX-ARTS	— Mỹ-nghệ.
BEAUX-PARENTS	— Cha mẹ vợ (<i>h. chồng</i>).
BELLE-FILLE	— Con dâu. — Con gái riêng của vợ (<i>h. chồng</i>).
BELLE-MÈRE	— Mẹ vợ, nhạc-mẫu. — Mẹ chồng. — Mẹ ghê, mẹ kẻ, kẻ-mẫu.
BELLE-PETITE-FILLE	— Cháu dâu.
BELLE-SŒUR	— Chị (<i>h. em</i>) dâu. — Chị (<i>h. em</i>) vợ (<i>h. chồng</i>).
BELLICISME	— Óc hiếu-chiến.
BELLICISTE	— Người hiếu-chiến.
BELLICOSITÉ	— Tính hiếu-chiến.
BELLIGÉRANCE	— Trạng thái tham-chiến.
BELLIGÉRANT (<i>a</i>)	— Tham-chiến, giao-chiến, giao-tranh. Cường-quốc tham-chiến.
<i>Puissance</i> —	

BELLIGÉRANT (n)*Droits des —*

— Nước tham-chiến.
Quyền-lợi các nước tham-chiến.

BELLIQUEUX*Peuple —*

— Hiếu-chiến.
Dân-tộc hiếu-chiến.

BÉNÉFICE*Acquitté au — du doute*

Được tha-bồng vì biệt-lợi hồ-nghi.

Elu au — de l'âge

Trúng-tuyển vì biệt-lợi niên-xỉ (h. cao-niên).

Partage des —

Chia lời.

Participation aux —

Dự phần lời.

Sous le — de ces observations

Do sự lợi-hưởng các nhận-xét ấy.

— agricole

Doanh-lợi nông-nghiệp, nông-lợi.

— brut

Lời gộp, tổng-lợi.

— commerciaux

Tiền lời buôn-bán, hồng-lợi thương-mại, thương-lợi.

— d'affaires

Tiền lời kinh-doanh, doanh-lợi.

— de cession d'actions

Biệt-lợi nhượng-tổ.

— de cession de biens

Biệt-lợi nhượng-tài.

— de compétence

Biệt-hưởng thăm-quyền.

— de discussion

Biệt-lợi hậu-truy, biệt-lợi kiểm-sách.

— de division

Biệt-lợi phân-chia.

— de guerre

Hồng-lợi chiến-tranh, chiến-lợi.

— de juridiction

Biệt-hưởng tài-phán.

— de l'âge

Biệt-lợi niên-xỉ.

— de la séparation des patrimoines

Biệt-lợi phân-cách gia-nghiệp.
biệt-lợi phân-nghiệp.

— d'émolument

Biệt-lợi thu-ích.

— de prorogation de jouissance

Biệt-lợi triển-hạn hưởng-ích (h. hưởng-lợi).

- de subrogation
- d'inventaire
- du concordat
- du doute
- du terme
- industriels
- net
- non commerciaux

- Biệt-lợi đại-nhiệm.
- Biệt-lợi liệt-sản.
- Biệt-lợi hiệp-hài.
- Biệt-lợi hờ-nghi.
- Biệt-lợi kỳ-hạn.
- Doanh-lợi công-nghiệp, doanh-lợi kỹ-nghệ.
- Lời ròng, thuận-lợi.
- Doanh-lợi phi thương-mại.

BÉNÉFICIAIRE (a)

- Acceptation* —
- Entreprise* —
- Héritier* —
- Marge* —

- Thuộc về tiền lời, có lời.
- Thuộc về biệt-lợi.
- Thừa-nhận biệt-lợi.
- Doanh-nghiệp có lời.
- Người thừa-kế biệt-lợi.
- Giới-phạm tiền lợi.

BÉNÉFICIAIRE (n)

- d'un droit
- d'une assurance
- d'une caution
- d'une cession
- d'un endossement
- d'une réserve
- d'un legs

- Người hưởng-lợi, người thụ-lợi.
- Người được hưởng.
- Người hưởng quyền-lợi.
- Người hưởng bảo-hiêm.
- Người hưởng bảo-lãnh.
- Người được nhượng-dữ.
- Người hưởng lối-thự.
- Người được phần di-lưu.
- Người hưởng di-tặng.

BÉNÉFICIER

- d'un non-lieu

- Được hưởng.
- Được hưởng miễn-tổ.

BÉNÉVOLE

- Auditeur* —
- Collaborateur* —
- Transport* —

- Hảo-ý.
- Tự-do.
- Dự-thính tự-do.
- Cộng-sự-viên hảo-ý.
- Chuyên-chữ hảo-ý, vận-tống hảo-ý.

BESOIN

- artificiel
- de civilisation
- d'existence
- du peuple

- Nhu-cầu, nhu-yếu.
- Nhu-yếu nhân-tạo (h. nhân-vi).
- Nhu-yếu văn-minh.
- Nhu-yếu sinh-lần.
- Nhu-yếu của nhân-dân.

- *matériel* Nhu-yếu vật-chất.
- *naturel* Nhu-yếu thiên-nhiên.
- *physiologique* Nhu-yếu sinh-lý.

BESTIAUX— *x. BÉTAIL.***BÉTAIL**

- Gros* —
- Menu* —

- Gia-súc.
- Đại-súc.
- Tiểu-súc.

BIBLIOGRAPHIE

— Thư-tịch ; thư-tịch học.

BIBLIOTHÈQUE

- *ambulante*

- Thư-viện.
- Thư-viện lưu-dộng.

BICAMÉRAL

- Systeme* —

- Thuộc về chế-độ lưỡng-viện.
- Hệ-thống lưỡng-viện.

BICAMÉRALISME

— Thuyết lưỡng-viện.

BICAMÉRISME

— Chế-độ lưỡng-viện.

BIEN

- Donation de* — *à venir*
- Donation de* — *présents*
- *achevé*
- *adventifs*
- *antiphernaux*
- *à venir*
- *collectif*

- Điều ích ; điều hay.
- Cửa-cải, tài-sản, tài-vật.
- Tặng-dữ tài-sản vị-lai.
- Tặng-dữ hiện-sản.
- Tài-sản hoàn-thành.
- Tài-sản giá-tư-hậu.
- Tài-sản thổ giá-tư.
- Tài-sản vị-lai.
- Tài-sản tập-hợp ; tài-sản cộng-đồng.
- Công-sản xã, công điền-thờ.
- Cửa chung (cửa vợ chồng), cộng-thông tài-sản, cộng-tài.
- Tài-sản bổ-túc.
- Tài-sản tiêu-phí.
- Tài-sản hữu-hình.
- Tài-sản tiêu-thụ.
- Tài-sản bậc-nhì, tài-sản đệ-nhị-thứ.
- Tài-sản gia-đình.

- *communaux*
- *communs*

- *complémentaires*
- *consomptibles*
- *corporels*
- *de consommation*
- *de deuxième rang*

- *de famille*

— <i>de femme ne se doit perdre</i>	Tài-sản giá-tư bất-khả-thất.
— <i>de main-morte</i>	Tài-sản bất-dịch.
— <i>de premier rang</i>	Tài-sản bậc-nhất, tài-sản đệ-nhất-thứ.
— <i>de production</i>	Tài-sản sản-xuất, chế-dụng sản.
— <i>directs</i>	Tài-sản trực-tiếp.
— <i>domaniaux</i>	Tài-vật công-sản, tài-sản công-hữu, công-sản.
— <i>dotaux</i>	Tài-sản giá-tư.
— <i>du domaine privé</i>	Tài-sản công-hữu tư-dụng.
— <i>du domaine public</i>	Tài-sản công-hữu công-dụng.
— <i>économiques</i>	Tài-sản kinh-lẽ.
— <i>extérieurs</i>	Tài-sản ngoại-giới.
— <i>fongibles</i>	Tài-sản đại-thể.
— <i>immatériel</i>	Tài-sản phi-thể.
— <i>immeubles</i>	Bất-động sản.
— <i>incorporés</i>	Tài-sản vô-hình.
— <i>indirects</i>	Tài-sản gián-tiếp.
— <i>indivis</i>	Tài-sản vj-phân.
— <i>instrumentaux</i>	Tài-sản khí-cụ.
— <i>intérieur</i>	Tài-sản nội-giới.
— <i>libre</i>	Tài-sản tự-do.
— <i>matériel</i>	Tài-sản thực-thể.
— <i>meubles</i>	Động-sản.
— <i>nationaux</i>	Tài-sản quốc-gia.
— <i>naturel</i>	Tài-sản thiên-nhiên.
— <i>non consommables</i>	Tài-sản bất-tiêu-phí.
— <i>non économiques</i>	Tài-sản phi-kinh-lẽ, phi-kinh-sản.
— <i>non fongibles</i>	Tài-sản bất-đại-thể,
— <i>paraphernaux</i>	Tài-sản giá-tư-ngoại.
— <i>patrimonial</i>	Tài-sản gia-nghiệp.
— <i>présents</i>	Tài-sản hiện-hữu, hiện-sản.
— <i>propres</i>	Của riêng, tài-sản riêng.
— <i>réservés</i>	Lưu-sản.
— <i>ruraux</i>	Tài-sản nông-thôn.
— <i>sans maître</i>	Tài-sản vô-chủ.
— <i>vacants</i>	Tài-sản vô-thừa-nhận.

BIENFAISANCE	— Sự từ-thiện.
<i>Bureau de —</i>	Phòng cứu-bần.
<i>Contrat de —</i>	Khế-ước từ-thiện.
<i>Œuvre de —</i>	Công-cuộc từ-thiện.
<i>Société de —</i>	Hội hợp-thiện.
BIENFAITEUR (a)	— Ân-tử.
<i>Membre —</i>	Ân-tử hội-viên.
BIENFAITEUR (n)	— Ân-nhân.
BIEN-FONDÉ	— Hữu-lý.
BIEN-FONDS	— Hằng-sản.
BIEN-JUGÉ	— Xử đúng.
<i>Dit qu'il y a — et mal appelé</i>	— Hợp-pháp. Phán rằng đã xử đúng và kháng cản.
BIENNAL	— Hai năm một, nhị-niên.
BIENSÉANCE	— Quyền tiên-thục (xưa).
BIEN-TENANT	— Người chấp-thủ. — Người chấp-thủ di-sản.
BIEN-TENUE	— Sự chấp-thủ di-sản.
BIFFAGE	— Sự xóa-bỏ, sự bôi-bỏ, sự gạt-bỏ.
BIFFEMENT	— <i>nh. BIFFAGE.</i>
BIFFER	— <i>x. BIFFAGE.</i>
BIFFURE	— Chỗ xóa-bỏ, chỗ bôi-bỏ, chỗ gạt-bỏ.
BIGAME (a)	— Song-hôn.
BIGAME (n)	— Người phạm-tội song-hôn.
BIGAMIE	— Tội song-hôn.

BILAN*Déposer le* —*Faire le* —*Dernier* —— *annuel*— *d'essai*— *d'une révolution*— *national*— *semestriel*

— Bảng tổng-kê đối-chiều, bảng đối-kê, đối-kê biểu.

— Kết-trương.

Nạp-trình đối-kê biểu.

Làm bảng đối-kê.

Bảng đối-kê tối-cận.

Bảng đối-kê hằng năm (đệ-niên).

Kết-trương hằng năm (đệ-niên).

Thí-loán biểu.

Kết-trương của một cuộc cách-mạng.

Bảng đối-kê quốc-gia.

Bảng đối-kê bán-niên.

Kết-trương bán-niên.

BILATÉRAL*Acte* —*Convention* —*Engagement* —

— Song-phương.

Hành-vi song-phương.

Hợp-ước song-phương.

Giao-ước song-phương.

BILINGUE*Accord* —*Pays* —

— Lưỡng-ngữ.

Hiệp-ước lưỡng-ngữ.

Nước lưỡng-ngữ.

BILL

— Pháp-án, luật-án (Anh).

BILLET— *à court terme*— *à domicile*— *à échéance fixe*— *à ordre*— *à terme*— *à volonté*— *à vue*— *aller-retour*— *au porteur*— *circulaire*— *d'afforestation*— *d'auteur*

— Vé, giấy, phiếu, phiếu-cứ.

Phiếu đoãn-kỳ.

Phiếu định-xử.

Phiếu định-hạn.

Lệnh-phiếu.

Kỳ-phiếu.

Phiếu tức-phó.

Phiếu hoạt-kỳ.

Vé khứ-hồi, giấy đi có lại.

Phiếu vô-danh, bằng-phiếu.

Vé liên-vận.

Giấy phép khai rừng.

Vé tác-giả.

- *d'avertissement*
- *d'avis*
- *de banque*
- *de banque argent*
- *de banque convertible*
- *de banque inconvertible*
- *de banque or*
- *de bord*
- *de change*
- *de chemin de fer*
- *de complaisance*
- *de contentement*
- *d'écrou*
- *de dette*
- *de fonds*
- *de grosse aventure*
- *de logement*
- *de loterie*
- *d'embarquement*
- *de presse*
- *de prime*
- *de voyageur*
- *émis par l'Etat*

- *en circulation*
- *escompté*
- *remboursable*
- *simple*
- *sous seing privé*

- Giấy báo trước.
- Giấy báo, phép báo-trí.
- Tiền giấy, sao-phiếu.
- Giấy bạc, sao-phiếu ngân-tệ.
- Sao-phiếu khả đổi-hoán.
- Sao-phiếu bất-khả đổi-hoán.
- Tiền vàng, sao-phiếu kim-tệ.
- Phiếu đáp tàu, thuyền-phiếu.
- Chỉ-tệ
- Vé xe lửa.
- Phiếu dung-thông.
- Giấy hân-hỷ.
- Phiếu ký-giam.
- Giấy nợ.
- Lệnh-phiếu thương-nghiệp.
- Mạo-hiềm tá-phiếu.
- Phiếu tá-ngụ.
- Vé xổ số.
- nh. *Billet de bord.*
- Vé nhà báo.
- Phiếu bảo-phí.
- Vé hành-khách.
- Tiền giấy do Chính-phủ phát-hành.
- Tiền giấy lưu-thông.
- Chết-phiếu.
- Phiếu có thẻ bồi-hoàn.
- Giảm-phiếu.
- Giấy tư-thự.

BILLON

- Tiền đồng.

BILLONNAGE

- Tội buôn bán tiền hư.

BIMENSUEL

Revue —

- Nửa tháng một, bán-nguyệt.
- Bán-nguyệt-san.

BIMESTRE

Espace —

- Hai tháng, nhị-cá-nguyệt.
- Khoảng hai tháng.

BIMESTRIEL

- Nhị-cá-nguyệt.

<i>Revue</i> —	Tạp-chí nhĩ-cá-nguyệt.
BIMÉTALLIQUE <i>Système</i> —	— Lưỡng-kim, lưỡng bản-vị. Lưỡng-kim chế.
BIMÉTALLISME	— Chế-độ lưỡng bản-vị, lưỡng-kim chế.
BIMÉTALLISTE <i>Pays</i> —	— Theo lưỡng-kim chế. Nước theo lưỡng-kim chế.
BINAGE	— Lưỡng-hạt tài-phán.
BIOGRAPHE	— Tiều-sử gia.
BIOGRAPHIE — <i>universelle</i>	— Tiều-sử, tiều-truyện, truyện-ký. Tiều-sử danh-nhân thế-giới.
BIOGRAPHER	— Viết tiều-sử.
BIOGRAPHIQUE <i>Dictionnaire</i> — <i>Notice</i> —	— <i>x. BIOGRAPHIE.</i> Tự-diễn tiều-sử. Tiều-sử lược-thuật.
BIPARTISME	— Chính-thể lưỡng-đảng.
BIPARTITE <i>Entente</i> — <i>Gouvernement</i> —	— Tay đôi, lưỡng-hợp ; lưỡng-đảng. Liên-minh tay đôi. Chính-phủ lưỡng-đảng.
BIPARTITION	— Sự lưỡng-phán.
BIS <i>Non</i> — <i>in idem</i> — <i>de aedem re ne sit</i> <i>actio</i>	— Hai lần. Không làm việc gì hai lần. Một việc không thể kiện hai lần.
BISAIEUL	— Cụ-ông, tăng-tổ-phụ.
BISAIEULE	— Cụ-bà, tăng-tổ-mẫu.
BIVOUC	— Sự cắm trại. — Lộ-dinh.

BLACBOULAGE— *x. BLACBOULER.***BLACBOULER**— *un candidat*— Đánh trượt, đánh rớt, trượt-lạc.
Đánh trượt thí-sinh (h. ứng-cử-viên).**BLACK-OUT**

— Lệnh tắt lửa.

BLAME— *avec inscription au dossier*— Điều quở-trách, điều khiển-trách.
Khiển-trách ghi-chú vào hồ-sơ.**BLANC (a)***Arme —**Livre —**Mariage —**Russe —*— Trắng, sắc trắng.
Bạch-sắc vũ-khí.
Bạch-thư.
Hôn-nhân bất-hoàn.
Bạch-Nga.**BLANC (n)***Pouvoir en —**Sans — ni rature**Traite en —*— Chỗ trắng.
— Không-bạch.
Giấy ủy-quyền không-bạch.
Không đề trống và không
giáp-xóa.
Hối-phiếu không-bạch.**BLANC-SEING***Abus de — —*— Giấy ký trống, không-chỉ ; bạch-khế.
Lạm-dụng không-chỉ ; lạm-dụng bạch-khế.**BLANQUISTE**

— Theo chủ-nghĩa Blanqui.

BLESSÉ— *de guerre*— Bị-thương.
Chiến-thương, thương-binh.**BLESSURE***Coups et —**— grave**— légère*— Vết thương, thương-tích.
Đả-thương.
Vết thương nặng, trọng-tương.
Vết thương nhẹ, khinh-thương.

- *mortelle*
- *suiwie de mort d'homme*

Vết thương chí-tử, tử-thương.
Vết thương chí-mạng.

BLINDÉ

Char —

- Thiết-giáp.
- Xe thiết-giáp.

BLINDER

- Bọc sắt, thiết-giáp.

BLOC

- *des gauches*
- *national*
- *républicain*

- Khỏi.
- Khỏi tả-đảng.
- Khỏi quốc-gia.
- Khỏi cộng-hòa.

BLOCAGE

- *des actions*
- *des avoirs*
- *des prix*
- *des salaires*
- *des voix*
- *d'un compte*

- Sự hãm lại, sự chặn lại, sự ngăn-chặn.
- Sự dồn thành đống.
- Dồn cỡ-phần.
- Ngăn-chặn thải-sản.
- Ngăn-chặn vật-giá.
- Ngăn-chặn công-xá.
- Dồn phiếu.
- Ngăn-chặn trương-mục.

BLOCKHAUS

- Lô-cốt.

BLOCUS

- *continental*
- *des fleuves*
- *d'un port*
- *effectif*
- *fictif*
- *hermétique*
- *maritime*
- *pacifique*
- *par croiseurs*
- *par croisière*
- *par notification*

- Sự bao-vây (vi), sự phong-tỏa.
- Phong-tỏa đại-lục.
- Phong-tỏa đường sông, phong-tỏa giang-hà.
- Phong-tỏa hải-cảng, tỏa-cảng, phong-cảng.
- Phong-tỏa thực-sự.
- Phong-tỏa giả-định.
- Phong-tỏa nghiêm-mật.
- Phong-tỏa đường biển, phong-tỏa dương-hải.
- Phong-tỏa hòa-bình.
- Phong-tỏa bằng tuần-dương-hạm.
- Phong-tỏa tuần-la.
- Phong-tỏa truyền-đạt.

— *sur le papier*

Phong-tỏa trên giấy.

BLOQUER— *x. BLOCAGE và BLOCUS.***BOIS**— *de justice*— *de la haute futaie*— *-taillis*

— Gỗ.

— Rừng nhỏ.

Đoạn-đầu-đài.

Rừng đại-mộc.

Rừng cây phát, rừng tiêu-thụ.

BOISSON*Débit de —*— *alcoolique*

— Đồ uống, ẩm-liệu.

— Rượu.

Quán rượu, tửu-quán.

Ẩm-liệu có tửu-chất.

BOITEUX*Étalon —*

— Khập-khiễng, cà-nhấc.

Bản-vị khập-khiễng.

BOL*Politique du — de riz*— *de riz*

— Bát, chén.

Chính-sách no cơm.

Bát cơm, chén cơm.

BOLCHEVIK*Théorie —*

— Bôn-sơ-vích, đảng-viên đa-số.

Thuyết bôn - sơ - vích, thuyết đa-số.

BOLCHEVISATION

— Sự cộng-sản hóa, sự cộng-hóa, sự xích-hóa.

BOLCHEVISER— *x. BOLCHEVISATION.***BOLCHEVISME**

— Đảng bôn-sơ-vích, đảng đa-số.

BOLCHEVISTE— *nh. BOLCHEVIK.***BOMBARDEMENT***Avion de —*— *stratégique*— *tactique*

— Sự ném (liệng) bom, sự thả bom, sự oanh-tạc.

Máy bay thả bom, phi - cơ oanh-tạc.

Oanh-tạc chiến-lược.

Oanh-tạc chiến-thuật.

BOMBARDER

- *une ville*
- *ministre un simple commerçant*

BOMBARDERIE**BOMBARDIER****BOMBE**

- *atomique*
- *de signaux*
- *incendiaire*
- *lacrimogène*
- *volante*

BON (a)

- A — droit*
- Acquéreur de — foi*
- Action de — foi*
- Assurance sur — arrivée*
- Certificat de — vie et mœurs*
- La — foi est toujours présumée*
- Occupant de — foi*
- Outrage aux — mœurs*
- Possesseur de — foi*
- Surprendre la — foi du tribunal*
- *affaire*
- *à tirer*
- *conduite*
- *côté*
- *droit*
- *foi*

— *x. BOMBARDEMENT.*

- Nhắc thẳng lên chức cao.
Oanh-tạc một thành-phố.
Nhắc thẳng lên ghế lũng-trưởng một thương-gia thường.

— Pháo-binh (xưa).

- Lính pháo-thủ (xưa).
- Oanh-tạc-cơ.

— Bom, tạc-đạn, trái phá.

- Bom nguyên-tử.
- Pháo-hiệu.
- Bom dẫn-hỏa.
- Bom chảy nước mắt.
- Bom bay.

— Tốt ; hay ; khá ; giỏi.

— Có lợi.

— Nhận.

- Đúng luật, hợp công-đạo.
- Người thủ-đắc thành-ý.
- Tổ-quyền thành-ý.
- Bảo-hiêm cấp-bền.
- Giấy hạnh-kiểm.

Sự ngay-tình bao giờ cũng được ức-đoán.

- Người chiếm-ngụ ngay-tình.
- Xúc phạm mỹ-tục.
- Người chấp-hữu ngay-tình.
- Dụng-tâm lừa-gạt Tòa.

Việc có lợi.

Vụ kiện tốt.

Nhận cho in.

Hạnh-kiểm tốt.

Phương-diện hay.

Công-đạo.

Tình ngay, ngay-tình.

Thành-ý.

— <i>intention</i>	Ý tốt, thiện-ý.
— <i>mœurs</i>	Thuần-phong mỹ-tục.
— <i>père de famille</i>	Lương-phụ.
— <i>plaisir</i>	Sở-thích.
— <i>pour</i>	Nhận đích.
— <i>pour 500 \$</i>	Nhận đích 5000\$.
— <i>pour autorisation</i>	Nhận đích cho phép.
— <i>pour aval</i>	Nhận đích bảo-chứng.
— <i>pour caution</i>	Nhận đích bảo-lãnh.
— <i>pour pouvoir</i>	Nhận đích ủy-quyền.
— <i>vie et mœurs</i>	Hạnh-kiêm.
— <i>volonté</i>	Thiện-chí.

BON (n)

— <i>à lots</i>
— <i>à vue</i>
— <i>d'achat</i>
— <i>d'armement</i>
— <i>de caisse</i>
— <i>décennaux</i>
— <i>d'échange</i>
— <i>de commande</i>
— <i>de commission</i>
— <i>de dépense</i>
— <i>de guerre</i>
— <i>de la Défense nationale</i>
— <i>de livraison</i>
— <i>de paiement</i>
— <i>d'épargne</i>
— <i>de réception</i>
— <i>de recette</i>
— <i>de transport</i>
— <i>d'importation</i>
— <i>du trésor</i>
— <i>national</i>

— Bông, vé, phiếu, phiếu-cứ.
— Trái-phiếu.
Trái-phiếu có số.
Phiếu trả ngay, tức-phó-phiếu, hoạt-kỳ-phiếu.
Vé mua, phiếu mua, mãi-phiếu.
Trái-phiếu quân-bị.
Phiếu ngân-quĩ, quỹ-phiếu.
Phiếu thập-niên.
Phiếu giao-hoán.
Giấy đặt hàng.
Phiếu hoa-hồng.
Phiếu chi.
Trái-phiếu chiến-tranh.
Trái-phiếu quốc-phòng.
Giấy giao hàng.
Giấy trả tiền, phiếu phát-ngân, phiếu chi-phó.
Phiếu tiết-kiệm.
Vé nhận, phiếu nhận.
Vé thâu, phiếu thu.
Phiếu chuyên-chở.
Phiếu nhập-cảng.
Trái-phiếu công-khố, khố-khoán.
Phiếu quốc-trái.

BONA FIDES

— Tình ngay, ngay-linh.

BONI

- Tiền dự-chi còn dư (thừa), dư-
ngạch dự-chi.
- Tiền lời dư, dư-lợi, doanh-dư.
- Lợi.

BONIFICATION

- Sự cải-thiện, sự cải-lương ; sự
tăng-ích.
- Sự cho hưởng lợi.
- Sự bớt giá
- Tiền bớt.

BONIFIER

- *x.* **BONIFICATION.**

**BONORUM ADDIC-
TIO**

- Cấp di-sản vô-thừa-nhận cho
người thoát-nô.
- Phán-mại tài-sản.

BONORUM CESSIO

- Phao-khi tài-sản.

BONORUM EMPTOR

- Người mua tài-sản phách-mại,
người phách-mãi.

**BONORUM POS-
SESSIO**

— — *ab intestato*

Chấp-hữu di-sản không chúc-
thur.

— — *contra tabulas*

Chấp-hữu di-sản ngược chúc-
thur.

— — *petitio*

Đơn thỉnh-cầu chấp-hữu di-sản.

— — *proximitatio no-
mine*

Chấp-hữu di-sản với danh-
nghĩa cận-thần.

— — *secundum tabulas*

Chấp-hữu di-sản theo chúc-thur.

— — *testamentaire*

Chấp-hữu di-sản có chúc-thur.

— — *unde legitimi*

Chấp-hữu di-sản với danh-
nghĩa di-kế chính-thức.

— — *unde vir et uxor*

Chấp-hữu di-sản với danh-
nghĩa phụ-phụ.

**BONORUM POSSES-
SOR**

- Người chấp-hữu tài-sản.

BONS OFFICES

- Sự điều-giải.

Prêter ses — —

Đóng điều-giải.

BONUS

— *des employés*

-- Tiền thưởng công, tiền thù-lao.

-- Tiền thù-lao nhân-viên.

BOOM

— *à la Bourse*

— Vọt giá, đảng-giá.

Vọt giá tại giao-dịch-sở.

BORD

Gens de —

Livre de —

Papier de —

— Tàu.

Thủy-thủ.

Thuyền-thư.

Thuyền-bài.

BORDAGE

— Người làm đất rẽ.

BORDE

— Đất cho làm rẽ.

BORDEAU

— *nh. BORDEL.*

BORDEL

Fille de —

— *militaire de campagne*
(*B.M.C.*)

— Nhà thờ, nhà điếm, thanh-lâu.

Gái điếm.

Thanh-lâu quân-sự lưu-dộng.

BORDEREAU

— *analytique*

— *d'agent de change*

— *de caisse*

— *de collocation*

— *de compte*

— *de coupon*

— *de marchandise vendue*

— *d'encaissement*

— *d'envoi*

— *de paiement*

— *de pièces*

— *de prix*

— *d'escompte*

— Phiếu biên-kê, biên-lục.

Biên-lục phân-tích.

Biên-lục giá-khoán chuyển-nhượng.

Biên-lục ngân-quĩ.

Biên-lục thuận-tự trái-phó.

Biên-lục trương-mục.

Biên-lục tức-phiếu.

Biên-lục hàng bán.

Biên-lục thu-ngân.

Phiếu gửi.

Biên-lục phát-ngân, biên-lục chi-phó.

Biên-lục văn-kiền, chuyển-phiếu văn-kiền.

Biên-lục vật-giá.

Phiếu chiết-khấu.

- *de situation*
- *de transfert*
- *de transmission*
- *de versement*
- *d'expédition*
- *d'hypothèques*
- *d'inscriptions*
- *d'ordre*

- Biên-lục tình-trạng chi-thu.
- Biên-lục chuyên-di.
- Phiếu tư, chuyên-phiếu.
- Biên-lục đóng tiền, biên-lục nạp-ngân.
- Biên-lục phát-lõng.
- Biên-lục đề-đương.
- Biên-lục đăng-ký.
- Phiếu thuận-lự.

BORDIER

- Sự cho làm đất rẽ.

BORNAGE

- Action en —*
- Navigation au —*
- *amiable*
- *judiciaire*

- Sự phân-ranh, sự phân-giới.
- Diên-hải hàng-hành, diên-hàng.
- Tổ-quyền phân-ranh.
- Diên-hàng.
- Phân-ranh thỏa-thuận.
- Phân-ranh tài-phán.

BORNE

- Mốc phân-ranh, trụ phân-giới.

BORNER

- *x. BORNAGE.*

BORNES

- *d'un Etat*

- Biên-giới.
- Giới-hạn.
- Biên-giới quốc-gia.

BOTTIN

- Tổng niên-giám.

BOUC ÉMISSAIRE

- Bung-xung.

BOUÉE

- *de sauvetage*
- *lumineuse*

- Phao, phù-tiểu.
- Phao cứu-nạn.
- Phao sáng.

BOUGIE

- Nến, đèn cầy.

BOUILLEUR DE CRU

- Người cất rượu thô-sản.

BOUILLONNEMENT

- Sự sôi-nổi.

BOUILLONNER

- *x. BOUILLONNEMENT.*

- BOULEVARD** — Đại-lộ.
- BOULEVERSEMENT** — Sự đảo-lộn.
- BOULEVERSER** — *x.* **BOULEVERSEMENT.**
- BOURG** — Thị-trấn.
- BOURGADE** — Tiều thị-trấn.
- BOURGEOIS** — Thị-dân.
— Trưởng-giã.
- BOURGEOISIE** — Thị-dân.
— Giai-cấp trưởng-giã.
Droits de — Quyền thị-dân.
Haute — Đại trưởng-giã.
Petite — Tiều trưởng-giã.
- BOURGMESTRE** — Thị-trưởng (xưa).
- BOURREAU** — Người chưởng-hình, đao-phủ thủ.
- BOURSE** — Sở giao-dịch.
— Học-bổng.
— Quĩ.
Jouer à la — Đầu-cơ phiếu-khoán.
Opération de — Nghiệp-vụ giao-dịch.
— commune — Quĩ chung.
— de commerce — Thương-nghiệp pháp-viện(xưa)
— de marchandises — Sở giao-dịch thương-mại.
— de produits — Sở giao-dịch hóa-phẩm.
— de riz — Sở giao-dịch sản-vật.
— des effets publics — Sở giao-dịch lúa-gạo (túc-mỡ).
— des valeurs mobilières — Sở giao-dịch phiếu-khoán.
— d'étude — Sở giao-dịch động-sản giá-khoán.
— de valeurs — Học-bổng nghiên-cứu.
— du travail — Sở giao-dịch giá-khoán, dịch-khoán-sở.
— Sở giao-dịch lao-công.

- BOURSIER** — Người được học-bằng, lã-m-sinh.
— Người đầu-cơ phiêu-khoán.
- BOUTIQUE** — Tiệm, cửa hàng nhỏ.
- BOX DES ACCUSÉS** — Lung-phòng bị-cáo.
- BOXEUR** — Quyền-phỉ.
Révolte des — Loạn quyền-phỉ.
- BOYAU** — Hào giao-thông.
- BOYCOTTAGE** — Sự tẩy-chay, sự đê-chế.
— *des marchandises* Tẩy-chay hàng ngoại-quốc,
étrangères đê-chế ngoại-hóa.
— *économique* Đê-chế kinh-tế.
- BOYCOTTER** — *x. BOYCOTTAGE.*
- BOYCOTTEUR** — Người tẩy-chay, người đê-chế.
- BRACONNAGE** — Sự săn lậ, sự săn trộm.
- BRACONNIER** — Người săn lậ, người săn trộm.
- BRANCHE** — Ngành.
— *ainée* Ngành trưởng.
— *cadette* Ngành thứ.
— *de commerce* Ngành thương-mại.
— *d'une famille* Ngành họ.
- BRANCHEMENT** — Ngánh.
- BRANCHER** — Bật ngánh.
- BRANLEBAS** — Sự chuẩn-bị hải-chiến.
- BREF** (*a*) — Ngắn, đoản.
— *délai* Đoản-kỳ.
- BREF** (*n*) — Chiếu-thư.
— *du Pape* Chiếu-thư của Giáo-hoàng.

BREVET

- Acte en —
 — d'addition
 — d'apprentissage
 — d'aptitudes
 — de capacité
 — de capacité en droit
 — de l'enseignement primaire
 — de perfectionnement
 — de préparation militaire
 — d'invention
 — élémentaire
 — supérieur
 — supérieur de capacité

- Ân-sắc (xưa).
 — Bằng, bằng-cấp, cấp-bằng.
 Chứng-thư chính-cấp.
 Bằng phụ-gia.
 Bằng tập-nghề.
 Bằng năng-cách.
 Bằng khả-năng.
 Bằng khả-năng luật-học.
 Bằng sơ-học.
 Bằng tu-nghiệp.
 Bằng huấn-luyện quân-sự,
 bằng quân-huấn.
 Bằng phát-minh, bằng sáng-chế.
 Bằng sơ-đẳng tiểu-học.
 Bằng cao-đẳng tiểu-học.
 Bằng cao-đẳng khả-năng.

BREVETÉ

- sans garantie du Gouvernement (BSGDG)

- Có cấp-bằng.
 Bằng cấp Chính-phủ không bảo-đảm.

BRÉVIAIRE

- Chính-yếu pháp-diễn.

BRIGADE

- Général de —
 — aérienne
 — de gendarmerie
 — de police
 — de recherche
 — des jeux
 — des mœurs
 — des stupéfiants
 — d'infanterie
 — financière
 — internationale
 — mondaine

- Đội.
 — Lữ-đoàn.
 Lữ-đoàn trưởng, thiếu-tướng.
 Không-đoàn.
 Đội hiến-binh.
 Đội cảnh-sát.
 Đội truy-làm.
 Đội kiểm-sát du-hý.
 Đội kiểm-tục.
 Đội kiểm-sát ma-lúy-chất.
 Lữ-đoàn bộ-binh.
 Đội kiểm-sát tài-chính.
 Đội-binh quốc-tế.
 Đội xã-kiểm.

BRIGADIER

- Viên đội ; đội-trưởng.
 — Hạ-sĩ.

- *de police*
- *des douanes*

Viên đội cảnh-sát.
Viên đội thương-chính.

BRIGAND

— Quán đạo-tặc.

BRIGANDAGE

— Giặc, đạo-tặc.

BRIS

- *absolu*
- *de clôture*
- *de prison*
- *de scellés*
- *partiel*

— Sự bẻ gãy ; sự đập vỡ (bẻ) ; sự
gãy, sự vỡ (bẻ).
— Sự vỡ (bẻ) tàu-thuyền.
— Mảnh vỡ ; mảnh gãy.
Vỡ toàn-thuyền.
Bẻ hàng rào, phá rào.
Phá ngục.
Phá niêm.
Vỡ phần-thuyền.

BROCANTAGE

— Sự mua bán đồ cũ.

BROCANTE

Maison de —

— Nghề mua bán đồ cũ.
Nhà mua bán đồ cũ.

BROCANTEUR

Profession de —

— Người mua bán đồ cũ.
Nghề mua bán đồ cũ.

BROCARD

— Ngạn-ngữ.

BROUILLARD

— Sờ nháp (ráp).

BRU

— Con đầu.

BRUIT

- Faux —*
- *nocturne*
- *public*

— Tiếng động ; sự làm ồn, sự ồn-ào.
— Tin đồn ; tiếng đồn.
Tin đồn sai, tin đồn thất-thiệt.
Sự làm ồn ban đêm.
Tiếng đồn công-khai.

BRUMAIRE

— Vũ-nguyệt.

BRUT

Bénéfice —

— Sống, mọc, nguyên-trạng.
— Gộp, lồng.
Lời gộp, lồng-lợi.

Poids —

Trọng-lượng gộp, tổng trọng-lượng.

Produit —

Sản-vật nguyên-trạng.

Solde —

Lương gộp, tổng-số lương.

Tonnage —

Trọng-tải gộp, tổng trọng-tải.

BRUTAL

— Vũ-phu, tàn-nhẫn, tàn-bạo, hung-bạo.

— Dữ-tợn ; đột-nhiên.

Acte —

Hành-vi tàn-bạo.

Action —

Hành-động tàn-bạo.

Hausse —

Lên giá dữ-tợn, lên giá đột-nhiên.

BRUTALITÉ

— *x. BRUTAL.*

BUDGET

— Công-nho (nhu), ngân-sách, sổ dự-toán.

Annuité du —

Nhất-niên tính của ngân-sách.

Etablissement du —

Lập ngân-sách.

Préparation du —

Chuẩn-bị ngân-sách.

Projet de —

Dự-án ngân-sách.

— *annexe*

Ngân-sách phụ.

autonome

Ngân-sách tự-trị.

— *biennal*

Ngân-sách lưỡng-niên.

— *commun*

Ngân-sách chung.

— *de famille*

Ngân-sách gia-đình.

— *de la commune*

Ngân-sách hàng-xã.

— *de l'Etat*

Ngân-sách quốc-gia.

— *de report*

Ngân-sách sang-mục.

— *des dépenses*

Ngân-sách chi-tiêu, sổ dự-chi.

— *des dépenses recou-*
vrables

Sổ dự-chi có thể truy-thu.

— *des recettes*

Ngân-sách thu-nhập, sổ dự-thu.

— *d'investissement*

Ngân-sách đầu-tư.

— *du département*

Ngân-sách hành-tỉnh.

— *extraordinaire*

Ngân-sách bất-thường.

— *général*

Tổng ngân-sách.

— *industriel*

Ngân-sách kỹ-nghệ (công-nghiệp).

- *national* Ngân-sách quốc-gia.
- *obligatoire* Ngân-sách cưỡng-chế.
- *ordinaire* Ngân-sách thường.
- *primitif* Ngân-sách nguyên-lập.
- *provincial* Ngân-sách hàng-tỉnh.
- *rectificatif* Ngân-sách cải-bổ.
- *supplémentaire* Ngân-sách bổ-trợ.
- *sur ressources spéciales* Ngân-sách tài-nguyên đặc-biệt.

BUDGÉTAIRE

- Déficit* —
- Excédent* —
- Exercice* —
- Loi* —

- *x. BUDGET.*
- Khiếm-ngạch ngân-sách.
- Dư-ngạch ngân-sách.
- Niên-độ ngân-sách.
- Luật ngân-sách.

BUDGÉTIVORE

- Ăn hại ngân-sách.

BULLAIRE

- Tập trọng-sắc.

BULLE

- *du Pape*

- Trọng-sắc.
- Trọng-sắc của Giáo-hoàng.

BULLETIN

- *blanc*
- *d'adhésion*
- *d'avertissement*
- *d'avis*
- *de bagages*
- *de change*
- *de commande*
- *de consigné*
- *de dépense*
- *de gage*
- *de la cote*
- *de la préfecture de police*
- *de notes*
- *de police criminelle*

- Giấy, vé, phiếu.
- Tập, vừng-tập, tập-san.
- Phiếu trắng.
- Giấy gia-nhập.
- Giấy báo, giấy báo-thị.
- Giấy cáo-tri.
- Giấy gửi hành-lý, vé hành-lý.
- Hối-đoái vừng-tập.
- Phiếu đặt hàng.
- Phiếu ký đồ.
- Phiếu chi, chi-phiếu.
- Vé cầm đồ.
- Giá-biêu tập-san.
- Phiếu quân-cảnh-sát.
- Điền-phiếu.
- Tập-san cảnh-sát hình-sự, truy-phạm tập-san.

- *de recette* Phiếu-thâu, thu-phiếu.
- *de recherche* Truy-nã tập-san.
- *des arrêts* Phúc-nghị vưng-lập.
- *des lois* Pháp-luật tập-san.
- *des ministères* Tập kỹ-yếu của các bộ.
- *des oppositions* Kháng-chỉ tập-san.
- *de souscription* Phiếu dự-định.
- *de vote* Phiếu bầu.
- *du casier judiciaire* Phiếu tư-pháp lý-lịch.
- *d'une société* Tập-san của hội, hội-san.
- *économique* Kinh-tế tập-san.
- *gommé* Phiếu tẩy.
- *hebdomadaire* Tuần-san.
- *individuel de condamnation* Phiếu cá-nhân án-phạt.
- *météorologique* Thông-báo khí-lượng.
- *officiel* Công-văn tập-san.
- *N. 1* Phiếu lý-lịch số 1.
- *N. 2* Phiếu lý-lịch số 2.
- *N. 3* Phiếu lý-lịch số 3.
- *nul* Phiếu vô-hiệu.
- *pour venir plaider* Phiếu gọi ra biện-hộ.
- *raturé* Phiếu gạch-bỏ, phiếu xóa-lỗi, phiếu bôi-bỏ.

BURALISTE

- Chủ-sự ; cục-viên.
- Viên thu (thâu) thuế.

BUREAU

Deuxième —

Fournitures de —

— *administratif*

— *auxiliaire des P.T.T.*

— *d'adresses*

— *d'assistance*

— *d'assistance judiciaire*

— *de bienfaisance*

— *d'échange*

- Bàn giấy.
- Phòng giấy, phòng văn, văn-phòng.
- Phòng, sở, cục (cục), viện.
- Phòng nhì, đệ-nhi phòng.
- Dụng-cụ văn-phòng.
- Phòng quản-trị.
- Phòng hành-chính.
- Phòng phụ-thu bưu-điện.
- Phòng địa-chỉ.
- Phòng cứu-tế.
- Phòng tư-pháp bảo-trợ.
- Phòng tế-bần.
- Sở giao-hoán.

- de compensation
- de conciliation
- de correspondance
- de douane
- de jugement
- de la *Chambre des Députés*
- de la conservation des hypothèques
- de l'Assemblée Nationale
- d'enregistrement
- de placement
- de placement privé
- de placement public
- de poste
- de réception
- de recherches et d'études
- de rédaction
- des affaires internationales
- des affaires judiciaires
- des chambres
- des hypothèques
- des longitudes
- de tabac
- d'études
- de vote
- d'expédition
- d'hygiène
- d'ordre
- du commerce
- d'une assemblée
- d'une réunion publique
- du personnel
- du Sénat
- électoral
- Sở thanh toán.
- Phòng hòa-giải.
- Phòng thư-tín.
- Phòng thương-chính, phòng quan-thuế.
- Phòng tuyên-xử.
- Văn-phòng Hạ-nghị-viện.
- Phòng quản-thủ đê-đương.
- Văn-phòng Quốc-lộ.
- Phòng trước-bạ.
- Phòng kiểm việc, sở kiểm việc.
- Sở tư kiểm việc.
- Sở công kiểm việc.
- Bưu-cục.
- Phòng tiếp-thu.
- Phòng sưu-tầm và nghiên-cứu, phòng tầm-cứu.
- Phòng biên-tập.
- Phòng quốc-lễ sự-vụ.
- Phòng tư-pháp sự-vụ.
- Văn-phòng nghị-viện.
- Phòng đê-đương.
- Sở thiên-văn, kinh-vĩ-cục.
- Phòng bán thuốc hút (thuốc lá).
- Phòng nghiên-cứu.
- Phòng đầu-phiếu.
- Phòng phát-tống.
- Phòng vệ-sinh.
- Phòng tiếp-phát công-văn, phòng công-văn.
- Phòng thương-vụ.
- Văn-phòng hội-nghị.
- Văn-phòng cuộc họp công-cộng.
- Phòng nhân-viên.
- Văn-phòng Thượng nghị-viện.
- Văn-phòng tuyên-cử.

- *international d'unification du droit pénal*
- *international du Travail*
- *international pour la protection de la propriété industrielle*
- *international pour la protection des œuvres littéraires et artistiques*
- *judiciaire*
- *législatif*
- *politique*

Viện thống-nhất hình-luật quốc-tế.

Phòng lao-động quốc-tế, quốc-tế lao-động cục.

Viện bảo-vệ sở-hữu công-nghiệp quốc-tế.

Viện bảo-vệ văn-nghệ - phẩm quốc-tế.

Phòng tư-pháp.

Phòng pháp-chế, phòng tu-luật.

Phòng chính-trị.

BUREAUCRATE

- Viên-chức bàn giấy.
- Người cạo giấy.

BUREAUCRATIE

- Óc nha-sảnh.
- Chế-độ nha-sảnh.
- Thể-lực nha-sảnh.
Nha-sảnh quân-phiệt.

BUREAUCRATIQUE

- Politique* —
- Régime* —

- Thuộc về nha-sảnh.
Chính-sách nha-sảnh.
Chế-độ nha-sảnh.

BUREAUCRATISER

- Nha-sảnh hóa.

BUREAUCRATISME

- Chủ-nghĩa nha-sảnh.

BURSAL

- Edit* —

- Thuộc về thuế mới.
Sắc-chỉ định thuế mới.

BUT

- *de guerre*
- *politique*
- *social*

- Mục-dịch ; mục-tiêu (phiên).
Mục-dịch chiến-tranh.
Mục-tiêu chính-trị.
Mục-tiêu xã-hội.

BUTIN

- *de guerre*
- *individuel*

- Chiến-lợi-phẩm.
Chiến-lợi-phẩm.
Chiến-lợi-phẩm cá-nhân.

C

CABALE

Monter une —
— *politique*

— Mưu-đảng.
Tổ-chức mưu-đảng.
Mưu-đảng chính-trị.

CABALER

— *x. CABALE.*

CABANON

— *pour aliénés*

— Phòng giam kín.
Phòng giam điên.

CABARET

— Quán rượu, tửu-quán.

CABARETIER

— Chủ quán, chủ tửu-quán.

CABINET

Chef de —
Conseil de —
Constituer le —
Directeur du —
Former le —
— *civil*
— *civil et militaire*
— *d'affaires*
— *d'agrèè*

— Phòng, phòng-văn, văn-phòng.
— Nội-các.
Chánh văn-phòng.
Hội-đồng nội-các.
Tổ-chức nội-các.
Đông-lý văn-phòng.
Lập nội-các.
Văn-phòng.
Văn-võ phòng.
Phòng biện-sự.
Văn-phòng đại-tụng thượng-sự.

— <i>de coalition</i>	Nội-các liên-kiếp.
— <i>de parti</i>	Nội-các đảng-tí.
— <i>de régence</i>	Nội-các nhiếp-chính.
— <i>d'instruction</i>	Phòng dụ-thẩm.
— <i>du ministre</i>	Văn-phòng tổng-trưởng.
— <i>militaire</i>	Vũ-phòng.
— <i>noir</i>	Ám-phòng.

CABLE — Dây cáp.

CABLER — Đánh cáp.

CABLOGRAMME — Tin cáp.

CABOTAGE — Cận-hải hàng-hành.
Grand — Cận-hải trường-hành.
Petit — Cận-hải đoản-hành.
 — *international* — Cận-hải hàng-hành quốc-tế.
 — *national* — Cận-hải hàng-hành quốc-nội.

CABOTER — *nh. CABOTAGE.*

CABOTEUR — Cận-hải hàng-hành.
Navire — Tàu cận-hải hàng-hành.

CABOTIER — *nh. CABOTEUR.*

CACHÉ — Ngầm, giấu, âm-tàng.
Arme — Khí-giới che-giấu.
Bien — Cửa ngầm.
Vice — Ẩn-tì.

CACHET — Dấu, triện, ấn.
Apposer un — Đóng dấu, áp triện.
Lettre de — Cầu-giam-chữ.
 — *de garantie* — Dấu đảm-bảo.

CACHETAGE — Sự niêm-phong.

CACHETÉ — Niêm, niêm-phong.
Lettre — Thư niêm-phong.

Soumission — Bỏ thềm niêm-phong.
Testament — Chúc-thư niêm-phong.

CACHETER — *x.* *CACHETAGE*.

CACHOT — Ngục tối, ám-ngục.

CADASTRAGE — Sự đạc-diện, sự đạc-địa, sự trắc-lượng, sự khám-đạc.

CADASTRAL — Thuộc về địa-chính, khám-đạc.
Certificat — Chứng-thư địa-chính.
Evaluation — Ước-lượng địa-chính.
Matrice — Sổ cái địa-chính.
Registre — Sổ địa-chính.
Plan — Địa-chính đồ.

CADASTRATION — *nh.* *CADASTRAGE*.

CADASTRE — Địa-chính ; địa-bộ.
Service du — Sở địa-chính, sở khám-đạc.
— parcellaire — Địa-bộ tế-tướng.

CADASTREUR — *x.* *CADASTRAGE*.

CADAVRE — Xác chết, tử-thi.
Autopsie d'un — Giải-phẫu tử-thi.
Recel de — Tội ăn-tàng tử-thi.

CADET — Em, thứ.
Branche — Ngành thứ.
Frère — Em trai.
Sœur — Em gái.
— de la marine — Thiếu-sinh hải-quân.

CADRE — Khung ; khung-cảnh ; qui-mô.
 — Ngạch.
 — Cán-bộ.
Hors- — Ngoại-ngạch.
— actif — Ngạch hành-dịch.
— de l'active — Ngạch sĩ-quan hiện-dịch.
— de la réserve — Ngạch sĩ-quan trừ-bị.

<i>— de réserve</i>	Ngạch trừ-bị. Cán-bộ trừ-bị.
<i>— des inspecteurs</i>	Ngạch thanh-lira.
<i>— des secrétaires</i>	Ngạch thư-ký.
<i>— sédentaires</i>	Ngạch cư-dịch.
<i>— social</i>	Khung-cánh xã-hội. Cán-bộ xã-hội.

CADUC

Bien —
Loi —
Testament —

— x. CADUCITÉ.
Tài-sản vô thừa-kế.
Luật thất-hiệu.
Chức-thư thất-hiệu.

CADUCITÉ

— Sự lão-suy.
— Sự thất-hiệu.
— Sự vô thừa-kế.

C.A.F. (Coût-Assurance-Frêt)

Vente —
— Saigon

— G.B.C. (Giá-bảo-cước).
Bán G.B.C.
G.B.C. Saigon.

CAGNOTTE

— Tiền hồ, tiền sâu.

CAHIER

— d'audience
— de bord
— de la noblesse

— des charges
— des frais
— d'information

— Vở.
— Sổ, sách.
— Nguyễn-vọng sách.
— Bút-ký.
Bút-ký đăng-đường.
Thuyền-sách.
Nguyễn-vọng sách của phái quí-tộc.
Điều-kiện-sách.
Sổ kinh-phí.
Bút-ký thăm-tra.

CAID

— Quan cai-trị.
— Tay anh-chị.

CAISSE

— Két, quĩ.
— Ngân-hàng.

Gardien de —

Livre de —

— *autonome d'amortissement*

— *autonome de gestion*

— *autonome de reconstruction*

— *autonome des retraites des ouvriers*

— *centrale du Trésor public*

— *d'amortissement*

— *d'amortissement de la dette publique*

— *d'assurance*

— *d'avances*

— *d'avances remboursables*

— *de compensation*

— *de crédit*

— *de crédit agricole*

— *de dépôt*

— *de dotation de l'armée*

— *de gestion des bons de la défense nationale*

— *de la défense nationale*

— *de liquidation des affaires en marchandises*

— *de liquidation des marchandises*

— *d'épargne*

— *de pension*

— *de prévoyance*

— *de retraite*

— *des assurances sociales*

— *d'escompte*

— *des Dépôts et Consignations*

— *des écoles*

Khán-quĩ.

Sở hiện-ngân.

Quĩ tự-trị hoàn-giã.

Quĩ tự-trị quản-lý.

Quĩ tự-trị trùng-tu.

Quĩ tự-trị hưu-bổng lao-động.

Quĩ trung-ương Công-khố.

Quĩ hoàn-giã.

Quĩ chiết-cự.

Quĩ hoàn-giã công-trái.

Quĩ bảo-hiêm.

Quĩ ứng trước.

Quĩ ứng-khoản bồi-hoàn

Quĩ bù-trừ.

Quĩ tích-dụng.

Quĩ tích-dụng nông-nghiệp.

Quĩ tiền-khoản.

Quĩ bổng-cấp quân-đội.

Quĩ quản-lý trái - phiếu quốc-phòng.

Quĩ quốc-phòng.

Quĩ thanh-toán giao-dịch thương-phẩm.

Quĩ thanh-toán thương-phẩm.

Quĩ tiết-kiệm.

Quĩ dưỡng-cấp.

Quĩ dự-phòng.

Quĩ hưu-bổng.

Quĩ bảo-hiêm xã-hội.

Quĩ chiết-khấu.

Ngân-hàng chiết-khấu.

Quĩ ký-tữ và cung-thác.

Quĩ trường-học, quỹ học-hiệu.

- *de secours mutuels*
- *des lycées*
- *des monuments historiques*
- *des pensions de guerre*
- *des recherches scientifiques*
- *des retraites municipales*
- *générale de garantie (des assurances sociales)*
- *internationale des retraites*
- *nationale d'épargne*
- *nationale des retraites*
- *nationale des retraites pour la vieillesse*
- *noire*
- *postale*
- *privée*

- *publique*

- *régionale*

- *rurale*

- Quĩ tương-lễ.
- Quĩ trường trung-học.
- Quĩ lâu-đài lịch-sử.

- Quĩ hưu-bồng chiến-tranh.
- Quĩ sưu-tầm khoa-học.

- Quĩ hưu-bồng thị-xã.

- Quĩ bảo-đảm (bảo-hiểm xã-hội) phổ-thông.

- Quĩ hưu-bồng quốc-tế.

- Quĩ tiết-kiệm quốc-gia.
- Quĩ hưu-bồng quốc-gia.
- Quĩ dưỡng-lão quốc-gia.

- Ám-quĩ.
- Quĩ hưu-chính.
- Quĩ tư, tư-quĩ.
- Ngân-hàng tư.
- Quĩ công, công-quĩ.
- Ngân-hàng công.
- Quĩ địa-phương.
- Ngân-hàng địa-phương.
- Ngân-hàng nông-thôn, thôn-quĩ.

CAISSIER

- *payeur central du Trésor*

CALAMITÉ

- *publique*

CALCUL

- Erreur de* —
- *des délais d'appel*
- *des peines*

CALENDRIER

- Người giữ két, trưởng-quĩ.
- Ngân-hố-trưởng trung-ương.

- Thiên-tai.
- Thiên-tai công-cộng.

- Phép tính ; cách tính.
- Tính làm, tính lộn.
- Tính kỳ-hạn kháng-cáo.
- Tính hình-phạt.

- Lịch, niên-lịch.

— *lunaire*

Âm-lịch.

— *solaire*

Dương-lịch.

CALIBRE

— Cỡ nòng súng, khẩu-kính.

CALOMNIATEUR

— Người phao-vu, người vu-khống.

CALOMNIE

— Sự phao-vu, sự vu-khống.

CALOMNIEUX— *x. CALOMNIE.**Accusation* —

Vu-cáo.

Dénomination —

Cáo-giác vu-khống.

Imputation —

Qui-trách vu-khống.

CAMAIL

— Áo trùm vai.

CAMARADE

— Bạn ; đồng-chí.

CAMARILLA

— Đảng cung-trung.

CAMARILLISTE

— Đảng-viên cung-trung.

CAMBIAIRE— Thuộc về phiếu-khoán ; thuộc về
hối-đoái.*Action* —

Tổ-quyền phiếu-khoán.

Endossement —

Bồi-thự phiếu-khoán.

Prescription —

Thời-hiệu phiếu-khoán.

CAMBIAL

— Thuộc về hối-đoái.

Droit —

Luật hối-đoái.

CAMBIO

— Hối-đoái.

CAMBISTE (a)

— Thuộc về hối-đoái.

Spéculation —

Đầu-cơ hối-đoái.

CAMBISTE (n)

— Người buôn hối-đoái.

CAMBRIOLAGE

— Sự ăn trộm đào ngạch.

CAMBRIOLER— *x. CAMBRIOLAGE.*

CAMBRIOLEUR

— Kẻ trộm đồ đạc.

CAMÉRAL*Science* —— Thuộc về công-ngân.
Khoa công-ngân.**CAMÉRALISTIQUE**

— Khoa công-ngân.

CAMP*Aide de* —— *d'aviation*— *de concentration*— *des émigrés*— *des réfugiés*— *d'instruction*— *d'internement*— Trại ; trường ; sân.
— Phái.

Phụ-tá cận-vệ.

Trường bay.

Trại tập-trung.

Trại di-dân.

Trại tị-nạn.

Trại huấn-luyện.

Trại giam, trại an-trí.

CAMPAGNE*Banque de* —— *de presse*— *électorale*— *politique*— *présidentielle*

— Nhà quê, hương-thôn, nông-dã.

— Trận đánh.

— Cuộc vận-động.

Ngân-hàng nông-dã.

Vận-động báo-chí.

Vận-động tuyên-cử.

Vận-động chính-trị.

Vận-động tuyên-cử tổng-thống.

CAMPEMENT

— Sự cắm trại.

CAMPER

— Cắm trại.

CANAL— *d'aménée*— *de communication*— *de décharge*— *d'irrigation*— *intérieur*— *maritime*— *souterrain*

— Sông đào, kênh (kinh).

— Vận-hà.

Kênh dẫn nước.

Kênh giao-thông.

Kênh thoát nước.

Kênh dẫn-thủy nhập-diễn.

Kênh quốc-nội.

Vận-hà hải-lộ.

Kênh ngầm.

CANALISATION— *d'eau*

— Đường dẫn.

Đường dẫn nước.

— *électrique*

Đường dẫn điện.

CANCELLARIAT

— Chức-vụ chưởng-án.

CANCELLATION

— Sự gạch-bỏ, sự xóa-bỏ, sự bãi-bỏ.

— *d'un testament*

Xóa-bỏ chúc-thư.

CANCELLER

— *x. CANCELLATION.*

CANDIDAT

— Người ứng-tuyển, ứng-tuyển viên.

— Người ứng-thí, thí-sinh.

— Người ứng-cử, ứng-cử viên.

Liste des —

Danh-sách thí-sinh.

— *admissible*

Danh-sách ứng-cử viên.

— *admis*

Thí-sinh trúng kỳ viết; thí-sinh hậu-tuyển.

— *à l'Académie*

Thí-sinh đầu (đỗ), thí-sinh trúng-tuyển.

— *aux élections*

Ứng-tuyển vào Hàn-lâm-viện.

— *à un emploi*

Người ứng-cử, ứng-cử viên.

— *aux examens*

Ứng-tuyển vào một chức-việc.

— *blackboulé*

Người ứng-thí, thí-sinh.

— *élu*

Thí-sinh trượt (rớt).

— *officiel*

Ứng-cử viên trượt (rớt).

— *reçu*

Người trúng-cử, ứng-tuyển viên trúng-cử.

Ứng-cử viên của chính-quyền.
nh. Candidat admis.

CANDIDATURE

— Sự ứng-tuyển.

— Sự ứng-thí.

— Sự ứng-cử.

Déclaration de —

Tuyên-bố ứng-cử.

Poser sa —

Ứng-cử.

— *multiples*

Ứng-cử đặc-phức.

— *officielle*

Ứng-cử do chính-quyền ứng-hộ.

CANNIBALE

— Ăn thịt người.

CANNIBALISME

— Tục ăn thịt người.

CANGUE

— Gông.

CANNE— *de policier*

— Gậy.

Gậy chỉ-huy.

CANON*Droit* —— *de l'Eglise*— *disciplinaire*— *emphytéotique*

— Nòng súng.

— Súng đại-bác, đại-pháo.

— Giáo-luật ; giáo-lệnh ; giáo-điều.

— Qui-điều ; qui-chuẩn.

Giáo-pháp.

Giáo-qui.

Qui-điều kỹ-luật.

Trường-tô niên-kim.

CANONIQUE*Droit* —*Loi* —*Peine* —*Règles* —

— Thuộc về giáo-luật, giáo-qui.

Giáo-pháp.

Giáo-luật.

Hình-phạt giáo-hội.

Định-lệ tôn-giáo, giáo-lệ.

CANONNIER

— Lĩnh bắn đại-bác, lĩnh pháo-thủ.

CANONNIÈRE

— Pháo-hạ.

CANTINE— *scolaire*

— Rương nhỏ.

— Quán cơm.

Quán cơm học-sinh.

CANTON*Chef de* —— *suisse*

— Tổng.

— Tiều-bang.

— Phán-khu.

Chánh-tổng, cai-tổng.

Tiều-bang Thụy-sĩ.

CANTONAL*Délégué* —*Elections* —

— Thuộc về tổng.

Ủy-viên hàng-tổng.

Tuyển-cử hàng-tổng.

CANTONALISME

— Óc địa-phương.

— Chế-độ địa-phương phân-quyền.

CANTONALISTE

— Người chủ - trương địa-phương phân-quyền.

CANTONNEMENT

Chef de —

- *de l'hypothèque légale de la femme mariée*
- *d'une saisie-arrêt*
- *forestier*

- Sự đóng trại, sự đóng đồn.
- Đồn-trú.
- Lâm-khu.
- Sự giới-định ; sự định-khu.
Trưởng lâm-khu.
Giới-định đề-đương pháp-định của người vợ.
Giới-định sai-áp chố-chỉ.
Lâm-khu.

CANTONNIER

- Phu đường, phu lục-lộ.

CAPABLE

Personne —

- Có năng-lực.
Người có năng-lực.

CAPACITAIRE (a)

- Thuộc về năng-lực.

CAPACITAIRE (n)

en — droit

- Người có bằng năng-lực.
Người có bằng năng-lực luật-học.

CAPACITÉ

- *acquise*
- *civile*
- *d'agir*
- *de commerçant*
- *de contracter mariage*
- *de droit*
- *de fait*
- *de jouissance*
- *de la femme mariée*
- *de l'interdit*
- *de paiement*
- *de production*
- *de recevoir et disposer à titre gratuit*
- *de rendement*
- *de responsabilité*

- Sức, năng-lực.
- Dung-lượng.
Năng-lực ký-đắc, hiệu-năng.
Năng-lực dân-sự.
Năng-lực hành-động.
Năng-lực thương-nhân.
Năng-lực kết-hôn.
Năng-lực pháp-luật.
Năng-lực thực-sự.
Năng-lực hưởng-lợi (t. hưởng-ích).
Năng-lực của người vợ.
Năng-lực của người bị cấm-quyền.
Năng-lực chi-phó.
Năng-lực sản-xuất.
Năng-lực thụ-nhận và xử-phán với tính-cách vô-thường.
Năng-suất.
Năng-lực trách-nhiệm.

- de se gouverner
- des personnes
- d'ester en justice
- de succéder
- de transport
- d'exercice
- du mineur
- d'un navire
- électorale
- en droit
- juridique
- limitée
- pénale
- politique

- Năng-lực tự-chế.
- Năng-lực của người, nhân-năng.
- Năng-lực tổ-tụng.
- Năng-lực thừa-kế.
- Sức chuyên-chở, năng-lực vận-tải.
- Năng-lực hành-xử.
- Năng-lực của vị-thành-niên.
- Dung-lượng của tàu.
- Năng-lực tuyền-cử.
- Bằng năng-lực luật-học.
- Năng-lực pháp-luật.
- Năng-lực hạn-chế.
- Năng-lực hình-sự.
- Năng-lực chính-trị.

CAPILLARITÉ

- sociale

- Hấp-lực mao-quản, mao-dẫn-lực.
- Mao-dẫn-lực xã-hội.

CAPITAINE

- au long cours
- de corvette
- de frégate
- de navire
- de port
- de vaisseau

- Trưởng đội.
- Quan ba, đại-úy, đại-đội-trưởng.
- Hiệu-trưởng hải-quản.
- Thuyền-trưởng viễn-hàng.
- Thiếu-tá hải-quản.
- Trung-tá hải-quản.
- Thuyền-trưởng.
- Hải-khâu trưởng, khâu-ngạn trưởng.
- Đại-tá hải-quản.

CAPITAL (a)

- Crime —
- Peine —
- Point —
- Taille —

- Chủ-yếu.
- Thuộc về đầu.
- Tử-lội.
- Tử-hình.
- Điền chủ-yếu.
- Thuế thân, thuế nhân-khâu.

CAPITAL (n)

- Assurance à — différé

- Vốn, tư-bản, bản-kim. cơ-kim, mẫu-kim.
- Bảo-hiêm tích-vốn hoãn-kỳ.

— <i>action</i>	Vốn cổ-phần, tư-bản cổ-phần.
— <i>argent</i>	Vốn tiền mặt.
— <i>circulant</i>	Vốn lưu-động.
— <i>comptable</i>	Vốn kế-toán.
— <i>constant</i>	Vốn bất-biến, vốn hằng-cửu.
— <i>d'apport</i>	Vốn góp.
— <i>de commandite</i>	Vốn xuất-tư.
… <i>de premier établisse- ment</i>	Vốn khai-lập.
— <i>de roulement</i>	Vốn luân-chuyển.
— <i>d'exploitation</i>	Vốn doanh-nghiệp.
— <i>disponible</i>	Vốn khả-xử.
… <i>effectif</i>	Vốn thiết-thực.
— <i>engagé</i>	Vốn bỏ vào, tư-bản đầu-hạ.
— <i>et intérêts</i>	Vốn và lãi, bản-lức.
— <i>étranger</i>	Vốn ngoại-quốc, ngoại-tư.
— <i>fixe</i>	Vốn nhất-định, vốn bất-dịch.
— <i>immobilisé</i>	Vốn bất-động.
— <i>impayé</i>	Vốn chưa góp, tư-bản vị-kiền.
— <i>incorporé</i>	Vốn sáp-nhập.
— <i>initial</i>	Vốn nguyên, nguyên-bản.
— <i>juridique</i>	Vốn pháp-luật.
— <i>libre</i>	Vốn tự-do.
… <i>liquide</i>	Vốn tiền mặt, vốn hiện-kim.
— <i>lucratif</i>	Vốn doanh-lợi.
— <i>marchandises</i>	Vốn hóa-vật.
— <i>mobile</i>	Vốn lưu-động.
— <i>mobilier</i>	Vốn động-sản.
— <i>nominal</i>	Vốn mệnh-ngạch.
— <i>non versé</i>	Vốn chưa đóng, tư-bản vị-kiền.
— <i>obligations</i>	Vốn hội-trái.
— <i>par actions</i>	Vốn hợp-cổ.
— <i>personnel</i>	Vốn riêng.
— <i>primitif</i>	Vốn nguyên-thủy.
— <i>productif</i>	Vốn sản-xuất.
— <i>réalisé</i>	Vốn hiện-kim-hóa.
— <i>représenté</i>	Phần vốn có đại-diện.
— <i>social</i>	Vốn hội.
— <i>souscrit</i>	Vốn dự-định.
— <i>technique</i>	Vốn kỹ-thuật.
— <i>variable</i>	Vốn bất-định, vốn khã-biến.

— *versé*

Vốn đã đóng, tư-bản dĩ-khieu

CAPITALAT

— Chế-độ tư-bản.

CAPITALE

— *d'un empire*— *d'une région*— *d'un royaume*

— Thủ-đô.

Hế-đô.

Thủ-phủ.

Kinh-đô.

CAPITALISABLE

— Có thể tư-bản-hóa.

CAPITALISATION

Caisse de —— *de la rente*— *du revenu*

— Sự gây vốn, sự tồn-tích.

— Sự tư-bản-hóa.

Quĩ tồn-tích.

Tư-bản-hóa niên-kim.

Tư-bản-hóa lợi-tức.

CAPITALISER

— *x. CAPITALISATION.*

CAPITALISME

— *atomique*— *concurrentiel à prépondérance industrielle*— *de concurrence*— *de monopole*— *des usines*— *d'Etat*— *financier*— *industriel*— *international*— *moléculaire*— *national*— *privé*— *public*— *règlementaire à prépondérance commerciale*

— Chủ-nghĩa tư-bản.

— Chế-độ tư-bản.

— Thể-lực tư-bản.

— Giới tư-bản.

Tư-bản nguyên-tử.

Tư-bản cạnh-tranh có ưu-thế kỹ-nghệ.

Tư-bản cạnh-tranh.

Tư-bản độc-quyền.

Tư-bản nhà máy, tư-bản chế-xưởng.

Tư-bản quốc-gia.

Tư-bản lý-tài.

Tư-bản kỹ-nghệ (công-nghiệp).

Tư-bản quốc-tế.

Tư-bản phân-tử.

Tư-bản quốc-gia.

Tư-bản tư.

Tư-bản công.

Tư-bản pháp - qui có ưu-thế thương-mại.

- CAPITALISTE** (a)
Aristocratie —
Classe —
Forme —
Régime —
- Tư-bản.
 Quí-phái tư-bản.
 Giai-cấp tư-bản.
 Hình-thức tư-bản.
 Chế-độ tư-bản.
- CAPITALISTE** (n) — Người tư-bản.
- CAPITATION** — Thuế đầu người, thuế thân, thuế nhân-khẩu.
- CAPITIS DEMINUTIO** — Táng-thất đầu-cách.
- CAPITOLE** — Dinh chính-sự liên-bang (Hoa-kỳ).
- CUPITULAIRE** (a)
Jurisdiction —
Privilège —
- Thuộc về trị-ngoại pháp-quyền.
 Tài-phán trị-ngoại pháp-quyền.
 Trị-ngoại đặc pháp-quyền.
- CAPITULAIRE** (n)
 — *de Charlemagne*
- Viện tham-sự tôn-giáo.
 — Sắc-lệnh.
 Sắc-lệnh của Charlemagne.
- CAPITULATION**
 — *en rase campagne*
 — *sans condition*
- Sự đầu-hàng.
 Đầu-hàng không kháng-cự.
 Đầu-hàng không điều-kiện.
- CAPITULATIONS**
Régime des —
- Hiệp-ước trị-ngoại pháp-quyền.
 Chế-độ trị-ngoại pháp-quyền.
- CAPORAL**
 — *chef*
- Cai.
 — Hạ-sĩ.
 Hạ-sĩ nhất.
- CAPTATION**
 — *d'héritage*
- Sự dụ-đoạt, sự dụ-hoạch.
 Dụ-đoạt di-sản.
- CAPTATOIRE**
Manœuvre —
- x. CAPTATION.
 Thủ-đoạn dụ-hoạch.
- CAPTER** — x. CAPTATION.

CAPTEUR

Navire —— Lược-đoạt.
Thuyền lược-đoạt.

CAPTIEUX

Raisonnement —— Dụ-hoặc.
Suy-luận dụ-hoặc.

CAPTIF (a)

— Bị giam-cầm, bị cầm-tù.

CAPTIF (n)

— de guerre— Người bị cầm-tù.
Tù-binh.

CAPTIVITÉ

— Cảnh giam-cầm, cảnh cầm-tù.

CAPTURE

*Droit de —
Mariage par —
— en mer*— Sự bắt-giữ, sự tróc-bộ ; sự lược-đoạt.
— Vật bắt-giữ, vật tróc-bộ.
Quyền tróc-bộ.
Hôn-nhân lược-đoạt.
Lược-đoạt dương-hải.

CARACTÈRE

*— belliqueux
— désintéressé
— juridique
— légal
— officiel

— privé
— spécifique*— Tính, tính-cách, tính-chất.
— Khí-cốt, chí-khí.
Tính hiếu-chiến.
Tính không vụ-lợi, tính vô-tư.
Tính-cách pháp-luật.
Tính-cách pháp-định.
Tính-cách chính-thức, tính-cách công.
Tính-cách tư, tính-cách riêng.
Tính-cách đặc-loại.

CARACTÉRISTIQUE (a)

— Đặc-biệt, đặc-thù.

CARACTÉRISTIQUE (n)

— Đặc-tính, đặc-trung.

CARBONARI

— *pl. de CARBONARO.*

CARBONARISME

— Đảng thiếu-thán.

CARBONARO

— Đảng-viên thiếu-thán.

CARCAN

— Cùm cò.

CARDINAL

— Hồng-y giáo-chủ.

CARENCE

— Sự vô-lực.

— Sự khiếm-khuyết.

— Sự đãi-mạn.

Certificat de —

Chứng-thư vô-lực.

Procès-verbal de —

Biên-bản vô-lực.

— *de l'initiative privée*

Khiếm-khuyết sáng-kiến tư-nhân.

— *des pouvoirs publics*

Còng-quyền đãi-mạn.

CARENCE— Chứng-nhận sự khiếm-khuyết ;
chứng-nhận sự hổ cuộc.**CARGAISON***Déclaration de —*

— Chuyển hàng chở, thuyền-hóa.

Manifeste de —

Khai thuyền-hóa.

— *d'aller*

Giấy khai hàng chở, tờ hóa-lục.

— *de retour*

Hàng chở đi.

— *ennemie*

Hàng chở về.

Thuyền-hóa địch.

CARGO-BOAT

— Tàu chở hàng.

CARNAGE*Champ de —*

— Sự đồ-sát, sự tàn-sát.

Đồ-sát trường.

CARNET

— Sổ tay.

— Cuốn, tập.

— *anthropométrique*

Sổ nhân-trắc-định.

— *à souche*

Sổ có lưu-chiếu, sổ tồn-căn.

— *d'échéances*

Sổ nhật-kỳ.

— *de chèques*

Tập chi-phiếu.

— *de compte*

Sổ trương-mục.

— *de dépôt en banque*

Sổ tồn-ngân.

— *de solde*

Sổ lương.

— *de versement*

Sổ chi-phó.

CARRIÈRE

— Hầm đá.

— Nghề-nghiệp.

- *des armes* Nghề võ, vũ-nghiệp.
- *libérale* Nghề tự-do.

CARTE

- Fille en* —
- *d'audience* Thẻ xuất-đình.
- *d'auditeur* Thẻ bàng-thính, thẻ dự-thính.
- *de circulation* Vé chu-lưu.
- *de commerçant* Thẻ thương-nhân.
- *d'électeur* Thẻ cử-tri.
- *de recensement* Thẻ kiểm-tra.
- *de séjour* Thẻ cư-trú.
- *d'identité* Thẻ căn-cư-ốc.
- *économique* Bản-đồ kinh-lễ.
- *lettre* Thiếp-thơ.
- *marine* Hải-đồ.
- *postale* Bru-phiến.

CARTEL

- Accepter un* —
  - Envoyer un* —
  - Navire de* —
  - Refuser un* —
  - *d'achat* Nhận cuộc thách-đấu.
  - *d'acheteurs* Gửi thơ thách-đấu.
  - *de limitation à forme simple* Tàu trao-đổi tù-binh.
  - *de limitation de la production* Không nhận cuộc thách-đấu.
  - *de limitation des débouchés* Các-ten mua, các-ten định-mãi.
  - *de limitation des prix* Các-ten mãi-chủ.
  - *de répartition des bénéfices* Các-ten hạn-chế dưới hình-thức giản-đị.
  - *de répartition des commandes* Các-ten hạn-chế sản-xuất.
  - *des gauches* Các-ten hạn-chế tiêu-trường.
-
- Các-ten.
  - Khối liên-minh.
  - Thơ thách-đấu (xưa).
  - Tức-chiến hoán-ước (xưa).
  - Nhận cuộc thách-đấu.
  - Gửi thơ thách-đấu.
  - Tàu trao-đổi tù-binh.
  - Không nhận cuộc thách-đấu.
  - Các-ten mua, các-ten định-mãi.
  - Các-ten mãi-chủ.
  - Các-ten hạn-chế dưới hình-thức giản-đị.
  - Các-ten hạn-chế sản-xuất.
  - Các-ten hạn-chế tiêu-trường.
  - Các-ten hạn-chế vật-giá.
  - Các-ten phân lời.
  - Các-ten phân-phối hàng đặt.
  - Khối liên-minh tả-đảng.

- *de vendeurs*
- *de vente*
- *international*
- *national*

- Các-tên mại-chủ.
- Các-tên bán, các-tên định-mại.
- Các-tên quốc-tế.
- Các-tên toàn-quốc.

CARTELLISTE (a)

- Thuộc về khối liên-minh.

CARTELLISTE (n)

- Hội-viên các-tên.
- Hội-viên liên-minh.

CARTULAIRE

- Pháp-điền loại-tập.

CAS

- *de force majeure*
- *échéant*
- *exceptionnel*
- *extraordinaire*
- *fortuit*
- *particulier*
- *spécial*

- Ca, trường-hợp, cảnh-ngộ, tình-thế.
- Trường-hợp bất-khả-kháng.
- Làm-sự.
- Trường-hợp cách-ngoại.
- Trường-hợp bất-thường.
- Trường-hợp ý-ngoại.
- Trường-hợp riêng-biệt.
- Trường-hợp đặc-biệt.

CASAQUE

Tourner —

- Áo khoác ngoài.
- Cải-đăng ; phản-đăng.

CASH

— *and carry*

- Trả tiền ngay (tiền mặt).
- Trả tiền ngay và chuyển-chở lấy.

CASIER

Communication du —
Extrait de —

- *administratif*
- *anthropométrique*
- *fiscal*
- *judiciaire*
- *judiciaire central*
- *judiciaire vierge*

- Tủ ngăn (hộc).
- Lý-lịch.
- Thông-tri lý-lịch.
- Trích-lục lý-lịch tư-pháp.
- Lý-lịch hành-chính.
- Lý-lịch nhân-trắc-định.
- Lý-lịch thuế-vụ.
- Lý-lịch tư-pháp.
- Lý-lịch tư-pháp trung-ương.
- Lý-lịch tư-pháp trong-trắng (thanh-tố).

CASSATION

- *x. CASSER.*

Cour de —
Moyen de —
Pourvoi en —

Recours en —
— avec renvoi
— sans renvoi

— Sự phá-án.
 Tòa phá-án.
 Phương-sách phá-án.
 Đơn xin phá-án, thượng-tổ
 phá-án.
 Thượng-cầu phá-án.
 Phá-án có di-giao.
 Phá-án không di-giao.

CASSER

— *une fonction*
 — *un jugement*
 — *un legs*
 — *un mariage*
 — *un officier*
 — *un préfet*

— Bãi-chức, lột chức.
 — Bãi-bỏ, phá-bỏ, phá-tiểu.
 Bãi-chức.
 Phá một án-văn.
 Bãi-bỏ di-lặng.
 Phá-tiểu hôn-thú.
 Lột chức sĩ-quan.
 Bãi-chức quận-trưởng.

CASTE

Hors- —
 — *militaire*
 — *sociale*

— Đẳng-phiệt.
 Ngoại-đẳng-phiệt.
 Đẳng-phiệt quân-nhân, quân-
 phiệt.
 Đẳng-phiệt xã-hội.

CASTRATION

Crime de —

— Sự thiếu, sự hoạn.
 — Hình cung.
 Tội thiếu.

CASTRER

— *x. CASTRATION.*

CASUEL (a)

Condition —
Emploi —
Recette —

— Ngẫu-nhiên, bất-thần.
 — Khả-bãi.
 Điều-kiện ngẫu-sinh.
 Chức-việc khả-bãi.
 Tiền ngẫu-thu.
 Bổng-ngoại.

CASUEL (n)

— Tiền ngẫu-thu.
 — Bổng-ngoại.

CASUS BELLI

— Trường-hợp gây-chiến.

CASUS FOEDERIS	— Trường-hợp cầu-viên.
CATACLYSME	— Đại tai-biến.
CATALOGUE	— Quyền mẫu hàng. — Mục-lục.
CATALOGUER	— Xếp-loại, liệt-loại.
CATASTROPHE — <i>financière</i>	— Thảm-họa. Thảm-họa tài-chính.
CATASTROPHIQUE	— Thảm-khốc.
CATÉCHISME — <i>des industriels</i> — <i>des révolutionnaires</i>	— Sách bôn. Sách bôn kỹ-nghệ gia. Sách bôn cách-mệnh gia.
CATÉGORIE — <i>des marchandises</i> — <i>économique</i> — <i>historique</i>	— Loại. — Phạm-trù. Loại hàng. Phạm-trù kinh-tế. Phạm-trù lịch-sử.
CATÉGORIQUE <i>Impératif</i> — <i>Jugement</i> — <i>Réponse</i> —	— Quả-quyết, định-ngôn. Quyết-lệnh vô-thượng. Phán-đoán quả-quyết. Trả lời quả-quyết.
CATÉGORISATION	— Sự xếp-loại, sự phân chủng-loại. — Sự phạm-trù hóa.
CATÉGORISER	— x. <i>CATÉGORISATION</i> .
CATHEDRA (EX) <i>Parler</i> — —	— Trình-trọng. Nói trình-trọng.
CATHOLICISME — <i>social</i>	— Đạo Thiên-chúa, Thiên chúa-giáo. Thiên-chúa-giáo xã-hội.

CATHOLIQUE (a)

*Eglise —
Parti —*

— Thuộc về Thiên-chúa-giáo.
Giáo-hội Thiên-chúa-giáo.
Đảng Thiên-chúa-giáo.

CATHOLIQUE (n)

— *d'extrême gauche*
— *social*

— Người Thiên-chúa-giáo.
Người thiên-chúa-giáo cực-l tả.
Người thiên-chúa-giáo xã-hội.

CAUSAL

*Définition —
Principe —*

— Thuộc về nguyên-nhân, thuộc về nhân-quả.
Định-nghĩa nhân-quả.
Nguyên-lý nhân-quả.

CAUSALITÉ

*Loi de —
Théorie de la —*

— Quan-hệ nhân-quả.
Luật nhân-quả.
Thuyết nhân-quả.

CAUSE

...

*Enrichissement sans —
Fausse —
Gain de —
Mettre en —
Mettre hors de —
Obligation sans —
— administrative
— civile
— commerciale
— correctionnelle
— criminelle
— d'aggravation des peines
— d'atténuation des peines
— de justification
— de lésion
— de l'impôt
— de non-imputabilité
— de nullité*

— Nguyên-nhân, nguyên-cớ.
— Lý - do ; nguyên - do ; sự - cớ ;
duyên-cớ.
— Việc kiện, vụ kiện, án-vụ.
Đặc-lợi không nguyên-nhân.
Nguyên-nhân sai-lầm.
Được kiện, thắng kiện.
Đòi ra dự-sự.
Cho ra ngoại-vụ.
Nghĩa-vụ không nguyên-nhân.
Vụ án hành-chính.
Vụ án bộ, vụ án dân-sự.
Vụ án thương-mại.
Vụ án tiêu-hình.
Vụ án đại-hình.
Nguyên-do gia-hình.
Nguyên-do giảm-hình.
Nguyên-do chứng-giải.
Nguyên-do tổn-thiệt.
Nguyên-do thuế-vụ.
Nguyên-do vô-trách-cứ.
Nguyên-do vô-hiệu, nguyên-do thủ-tiêu.

- *dirimante*
- *d'irresponsabilité*
- *du divorce*
- *d'une action*
- *d'une demande*
- *d'une instance*
- *efficiente*
- *en état*
- *étrangère*
- *fausse*
- *finale*
- *fondamentale*
- *gagnée*
- *illicite*
- *immédiate*
- *immorale*
- *impulsive et déterminante*
- *incidente*
- *lointaine*
- *médiate*
- *mixte*
- *pénale*
- *perdue*
- *première*
- *principale*
- *seconde*

- Nguyên-do cưỡng-hủy.
- Nguyên-do vô-trách-nhiệm.
- Lý-do ly-hôn, duyên-cớ ly-hôn.
- Nguyên-nhân tố-quyền.
- Nguyên-nhân đơn kiện.
- Nguyên-nhân lỗ-lụng.
- Nguyên-nhân kỳ-thành.
- Vụ kiện hoàn-bị.
- Sự-cố ngoài-cục.
- Nguyên-nhân sai-lầm.
- Nguyên-nhân chung-cục.
- Nguyên-nhân căn-bản.
- Vụ kiện được, vụ kiện thắng.
- Nguyên-nhân bất hợp-pháp.
- Nguyên-nhân trực-tiếp.
- Nguyên-cớ bại-luân.
- Nguyên-nhân xung-động và quyết-định.
- Vụ kiện phụ-đời.
- Nguyên-nhân xa-xôi, viễn-nhân.
- Nguyên-nhân gián-tiếp.
- Vụ kiện hỗn-hợp.
- Vụ hình, vụ hình-sự.
- Vụ án thua, vụ kiện thất.
- Nguyên-nhân đệ-nhất.
- Vụ kiện chính.
- Nguyên-nhân chính.
- Nguyên-nhân đệ-nhị.

CAUSÉ

Billet —

- Chỉ rõ nguyên-nhân.
- Phiếu chỉ rõ nguyên-nhân.

CAUSER

- Gây nên, sinh ra.

CAUSERIE

- Cuộc nói chuyện, cuộc đàm-đạo.

CAUTION

Fournir —
Liberté sous .—

- Bảo-chứng.
- Tiền bảo-chứng, tiền ký-quĩ.
- Người bầu-chủ, người bảo-lãnh.
- Cung-nạp bảo-chứng.
- Tại-ngoại có bảo-chứng.

Se porter —
Sujet à —
 — *conjointe*
 — *conventionnelle*
 — *de bonne conduite*
 — *de mise en liberté*
   provisoire
 — *judicatum solvi*
 — *judiciaire*
 — *juratoire*
 — *légale*
 — *personnelle*
 — *pour l'exécution pro-*
   visoire
 — *réelle*
 — *solidaire*

Đứng bảo-lãnh.
 Khả-nghi.
 Bảo-chứng cộng-hợp.
 Bảo-chứng ước-định.
 Bảo-chứng hạnh-kiêm.
 Bảo-chứng tự-do tạm.
 Tiền ký-quĩ tại-ngoại hậu-tra.
 Bảo-chứng ngoại-kiểu án-quĩ.
 Bảo-chứng tài-phán án-quĩ.
 Bảo-chứng tuyên-thệ.
 Bảo-chứng pháp-định.
 Bảo-chứng đối-nhân.
 Bảo-chứng thi-hành tạm.
 Bảo-chứng đối-vật.
 Bảo-chứng liên-đới.

CAUTIONNEMENT

Déposer un —
 — *conventionnel*
 — *des agents comptables*
 — *des agents de change*
 — *des fonctionnaires*
 — *en espèces*
 — *en nature*
 — *judiciaire*
 — *légal*
 — *solidaire*

— Khế-ước bảo-chứng (*h. bảo-lãnh*).
 — Tiền bảo-chứng, tiền ký-quĩ, tiền
   thế-chân.
 Nộp tiền bảo-chứng, ký-quĩ.
 Bảo-chứng (*h. bảo-lãnh*) ước-
   định.
 Bảo-chứng của kế-loán viên.
 Bảo-chứng của trọng-mãi hối-
   đoái.
 Bảo-chứng của công-chức.
 Bảo-chứng bằng tiền mặt; tiền
   ký-quĩ.
 Bảo-chứng bằng hiện-vật; vật
   bảo-chứng.
 Bảo-chứng (*h. bảo-lãnh*) tài-
   phán.
 Bảo-chứng (*h. bảo-lãnh*) pháp-
   định.
 Bảo-chứng (*h. bảo-lãnh*) liên-đới.

CAUTIONNER

— Bảo-chứng; bảo-lãnh.

CAVALERIE

Traite de —

— Kỵ-binh.
 Hối-phiếu kỵ-mã.

CAVALIER

— Linh kỵ-mã, kỵ-binh.

CAVEAU— *de la banque*— Hầm kho.
Hầm kho ngân-hàng.**CÉANS**— *Tribunal de* —— Đáy, tụi đáy, bản-sở.
Tòa-án bản-sở, tòa-án sở-tại.**CÉDANT**

— Người nhượng-dữ, người nhượng quyền.

CÉDÉ

— Người thụ-nhượng.

CÉDER— *le pouvoir*— Nhường, nhượng-dữ, nhượng-độ.
— Nhượng-bộ.
Nhường quyền-bính.**CÉDULAIRE**— *Impôts* —— Thuộc về diệp-thuế.
Diệp-thuế.**CÉDULE**— *de citation*
— *de comparution*
— *des bénéfices agricoles*
— *des bénéfices commerciaux et industriels*
— *du juge de paix*
— *hypothécaire*— Diệp-khoán.
— Diệp-thuế.
— Diệp-lệnh.
Diệp-lệnh triệu-hoán.
Diệp-lệnh xuất-đình.
Diệp-thuế doanh-lợi nông-nghiệp.
Diệp-thuế doanh-lợi thương-mại và kỹ-nghệ (công-nghiệp).
Diệp-lệnh tòa hòa-giải.
Diệp-khoán đê-lương.**CÉLATION**

— Sự ăn-nặc.

CÉLÉBRATION— *de mariage*
— *du culte*— Sự làm lễ, sự hành lễ, sự cử lễ.
Làm lễ cưới, làm hôn-lễ.
Cử lễ tôn-giáo.**CÉLER**

— x. CÉLATION.

CÉLIBAT

— Sự độc-thân.

CÉLIBATAIRE

— Độc-thân.

CELLULAIRE*Régime* —*Voiture* —

— Thuộc về xà-lim.

Chế-độ xà-lim.

Xe tù, tù-xa.

CELLULE*Chef de* —— *commune*— *communiste*— *individuelle*— *sociale*

— Tế-bào.

— Tiều-lồ.

— Xà-lim, phòng giam riêng.

Trưởng-lò

Xà-lim chung.

Tiều-lồ cộng-sản.

Xà-lim cá-nhân

Tế-lào xã-hội.

CENS*Rôle du* —— *d'éligibilité*— *électoral*

— Sự kiểm-tra nhân-khẩu (Cổ La-mã).

— Sổ hộ-khẩu, sổ dân-đình (Cổ La-mã).

— Thuế niên-cống (Cổ La-mã).

— Ngạch thuế (xưa).

— Thuế-ngạch tuyên-cử.

Sổ dân-đình.

Thuế-ngạch ứng-cử.

Thuế-ngạch bầu-cử.

CENSAL

— Trọng-mãi hỏi-đoái (Cận-Đông).

— Ngạch thuế (xưa).

CENSÉ*Nul n'est — ignorer la loi*

— Coi như, kê như.

Không ai được coi như là không biết pháp-luật.

CENSEUR— *d'un lycée*— *impérial*

— Đô-sát quan ; giám-sát quan.

— Viên giám-sự.

— Viên kiểm-toán.

Giám-sự trường trung-học.

Đô-sát ngự-tiền.

CENSIER

— Người hưởng thuế niên-cống.

— Người thu thuế niên-cống.

CENSITAIRE

Electeur —
Régime --

— Thuộc về thuế-ngạch tuyền-cử.
— Hợp-cách tài-sản.
Cử-tri hợp-cách tài-sản.
Chế-độ thuế-ngạch tuyền-cử.

CENSORAT

— Quyền giám-sát.
— Viện giám-sát ; viện đo-sát.

CENSUEL

Rente —

— Thuộc về niên-cống.
— Thuộc về kiểm-tra nhân-khẩu.
Thuế niên-cống.

CENSURABLE

— Đáng trách-cứ.

CENSURE

Cachet de —
— *avec exclusion tempo-*
raire
— *de la presse*
— *postale*
— *simple*

— Chức giám-sát ; chức đo-sát.
— Sự trách-cứ, sự bình-ngự.
— Sự kiểm-duyet.
— Cơ-quan kiểm-duyet.
Dấu kiểm-duyet.
Trách-cứ và khai-trừ tạm-thời.
Kiểm-duyet báo-chí.
Kiểm-duyet bưu-chính.
Trách-cứ đôn-thường.

CENSURER

v. CENSURE.

CENT

— Trăm.
— Xu.

CENTENAIRE

— Trăm tuổi, trăm năm, bách chu-niên.
— Lễ kỷ-niệm bách chu-niên.

CENTENARIUS

— Bách-kim (Cổ La-mã).

CENTENIER

— Bách-nhân trưởng (Cổ La-mã).

CENTENNAL

— Trăm năm một, bách-niên.

CENTIÈME

— Bách phân.

— *denier*

Thuế bách-phần quá-hộ (xưa)

CENTIME

— *additionnels*
— *communaux*
— *départementaux*
— *d'Etat*
— *généraux*
— *spéciaux*

— Phần trăm, bách-phần.
Bách-phần phụ-thu.
Bách-phần thị-xã.
Bách-phần hành-lĩnh.
Bách-phần quốc-gia.
Bách-phần tổng-quát.
Bách-phần đặc-định.

CENTRAL (a)

Administration —
Commissariat de police
Comité —
Quartier —
Ecole —
Gouvernement —
Maison —

— Trung-tâm.
— Chính, trung-ương.
Hành-chính trung-ương.
Ty cảnh-sát trung-ương.
Ủy-ban trung-ương.
Trung-khu.
Trung-ương học-hiệu.
Chính-phủ trung-ương.
Khám lớn, khám - đường
trung-ương.

CENTRAL (n)

— *télégraphique*
— *tléphonique*

— Sở trung-ương.
Sở điện-tín trung ương.
Sở điện-thoại trung-ương.

CENTRALE

— *électrique*

— *tl. Centrale éle trique.*
— Khám lớn, khám-đường trung-
ương.
Nhà máy điện chính, nhà máy
điện trung ương.

CENTRALISATEUR

Régime —

— Tập-trung.
Chế-độ tập-trung.

CENTRALISATION

Principe de la —
— *administrative*
— *des fortunes*
— *des pouvoirs*
— *politique*

— Sự tập-trung.
— Trung-ương tập-quyền, tập-quyền.
Nguyên-tắc tập-quyền.
Tập-quyền hành-chính.
Tập-trung tài-sản.
Tập-trung quyền-bính, tập-
quyền.
Tập-trung chính-quyền, tập-
quyền chính-trị.

CENTRALISER

- Tập-trung.
- Tập-quyền.

CENTRALISME

- Chủ-nghĩa tập-quyền.

CENTRE

- Tâm-diểm, trung-diểm.
- Trung-tâm.
- Trung-bộ, trung-khu.
- Phái trung-ương.
- Khu ; sở ; trường ; trại.
  - Trung-khu công-giáo.
  - Trung-khu doanh-thương.
  - Trại chiêu-tiếp, chiêu-đãi trường.
  - Trung-khu hoạt-động.
  - Trung-tâm doanh-nghiệp.
  - Trung-khu doanh-nghiệp.
  - Trung-khu động-viên.
  - Trung-khu kháng-chiến.
  - Trung-tâm nghiên-cứu và sưu-lãm, trung-tâm làm-cứu.
  - Trung-khu huấn-luyện.
  - Trung-khu quan-sát.
  - Trung-hữu phái.
  - Trung-lã phái.
  - Trung-khu kỹ-nghệ.
  - Phái trung-ương ôn-hòa.
  - Trung-tâm chính-trị.
- *catholique*
- *commercial*
- *d'accueil*
- *d'activité*
- *d'affaires*
- *de mobilisation*
- *de résistance*
- *d'études et de recherches*
- *d'instruction*
- *d'observation droit*
- *gauche*
- *industriel*
- *modéré*
- *politique*

CENTRER

- Định trung-tâm.

CENTRIER

- Người phái trung-ương.

CENTUMVIR

- Pháp-quan tại bách-nhân pháp-viện (Cổ La-mã).

CENTUMVIRAT

- Chức pháp-quan tại bách-nhân pháp-viện (Cổ La-mã).

CENTURIE

- Bách-nhân đoàn (Cổ La-mã).
- Đội bách-binh (Cổ La-mã).

— *ouvrière*

Bách-nhân đoàn lao-công.

CENTURION

— Bách-nhân đội-trưởng (Cổ La-mã).

CERCLE

— *d'attribution*— *des officiers*— *financier*— *militaire*— *ouvrier*— *politique*— *vicieux*

— Cầu-lạc-bộ ; tập-hội.

— Giới.

— Giới-hạn, phạm-vi.

Phạm-vi chức-chưởng.

Cầu-lạc-bộ sĩ-quan.

Giới tài-chính.

Cầu-lạc-bộ quân-nhân.

Giới thợ-thuyền, giới lao-công.

Giới chính-trị, chính-giới.

Chính-hữu tập-hội.

Vòng luân-quần.

CÉRÉMONIAL

— *de chancellerie*— *de protocole*— *diplomatique*— *maritime*— *politique*

— Nghi-thức.

Nghi-thức chưởng-lễ.

Nghi-thức ngoại-giao.

Nghi-thức ngoại-giao.

Nghi-thức hải-lễ.

Nghi-thức chính-trị.

CÉRÉMONIE

*Grand maître des —**Maître des —*— *commémorative*— *de présentation*— *d'inauguration*— *d'installation*— *d'investiture*— *d'ouverture du Parle-*
ment— *du mariage*

— Lễ, nghi-lễ, nghi-tiết.

Nghi-tiết đại-chưởng-quan.

Nghi-tiết chưởng-quan.

Lễ kỷ-niệm.

Lễ giới-thiệu.

Lễ khai-mạc.

Lễ an-chức.

Lễ tấn-phong.

Lễ khai-mạc nghị-viện, lễ
khai-viện.

Lễ cưới, hôn-lễ.

CERTAIN

*Chose —**Date —**Dette —**Fait —*

— Chắc-chắn, xác-thực, xác-định.

Vật xác-định.

Nhật-kỳ xác-định.

Nợ xác-định.

Việc xác-thực.

CERTIFICAT

- *d'addition*
  - *d'aptitude*
  - *d'aptitude pédagogique*

  - *d'argent*
  - *de bonne conduite*
  - *de bonnes vie et mœurs*
  - *de capacité*

  - *de carence*
  - *de cession*
  - *de change*
  - *de coutume*
  - *de décharge*
  - *de fin d'études*
  - *de jauge*
  - *de maladie*
  - *de mariage*
  - *d'emprunt*
  - *de nationalité*
  - *de navigabilité*

  - *de non opposition ni appel*

  - *de paiement*
  - *de propriété*

  - *de radiation*

  - *de résidence*
  - *de salubrité*
  - *de stage*
  - *d'études primaires élémentaires*
  - *d'études supérieures*
  - *de transcription*
- Giấy chứng-minh, chứng-minh thư.
  - Bằng.
  - Bằng phụ-gia.
  - Bằng năng-cách.
  - Giấy chứng-minh năng-cách sur-phận.
  - Giấy chứng-minh ngân-hóa.
  - Giấy chứng-minh thiện-hạnh.
  - Giấy chứng-minh hạnh-kiêm.
  - Bằng năng-lực.
  - Giấy chứng-minh khả-năng.
  - Giấy chứng-minh vô-lực.
  - Giấy chứng-minh nhượng-dữ.
  - Giấy chứng-minh hối-đoái.
  - Giấy chứng-minh tục-lệ.
  - Giấy chứng-minh giải-thuế.
  - Bằng tốt-nghiệp.
  - Giấy chứng-minh dung-lượng.
  - Giấy chứng-minh lâm-bệnh.
  - Giấy chứng-minh hôn-thú.
  - Giấy chứng-minh trái-khoản.
  - Giấy chứng-minh quốc-tịch.
  - Giấy chứng-minh khả-năng hàng-hành.
  - Giấy chứng-minh không kháng-án không kháng-cáo, giấy chứng-minh bất-kháng.
  - Giấy chứng-minh chi-phó.
  - Giấy chứng-minh quyền, sở-hữu.
  - Giấy chứng-minh bôi-bỏ (xóa-bỏ).
  - Giấy chứng-minh cư-trú.
  - Giấy chứng-minh vệ-sinh.
  - Giấy chứng-minh tập-sự.
  - Bằng sơ-đẳng tiểu-học.

  - Bằng cao-đẳng đại-học.
  - Giấy chứng-minh sao-biên, giấy chứng-minh đăng-lục.

- *de travail*
- *de vie*
- *de visite*
- *de visite médicale*
- *d'identité*
- *d'indulgence*
- *d'individualité*
- *d'or*
- *d'origine*
- *hypothécaire*
- *libératoire*
- *prénuptial*
- *sur transcription*

- Giấy chứng-minh lao-công.
- Giấy chứng-minh sinh-tồn.
- Giấy chứng-minh khám-nghiệm.
- Giấy chứng-minh y-nghiệm.
- Giấy chứng-minh căn-cứu.
- Giấy chứng-minh bản-cùng.
- Giấy chứng-minh cá-nhân.
- Giấy chứng-minh kim-hóa.
- Giấy chứng-minh nguyên-sân, sản-địa chứng-minh thư.
- Giấy chứng-minh căn-nguyên.
- Giấy chứng-minh đề-đương.
- Giấy chứng-minh giải-trách.
- Giấy chứng-minh tiền-hôn.
- Giấy chứng-minh sao-biên-biểu, giấy chứng-minh đăng-lục-biểu.

CERTIFICATEUR

- Notaire* —
- *de caution*

- Người chứng-minh, người chứng-thực.
- Người bảo-chứng, người bảo-lãnh.
- Chứng-khế chứng-thực.
- Người thượng-bảo-lãnh.

CERTIFICATIF

- Pièce* —

- Chứng-minh.
- Văn-kiện chứng-minh.

CERTIFICATION

- *d'acte*
- *de signature*

- Sự chứng-thực, sự chứng-minh.
- Sự bảo-chứng.
- Chứng-thực văn-thơ.
- Chứng-thực chữ ký.

CERTIFIER

- *exact*

- Chứng-minh, chức-thực.
- Bảo-chứng.
- Chứng-thực đúng.

CERTITUDE

- Sự chắc-chắn, sự đích-thực, sự đích-xác, sự xác-thực.

CÉSARIEN

- Thuộc về César.
- Thuộc về chính-sách vỡ-đoán.

CÉSARISME

-- Chính-sách võ-đoán của César.

**CESSANTE CAUSA,
CESSAT ET EFFECTUS**

-- Hết nguyên-nhân thì hết hiệu-quả.

**CESSANTE CAUSA
LEGIS CESSAT LEX**

-- Nguyên-nhân pháp-luật không còn thì pháp-luật hết hiệu-lực.

**CESSANTE RATIONE
LEGIS CESSAT IP-
SA DISPOSITIO**

-- Lý-do pháp-luật không còn thì điều-khoản luật hết hiệu-lực.

CESSATION-- *de commerce*-- Sự thôi, sự ngưng, sự chung-chỉ.
Ngưng buôn-bán, chung-chỉ
thương-mại.-- *de fonctions*

Hưu-chức.

-- *de paiement*Ngưng trả nợ, chung-chỉ
hoàn-trái.-- *des hostilités*

Ngưng chiến.

-- *des poursuites*

Ngưng truy-tố.

-- *de travail*

Ngưng việc.

CESSER-- *x. CESSATION.***CESSEZ-LE-FEU**

-- Sự ngưng bắn.

CESSIBILITÉ-- *de l'action*

-- Tính khả-nhượng.

-- *d'une dette*

Tính khả-nhượng của tổ-quyền.

Tính khả-nhượng của trái-
khoản.**CESSIBLE**

-- Có thể nhượng-dữ, khả-nhượng.

CESSIO BONORUM

-- Phao-nhượng tài-sản.

CESSIO IN JURE

-- Phao-nhượng trước tòa.

CESSION-- *à bail d'un territoire*

-- Sự nhượng-độ, sự nhượng-dữ.

-- *amicable*

Tổ-nhượng lãnh-thổ.

-- *d'actions*

Nhượng-độ thỏa-thuận.

Nhượng tổ-quyền.

- *d'antériorité*
- *de bail*
- *de biens*
- *de biens volontaire*
- *de créances*
- *de dettes*
- *de droit incorporel*
- *de droit litigieux*
- *de droits successifs*
- *de priorité*
- *de rang*
- *de territoire*
- *d'héritité*
- *d'un fonds de commerce*
- *forcée*
- *judiciaire*
- *-transport*
- *volontaire*

- Nhượng quyền tiền-đắc.
- Nhượng-độ tô-lá, nhượng-lô.
- Nhượng-độ tài-sản.
- Tự-ý nhượng-độ tài-sản.
- Nhượng-độ trái-quyền.
- Nhượng-độ trái-khoản.
- Nhượng-độ quyền-lợi vô-hình.
- Nhượng quyền tranh-tụng.
- Nhượng quyền thừa-kế.
- Nhượng quyền tru-liên.
- Nhượng bậc, nhượng cấp-bậc.
- Nhượng đất, nhượng lãnh-thiờ.
- Nhượng-độ di-sản.
- Nhượng-độ nghiệp-sản (thương-mại).
- Nhượng-dữ cưỡng-chế.
- Nhượng-độ tài-phần.
- Nhượng-phó.
- Tự-ý nhượng-dữ (*h. nhượng-độ*).

CESSIONNAIRE

- *de l'action civile*

- Người thụ-nhượng.
- Người thụ-nhượng tổ-quyền dân-sự.

C.G.T. (Confédération Générale du Travail)

- T.C.Đ. (Tổng Công-đoàn).

CHABLIS

- Cây đờ.

CHAH

- Vua (Ba-tư).

CHAIRE

- *de Droit privé*

- Ghế (xưa).
- Ghế giảng; tòa giảng; giảng đàn.
- Ghế giảng Tư-pháp.

CHALAND

- Sà lan.
- Khách-hàng.

CHALOUPE

- *Patron de —*

- Sà-lúp, tàu nhỏ.
- Trưởng tàu.

CHAMBELLAN

Grand —

CHAMBRE

*Président de —**Système de gouvernement
à deux —**Système de gouvernement
à — unique*— *apostolique*— *ardente*— *à sel*— *assemblées*— *aux deniers*— *basse*— *carrée*— *civile*— *civique*— *commerciale*— *consultative*— *correctionnelle*— *criminelle*— *d'accusation*— *d'agriculture*— *de commerce*— *de commerce et de mé-
tiers*— *de compensation*— *de discipline*— *de juridiction sommai-
re*— *de l'échiquier*— *de métiers*— *de revision*— *des appels correction-
nels*— *des avoués*— *des commissaires-pri-
seurs*

— Quan thj-vộ.

Quan đại-thj-vộ.

— Phòng.

— Pháp-viện.

— Viện.

Chánh-án phòng.

Chiuh - thê lưỡng - viện (nhị -
viện).

Chính-thê nhất-viện (độc-viện).

Tông-dờ pháp-viện (xưa).

Hỏa-hình pháp-viện (xưa).

Diêm-nghiệp pháp-viện (xưa).

Liên-phòng.

Ngự-chi pháp-viện (xưa).

Hà nghị-viện.

Phương-phòng (xưa).

Phòng dân-sự.

Phòng công-dân.

Phòng thương-sự.

Viện tư-vấn.

Phòng liêu-hình.

Phòng đại-hình.

Phòng cáo-lố.

Phòng canh-nông.

Phòng thương-mại.

Phòng thương-mại và công-
nghệ, phòng công-thương.Phòng bù - trừ, phòng thanh-
hoán.

Phòng kỹ-luật.

Phòng xử sơ-lược.

Cối-kế phúc-viện (Anh).

Phòng công-nghệ.

Phòng tái-tham.

Phòng kháng-cáo liêu-hình.

Phòng kỹ-luật đại-tụng.

Phòng kỹ-luật hồ-giá viển.

- *des communes* Hạ-nghị-viện (Anh).
- *des comptes* Phòng thăm-kế.
- *des délibérations* Phòng thảo-nghị.
- *des députés* Phòng nghị-án.
- *des huissiers* Nghị-viện.
- *des lords* Phòng kỹ-luật thừa-phát-lại.
- *des mises en accusation* Quý-tộc-viện (Anh).
- *des monnaies* Phòng luận-tội.
- *des notaires* Tiền-tệ pháp-viện (xưa).
- *des pairs* Phòng kỹ-luật chưởng-khố.
- *des plaidoyers* Nguyên-lão-viện.
- *des représentants du peuple* Phòng biện-hộ (xưa).
- *des requêtes* Viện dân-biêu.
- *de sûreté* Phòng tỉnh-nguyên.
- *des vacations* Phòng giam.
- *du conseil* Phòng hưu-thăm.
- *ecclésiastique* Phòng thăm-nghị.
- *étoilée* Giáo-hội pháp-viện (xưa).
- *garnie* Quần-tinh phòng (Anh).
- *impériale* Phòng có đồ-đặc.
- *introuvable* Đức-quốc pháp-viện (xưa).
- *législative* Nghị-viện bảo-hoàng quá-khích (xưa).
- *meublée* Viện lập-pháp.
- *régionale d'agriculture* nh. *Chambre garnie*.
- *rentrante* Phòng canh-nông địa-phương.
- *représentative* Nghị-viện khởi-nhiệm.
- *réunies* Đại-biêu-viện.
- *sortants* Toàn-hội liên-phòng.
- *syndicale* Nghị-viện mãn-nhiệm.

CHAMBRIER

— Quan giám-khố (xưa).

CHAMP

- *d'activité* Trường.
- *d'aviation* Trường hoạt-động.
- *de bataille* Sân bay.
- Chiến-trường.

- *d'expérience*
- *d'honneur*

Trường thí-nghiệm.
Chiến-trường danh-dự.

CHAMPÊTRE

Garde —

- Thuộc về đồng-áng, về nông-nghiệp.
- Viên giám-nông, viên vệ-nông.

CHAMPION

— *de droit*

- Người bênh-vực.
- Người bênh-vực công-lý.

CHANCELIER

Grand —

Vice —

— *de fer*

— *de justice*

— *de l'Échiquier*

— *de l'Ordre*

— *d'un consulat*

— *d'une ambassade*

- Đại pháp-quan ; lễ-tướng (xưa).
- Chưởng-ấn ; chấp-ấn.
- Đại huy-trưởng.
- Phó chưởng-ấn.
- Thiết-huyết lễ-tướng.
- Đại pháp-quan (xưa).
- Tổng-trưởng tài-chính (Anh).
- Tài-chính pháp-quan (xưa).
- Huy-trưởng.
- Chưởng-ấn lãnh-sự quán.
- Chưởng-ấn sứ-quán.

CHANCELLERIE

Acte de —

Cérémonial de —

Commis de —

Droit de —

Grande —

Petite

— *consulaire*

— *diplomatique*

- Phòng chưởng-ấn.
- Nha tư-pháp.
- Chứng-thư chưởng-ấn (h. chấp-ấn).
- Nghi-thức chưởng-lễ.
- Tham-sự chưởng-ấn.
- Lệ-phí chưởng-ấn (h. chấp-ấn).
- Đại-huy-trưởng cục.
- Chưởng-ấn đại-viện (xưa).
- Chưởng-ấn tiêu-viện (xưa).
- Phòng chưởng-ấn lãnh-sự-quán.
- Phòng chưởng-ấn sứ-quán.

CHANGE

Agent de —

- Sự đổi tiền, sự đoái-hoán ; sự hối-đoái.
- Hối-sai.
- Hối-phiếu.
- Trọng-mãi hối-đoái.

<i>Billet de —</i>	Chi-tê (xưa).
<i>Cote des —</i>	Giá-biêu hối-đoái.
<i>Commerce de —</i>	Mậu-dịch hối-đoái.
<i>Cours de —</i>	Hối-giá.
<i>Droit de —</i>	Hối-phí.
<i>Lettre de —</i>	Hối-phiếu.
<i>Maison de —</i>	Nhà đổi tiền.
<i>Office de —</i>	Sở hối-đoái.
<i>Opération de —</i>	Dịch-vụ hối-đoái.
<i>— au pair</i>	Hối-đoái bình-giá.
<i>— avantageux</i>	Hối-đoái có lợi.
<i>— commercial</i>	Hối-đoái thương-mại, thương-hối, thương-đoái.
<i>— défavorable</i>	Hối-đoái bất-lợi.
<i>— de Londres à Paris</i>	Hối-sai Luân-đôn/Bá-lê.
<i>— direct</i>	Hối-đoái trực-tiếp.
<i>— erratique</i>	Hối-đoái bất-định.
<i>— étranger</i>	Hối-đoái ngoại-quốc, ngoại-hối, ngoại-đoái.
<i>— extérieur</i>	Hối-đoái quốc-ngoại, quốc-ngoại-hối, quốc-ngoại-đoái.
<i>— favorable</i>	Hối-đoái thuận-lợi.
<i>— fixe</i>	Hối-sai nhất-định.
<i>— indirect</i>	Hối-đoái gián-tiếp.
<i>— intérieur</i>	Hối-đoái quốc-nội, quốc-nội-hối, quốc-nội-đoái.
<i>— international</i>	Hối-đoái quốc-tế.
<i>— manuel</i>	Hối-đoái trao tay.
<i>— réel</i>	Thực-hối.
<i>— tiré</i>	Hối-đoái phát-ngoại.

CHANGEMENT

<i>— de capacité</i>	— Sự thay-đổi, sự cải-biến, sự biến-cải.
<i>— de domicile</i>	Cải-biến năng-lực.
<i>— de ministère</i>	Đổi cư-sở.
<i>— de nom</i>	Đổi nội-các.
<i>— de route</i>	Đổi tên, cải-danh.
<i>— d'état</i>	Đổi hành-trình.
<i>— durable</i>	Cải-biến thân-phận.
<i>— passager</i>	Cải-biến vĩnh-viễn.
	Cải-biến nhất-thời.

CHANGER— *x. CHANGEMENT***CHANGEUR**— *de monnaie*— Người đổi tiền.
Người đổi tiền.**CHANT**— *séditieux*— Bài hát (ca), lân hát (ca).
Bài ca phản-ngịch.**CHANTAGE**

— Tội tống tiền.

CHANTER*Faire — quelqu'un*— Ca, hát.
Đọa nạt đề tống tiền ai.**CHANTEUR***Maitre —*— Người ca (hát); ca-si.
Người tống tiền.**CHANTIER**— *de construction*— *de constructions navales*— Công-trường.
Sở; xưởng; trại.
Xưởng lộ-thiên, khoáng-xưởng.
Công-trường kiến-trúc.
Xưởng đóng tàu.**CHAPITRE**— *du budget*— *premier*— *second*— Chương.
Chương-mục.
Chương-mục ngân-sách.
Chương nhất.
Chương nhì.**CHAR**— *de combat d'assaut*— *léger*— *lourd*— *moyen*— Xe thiết-giáp.
Chiến-xa.
Chiến-xa nhẹ, binh-xa.
Chiến-xa nặng, trọng-xa.
Chiến-xa trung, trung-xa.**CHARGE**— Hàng chở; thuyề-a-hóa.
Trọng-tải.
Gánh nặng.
Đảm-phụ.
Trách-vụ.
Chức-nhiệm, chức-trách.
Sự buộc tội.
Tội-chứag, chứng-tích.

<i>Cahier des —</i>	Điều-kiện sách.
<i>Examiner les —</i>	Xem xét tội-chứng.
<i>Fait de —</i>	Sự-kiện nhiệm-trách.
<i>Informers à — et à dé-charge</i>	Thăm-tra buộc tội và gỡ tội.
<i>Ligne de —</i>	Cực-tải tuyển.
<i>Lourde —</i>	Gánh nặng; chức-nhiệm nặng-nề, trọng-trách.
<i>Morte —</i>	Thuyền-hóa quá-lượng.
<i>Personne à —</i>	Người được phù-dưỡng.
<i>Prendre à sa —</i>	Đảm-nhiệm.
<i>Preuve à —</i>	Chứng-cứ buộc tội.
<i>Prise en —</i>	Đảm-trách.
<i>Se démettre de sa —</i>	Từ-nhiệm, từ-chức.
<i>Témoin à —</i>	Chứng-nhân buộc tội.
<i>— à la cucillette</i>	Hàng chở với điều-kiện mãn-thuyền (chở đủ chuyến).
<i>— au tonneau</i>	Hàng chở đóng thùng.
<i>— d'agent de change</i>	Chức-nhiệm trọng-mãi hối-đoái.
<i>— d'avoué</i>	Chức-nhiệm đại-lụng.
<i>— de famille</i>	Gánh nặng gia-đình, gia-đảm.
<i>— de la preuve</i>	Trách-vụ dẫn-chứng (h. lập-chứng).
<i>— de notaire</i>	Chức-nhiệm chưởng-khế.
<i>— de rente viagère</i>	Trách-vụ góp niên-kim chung-thần, trách-vụ chung-thần niên-kim.
<i>— du mariage</i>	Trách-vụ hôn-nhân.
<i>— d'une succession</i>	Phụ-trái di-sả t.
<i>— et offices</i>	Chức-nhiệm và nghiệp-vụ.
<i>— et présomptions</i>	Chứng-lịch và suy-đoán.
<i>— extra-contractuelles</i>	Đảm-phụ ngoại-khế-ước.
<i>— hypothécaire</i>	Đảm-phụ đề-đương.
<i>— militaire</i>	Đảm-phụ quân-sự.
<i>— nouvelles</i>	Tội-chứng mới.
<i>— personnelle</i>	Đảm-phụ đối-nhân.
<i>— publique</i>	Trách-vụ công.
	Chức-nhiệm công.
	Phí-dụng công, công-phí.
	Đảm-phụ công-cộng.
<i>— réelle</i>	Đảm-phụ đối-vật.

— *suffisant*

Chứng-tích đầy-đủ.

CHARGÉ

— *d'affaires*

— Đặc-sai, đặc-phái.

Đại-lý công-sứ, đại-biên.

— *de cours*

Xử-lý sự-vụ.

— *de l'expédition des affaires courantes*

Giảng-sư.

— *de mission*

Xử-lý thường-vụ.

— *de négociations de paix*

Đặc-phái.

— *d'enseignement*

Đặc-sứ.

— *de travaux*

Ủy-viên công-cán.

— *de travaux spéciaux*

Nghị-hòa chuyên-sứ.

Giảng-viên.

Phụ-khảo-viên.

Ủy-nhiệm đặc-vụ.

CHARGEMENT

Bulletin de —

Permis de —

Port de —

— *à cueillette*

— *au tonneau*

— *en pontée*

— *en vrac*

— Sự chất hàng, sự trang-tải.

— Chuyển hàng chở ; thuyền - tải, thuyền-hóa.

— Sự chuyên-chở, sự vận-tải.

Phiếu trang-tải.

Giấy phép trang-tải.

Cảng trang-tải.

Chở hàng với điều-kiện mẫn-thuyền (đủ chuyên).

Chở hàng đóng thùng.

Chất hàng trên boong.

Chở hàng xô.

CHARGER

Se —

— Xếp, chất.

— Chuyên-chở, vận-tải.

— Giao-phó, ủy-phó, ủy-thác.

Đảm-đương, cáng-đáng.

CHARGEUR

— Người chở-hàng, nhà vận-tải.

CHARITABLE

Institution —

Œuvre —

— Từ-thiện.

Cơ-quan từ-thiện.

Công-việc từ-thiện.

CHARITÉ

— Lòng từ-thiện.

CHARTE

- Grande — d'Angleterre*
- École des —*
- constitutionnelle*
- de confirmation*
- de la Société des Nations*
- de l'Atlantique*
- de l'O.N.U.*
- de noblesse*
- d'établissement*
- d'une compagnie*
- d'une concession*
- maritime*
- municipale*
- -partie*
- -partie à temps*

- Hiến-chương.
- Cờ-điền.
- Đặc-điền.
- Ân-chiếu (xưa).
- Đại Hiến-chương nước Anh.
- Cờ-điền học-hiệu.
- Ước-pháp.
- Ân-chiếu xác-nhận.
- Hiến-chương Hội Quốc-liên.
- Hiến-chương Đại-Tây-dương.
- Hiến-chương Tổ-chức Liên-hiệp-quốc.
- Ân-chiếu quý-tộc-tước.
- Đặc-điền thiết-lập.
- Đặc-điền của công-ty.
- Đặc-điền của đồn-điền.
- Hiến-chương hàng-hải.
- Thị-ước.
- Chế-độ thị-ước.
- Khế-ước thuyền-tải.
- Khế-ước thuyền-tải định-kỳ.

CHARTISME

- Chủ-nghĩa hiến-chương (Anh).

CHARTISTE

- Đảng-viên hiến-chương.
- Siab-viên cờ-điền học-hiệu.

CHARTRE

Tenir en — privée

- *nh. CHARTE.*
- Ngục-thất (xưa).
- Tự-tiện câu-giam.

CHASSE

- Avion de —*
- Délit de —*
- Droit de —*
- Garde- —*
- Permis de —*
- gardée*
- réservée*

- Sự săn-bắn.
- Sự đuổi bắt, sự khu-trục.
- Máy bay khu-trục, khu-trục-cơ.
- Tội săn-bắn trái-phép.
- Quyền săn-bắn.
- Giám-lạp viên.
- Giấy phép săn-bắn.
- nh. Chasse réservée.*
- Khu cấm săn-bắn, khu cấm-lạp.

CHATEAU

— Lâu-đài.

CHATIMENT

— Sự trừng-phạt ; hình-phạt.

CHEF

— Chủ, trưởng, chánh, thủ-lãnh, lãnh-tụ.
 — Yếu-khoản.

Au premier —

Trong yếu-khoản nhất.

Au second —

Trong yếu-khoản nhì.

Commandant en —

Tổng-tư-lệnh.

De ce —

Về khoản ấy.

De son —

Tự ý.

Ingénieur en —

Kỹ-sư trưởng.

Rédacteur en —

Chủ-bút.

— *d'accusation*

Yếu-khoản cáo-tố.

— *d'atelier*

Giám-xưởng.

— *de bataillon*

Tiểu-đoàn trưởng.

— *de bureau*

Trưởng-phòng ; chủ-sự.

— *de cabinet*

Chánh văn-phòng.

— *de canton*

Chánh-lĩnh, cai-lĩnh.

— *de comptabilité*

Kế-toán trưởng.

— *de congrégation*

Bang-trưởng.

— *de corps*

Đoàn-trưởng.

— *de dépôt*

Trưởng-kho, đốc-kho.

— *de détachement*

Phân-đội trưởng.

— *de famille*

Gia-trưởng.

— *de file*

Trưởng-hàng, hàng-trưởng.

— *de gare*

Sếp-ga, trưởng-trạm.

— *de groupe*

Trưởng-nhóm.

— *de l'Etat*

Quốc-trưởng.

— *de l'opposition*

Thủ-lãnh đảng phản-đối.

— *de parti*

Đảng-trưởng.

— *de poste*

Sếp-bót, trưởng-đồn.

— *de province*

Tỉnh-trưởng.

— *de quartier*

Trưởng-khu, khu-trưởng.

— *d'équipe*

Trưởng-đội, đội-trưởng.

— *de rayon*

Trưởng-gian.

— *de rue*

Trưởng-phố.

— *de section*

Trưởng-ban, ban-trưởng.

— *de service*

Tiểu-đội trưởng.

Chánh-sở, trưởng-ty.

- *d'état-major*
- *d'inculpation*
- *d'industries*
- *d'œuvre*
- *de gouvernement*
- *du jury*

- *d'un parti politique*
- *du pouvoir exécutif*

CHEF-LIEU

- — *d'arrondissement*
- — *de canton*
- — *de province*

CHEMIN

Compagnie des — de fer
Direction des — de fer
 — *de fer*

- *de fer à crémaillère*
- *de fer agricole*
- *de fer commercial*
- *de fer de l'Etat*
- *de fer d'intérêt général*
- *de fer d'intérêt local*
- *de fer économique*
- *de fer électrique*
- *de fer industriel*
- *de fer souterrain*
- *de fer stratégique*
- *de grande communication*
- *de repli*
- *d'exploitation*
- *d'intérêt commun*
- *latéral*
- *privé*
- *public*
- *rural*

Tham-mưu trưởng.
 Yếu-khoản buộc tội.
 Chủ công-nghiệp (kỹ-nghệ).
 Danh-tác.
 Thủ-tướng.
 Trưởng đoàn phụ-thẩm nhân-dân.
 Lãnh-tụ chính-đảng.
 Nguyên-thủ quyền hành-pháp.

Thủ-phủ ; lý-sở.
 Quận-lỵ.
 Tổng-lỵ.
 Tỉnh-lỵ, thủ-phủ tỉnh.

- Đường, đạo, lộ.
 Công-ty xe lửa (hỏa-xa).
 Nha giám-đốc hỏa-xa.
 Đường xe lửa, đường hỏa-xa ;
 đường sắt, thiết-lộ.
 Thiết-lộ si-quĩ.
 Đường xe lửa nông-dụng.
 Đường xe lửa thương-dụng.
 Đường xe lửa quốc-gia.
 Đường xe lửa công-ích.
- Đường xe lửa địa-phương.
 Đường xe lửa doanh-nghiệp.
 Thiết-lộ điện-lực.
 Đường xe lửa công-dụng.
 Đường xe lửa ngầm.
 Đường xe lửa quân-dụng.
 Đường đại-thông, đường liên-xã.
 Đường rút lui.
 Đường khai-thác.
 Đường công-ích.
 Bàng-lộ.
 Đường tư, tư-lộ.
 Đường công, công-lộ.
 Đường làng, thôn-lộ.

- *rural non reconnu*
- *rural reconnu*
- *vicinal*
- *vicinal ordinaire*

Thôn-lộ không được thừa-nhận.
Thôn-lộ được thừa-nhận.
Đường xã, xã-lộ.
Xã-lộ thường.

CHENAPAN

- Kẽ vô-lại.

CHEPTEL

- *à moitié*
- *de fer*
- *mort*
- *ordinaire*
- *simple*
- *vif*

- Khế-ước cho nuôi rễ súc-vật, nông-súc tá-khế.
- Súc-vật cho nuôi rễ.
- Nông-súc.
Khế-ước cho nuôi chung súc-vật, nông - súc tá - khế quán-phần.
- Khế-ước cho linh-canh nông-súc, nông - súc tá - khế thiết-định.
- Nông-cụ cho thuê rễ.
- Khế-ước cho nuôi rễ thông-thường, nông - súc tá - khế thông-thường.
- Khế-ước cho nuôi rễ đơn-thường, nông-súc tá-khế đơn-thường.
- Nông-súc cho nuôi rễ.

CHÈQUE

- Carnet de —*
- Compte —*
- Emission de —*
- Endossement d'un —*
- Tirer un —*
- Traveller's —*
- *à barrement général*
- *à barrement spécial*
- *à limite*
- *à ordre*

- Séc, chi-phiếu.
Cuốn séc, cuốn chi-phiếu.
Trương-mục chi-phiếu.
Phát-hành chi-phiếu.
Bối-thự chi-phiếu.
Phát chi-phiếu.
Chi-phiếu lữ-hành.
Chi - phiếu có gạch thông-thường, chi - phiếu thường - hoành.
- Chi-phiếu có gạch đặc-biệt, chi-phiếu đặc-hoành.
- Chi-phiếu hạn-phát.
- Chi-phiếu có lệnh-khoản.

- à *personne dénommée*
- au *porteur*
- *bancaire*
- *barré*
- *certifié*
- *circulaire*
- *d'assignation*
- *de banque*
- *de casino*
- *de complaisance*
- *déplacé*
- *de virement*
- *de voyage*
- *documentaire*
- *domicilié*
- *en blanc*
- *endossé*
- *garanti*
- *nominatif*
- *non barré*
- *non transférable*
- *ouvert*
- *postal*
- *sans provision*
- *sur l'étranger*
- *visé*

- Chi-phiếu ký-danh.
- Chi-phiếu vô-danh.
- Chi-phiếu ngân-hàng.
- Chi-phiếu có gạch, hoành-tuyển chi-phiếu.
- Chi-phiếu chứng-nhận.
- Chi-phiếu lưu-chuyển.
- Chi-phiếu chỉ-định.
- Chi-phiếu ngân-hàng.
- Chi-phiếu du-hý.
- Chi-phiếu dung-thông.
- Chi-phiếu chuyển-sử.
- Chi-phiếu chuyển-mục.
- Chi-phiếu lữ-hành.
- Chi-phiếu thanh-đơn.
- Chi-phiếu định-sử.
- Chi-phiếu không-bạch.
- Chi-phiếu bồi-thự.
- Chi-phiếu bảo-phó.
- Chi-phiếu định-danh.
- Chi-phiếu không gạch, chi-vô-hoành.
- Chi-phiếu cấm-nhượng.
- Chi-phiếu thấu-lộ.
- Chi-phiếu bưu-chính.
- Chi-phiếu không liền bảo-chứng (*ds.*), chi-phiếu không trừ-kim.
- Chi-phiếu ngoại-phó.
- Chi-phiếu thị-chứng.

CHÉQUIER

- Cuốn séc, cuốn chi-phiếu.

CHER

- Monnaie* —
- Vie* —

- Đắt, mất, đắt-dỏ, mất-mỏ, cao giá.
- Tiền cao giá.
- Đời sống đắt-dỏ.

CHERTÉ

- *de vie*

- Sự đắt-dỏ, sự mất-mỏ, sự cao giá.
- Giá sinh-hoạt cao.

CHEVAL

- Ngựa.

— *de retour*

Ngựa theo đường cũ.

CHEVALIER

— *de la Légion d'honneur*

— Hiệp-sĩ.

Đệ-ngũ-đẳng Bắc-đầu bội-tinh.

CHICANE

Gens de —

— Sự kiện-cáo.

— Sự gây-gỗ, sự khiêu-tụng.
Người khiêu-tụng.

CHIFFRAGE

— *x. CHIFFRER.*

CHIFFRE

*Bureau du —
Taxe sur le — d'affaires*

— *annuel*
— *d'affaires*
— *d'affaires total*

— *global*
— *moyen*
— *secret*
— *taxe*

— Chữ số, con-số ; số ; số-ngạch.

— Số mã, mật-số, ám-mã.

Phòng mật-số, phòng ám-mã.
Thuế doanh-số, thuế thương-vụ.

Tổng-số hằng năm.

Doanh-số.

Tổng doanh-số, tổng-số thương-vụ.

Tổng-số.

Số trung-bình.

Số mã, mật-số, ám-mã.

Tem thuế.

CHIFFRÉ

Lettre —

— *x. CHIFFRE.*

Thơ ám-mã.

CHIFFREMENT

— *nh. CHIFFRAGE.*

CHIFFRER

— Đánh số.

— Dùng mật-số, dùng ám-mã.

— Ước-số.

CHIFFREUR

— Người viết mật-số.

CHIROGRAPHAIRES

*Créance —
Créancier —*

— Không đặc-quyền.

Trái-quyền không đặc-quyền.

Trái-chủ không đặc-quyền.

CHIROGRAPHE

— Thủ-bút ngoại-thư.

- Thủ-bút.
- Khế-khoán trung-phần.

CHOC

- Sự đụng-chạm.
- Sự xung-đột.

CHOIX

- Avancement au* —
- *d'un avocat*
- *d'une carrière*

- Sự lựa-chọn, sự tuyền-trạch, sự tuyền-nhiệm.
- Trích-yếu ; hợp-tuyền.
Thăng-trật do lựa-chọn-trạch.
Tuyền-nhiệm luật-sư.
Chọn nghề, lựa nghề.

CHOMAGE

- *cyclique*
- *de frottement*
- *intellectuel*
- *saisonnier*
- *structural*
- *technologique*

- Sự không có việc ; nạn thất-nghiệp.
Thất-nghiệp tuần-hồi.
Thất-nghiệp xúc-tiếp.
Trí-thức thất-nghiệp.
Thất-nghiệp từng mùa.
Thất-nghiệp cấu-tạo.
Thất-nghiệp kỹ-thuật.

CHOMER

- *x. CHOMAGE.*

CHOMEUR

- Người thất-nghiệp.

CHOSE

- Autorité de la* — *jugée*
- Exception de* — *jugée*
- Force de* — *jugée*
- *accessoire*
- *aliénable*
- *certaine*
- *commune*
- *composée*
- *confisquée*
- *consomptible*
- *corporelle*
- *dans le commerce*
- *d'autrui*

- Đồ, vật, đồ-vật, vật-kiện, vật-thờ.
- Sự-vật.
Uy-lực quyết-tụng.
Khước-biên quyết-tụng.
Quyết-tụng lực.
Vật phụ, phụ-vật, tông-vật.
Vật khả-di-nhượng.
Vật xác-định.
Cửa chung, vật cộng-thông.
Vật phức-hợp.
Vật tịch-thu.
Vật tiêu-phí.
Vật hữu-thờ.
Vật mậu-dịch.
Vật của tha-nhân.

— <i>de genre</i>	Chung-loại-vật.
— <i>déterminée</i>	Vật đặc-định.
— <i>divisible</i>	Vật khả-phân.
— <i>empruntée</i>	Vật mượn.
— <i>engagée</i>	Vật cầm, vật thế-chấp.
— <i>fongible</i>	Vật đại-thể.
— <i>hors du commerce</i>	Vật phi-mậu-dịch.
— <i>inaliénable</i>	Vật bất-khả di-nhượng.
— <i>inanimée</i>	Vật vô-tri.
— <i>incertaine</i>	Vật bất-xác-định.
— <i>incorporelle</i>	Vật vô-thể.
— <i>indéterminée</i>	Vật bất-đặc-định.
— <i>individuelle</i>	Cá-vật.
— <i>indivisible</i>	Vật bất-khả-phân.
— <i>jugée</i>	Việc đã xử, thành-án, quyết-tụng.
— <i>non consommable</i>	Vật bất-tiêu-phí.
— <i>non fongible</i>	Vật bất-đại-thể.
— <i>perdue</i>	Vật mất, thất-vật.
— <i>principale</i>	Vật chính, chủ-vật.
— <i>prohibée</i>	Đồ cấm, vật cấm-chở.
— <i>publique</i>	Cửa công, vật công-hữu.
— <i>saisie</i>	Sự-vật công-cộng.
	Vật áp-thu.
	Vật sai-áp.
— <i>sans maître</i>	Vật vô-chủ.
— <i>singulière</i>	Vật đơn-nhất.
— <i>volée</i>	Đồ ăn trộm, vật lấy trộm.

CHRÉTIEN (a)

— Thuộc về đạo Da-tô, về Da-tô-giáo.

CHRÉTIEN (n)

- *progressiste*
- *social*

— Người Da-tô-giáo.
 Người Da-tô-giáo cấp-tiến.
 Người Da-tô-giáo xã-hội.

CHRISTIANISME

- *social*

— Đạo Da-tô, Da-tô-giáo.
 Đạo Da-tô xã-hội.

CHRONIQUE

— Biên-niên-sử.
 — Ký-sự.

— *judiciaire*

— Tư-pháp ký-sự.

CHRONIQUEUR— Nhà chép sử, biên-niên sử-gia.
— Ký-sự gia.**CHRONOLOGIE**— Niên-đại-ký.
— Niên-đại-học.
— Niên-biểu, thời-gian-biểu.**CHRONOLOGIQUE***Ordre* —— *x. CHRONOLOGIE.**Tableau* —

Thứ-tự thời-gian.

Thời-gian-biểu.

CHRONOLOGISTE

— Nhà niên-đại-học.

CHRONOLOGUE— *nh. CHRONOLOGISTE.***CHUTE**— *de la monarchie*— Sự sụp-đổ ; sự thất-bại ; sự
suy-vong ; sự sụt giá.— *des cours*

Chế-độ quân-chủ sụp-đổ.

— *du gouvernement*

Sự sụt giá.

— *d'une monnaie*

Chính-phủ đổ.

Tiền-lệ mất giá.

CI-APRÈS

— Sau đây.

CI-CONTRE

— Ngay bên, bên đây.

CI-DESSOUS

— Dưới đây.

CI-DEVANT

— Ngay trước, trước đây.

C.I.F.

— G.B.C. (Giá-Bảo-Cước).

CI-INCLUS

— Trong này.

CI-JOINT

— Đính theo đây.

CIRCONSCRIPTION— *administrative*

— Khu-vực, địa-hạt, khu, hạt.

— *électorale*

Khu hành-chính.

Khu tuyển-cử.

- judiciaire
- militaire
- pénitentiaire

- Khu tư-pháp.
- Khu quân-sự.
- Khu lao-chức.

CIRCONSCRIRE

- Định khu-vực, hoạch-giới.

CIRCONSTANCES

- Loi de* —
- Mesure de* —
- Scelon les* —
- *absolutoires*

- à charge
- à décharge
- *aggravantes*

- *atténuantes*

- *du délit*
- *du procès*
- *et dépendances*
- *locales*
- *politiques*

- Tình-trạng.
- Tình-tiết.
- Luật lâm-thời.
- Biện-pháp lâm-thời.
- Tùy tình-trạng.
- Tình-tiết xá-miễn, tình-trạng xá-miễn.
- Tình-tiết buộc tội.
- Tình-tiết gỡ tội.
- Tình-tiết gia-hình, tình-trạng gia-trọng.
- Tình-tiết giảm-hình, tình-trạng giảm-khinh.
- Tình-trạng phạm tội, tội-trạng.
- Tình-tiết vụ kiện.
- Sự-vật phụ-thuộc.
- Tình-trạng địa-phương.
- Tình-trạng chính-trị.

CIRCONTANCIE

- Rapport* —

- Rõ tình-tiết, rõ tình-trạng.
- Báo-cáo rõ tình-tiết.

CIRCONVENIR

- Lung-lạc.

CIRCUIT

- *d'actions*

- Chu-luân.
- Chu-luân tổ-quyền (xưa).

CIRCULAIRE

- Tờ thông-tư, tờ chu-tri.

CIRCULANT

- Monnaie* —

- Lưu-hành.
- Tiền-tệ lưu-hành.

CIRCULATION

- Accident de* —

- Sự lưu-hành, sự lưu-thông.
- Sự thông-hành, sự giao-thông.
- Tai-nạn giao-thông.

<i>Code de la —</i>	Bộ-luật giao-thông.
<i>Permis de —</i>	Giấy phép giao-thông.
<i>Taxe de —</i>	Thuế giao-thông.
<i>Titre de —</i>	Giấy giao-thông.
<i>— à sens unique</i>	Giao-thông một chiều.
<i>— à voie unique</i>	Giao-thông độc-đạo.
<i>— de la richesse</i>	Tài-hóa lưu-thông.
<i>— du crédit</i>	Tín-dụng lưu-thông.
<i>— fiduciaire</i>	Tín-tệ lưu-thông.
<i>— métallique</i>	Kim-tệ lưu-thông.
<i>— monétaire</i>	Hóa-tệ lưu-thông, tiền-tệ lưu-thông.

CIRCUMNAVIGATEUR — Người chu-hàng.

CIRCUMNAVIGATION — Sự chu-hàng.

CITADELLE — Thành.

CITADIN — Tiện-dân (Cổ La-mã).
— Người thành-thị, thị-dân.

CITATION — Sự đòi ra tòa.
— Trát đòi, truyền-phiếu.
— Sự dẫn chứng, sự dẫn điễn.
— Sự tuyên-dương công-trạng.

<i>Abus de —</i>	Lạm-lố.
<i>— à comparattre</i>	Trát đòi ra tòa.
<i>— à domicile</i>	Trát đòi tống-đạt tại cư-sở.
<i>— à l'ordre</i>	Tuyên-dương công-trạng.
<i>— à l'ordre de l'armée</i>	Tuyên-dương công-trạng trước quân-đội.
<i>— à personne</i>	Trát đòi tống-đạt đích-thân.
<i>— à prévenu</i>	Trát đòi bị-can.
<i>— de témoin</i>	Trát đòi chứng-nhân.
<i>— directe</i>	Trực-lố.

CITÉ — Thị-trấn ; đô-thị.
— Xóm, khu.

Droit de —

— *antique*

— *libre*

— *ouvrière*

— *universitaire*

Quyền thị-dân ; quyền công-dân.

Thượng-cổ thị-trấn.

Thị-trấn tự-do.

Xóm lao-động.

Khu đại-học, đại-học-xá.

CITER

— *à l'ordre*

— *en justice*

— *x. CITATION.*

Tuyên-dương công-trạng.

Đòi ra tòa.

CITOYEN

— *actif*

— *du monde*

— *passif*

— *simple*

— Công-dân.

Công-dân hoạt-động.

Công-dân sơ-tuyền.

Công-dân thế-giới.

Công-dân thụ-động.

Công-dân phức-tuyền.

Công-dân thường.

CITOYENNETÉ

Accession à la —

— Tư-cách công-dân.

Giá-nhập tư-cách công-dân.

CIVIL (a)

Action —

Affaire —

Année —

Autorité —

Capacité —

Chambre —

Délit —

Droit —

Etat —

Guerre —

Liste —

Mariage —

Mort —

Obligation —

— Thuộc về thường-dân.

— Thuộc về dân-chính.

— Thuộc về thường-phục.

— Hộ, về dân-sự.

Tổ-quyền dân-sự, quyền tư-tổ.

Vụ hộ, việc dân-sự.

Năm dân-sự.

Nhà chức-trách.

Năng-lực dân-sự.

Phòng dân-sự.

Vi-phạm dân-sự.

Luật hộ, dân-luật.

Quyền dân-sự, dân-quyền.

Hộ-tịch.

Nội-chiến.

Nguyên-thủ thuế-phí.

Giá-thú dân-sự.

Tử-vong dân-sự.

Nghĩa-vụ dân-sự.

<i>Partie</i> —	Dân-sự nguyên-cáo.
<i>Requête</i> —	Thỉnh-cầu phiến-án.
<i>Responsabilité</i> —	Trách-nhiệm dân-sự.
<i>Tribunal</i> —	Tòa hộ, tòa-án dân-sự.
<i>Voie</i> —	Đường-lối dân-sự, phương-sách dân-sự.

CIVIL (n)

<i>En</i> —	— Thường-dân.
<i>Le — tient le criminel en état</i>	— Thường-phục. — Dân-sự ; dân-chính. — Luật hộ, dân-luật. Bận thường-phục. Dân-sự hoãn hình-sự.

CIVILEMENT

<i>— responsable</i>	— Về mặt hộ, về dân-sự. Trách-nhiệm dân-sự.
----------------------	--

CIVILISATEUR

	— Khai-hóa, truyền-bá văn-minh.
--	---------------------------------

CIVILISATION

	— <i>x. CIVILISER.</i>
	— Sự văn-minh.

CIVILISÉ

<i>Monde</i> —	— Văn-minh.
<i>Peuple</i> —	Thế-giới văn-minh. Dân-tộc văn-minh.

CIVILISER

	— Khai-hóa ; giáo-hóa.
	— Dân-sự hóa.

CIVILISTE

	— Nhà dân-luật-học.
--	---------------------

CIVIQUE

<i>Degradation</i> —	— Thuộc về công-dân, lương-dân, thiện-dân.
<i>Devoir</i> —	Truất quyền công-dân.
<i>Droit</i> —	Bổn-phận công-dân.
<i>Education</i> —	Quyền công-dân.
<i>Garde</i> —	Công-dân giáo-dục.
<i>Obligation</i> —	Vệ-dân-binh.
<i>Privation</i> —	Nghĩa-vụ công-dân.
<i>Serment</i> —	Tước quyền công-dân.
	Lương-dân thọ-ngôn.

Taxe —
Vertu —

Thuế công-dân.
Đức-hạnh công-dân.

CIVISME

Certificat de —

— Lòng ái-quốc của lương-dân
(thiện-dân).
Chứng-thư lương-dân (thiện-
dân).

CLAMER

— KIỆN (xưa).
— Tuyên-bổ (xưa).

CLAMEUR

Poursuivi par la — *pu-*
blique
— *de la foule*

— *x. CLAMER.*
— Tiếng tri - hô, tiếng hô - hoán,
tiếng hò - hét, tiếng la-ó.
Bị công-chúng truy-hồ.
Công-chúng la-ó.

CLAN

Esprit de —
— *matriarcal*
— *politique*

— Thị-tộc.
— Phái, phe, phe-đảng, bè-đảng.
Óc bè-đảng.
Thị-tộc mẫu-hệ.
Bè-đảng chính-trị.

CLANDESTIN

Embarquement —
Mariage —
Possession —

— LẬU, giấu-giếm, ăn-nặc.
Đi tàu lậu vé.
Hôn-thú ăn-nặc.
Chấp-hữu ăn-nặc.

CLANDESTINITÉ

— *de la possession*
— *du mariage*

— Tính lậu, tính giấu-giếm, tính
ăn-nặc.
Ăn-nặc-tính của sự chấp-hữu.
Ăn-nặc-tính của hôn-thú.

CLASSE

Hors —
Lutte des —
Première —
— 1955

— Lớp.
— Hạng.
— Giai-cấp.
Ngoại-hạng.
Giai-cấp tranh-đấu.
Hạng nhất.
Lớp 1955.

- des pouvoirs
- naturelle
- pratique
- systématique

- Phân-loại quyền-bính.
- Phân-loại thiên-nhiên.
- Phân-loại tiện-lợi.
- Phân-loại có hệ-thống.

CLASSIFIER

- Phân-loại.

CLASSIQUE

Ecole —

- Cờ-diễn.
- Phái cờ-diễn.

CLAUSE

- à ordre
- attributive de juridiction
- comminatoire
- compromissaire
- d'ameublissement
- d'apport
- d'attribution de la communauté au survivant
- l'attribution de parts inégales
- de communauté d'acquêts
- le forfait de communauté
- de franc et quitte
- de la nation la plus favorisée
- d'élection de domicile
- d'emploi et de remploi
- de non garantie insérée dans une vente
- de non responsabilité
- de porte-fort
- de préciput
- de résiliation
- de sauvegarde

- Ước-khoản.
- Ước-khoản chiếu-lệnh, lệnh-khoản.
- Ước-khoản phó-dữ thẩm quyền.
- Ước-khoản thi-uy.
- Ước-khoản trung-phán.
- Ước-khoản động-sầu lóa.
- Ước-khoản nhập-thông.
- Ước-khoản phó-dữ cộng-thông tài-sản cho người thượng-tồn.
- Ước-khoản bất-quản-phán.
- Ước-khoản cộng-thông hoạch-đắc.
- Ước-khoản bao-biện cộng-thông.
- Ước-khoản miễn-trái.
- Ước-khoản tỗi-huệ quốc.
- Ước-khoản tuyền-định cư-sở.
- Ước-khoản dụng-tư và tái-dụng-tư.
- Ước-khoản bất bảo-đảm ghi trong mãi-ước.
- Ước-khoản vô-trách-nhiệm, ước-khoản miễn-trách.
- Ước-khoản bảo-đoan.
- Ước-khoản tiên-thủ.
- Ước-khoản giải-trừ.
- Ước-khoản bảo-chương.

- *de séparation de biens*
- *de séparation de dettes*
- *de sous-palan*
- *de style*
- *d'exclusion*
- *d'exclusion de communauté*
- *d'immobilisation*
- *d'imputation*
- *d'inaliénabilité*
- *d'inclusion*
- *d'incontestabilité*
- *domaniale*
- *d'un bail imposant à un locataire la charge de grosses réparations*
- *économique*
- *exécutoire*
- *fixée*
- *franc d'avaries*
- *franc et quitte*
- *générale*
- *imposant la solidarité aux débiteurs*
- *léonine*
- *limitative de responsabilité*
- *or*
- *pénale*
- *rebus sic stantibus*
- *résolutoire*
- *sauif encaissement*
- *valeur agréée*

- Ước-khoản ly-sản.
- Ước-khoản biệt-trái.
- Ước-khoản giao hàng tại ba-lăng.
- Ước-khoản hư-vấn, hư-khoản.
- Ước-khoản khai-trừ.
- Ước-khoản bất-cộng.
- Ước-khoản bất-động-sản-hóa.
- Ước-khoản sung-đương.
- Ước-khoản bất-khả di-nhượng.
- Ước-khoản ấn-nhập.
- Ước-khoản bất-khả dị-nghị.
- Ước-khoản công-sản.
- Tô-tá-khoản buộc tá-chủ gánh chịu những đại-tu-bổ.
- Ước-khoản kinh-tế.
- Ước-khoản thi-hành.
- Định-khoản.
- Ước-khoản miễn-bồi hải-lỗn.
- Ước-khoản miễn-trái.
- Ước-khoản phổ-thông ; ước-khoản lỏng-quát.
- Ước-khoản buộc các phụ-trái liên-đới trách-nhiệm.
- Ước-khoản bất-công.
- Ước-khoản hạn-định trách-nhiệm, ước-khoản hạn-trách.
- Ước-khoản trả bằng vàng, ước-khoản phó-kim, phó-kim-khoản.
- Ước-khoản dự-phạt, dự-phạt-khoản.
- Ước-khoản tình-trạng bất-biến.
- Ước-khoản giải-tiêu.
- Ước-khoản dự-phòng thu-ngân.
- Ước-khoản thuận-giá.

— *house*

Sở thanh-hoán.

CLÉ

Fausse —

-- Chìa khóa.

Chìa khóa giả.

CLEPTOMANE

— Người có chứng trộm-cắp, người hay tắt-mắt.

CLEPTOMANIE

— Chứng trộm-cắp, chứng tắt-mắt.

CLERC

Reddition de — à maître

— *d'avocat*

— *d'avoué*

— *de commissaire-priseur*

— *de notaire*

— *d'huissier*

— Thông-sự, thừa-sai.

— Giáo-sĩ.

Thừa-sai khai-toán.

Thông-sự luật-sự.

Thông-sự đại-biện.

Thông-sự hồ-giá-viên.

Thông-sự chương-khế.

Thông-sự thừa-phát-lại.

CLERGÉ

— Giáo-đoàn.

CLÉRICAL

— Thuộc về giáo-sĩ.

— Ủng-hộ giáo-hội.

CLÉRICALISME

— Chủ-nghĩa ủng-hộ giáo-hội.

CLÉRICATURE

— Chức-phận thông-sự.

CLIENT

— Người khách-hàng.

— Thán-chủ.

— Người dân được bảo-vệ (Cổ La-mã).

CLIENTÈLE

— Khách-hàng, mối-hàng.

— Dân được bảo-vệ (Cổ La-mã).

CLIQUE

— Lũ, bè, phe.

CLOISON

— Bức ngăn, bức vách.

CLORE

— Đóng, khóa, kết-thúc, kết-liễu.

— Bế-mạc.

- *et arrêter*
- *les débats*
- *un compte*
- *une assemblée*

- Kết-thúc và bế-quyết.
- Kết-thúc cuộc thảo-nghị (h. thảo-luận).
- Khóa sổ, kết-trương.
- Bế-mạc hội-nghị, bế-hội.

CLOS

- Huis* —
- Juger à huis* —
- Maison* —

— *x. CLORE.*

- Đóng cửa, cấm bàng-thính.
- Xử kín, xử cấm bàng-thính.
- Nhà thờ, thanh-lâu.

CLOTURE

- Effraction de* —
- Violation de* —
- *d'adjudication*
- *de compte*
- *de faillite pour insuffisance d'actif*
- *de la séance*
- *de la session*
- *de l'instruction*
- *des débats*
- *d'une assemblée*
- *d'une discussion*
- *d'une instance*
- *d'une instruction*
- *d'une réunion*
- *d'un exercice*
- *d'un inventaire*
- *d'un registre*
- *du scrutin*

- Hàng rào.
- Sự đóng, sự khóa; sự bế-mạc; sự kết-thúc.
- Cạy-phá hàng rào.
- Xâm-phạm hàng rào.
- Bế-mạc cuộc đấu-thầu.
- Khóa sổ, kết-toán, kết-trương.
- Kết-thúc thủ-tục khánh-tận vì không đủ tích-sản.
- Bế-mạc phiên hội, bế-phiên.
- Bế-mạc khóa hội, bế-khóa.
- Kết-thúc cuộc thăm-cứu.
- Kết-thúc cuộc thảo-nghị (h. thảo-luận).
- Bế-mạc hội-nghị, bế-hội.
- Kết-thúc cuộc tranh-luận.
- Kết-thúc vụ kiện.
- Kết-thúc cuộc thăm-cứu.
- Bế-mạc cuộc hội-hợp.
- Kết-thúc tài-khóa.
- Kết-thúc bản toán-kê.
- Khóa sổ.
- Kết-thúc cuộc đầu-phiếu.

CLOTURER

- *un procès-verbal*

— *x. CLOTURE.*

- Kết-thúc biên-bản.

CLUB

- *politique*

- Câu-lạc-bộ.
- Nhóm.
- Nhóm chính-trị.

- COACCUSATION** — Sự liên-cáo, sự cộng-đồng cáo-lố.
- COACCUSÉ** — Bị liên-cáo, đồng bị-cáo.
- COACQUÉREUR** — Người cộng-đồng thủ-đắc, người đồng thủ-đắc.
- COACQUISITION** — Sự cộng-đồng thủ-đắc, sự đồng thủ-đắc.
- COACTA VOLUNTAS EST VOLUNTAS** — Cường-nhận cũng là ưng-nhận.
- COACTIF** — Cường-chế.
Pouvoir — Quyền cường-chế.
- COACTION** — Sự cường-chế.
- COADJUVANT** — Phụ-trợ.
Preuve — Chứng-cứ phụ-trợ, phụ-chứng.
- COADMINISTRATEUR** — Người cộng-đồng quản-lý, người đồng quản-lý.
- COALISÉ** — Liên-minh.
Partis — Đảng liên-minh, liên-đảng.
Pays — Nước liên-minh, liên-quốc.
Puissances — Cường-quốc liên-minh.
- COALISER** — Liên-minh.
Se — Liên-minh.
- COALITION** — Liên-minh.
Délit de — Sự tự-bè, liên-minh lũng-đoạn.
Droit de — Tội tự-bè, tội liên-minh lũng-đoạn.
Gouvernement de — Quyền liên-minh.
— de fonctionnaires — Chính-phủ liên-minh.
— électorale — Công-chức tự-bè, công-chức liên-minh lũng-đoạn.
Liên-minh tuyền-cử.

— *ouvrière*

Liên-minh công-nhân.

COALITIONNISTE

— Hội-viên liên-minh.

COALLIÉ

— Liên-minh.

COASSOCIÉ

— Người đồng-hội.

COASSURANCE

— Cộng-đồng bảo-hiêm.

COAUTEUR

— Hợp-tác-giả, hợp-trú-giả.
 — Người cộng-đồng phó-quyền.
 — Đồng-phạm.

COCONTRACTANT

— Người đồng-ước.

CODE

— Bộ-luật, pháp-điền.
 — Qui-phạm.
 — Tập âm - hiệu, tập âm-mã, tập mặt-số, tập điện-mã.
 Bộ-luật hành - chính, hành-chính pháp-điền.
 Bộ luật hộ, bộ dân-luật, dân-sự pháp-điền.
 Bộ-luật thương-mại, bộ thương-luật, thương-mại pháp-điền.
 Bộ-luật quân-sự, bộ quân-luật, quân-sự pháp-điền.
 Bộ-luật hải-quân, hải-quân pháp-điền.
 Bộ-luật lục-quân, lục-quân pháp-điền.
 Bộ-luật hải-thương, hải-thương pháp-điền.
 Bộ-luật quốc-tịch, quốc-tịch pháp-điền.
 Luật đi đường, luật giao-thông.
 Luật trước-bạ.
 Pháp-viện Biên-chế.
 Pháp-điền lễ-chức tư-pháp.
 Bộ-luật dân-sự tố-tụng, dân-sự tố-tụng pháp-điền.

— *administratif*— *civil*— *de commerce*— *de justice militaire*— *de justice militaire*— *pour l'armée de mer*— *de justice militaire*— *pour l'armée de terre*— *de la Marine marchande*— *de la nationalité*— *de la route*— *de l'enregistrement*— *de l'Organisation judiciaire*— *de procédure civile*

- *des accidents du travail*
- *des contraventions*
- *des valeurs mobilières*
- *d'étiquette*
- *d'instruction criminelle*
- *d'intérêt*
- *disciplinaire et pénal de la Marine marchande*
- *du Travail*
- *du Travail et de la Prévoyance sociale*
- *du Travail maritime*
- *forestier*
- *international des signaux*
- *maritime*
- *Napoléon*
- *naturel*
- *pénal*
- *pénal modifié*
- *rural*
- *secret*
- *social*
- *télégraphique*

Bộ-luật tai-nạn lao-động, lao-tai pháp-điền.
 Bộ-luật vi-cảnh, vi-cảnh pháp-điền.
 Bộ-luật giá-khoán động-sản.
 Qui-phạm nghi-lễ, lễ-điền.
 Bộ-luật hình-sự tổ-tụng, hình-sự tổ-tụng pháp-điền.
 Qui-phạm quyền-lợi.
 Bộ kỹ-hình-luật hải-thương.

Bộ - luật lao-động, lao - động pháp-điền.
 Bộ-luật xã - lao, xã-lao pháp-điền.
 Bộ-luật lao-động thủy-công.
 Bộ-luật kiểm-lâm, kiểm-lâm pháp-điền.
 Tập ám-hiệu quốc-tế.

Bộ-luật hàng - hải, hàng - hải pháp-điền.
 Bộ-luật Nã-Phá-Luân.
 Qui-phạm thiên-nhiên.
 Bộ luật hình, bộ hình - luật, hình-luật pháp-điền.
 Bộ hình-luật canh-cải.
 Bộ - luật nông-phổ, bộ nông-luật.
 Tập ám-hiệu.
 Qui-phạm xã-hội.
 Tập ám-hiệu điện - báo, tập điện-mã.

CODÉBITEUR

— Người cùng thiếu-nợ, người đồng-phụ-trái.

CODÉFENDEUR

— Người đồng-bị-đơn.

CODEMANDEUR

— Người đồng-nguyên-đơn.

CODÉTENTEUR

— Người cùng giữ, người đồng-trì-thủ.

CODÉTENU

— Người cùng bị-giam, đồng-bị-giam.

CODEX

— Dược-thư.
— Luật-thư.

CODICILLAIRE

— Cái-bổ chúc-thư.

CODICILLE

— Tờ cái-bổ chúc-thư.

CODIFICATEUR

— Người biên-tập pháp-điền.

CODIFICATION

— *des lois du travail*
— *du droit civil*

— Sự điền-chế pháp-luật.
— Sự biên-tập pháp-điền.
Điền-chế luật lao-động.
Điền-chế dân-luật.

CODIFIER

— Điền-chế.

CODIRECTEUR

— Đồng-giám-đốc.
— Đồng-chủ-nhiệm.

CODIRECTION

— Sự đồng-giám-đốc.
— Sự cộng-đồng điều-khiển.

CODONATAIRE

— Người đồng-thụ-tặng.

CODONATEUR

— Người cộng-đồng tặng-dữ, người đồng-lặng.

COÉCHANGISTE

— Người đồng-giao-hoán.

COEFFICIENT

— *d'accélération*
— *d'exploitation*
— *du travail*

— Hệ-số, hệ-suất.
Hệ-số gia-lốc.
Hệ-suất doanh-nghiệp.
Hệ-suất lao-công.

COEMPTION

— Sự cộng-mãi.
— Sự mãi-thé (Cổ La-mã).

COENTREPRISE

— Cộng-đồng doanh-nghiệp.

COÉQUATION— Ngạch thuế-khóa.
— Sự bỏ thuế.**COÉQUIPIER**

— Người cùng bọn, bạn đồng-đội.

COERCITIF*Droit* —— Cưỡng-chế, cưỡng-hành.
Quyền cưỡng-hành, quyền
cưỡng-chế.*Force* —Cưỡng-hành-lực, cưỡng-chế-
lực.*Mesure* —Biện-pháp cưỡng-chế (cưỡng-
hành).*Pouvoir* —Quyền-lực cưỡng-chế (cưỡng-
hành).**COERCITION***Droit de* —— Sự cưỡng-chế, sự cưỡng-hành.
Quyền cưỡng-chế (*h.* cưỡng-
hành).**COEXISTENCE***Loi de* —— Sự cộng-tồn.
Luật cộng-tồn.**COÉTAT**

— Quốc-gia cộng-chủ, cộng-quốc

COFFRE— *de l'Etat*

— Rương, hòm.

— *de sûreté*

Quốc-khố.

Tủ sắt, két sắt.

COFFRE-FORT

— Tủ sắt, két sắt.

COFFRER

— Giam.

COFIDÉJUSSEUR

— Người đồng-bảo-lãnh.

COFONDATEUR

— Người đồng-sáng-lập.

COGÉRANCE— Sự cộng-đồng quản-lý, sự đồng-
quản-lý.**COGÉRANT**

— Người đồng-quản-lý.

**COGITATIONIS PÆ-
NAM NEMO PATI-
TUR**

— Tư-tưởng phi - pháp không đủ
thành tội.

COGNAT

— Thân-thuộc huyết-tộc (Cổ La-mã).
— Người họ ngoại, người ngoại-
thích.

COGNATION

— Huyết-tộc (Cổ La-mã).
— Họ ngoại, ngoại-thích.
Đẳng-cấp huyết-tộc.

Degré de —

COGNATIQUE

— Thuộc về huyết-tộc (Cổ La-mã).
— Thuộc về họ ngoại, về ngoại-
thích.
Thừa-kế ngoại-thích.

Succession —

COHABITATION

— Sự ở chung, sự đồng-cư.
Nghĩa-vụ đồng-cư.

Obligation de —

COHABITER

— Ở chung, đồng-cư.

COHÉRENCE

— Sự mạch-lạc.
Tư-tưởng không mạch-lạc.

Idée sans —

COHÉRENT

— Mạch-lạc.

COHÉRIE

— Di-kế đoàn.

COHÉRITER

— Cùng di-kế, cộng-đồng di-kế.

COHÉRITIER

— Người di-kế cộng-đồng, người
đồng-di-kế.

COHÉSION

— Sự kết-hợp, sự đoàn-kết.
Tinh-thần đoàn-kết.
Sức đoàn-kết.
Đoàn-kết xã-hội.

Esprit de —

Force de —

— sociale

COHORTE

— Đại bộ-binh (Cổ La-mã).

COINCIDENCE

— Sự ngẫu-hợp ; sự ngẫu-ngộ.

- COINCIDENT** — *x. COINCIDENCE.*
- COINCIDER** — Ngẫu-hợp ; ngẫu-ngộ.
- COINCULPÉ** — Đồng-bị-can.
- COINTÉRESSÉ** — Người đồng-quan-hệ, người
đương-sự cộng-đồng.
- COJOUISSANCE** — Sự cộng-hưởng.
- COJURATION** — Sự đồng-thệ.
- COLBERTISME** — Chủ-nghĩa Colbert.
— Chủ-nghĩa chấn-hưng công-nghệ.
- COLÉGATAIRE** — Người đồng-thụ-di.
- COLÈRE** — Sự giận-dữ, sự phẫn-nộ, sự
thịnh-nộ.
- COLICITANT** — Người đồng-cạnh-mãi.
- COLIQUIDATEUR** — Người đồng-thanh-toán.
- COLIS** — Kiện hàng.
— *postal* Bưu-kiện.
- COLITIGANT** — Người đối-tụng.
- COLLABORATEUR** — Người cộng-sự.
— Người cộng-tác.
— Người hợp-tác.
- COLLABORATIO N** — Sự cộng-sự.
— Sự cộng-tác, sự đồng-lao cộng-
tác.
— Sự hợp-tác.
— Cộng-tác đoàn.
— *avec l'ennemi* Hợp-tác với địch.
— *de la Cour et du jury* Sự cộng-thẩm của tòa đại-
hình và phụ-thẩm đoàn.

COLLABORER

— *x. COLLABORATION.*

COLLATÉRAL

Ligne —

Parent —

— Bàng-thân.

Bàng-hệ.

Thân-thích bàng-hệ.

COLLATION

— *de pouvoir*

— *d'un compte*

— *d'un grade universitari-*
re

— *d'un texte*

— Sự trao chức.

— Sự so, sự đối-chiếu, sự hiệu-đối,
sự tham-kiểm, sự kiểm-chiếu.

Trao quyền.

Hiệu-đối trương-mục.

Ban học-vj.

Hiệu-đối bản văn.

COLLATIONNÉ

Copie —

— *x. COLLATIONNER.*

Bản sao kiểm-chiếu (*h. hiệu-đối*).

COLLATIONNER

— Đối-chiếu, hiệu-đối, tham-kiểm,
kiểm-chiếu.

COLLECTE

— Sự lạc-quyên, sự nghĩa-quyên.

COLLECTEUR

— *de marché*

— Người thu-thuế.

— Người thu phần góp.

— Người đi quyên.

Người thu thuế chợ.

COLLECTIF (a)

Abonnement —

Bien —

Capital —

Conflit —

Contrat —

Délit —

Différend —

Intervention —

Propriété —

— Tập-hợp, tập-đoàn.

— Cộng-đồng.

Cộng-đồng bao-thuế.

Tài-sản tập-hợp; tài-sản cộng-đồng.

Vốn cộng-đồng.

Tranh-chấp cộng-đồng.

Khế-ước cộng-đồng.

Tội-phạm tập-hợp.

Phán-tranh cộng-đồng.

Cộng-đồng can-thiệp.

Cộng-đồng sở-hữu.

<i>Société en nom</i> —	Hội hợp-danh.
COLLECTIF (n) — <i>du budget</i>	— Tập-hợp tài-khoản. Tập-hợp tài-khoản trong ngân-sách.
COLLECTION — <i>de journaux officiels</i>	— Sự thu-thập, sự sưu-tập. Sưu-tập công-báo.
COLLECTIONNER	— Thu-thập, sưu-tập.
COLLECTIVISME — <i>agraire</i> — <i>marxiste</i> — <i>rationnel</i>	— Chủ-nghĩa tập-sản. Tập-sản điền-địa. Tập-sản mác-xít. Tập-sản duy-lý.
COLLECTIVISTE (a) <i>Anarchisme</i> —	— Tập-sản. Chủ-nghĩa vô-trị tập-sản.
COLLECTIVISTE (n)	— Đảng-viên tập-sản.
COLLECTIVITÉ — <i>administrative</i> — <i>des moyens de production</i> — <i>locale</i> — <i>privée</i> — <i>publique</i> — <i>sociale</i>	— Tập-đoàn, tập-thể. — Sự tập-hữu. Tập-thể hành-chính. Tập-hữu chế-dụng-sản. Tập-thể địa-phương. Tập-thể tư-lập. Tập-thể công-lập. Tập-thể xã-hội.
COLLÈGE — <i>de France</i> — <i>des commissaires de surveillance</i> — <i>échevinal</i> — <i>electoral</i> — <i>libre des sciences sociales et économiques</i>	— Trường trung-học. — Học-viện. — Hội-đoàn. Pháp-quốc Học-viện. Kiểm-soát đoàn. Tham-sự hội (xưa). Tuyên-cử đoàn. Kinh-xã tự-do học-viện.

COLLÉGIAL*Tribunal —*

— Thuộc về hội-đoàn.
Tòa-án hội-đoàn.

COLLÉGIALITÉ*Statuer en —*

— Hội-đoàn tính.
Hội-đoàn phán-định, hội-phán.

COLLÈGUE

— Bạn đồng-sự, bạn đồng-liêu.

COLLIGER

— Sưu-tập.
— Biên-tập.

COLLISION

— *de bateaux*
— *de voitures*

— Sự úi, sự đụng, sự va, sự va-
đụng.
Tàu đụng nhau.
Xe đụng nhau.

COLLOCATION*Bordereau de —**Etat de —*— *définitive*

— Sự định thuận-tự trái-quyền, sự
định trái-đăng.
Trích-mục thuận-tự trái-phó,
trích-mục trái-đăng.
Biên-bản ấn-định thuận-tự
trái-quyền, biên-bản ấn-định
trái-đăng.
Định trái-đăng chung-cục.

COLLOQUER

— *un créancier au marc
le franc*
— *un créancier hypothé-
caire*
— *un créancier par pri-
vilège*

— *x. COLLOCATION.*
Định thuận-tự một trái-chủ
theo phân-suất.
Định thuận-tự của một trái-
chủ đề-đương.
Định thuận-tự của một trái-
chủ có ưu-quyền.

COLLUSION

*Être de — avec un délin-
quant*
— *frauduleuse*

— Sự a-y, sự thông-lung, sự thông-
đồng.
Thông - đồng với phạm-nhân.
Thông-đồng trá-khi.

COLLUSOIRE*Arrangement —*

— Thông-đồng, thông-lung, gian-
xảo.
Dàn-xếp gian-xảo.

COLOCATAIRE

— Người thuê chung, người cùng thuê, cộng-lá-chủ.

COLON

— Điền-nô (Cổ La-mã).

— Kiêu-dân.

— Thực-dân.

— Tá-điền.

— *partiaire*

Người cấy rẽ.

COLONAGE

— Sự khai-khẩn, sự khẩn-hoang.

— Hợp-đồng làm rẽ, hợp-đồng cấy rẽ.

Bail à — partiaire

Hợp-đồng cấy rẽ, lãnh-canh khố.

— *partiaire*

Sự làm rẽ, sự cấy rẽ.

— *perpétuel*

Hợp-đồng cấy rẽ.

Sự làm rẽ vĩnh-viễn.

Hợp-đồng làm rẽ vĩnh-viễn.

COLONAT

— Thân-phận điền-nô.

COLONEL

— Quan năm, đại-tá, đại-đoàn-trưởng.

Lieutenant- —

Trung-tá, trung-đoàn-trưởng.

COLONIAL

— Thuộc về thuộc-địa ; thuộc về thực-dân.

Denrées —

Phẩm-vật thuộc-địa.

Pacte —

Ước-điều thuộc-địa.

Régime —

Chế-độ thuộc-địa.

COLONIALISME

— Chủ-nghĩa thực-dân.

COLONIALISTE

— Thực-dân.

COLONIE

— Đoàn di-cư ; đoàn kiều-cư.

— Trại kiều-cư.

— *agricole*

— Thuộc-địa, thực-dân địa

Đoàn di-cư nông-nghiệp.

— *correctionnelle*

Doanh-điền.

Trại trừng-giới.

- *d'aventure* Thuộc-địa mạo-hiêm.
- *de commerce* Thuộc-địa thương-mại.
- *de conquête* Thuộc-địa chinh-lược.
- *de culture* Thuộc-địa canh-tác.
- *d'élevage* Thuộc-địa súc-mục.
- *de peuplement* Thuộc-địa di-thực.
- *de placement* Thuộc-địa doanh-tư.
- *de plantation* Thuộc-địa chũng-thực.
- *de raison* Thuộc-địa hợp-lý.
- *de vacances* Đoàn nghỉ hè.
- *d'exploitation* Trại nghỉ hè.
- *d'outre-mer* Thuộc-địa khai-thác.
- *militaire* Thuộc-địa hải-ngoại.
- *minière* Thuộc-địa quân-sự.
- *mixte* Thuộc-địa khoáng-nghiệp.
- *pénale* Thuộc-địa hỗn-hợp.
- *pénitentiaire* Thuộc-địa phát-phối.
- Trại giáo-hóa.

COLONISATEUR

Pays —

- Thực-dân.
- Nước thực-dân.

COLONISATION

Banque de —
Compagnie de —
 — *extérieure*
 — *intérieure*
 — *militaire*

- Sự khai - khẩn, sự khai - thác.
- Sự thác-thực, sự thực - dân.
- Sự doanh-diễn.
- Ngân-hàng thác-thực.
- Công-ty thác-thực.
- Khai-thác quốc-ngoại.
- Khai-thác quốc-nội.
- Khai-thác quân-sự.

COLONISER

- *x. COLONISATION.*

COLONNE

— *des avocats*
 — *des observations*
 — *d'un journal*

- Cột, trụ.
- Đội quân.
- Phán đoàn.
- Phán đoàn luật-sư.
- Cột nóc - hồ, cột bị - chú, cột
bằng chú.
- Cột báo.

COLOSSAL

- Lớn, bự, to-tướng, đờ-sộ.

COLPORTAGE

— *de fausses nouvelles*

-- Sự bán dạo, sự bán rong.
-- Sự phao-truyền.
Phao tin thất-thiệt.

COLPORTER

— *x. COLPORTAGE.*

COLPORTEUR

— Người bán hàng rong, người bán dạo.
— Người phao-truyền.

COMANDANT

— Người cộng-ủy.

COMBAT

— *acharné*
— *aérien*
— *décisif*
— *défensif*
— *individuel*
— *naval*
— *offensif*
— *sanglant*

— Cuộc giao-tranh, cuộc chiến-đấu ; trận đánh, chiến-trận.
— Sự tác-chiến.
Trận kịch-chiến.
Trận không-chiến.
Trận quyết-chiến.
Trận phòng-chiến.
Tác-chiến cá-nhân.
Trận thủy-chiến.
Trận công-chiến.
Trận huyết-chiến.

COMBATIF

Esprit —
Puissance —

— Phấn-đấu, chiến-đấu.
Tinh-thần chiến-đấu.
Lực-lượng chiến-đấu.

COMBATIVITÉ

— Chiến-đấu tính.

COMBATTANT

Ancien —
Non —

— Chiến-sĩ, chiến-binh.
Cựu chiến-binh.
Phi chiến-binh.

COMBATTRE

— *l'ennemi*
— *une théorie*

— Đánh, chiến-đấu.
— Bác, đánh đờ.
Đánh địch, chiến-đấu với địch.
Bác một lý-thuyết.

COMBINAISON

— Sự phối-hợp, sự dung-hợp.
— Sự trừ-hoạch.

- *des textes*
- *industrielle*
- *politique*

Dung-hợp các bản văn.
Phối-hợp kỹ-nghệ.
Phối-hợp chính-trị.

COMBINAT

- *métallurgique*

- Cộng-đoàn.
Cộng-đoàn luyện-kim.

COMÉDIATEUR

- Người cộng-đồng trung-giải.

COMICE

- *agricole*
- *électoral*

- Nghị-hội.
Nghị-hội nông-nghiệp.
Nghị-hội tuyên-cử.

COMICES

- *centuriates*
- *curiates*
- *du peuple*
- *par tribu*

- Dân-hội (Cổ La-mã).
Bách-nhân đoàn dân-hội.
Bộ-lộc dân-hội.
Nhân-dân dân-hội.
Bộ-lạc dân-hội.

COMITÉ

- Sous-* —
- *budgétaire*
  - *central*
  - *central exécutif*
  - *commercial*
  - *constitutionnel*
  - *consultatif*
  - *consultatif de l'enseignement public*
  - *d'administration*
  - *d'admission*
  - *de bienfaisance*
  - *de direction*
  - *de guerre*
  - *de la chambre entière*
  - *de la défense nationale*
  - *de la libération nationale*
  - *de patronage des habitations à bon marché*

- Ran, ủy-ban.
Tiêu-ban.
Ban ngân-sách.
Ủy-ban trung-ương.
Ban chấp-ủy trung-ương.
Ban thương-mại.
Ban lập-hiến.
Ban tư-vấn.
Ban tư-vấn công-huấn.

Ban quản-trị.
Ban thu-nạp.
Ban nghĩa-chân, ban từ-thiện.
Ban giám-đốc.
Ủy-ban chiến-tranh.
Ủy-ban toàn-viện.
Ủy-ban quốc-phòng.
Ủy-ban giải-phóng quốc-gia.

Ban bảo-trợ nhà rẻ tiền, ban bảo-trợ liêm-giá gia-trạch.

- *délibératif*
- *d'entreprise*
- *des ouvriers*
- *des ouvriers et des soldats*
- *d'état major*
- *d'experts*
- *d'honneur*
- *d'organisation*
- *d'organisation professionnelle*
- *du salut public*
- *du travail*
- *exécutif*
- *national*
- *permanent*
- *restreint*
- *secret*
- *supérieur de l'agriculture*
- *technique*

- Ban nghị-sự.
- Ban xí-nghiệp.
- Ban công-nhân.
- Ban lao-binh.
- Ban tham-muru.
- Ban giám-định viên.
- Ủy-ban danh-dự.
- Ban lễ-chức.
- Ban lễ-chức chuyên-nghiệp.

- Ủy-ban cứu-quốc.
- Ủy-ban lao-công.
- Ủy-ban chấp-hành, ban chấp-ủy.
- Ủy-ban quốc-gia, ủy-ban toàn-quốc.
- Ủy-ban thường-trực.
- Ủy-ban thu-hợp.
- Ban bí-mật.
- Ủy-ban cao-đẳng nông-nghiệp.
- Ban kỹ-thuật, ban chuyên-môn.

COMMAND

Déclaration de —

- Người nhờ mua hộ (giùm), thác-mãi-chủ.
- Khai-trình thác-mãi-chủ.

COMMANDANT

— *en chef des armées*

- Tư-lệnh.
- Quan - tư, thiếu-tá, tiêu - đoàn trưởng.
- Thuyền-trưởng.
- Tổng-tư lệnh quân-đội.

COMMANDE

Bon de —

- Sự đặt hàng ; đơn đặt-hàng.
- Phiếu đặt hàng.

COMMANDEMENT

- Hiệu-lệnh.
- Hiệu-thức trạng.
- Sự chỉ-huy quyền tư-lệnh ; bộ tư-lệnh.

- à domicile
- à personne
- de la loi
- de l'autorité légitime
- de payer
- en chef
- en chef civil et militaire
- préalable
- suprême

- Hiệu-thúc tại cư-sở.
- Hiệu-thúc đích-thán.
- Hiệu-lệnh của luật-pháp, pháp-hiệu.
- Hiệu-lệnh của nhà cầm-quyền chính-dáng.
- Hiệu-thúc trả nợ (hoàn-trái).
- Bộ Tổng-tư-lệnh; quyền Tổng-tư-lệnh.
- Tổng-tư-lệnh dân-sự và quân-sự, quân-dân Tổng-tư-lệnh.
- Hiệu-thúc dự-tiến.
- Bộ tư-lệnh tối-cao; quyền tư-lệnh tối-cao.

COMMANDER

- Đặt hàng.
- Chỉ-huy.

COMMANDERIE

- Phong-địa của hiệp-sĩ.

COMMANDEUR

- de la Légion d'honneur

- Hiệp-sĩ được phong-địa.
- Đệ tam-đẳng Đắc-đầu bội-tinh.

COMMANDITAIRE

- Người ra vốn, người xuất vốn.
- Hội-viên xuất-tư.

COMMANDITE

- Associé en —
- Société en —
- par actions
- simple

- Hội hợp-tư.
- Hội-viên xuất-tư.
- Hội hợp-tư.
- Hội hợp-tư cổ-phần.
- Hội hợp-tư thường.

COMMANDITÉ

- Hội-viên thụ-tư.

COMMANDITER

- Ra vốn, xuất vốn, xuất-tư.

COMMANDO

- Com-măng-dô, đội cầm-tử.

COMMÉMORATIF

- Fête —
- Jour —

- Kỷ-niệm, truy-niệm, truy-diệu.
- Lễ truy-diệu.
- Ngày kỷ-niệm.

<i>Monument</i> —	Đài kỷ-niệm.
COMMÉMORATION	— Lễ kỷ-niệm, lễ truy-điệu, lễ truy-niệm.
COMMÉMORER	— Truy-niệm, truy-điệu.
COMMENCEMENT	— Sự bắt-đầu, sự khởi-đầu, sự khởi-công, sự khởi-sự.
	— Lúc mới đầu, lúc sơ-khai, lúc sơ-khởi, lúc khởi-thủy ; khởi-điềm.
— <i>de preuve</i>	Khởi-điềm chứng-cứ, khởi-chứng.
— <i>de preuve par écrit</i>	Khởi-điềm bút-chứng.
— <i>d'exécution</i>	Sơ-khởi thi-hành.
	Khởi-đầu hành-động, khởi-động.
— <i>d'exécution du jugement</i>	Sơ-khởi thi-hành bản-án.
— <i>d'exécution du délit</i>	Khởi-động tội-phạm, khởi-đầu hành-phạm.
COMMENTAIRE	— Lời chú-giải, lời chú-thích.
	— Lời phê-bình, lời bình-luận.
— <i>du code</i>	Chú-giải pháp-điền.
COMMENTATEUR	— Người chú-giải.
COMMENTER	— Bình-luận, phê-bình.
	— Chú-giải, chú-thích.
COMMERÇANT (a)	— Buôn-bán, thương-mại.
COMMERÇANT (n)	— Người buôn - bán, nhà-buôn, thương-gia, thương-nhân.
<i>Capacité de</i> —	Năng-lực thương-nhân.
<i>Carte de</i> —	Thẻ thương-nhân.
<i>Grand</i> —	Đại-thương-nhân, đại-thương-gia.
<i>Petit</i> —	Tiểu-thương-gia, tiểu-thương-nhân.

- *en détail*
- *en faillite*
- *en gros*
- *étranger*
- *patenté*

Người buôn lẻ.
 Nhà buôn khánh-tận.
 Người buôn sỉ, người buôn cất.
 Nhà buôn ngoại-quốc, thương-gia ngoại-kiều.
 Nhà buôn có môn-bài (bài sinh-y).

COMMERCE

- Acte de —*
- Banque pour le — et l'industrie*
- Chambre de —*
- Code de —*
- Droit de —*
- Effet de —*
- Fonds de —*
- Grand —*
- Liberté du —*
- Livres de —*
- Ministère du —*
- Nationalisation du —*
- Petit —*
- Port de —*
- Registre de —*
- Représentant de —*
- Tribunal de —*
- Voyageur de —*
- *à crédit*
- *adultérin*
- *au comptant*
- *autorisé*
- *avec l'ennemi*

- Sự giao-dịch.
- Sự buôn-bán, sự thương-mại, thương-nghiệp, mậu-dịch.
- Sự giao-thiệp, sự giao-tế.
 Hành-vi thương-mại.
 Công-thương ngân-hàng.
- Phòng thương-mại.
- Bộ-luật thương-mại, thương-mại pháp-điền.
- Quyền thương-mại.
- Thương-phiếu.
- Nghiệp-sản thương-mại.
- Đại thương-mại.
- Tự-do thương-mại.
- Sổ-sách thương-mại.
- Bộ thương-mại.
- Quốc-doanh mậu-dịch.
- Tiền thương-mại.
- Thương-cảng.
- Thương-bạ.
- Đại-diện thương-mại.
- Tòa-án thương-mại.
- Người hành-thương.
- Buôn-bán chịu, mậu-dịch tín-thác.
- Gian-dâm, gian-thông.
- Buôn-bán tiền ngay (tiền mặt), mậu-dịch hiện-kim.
- Buôn-bán có phép, mậu-dịch chuẩn-hứa.
- Giao-thiệp với địch.
- Giao-dịch với địch.

— <i>côtier</i>	Diên-hải thương-mại, diên-hải-thương.
— <i>de détail</i>	Buôn lẻ.
— <i>de demi-gros</i>	Buôn sỉ nhỏ.
— <i>de gros</i>	Buôn sỉ, buôn cất.
— <i>de transit</i>	Thương-mại vận-lống.
— <i>d'exportation</i>	Mậu-dịch thông-quá.
— <i>d'importation</i>	Thương-mại xuất-cảng.
— <i>et industrie</i>	Thương-mại nhập-cảng.
— <i>extérieur</i>	Công-thương.
	Buôn-bán với nước ngoài, ngoại-thương.
— <i>illicite</i>	Thương-mại bất-hợp-pháp.
— <i>impudique</i>	Thông-dâm.
— <i>incestueux</i>	Loạn-dâm.
— <i>intérieur</i>	Buôn-bán trong nước, nội-thương.
— <i>international</i>	Mậu-dịch quốc-tế, thương-mại quốc-tế.
— <i>local</i>	Mậu-dịch địa-phương, thương-mại địa-phương.
— <i>maritime</i>	Biển-thương.
— <i>mondial</i>	Mậu-dịch thế-giới, thương-mại thế-giới.
— <i>monopolisé</i>	Buôn-bán độc-quyền, thương-mại độc-quyền.
— <i>nationalisé</i>	Mậu-dịch quốc-doanh.
— <i>règlementé</i>	Thương-mại qui-định.
— <i>spécial</i>	Thương-mại đặc-biệt.
— <i>terrestre</i>	Thương-mại lục-địa, lục-thương.

COMMERCIAL

Action —

Affaire —

Agent —

Attaché —

Balance —

- Buôn-bán, thương-mại, doanh-thương, mậu-dịch.
 Tổ-quyền thương-mại
 Cổ-phần thương-hội.
 Việc buôn-bán.
 Vụ thương-mại.
 Đại-lý thương-mại.
 Tùy-viên thương-vụ.
 Cán mậu-dịch, mậu-dịch sai-suất.

<i>Contrat</i> —	Khế-ước thương-mại.
<i>Département</i> —	Ban thương-mại.
<i>Dette</i> —	Nợ buôn - bán, trái - khoản thương-mại.
<i>Droit</i> —	Luật thương-mại.
<i>Entreprise</i> —	Xí-nghiệp thương-mại.
<i>Etablissement</i> —	Hãng buôn, sở doanh-thương.
<i>Nom</i> —	Thương-hiệu.
<i>Politique</i> —	Chính-sách thương-mại.
<i>Procédure</i> —	Thủ-tục thương-mại.
<i>Science</i> —	Thương-nghiệp-học.
<i>Société</i> —	Hội buôn, thương-hội.
<i>Traité</i> —	Điều-ước thương-mại, thương-ước.
<i>Usage</i> —	Tập-quán thương-mại.

COMMERCIALISATION — Sự thương-mại-hóa.

COMMERCIALISER — Thương-mại-hóa.

COMMERCIALISME — Chủ-nghĩa trọng-thương.

COMMERCIALITÉ — Thương-mại tính.
— Thương-nhân tính.

COMMETTANT — Người ủy-thác, người ủy-phó.

COMMETTRE

- *quelqu'un à un emploi* Ủy-nhiệm ai làm một công-việc ; ủy-thác một công-việc cho ai.
- *un acte* Làm một hành-vi.
- *un avocat* Ủy-cử luật-sư.
- *un crime* Phạm-tội đại-hình, phạm trọng-tội.
- *un délit* Phạm - tội tiểu - hình, phạm khinh-tội.
- *une faute* Phạm lỗi, làm-lỗi.

- un fonctionnaire
- un huissier
- un juge
- un mineur à la garde de ses parents

- Ủy-nhiệm công-chức.
- Ủy-nhiệm thừa-phát-lại.
- Ủy-nhiệm thăm-phán.
- Ủy-thác vị-thành-niên cho thân-thuộc giám-thủ.

COMMINATOIRE

Clause —

Lettre —

Mesure —

- Đe-dọa, dọa-nạt, thị-uy.
- Ước-khoản đe-dọa, ước-khoản thị-uy.
- Thơ dọa-nạt.
- Biện-pháp thị-uy.

COMMINER

- Đe-dọa, dọa-nạt, thị-uy.

COMMIS (a)

Avocat —

Huissier —

Juge —

— d'office

— par justice

- Được ủy-cử, thừa-ủy, thụ-ủy, chấp-dịch.
- Luật-sư ủy-cử.
- Thừa-phát-lại thụ-ủy (h. chấp-dịch).
- Thăm-phán thừa-ủy.
- Đương-nhiên ủy-cử.
- Do tòa ủy-cử.

COMMIS (n)

— aux portes

— aux vivres

— de chancellerie

— greffier

— interprète

— voyageur

- Viên tham-tá.
- Viên tham-sự, viên tá-sự.
- Viên thu thuế nhập-thị.
- Tá-sự thuyền-lương.
- Tá-sự chấp-ấn.
- Tham-tá lục-sự.
- Tham-tá thông-ngôn.
- Viên hành-thương.

COMMISE

— emphytéotique

- Sự tịch-thu thái-ấp (xưa).
- Sự tịch thu hàng lậu.
- Giải-tiêu trường-kỳ tô-tá-khố.

COMMISSAIRE

Conseil des --

- Ủy-viên.
- Giám-viên.
- Cầm, cò ; cảnh-sát-trưởng ; công-an-trưởng.
- Hội-đồng dân-ủy.

Haut —

Juge —

— *adjoin*t

— *à la défense nationale*

— *aux apports*

— *aux comptes*

— *aux délégations judi-*
ciaires

— *aux vivres*

— *central*

— *de chaloupe*

— *de la marine*

— *de la marine marchan-*
de

— *de la marine nationale*

— *de la République*

— *de la sûreté*

— *d'émigration*

— *de police*

— *de police spéciale*

— *des affaires étrangères*

— *des comptes*

— *des douanes*

— *de surveillance*

— *de surveillance admi-*
nistrative des chemins
de fer

— *du gouvernement*

— *du peuple*

— *du travail*

— *enquêteur*

— *général*

— *impérial*

— *rapporteur*

— *régulateur*

— *spécial*

Cao-ủy.

Thăm-phán thừa-ủy.

Phó ủy-viên.

Phó cảnh-sát-trưởng.

Ủy-viên quốc-phòng.

Ủy-viên hồ-phần.

Ủy-viên kiểm-toán.

Cảnh-sát-trưởng có ủy-nhiệm
tu-pháp.

Giám-viên binh-lương.

Cảnh-sát-trưởng trung-trương.

Viên cò tàu, giám-thuyền.

Ủy-viên hải-quân.

Ủy-viên hải-thương.

Ủy-viên hải-quân quốc-gia.

Ủy-viên Cộng-hòa.

Công-an-trưởng, quận-trưởng
công-an.

Ủy-viên di-dân.

Cò, cùm, cảnh-sát-trưởng,
quận-trưởng cảnh-sát.

Cảnh-sát-trưởng đặc-vụ.

Ủy-viên ngoại-giao.

Ủy-viên kiểm-toán.

Ủy-viên quan-thuế.

Ủy-viên giám-thị.

Ủy-viên giám-sát hành-chính
hóa-xa.

Ủy-viên chính-phủ.

Ủy-viên nhân-dân, dân-ủy.

Ủy-viên lao-động.

Ủy-viên điều-tra.

Tổng ủy-viên.

Khám-sai.

Ủy-viên báo-cáo, ủy-viên thuyết-
trình.

Ủy-viên điều-chính đạo-lộ.

Ủy-viên đặc-vụ.

COMMISSAIRE - PRISEUR

— Hồ-giá viên.

COMMISSARIAT

— Chức-vụ cảnh-sát trưởng (h. công-an trưởng).

— Sở cảnh-sát, cảnh-sát cục.

— Ủy-phủ.

Haut- —— *de la marine*— *de police*— *des affaires étrangères*— *général aux réfugiés*

Cao-ủy-phủ.

Ủy-phủ hải-quân.

Sở cảnh-sát, cảnh-sát cục.

Ủy-phủ ngoại-giao.

Tồng ủy-phủ tị-nạn.

COMMISSION

— *x. COMMETTRE.*

— Ủy-viên hội, ủy-hội.

— *x. COMMISSIONNER.*

— Tiền hoa-hồng, nha-tưởng.

*Agent de —**Contrat de —**Maison de —*— *administrative*— *administrative paritaire*— *à mandat général*— *arbitrale*— *arbitrale d'évaluation*— *cantonale*— *coloniale*— *consultative*— *criminelle*— *d'achat*— *de banque*— *de conciliation*— *de coopération intellectuelle*— *de l'agriculture*— *de la législation*— *de la marine*— *de l'armée*

Nha-viên.

Khế-ước nha-bảo.

Nha-hàng.

Ủy-hội hành-chính.

Ủy-hội hành-chính đồng-bồi.

Ủy-hội có ủy-quyền tổng-quát.

Ủy-hội trọng-phán.

Ủy-hội trọng-phán ước-lượng.

Ủy-hội đồng.

Ủy-hội thuộc-địa.

Ủy-hội tư-vấn.

Ủy-hội đại-hình.

Hội-đồng đề-hình.

Hoa-hồng mua.

Hoa-hồng ngân-hàng.

Ủy-hội hòa-giải.

Ủy-hội hợp-tác trí-thức.

Ủy-hội canh-nông.

Ủy-hội lập-pháp.

Ủy-hội hải-quân.

Ủy-hội quân-đội, ủy-hội lục-quân.

- de l'Assemblée de la S.D.N.
  - de l'énergie atomique
  - de l'enseignement
  - de l'hygiène publique
  - de navigation
  - d'encaissement
  - d'enquête et de taxation
  - d'enquête parlementaire
  - départementale
  - départementale des bénéfices de guerre
  - de recensement des votes
  - de réforme
  - de revision des listes électorales
  - des armements
  - des beaux-arts
  - des bénéfices de guerre
  - des dommages de guerre
  - des Droits de l'homme
  - des experts
  - des finances
  - des impôts directs
  - des mines
  - de transport
  - d'études relatives au coût de la vie
  - de vente
  - de vérification des comptes
  - d'instruction devant la cour de justice
  - du budget
  - économique
  - économique pour l'Asie et l'Extrême-Orient
  - économique pour l'Europe
  - internationale d'enquête
- Ủy-hội Hội-nghị Hội Quốc-liên.
  - Ủy-hội nguyên-tử lực.
  - Ủy-hội giáo-huấn.
  - Ủy-hội vệ-sinh công-cộng.
  - Ủy-hội hàng-hành.
  - Hoa-hồng thu-ngân.
  - Ủy-hội điều-tra và định-thuế.
  - Ủy-hội điều-tra nghị-viện.
  - Ủy-hội hành-tính.
  - Ủy-ban chiến-lợi hành-tính.
  - Ủy-hội kiểm-tra đầu-phiếu
  - Ủy-hội cải-cách.
  - Ủy-hội hiệu-duyet danh-sách cử-tri.
  - Ủy-hội binh-bị.
  - Ủy-hội mỹ-thuật.
  - Ủy-hội chiến-lợi.
  - Ủy-hội chiến-tiền.
  - Ủy-hội nhân-quyền.
  - Ủy-hội giám-định việu.
  - Ủy-hội tài-chính.
  - Ủy-hội thuế trực-thu.
  - Ủy-hội khoáng-sản.
  - Tiền chuyên-chở, vận-phí.
  - Ủy-hội nghiên-cứu giá sinh-hoạt.
  - Hoa-hồng bán.
  - Ủy-hội kiểm-trương.
  - Ủy-hội thăm-cứu tại tư-pháp việu.
  - Ủy-hội ngân-sách.
  - Ủy-hội kinh-tế.
  - Ủy-hội kinh-tế Á-châu và Việu-Đông.
  - Ủy-hội kinh-tế Âu-châu.
  - Ủy-hội điều-tra quốc-tế.

- *médicale d'experts*
- *par omission*
- *parlementaire*
- *permanente*
- *permanente consultative pour les questions militaires, navales et aériennes*
- *permanente de la dépense nationale*
- *permanente des mandats*
- *rogatoire*
- *sanitaire*
- *spéciale*
- *supérieure de classement*
- *supérieure des bénéfices de guerre*
- *supérieure des dommages de guerre*
- *supérieure des loyers*
- *syndicale*

Ủy-hội y-khoa giám-định viên.
 Phạm tội vì bất-hành
 Ủy-hội nghị-viện.
 Ủy-hội thường-trực.
 Ủy-hội tư-vấn thường-trực về các vấn-đề hải-lục-không-quân.

Ủy-hội thường-trực quốc-phòng.
 Ủy-hội thường-trực ủy-trị.

Ủy-thác thăm-cứu.
 Ủy-hội vệ-sinh.
 Ủy-hội đặc-vụ.
 Ủy-hội cao-đẳng liệt-hạng.

Ủy-hội cao-đẳng chiến-lợi.

Ủy-hội cao-đẳng chiến-tiến.

Ủy-hội cao-đẳng tô-độc.
 Ủy-hội chưởng-quân.

COMMISSIONNAIRE

- *chargeur*
- *de transport*
- *de vente*
- *ducroire*
- *expéditeur*
- *public*

— Người nha-bảo, nha-viên.
 Nha-viên vận-tải.
 Nha-viên vận-tống.
 Nha-viên mại-hóa.
 Nha-viên bao-quần.
 Nha-viên gửi hàng.
 Nha-viên công-lập.

COMMISSIONNÉ

Agent —
Militaire —

— Đặc-ủy.
 — Đặc-lưu.
 — Nhập-ngạch (sở hỏa-xa).
 Nhân-viên nhập-ngạch.
 Quân-nhân đặc-lưu.

COMMISSIONNER

— Nha-bảo.
 — Đặc-ủy.
 — Đặc-lưu.

COMMISSOIRE

- Giải-trừ.
 — Lưu-chất, lưu-vật.
     Ước-điều lưu-chất.
     Ước-điều giải-trừ.

*Pacte —***COMMIXTIO**

- Sự hỗn-hợp (Cỗ La-mã).

COMMODANT

- Tô-dụng chủ.

COMMODAT

- Khố-ước tô-tá-dụng.

COMMODATAIRE

- Tá-dụng chủ.

COMMODE

- Tiện, tiện-lợi.

COMMODITÉ

- Sự tiện-lợi.

**COMMODO ET IN-
COMMODO**

- Tiện và bất-tiện.

Enquête de — — —

Điều-tra tiện và bất-tiện.

**COMMODUM EJUS
ESSE DEBET CUJUS
PERICULUM EST**

- Chịu rủi thì phải hưởng lợi.

COMMON-LAW

- Thông-pháp (Anh).

COMMONWEALTH

- Liên-hiệp Anh.

COMMORIENTES

- Người đồng-thác.
     Thuyết đồng-thác.

*Théorie des —***COMMUABILITÉ**

- Khả-hoán tính.

COMMUABLE

- Có thể hoán-giảm, khả-hoán.
     Hình-phạt khả-hoán.

*Peine —***COMMUER**

- Hoán-giảm.
     Hoán-hình.

*— une peine***COMMUN (a)**

- Chung, cùng, đồng, cộng-đồng.
 — Thông-thường, phổ-thông.

Auteur —
Bien —
Chose —
Créance —

Disposition —
Droit —

D'un — *accord*
Epoux — *en biens*
Intérêt —
Maison —
Preuve par — *renommée*

Propriété —

Sens —
Usage —

— *renommée*

— Tổng-quát.

Tiền-nhân chung.
 Tài-sản cộng-thông, cộng-tài.
 Tài-vật chung, cộng-vật.
 Trái-quyền cộng-đồng, cộng-trái.
 Điều-khoản tổng-quát.
 Luật thường, thường-pháp, phổ-thông pháp.
 Đồng thỏa-thuận.
 Vợ chồng cộng-thông.
 Lợi chung, lợi-ích cộng-đồng.
 Nhà làng thôn-sản.
 Bằng-chứng đồng-lừ truyền-tụng.
 Sở-hữu chung, sở-hữu cộng-đồng, cộng-hữu.
 Lễ thường.
 Lệ thường, thông-lệ.
 Thông-dụng.
 Sự dùng chung, dụng-ích cộng-đồng.
 Đồng-lừ truyền-tụng.

COMMUN (n)

Posséder en —

— Sự có chung, sự cộng-hữu.
 — Bình-dân, dân-chúng.
 Có chung.

COMMUNAL

Autonomie —
Autorité —

Biens —

Organisation —

— Thuộc về làng, về xã, về hương-thôn.
 Xã tự-trị.
 Viên-chức hương-thôn, hương-chức.
 Công-sản hàng-xã, tài-sản xã-hữu, công-diều công-thờ.
 Tổ-chức xã.

COMMUNALISATION — Sự xã-hữu-hóa.

COMMUNALISER — Xã-hữu-hóa.

COMMUNALISME

— Thuyết xã-tự-trị.

COMMUNALISTE

— Người chủ-trương xã-tự-trị.

COMMUNAUTAIRE

— Thuộc về cộng-thông tài-sản.

COMMUNAUTE

— Sự chung, sự cộng - đồng, sự cộng-thông.

— Cộng-thông tài-sản.

— Đoàn-thể.

— *à titre universel*

Cộng-thông tài-sản có tính-cách bao-quát.

— *bouddhiste*

Phật-giáo đoàn.

— *conventionnelle*

Cộng-thông tài-sản ước-định.

— *d'acquêts*

Cộng-thông tài-sản tạc-mã.

— *de la défense européenne*

Cộng-đồng phòng-thủ Âu-châu.

— *des biens*

Cộng-thông tài-sản.

— *des biens entre époux*

Cộng-thông tài-sản giữa vợ chồng.

— *des femmes*

Cộng-thể.

— *de villages*

Hương-đoàn, xã-đoàn.

— *d'habitants*

Cư-dân đoàn.

— *d'intérêts*

Cộng-đồng quyền-lợi.

— *familiale*

Tộc-đoàn ; gia-tộc-đoàn.

— *légale*

Cộng-thông tài-sản pháp-định.

— *réduite aux acquêts*

Cộng-thông tài-sản hạn-chế.

— *universelle*

Cộng-thông tài-sản bao-quát.

COMMUNE

— Làng, xã.

— Thị-xã.

— Công-xã.

— *autonome*

Thị-xã tự-trị.

— *de Paris*

Công-xã Ba-lê.

— *mixte*

Thị-xã hỗn-hợp.

COMMUNICABILITÉ

— Tính khả-thông-tri.

COMMUNICABLE

— Khả-thông-tri.

Affaire —

Án-vụ khả-thông-tri.

COMMUNICATION

— Sự thông-tri.

En —

Exception de — de pièces

Se mettre en — avec l'accusé

Voie de —

— au ministère public

— de pièces

— de titres

— d'instance

— maritime

— ministérielle

— officielle

— orale

— terrestre

— Sự thông-truyền.

— Sự giao-thông.

— Sự thông-giao.

Thông-tri.

Khước-biên thông-tri văn-kiến.

Thông-giao với bị cáo.

Đường giao-thông.

Thông-tri cho công-tổ viện.

Thông-tri văn-kiến.

Thông-tri chứng-khoán.

Thông-tri tố-tụng.

Giao-thông dương-hải.

Thông-tri của bộ.

Thông-tri chính-thức.

Khẩu-thông.

Giao-thông đường bộ.

COMMUNI DIVIDUN. DI (ACTIO)

— Tổ-quyền tương-phán vật cộng-hữu.

COMMUNIQUE

Ordonnance de soit- —

Soit- —

— militaire

— officiel

— quotidien

— Thông-cáo.

— Thông-tri.

Ấn-lệnh thông-tri.

Thông-tri.

Phiếu thông-tri.

Thông-cáo quân-sự.

Thông-cáo chính-thức.

Thông-cáo hằng ngày.

COMMUNIQUE

Interdiction de —

Permis de —

— aux parties

— avec l'ennemi

— un avis

— un dossier

— un ordre

— *x. COMMUNICATION.*

Cấm thông-giao.

Giấy phép thông-giao.

Thông-tri cho đương-sự.

Thông-giao với địch.

Thông-tri ý-kiến.

Thông-tri hồ-sơ.

Thông-truyền mệnh-lệnh.

COMMUNISME

— Chủ-nghĩa cộng-sản.

— Chế-độ cộng-sản.

- *agrairien*
- *anarchique*
- *de guerre*
- *des tranchées*
- *idyllique*
- *révolutionnaire*
- *scientifique*

- Cộng-sản phân-điền.
- Cộng-sản vô-trí.
- Cộng-sản chiến-tranh.
- Cộng-sản chiến-hào.
- Cộng-sản thuấn-khiết.
- Cộng-sản cách-mạng.
- Cộng-sản khoa-học.

COMMUNISTE

- Doctrine* —
- Etat* —
- Manifeste* —

- Cộng-sản.
- Cộng-hữu-chủ.
- Thuyết cộng-sản.
- Nước cộng-sản.
- Bản tuyên-ngôn cộng-sản.

COMMUTABLE

- Có thể hoán-giảm, khả-hoán.

COMMUTATIF

- Contrat* —
- Justice* —
- Valeur* —

- Giao-hoán ; hữ-dịch.
- Khế-ước giao-hoán.
- Công-lý hữ-dịch.
- Giá-trị giao-hoán.

COMMUTATION

- *de peine*

- Sự giao-hoán.
- Sự hoán-giảm.
- Hoán - giảm hình-phạt, hoán-hình.

COMOURANTS

- Người đồng-thác.

COMPAGNIE

- *automobile*
- *commerciale*
- *d'accompagnement*
- *d'assurance*
- *d'avoués*
- *de chemin de fer*
- *de commissaires - pri-seurs*
- *de débarquement*

- Công-ty.
- Đại-đội.
- Hội-đoàn.
- Đại-đội khí-xa.
- Công-ty buôn, công-ty thương-nghiệp.
- Đại-đội hộ-tống.
- Công-ty bảo-kê (bảo-hiêm).
- Đại-tụng đoàn.
- Công-ty hỏa-xa, công-ty thiết-lộ.
- Hỗ-giá-viên đoàn.
- Đại-đội dỡ-bộ.

— de distribution d'électricité	Công-ty điện-khí.
— de fusiliers-voltigeurs	Đại-đội khinh bộ-binh.
— de navigation	Công-ty hàng-hành.
— de notaires	Chứng-khế đoàn, công-chứng-viên đoàn.
— des eaux	Công-ty máy nước.
— des Indes	Công-ty Ấn-độ.
— de soutien	Đại-đội ủng-hộ.
— de transport	Công-ty vận-tải.
— d'huissiers	Thừa-phát-lại đoàn.
— d'officiers ministériels	Nhiệm-lại đoàn.
— hippomobile	Đại-đội kỵ-mã.
— hors rang	Đại-đội biệt-hàng.

COMPAGNON

- Bạn.
- Thợ-bạn.

COMPAGNONNAGE

- Đồng-nghiệp công-đoàn.
- Thời thợ-bạn.

COMPARAISON

- Sự so-sánh ; tỷ-hiệu.

COMPARAITRE

Défaut faute de —

- Xuất-tịch ; xuất-đình.
Kéuyết-tịch vì bất xuất-đình.

COMPARANT

Créancier non —

Partie —

— et plaidant par Me...

- Xuất-tịch ; xuất-đình.
Trái-chủ khiếm-xuất.
Đương-sự xuất-đình.
Do L. S... thay mặt xuất-đình
và biện-hộ.

COMPARÉ

Droit —

- x. *COMPARER*.
Pháp-học đối-chiếu (h. tỷ-giảo).

COMPARER

- So-sánh, đối-chiếu, tỷ-giảo.

COMPAROIR

- Ra hầu tòa, xuất-đình.

COMPARTIMENT

- Cầu phở, căn nhà.

COMPARUTION

Mandat de —

Première —

— des parties

— personnelle

— volontaire

- Sự ra hầu tòa, sự xuất-đình.
Trát đòi ra hầu tòa.
Xuất-đình lần đầu.
Đương-sự ra hầu tòa, đương-sự xuất-đình.
Đích-thân ra hầu tòa, đích-thân xuất-đình.
Tự-ý ra hầu tòa, tự-ý xuất-đình.

COMPASCUITÉ

- Quyền đồng-số-mục (xưa).
- Quyền đồng-xử-dụng mục-trường.

COMPATIBILITÉ

— des deux fonctions

- Khả-kiếm tính.
- Tương-dung tính.
Khả-kiếm tính của hai chức-vụ.

COMPATIBLE

- Khả-kiếm.
- Tương-dung.

COMPATRIOTE

- Đồng-hương.
- Đồng-bào.

COMPENDIEUX

- Giản-lược, tiết-lược.

COMPENSATOIRE

Domages-intérêts —

- Đền-bù, bồi-thường.
Bồi-tồn bồi-thường.

COMPENSATEUR

Droit —

- Bù-trừ ; đền-bù.
Thuế bù-trừ.

COMPENSATION

Banque de —

Bureau de —

Caisse de —

Loi de —

— conventionnelle

- Sự bù-trừ, sự thừa-trừ, sự thanh-hoán.
- Sự đền-bù, sự đền-bồi, sự bồi-thường.
- Sự phân-bồi.
Ngân-hàng thanh-hoán.
Sở bù-trừ, sở thanh-hoán.
Quĩ bù-trừ.
Luật thừa-trừ.
Bù-trừ ước-dịnh ; bồi-thường ước-dịnh.

- *d'avaries* Bõ-thường hải-tồn.
- *de comptes* Bù-trừ trưong-mục.
- *des charges familiales* Bù-trừ gia-đảm.
- *des dépens* Phấn-bõ án-phí.
- *d'un dommage* Bõ-i-thường tổn-hại, bõ-i-tồn.
- *d'une créance* Bù-trừ trái-quyền ; bõ-thường trái-quyền.
- *d'une dette* Bù-trừ trái-khoản ; bõ-thường trái-khoản.
- *judiciaire* Bù-trừ tài-phán ; bõ - thường tài-phán.
- *légale* Bù-trừ pháp-định ; bõ-thường pháp-định.
- *multilatérale* Bõ-thường đa-phương.
- *par chèque* Bù-trừ bằng chi-phiếu.
- *partielle des dépens* Bù-trừ một-phần án-phí.
- *totale des dépens* Bù-trừ toàn-phần án-phí.

COMPENSER— x. *COMPENSATION.***COMPÉTENCE**

- Attribution de* —
- Bénéfice de* —
- Décliner la* —
- Déterminer la* —
- Erreur de* —
- Extension de* —
- Prorogation de* —
- *absolue*
- *administrative*
- *criminelle*
- *d'attribution*
- *civile*
- *commerciale*
- *conventionnelle*
- *Tài-năng, năng-lực.*
- *Thăm-quyền ; quyền-hạn, quản-hạt.*
- Phó-dữ thăm-quyền.*
- Biệt-lợi thăm-quyền.*
- Khước-bác thăm-quyền.*
- Chỉ-định thăm-quyền.*
- Lầm-lẫn (lộn) thăm-quyền.*
- Nói rộng quyền-hạn.*
- Khuếch-sung thăm-quyền.*
- Thăm-quyền tuyệt-đối.*
- Quyền-hạn hành-chính ; thăm-quyền hành-chính.*
- Thăm-quyền hình-sự.*
- Thăm-quyền do chức-chương.*
- Quyền - hạn dân - sự ; thăm - quyền dân-sự.*
- Quyền-hạn thương-sự ; thăm-quyền thương-sự.*
- Thăm-quyền ước-định.*

- *d'un maire* Quyền-hạn xã-trưởng (h. thị-trưởng).
- *d'un préfet* Quyền-hạn quận-trưởng (h. đô-trưởng).
- *d'un tribunal* Thẩm-quyền tòa-án.
- *en matière civile* Thẩm-quyền về dân-sự.
- *exclusive* Thẩm-quyền chuyên-độc.
- *générale* Thẩm-quyền tổng-quát.
- *judiciaire* Thẩm-quyền tư-pháp.
- *personnelle* Tài chuyên-nghiệp.
- *ratione loci* Thẩm-quyền đối-xứ.
- *ratione materiae* Thẩm-quyền đối-vật.
- *ratione personae vel loci* Thẩm-quyền đối-nhân hay đối-xứ.
- *relative* Thẩm-quyền tương-đối.
- *territoriale* Thẩm-quyền quản-hạt.
- *universelle* Thẩm-quyền bao-quát.

COMPÉTENT

Autorité —
Homme —
Tribunal —

- Có tài-năng, có năng-lực.
- Có thẩm-quyền.
- Nhà chức-trách có thẩm-quyền.
- Người có tài-năng.
- Tòa-án có thẩm-quyền.

COMPÉTER

Cette affaire — à un
tribunal de commerce

- Thuộc thẩm-quyền, tổng-thẩm.
- Vụ này tổng-thẩm tòa-án thương-mại.

COMPÉTITEUR

- Tranh-thủ, địch-thủ.

COMPÉTITION

Esprit de —
 — *commerciale*
 — *forcée*
 — *industrielle*
 — *navale*

- Sự tranh-giành, sự tranh-thủ, sự tranh-đoạt.
- Ốc tranh-thủ.
- Tranh-thủ thương-mại.
- Tranh-thủ cưỡng-chế.
- Tranh-thủ công-nghiệp.
- Tranh-thủ hải-quân.

COMPILATEUR

- Người sưu-tập.

COMPILATION

- Sự sưu-tập.

- COMPILER** — Sưu-tập.
- COMPLAINTE** — Chấp-hữu cáo-tố.
- COMPLAISANCE** — Sự dung-thông.
Billet de — Phiếu dung-thông.
- COMPLANT** — Cây nho.
Bail à — Hợp-đồng cho thuê đất phải trồng-tỉa, tó-lá-khế tài-bồi.
- COMPLANTER** — Trồng-tỉa tài-bồi.
- COMPLÉMENT** — Phần bổ-sung, phần bổ-túc, phần bổ-khuyết.
- COMPLÉMENTAIRE** -- Bổ-sung, bổ-túc, bổ-khuyết.
Bien — Tài-sản bổ-túc.
Clause — Ước-khoản bổ-túc.
École — Trường bổ-túc.
Enquête — Điều-tra bổ-túc.
- COMPLÉMENTARITÉ** — Bổ-túc tính, bổ-khuyết tính.
— *de destination* — Bổ-túc tính sung-đích.
— *de provenance* — Bổ-túc tính nguyên-lai.
- COMPLET** — Đầy-đủ, trọn-vẹn, toàn-vẹn, toàn-bộ, hoàn-bị.
Jugement — Án-văn toàn-bộ.
Souveraineté — Chủ-quyền toàn-vẹn.
- COMPLÉTER** — Làm cho đầy-đủ, làm cho hoàn-bị.
— Bổ-khuyết, bổ-túc, bổ-sung.
— Điền-bổ.
— *une déclaration* — Điền-bổ tờ khai.
- COMPLEXE** — Phức-tạp; phức-hợp.
Aveu — Tự-thú phức-tạp, phức-thú.
Délit — Tội phức-hợp.
- COMPLEXITÉ** — Phức-tạp tính; phức-hợp tính.

COMPLICATION

— *diplomatique*

— Sự rắc - rối, sự lồi-thói, sự phiền-phức.
Rắc-rối ngoại-giao.

COMPLICE

— *d'adultère*

— *par aide et assistance*

— *par fourniture de moyens*

— *par instigation*

— *par instruction donnée*

— Đồng-lừa, tòng-phạm, a-lòng.
Tòng-phạm thông-gian.
Tòng-phạm viện-trợ và phụ-trợ,
tòng-phạm phụ-trợ và hộ-lực.
Tòng-phạm giúp phương-liện.

Tòng-phạm xúi - giục, tòng-phạm
chủ-muru.
Tòng-phạm thiết-muru.

COMPLICITÉ

— *facultative*

— *nécessaire*

— *x. COMPLICE.*
Tòng-phạm nhiệm-y.
Tòng-phạm tất-yếu.

COMPLIQUÉ

— Rắc-rối, lồi-thói, phiền-phức.

COMPLOT

— Cuộc âm-muru, cuộc đờ-muru.

COMPLOTER

— *contre la sûreté de l'Etat*

— *x. COMPLOT.*
Âm-muru xâm-phạm an-ninh
quốc-gia (quốc-an).

COMPLOTEUR

— Người âm-muru, người đờ-muru.

COMPOSANT

Force —

— Thành-phần.
Phần-lực.

COMPOSÉ

Etat —

Intérêt —

— Phức-hợp.
Phức-hợp-quốc.
Phức-lợi.

COMPOSER

— Cấu-thành.
— Dàn-xếp.

COMPOSITEUR

Amiable —

— Người dàn-xếp.
Người dàn-xếp.

COMPOSITION

— Sự cấu-thành.

Amende de —
— de la population
— des Chambres
— du tribunal
— pécuniaire

— Thành-phần.
 — Sự đàn-xếp.
 — Tiền đàn-xếp.
     Tiền phạt đàn-xếp, thực-kim.
     Thành-phần dân-cu.
     Thành-phần nghị-viện.
     Thành-phần tòa-án.
 — Tiền chuộc phạt, thực-hành kim.

COMPRADOR

— nh. *COMPRADORE*.

COMPRADORE

— en second

— Mại-bản.
     Phó mại-phần.

COMPRÉHENSIBLE

— Có thể hiểu được.

COMPRÉHENSIF

Esprit —
Expression —

— Sáng ý, tinh ý.
 — Hàm-súc.
     Sáng trí.
     Từ-ngữ hàm-súc.

COMPRÉHENSION

Faculté de —

— Sự hiểu, sự nhận-thức, sự linh-hội, sự lý-hội.
     Tính-năng linh-hội.

COMPRENDRE

— x. *COMPRÉHENSION*.
 — Kề, tính.
 — Gồm có.

COMPRESSIBLE

— Có thể súc-tiến, khả-súc-tiến.

COMPRESSIF

Mesure —
Régime —

— Đè-nén, áp-bức.
     Biện-pháp áp-bức.
     Chế-độ áp-bức.

COMPRESSION

Moyen de —
— bulgétaire
— des dépenses

— Sự đè-nén, sự áp-bức.
 — Sự súc-tiến.
     Thủ-đoạn áp-bức.
     Súc-tiến ngân-sách.
     Súc-tiến chi-phí (h. kinh-phí).

— *du budget*

Súc-tiền ngân-sách.

COMPRIMER— *x. COMPRESSION.***COMPRIS***Non* —

— Có kê, có tính.

Y —

Không kê, không tính.

Kê cả, tính cả.

COMPROMIS*Accepter un* —

— Trung-phán ước.

Droits en —

— Sự dàn-hòa.

*Parents en — avec les
enfants*

— Sự bất-hòa ; sự tranh-chấp.

— *d'arbitrage*

Nhận dàn-hòa.

Quyền-lợi tranh-chấp.

Cha mẹ bất-hòa với con.

Trung-phán ước.

COMPROMISSAIRE

— Người trung-phán.

**COMPROMISSION-
NAIRE**

— Thuộc về trung-phán.

COMPROMISSOIRE*Clause* —

— Thuộc về trung-phán.

Trung-phán khoản.

COMPTABILITÉ*Bureau de* —

— Bút-toán, kế-toán, cối-kế.

Livres de —

Phòng kế-toán.

Registre de —

Sổ-sách kế-toán.

— *administrative*

Sổ kế-toán.

— *bancaire*

Cối-kế hành-chính.

— *commerciale*

Kế-toán ngân-hàng.

— *de banque*

Kế-toán thương-mại.

— *de fait*

Kế-toán ngân-hàng.

— *deniers*

Cối-kế thực-sự.

— *distincte*

Cối-kế lệ-hạng, cối-kế ngân-hạng.

— *d'ordre*

Kế-toán riêng-biệt.

— *double*

Kế-toán ký-chú.

— *financière*

Kế-toán kép, kế-toán lưỡng-thức.

Cối-kế tài-chính.

- industrielle
  - matières
  - occulte
  - partie double
  - partie simple
  - publique
  - simple
  - spéciale
- Kế-toán công-nghiệp (kỹ-nghệ).
  - Cối-kế vật-liệu.
  - Cối-kế ăn-mặt.
  - Kế-toán kép, kế-toán lưỡng-thức.
  - Kế-toán đơn, kế-toán đơn-thức.
  - Cối-kế công.
  - Kế-toán đơn, kế-toán đơn-thức.
  - Kế-toán đặc-biệt.

COMPTABLE (a)

- Agent —
- Chef —

- Thuộc về bút-toán, về kế-toán, về cối-kế.
- Cối-kế viên.
- Bút-toán trưởng, kế-toán trưởng.

COMPTABLE (n)

- de deniers publics
- de fait
- de la dépense
- de la recette
- des matières
- d'ordre
- du service de la trésorerie
- occulte
- public

- Kế-toán viên, cối-kế viên.
- Viên cối-kế công-ngân.
- Viên cối-kế thực-sự.
- Viên cối-kế kinh-phí.
- Viên cối-kế thầu-nạp.
- Viên cối-kế thực-vật.
- Viên kế-toán ký-chú.
- Viên cối-kế ngân-khố.
- Viên cối-kế ăn-mặt.
- Viên cối-kế công.

COMPTANT

- Acheter au —
- Argent —
- Payer —
- Vendre au —

- Tiền ngay, tiền mặt.
- Mua tiền ngay.
- Tiền ngay, tiền mặt.
- Trả tiền ngay.
- Bán tiền ngay.

COMPTE

- Cour des —
- Pour le — de
- Reddition de —

- Sự tính sổ-sách, sự kế-toán, sự cối-kế.
- Sổ kế-toán.
- Trương-mục.
- Thâm-kế viện.
- Lợi cho.
- Khai-trình kế-toán.

- Vérification des —*
- *administratif*
  - *collectif*
  - *commun*

  - *courant*
  - *courant du Trésor*

  - *d'administration*
  - *d'attente*
  - *de chèques*
  - *de cleric à mattre*
  - *de dépôts*
  - *de gestion*

  - *de liquidation*
  - *de marchandises*

  - *de profits et pertes*

  - *de retour*
  - *des agences*

  - *des ministres*
  - *d'espèces*

  - *des recettes et des dépenses*
  - *de suspens*
  - *de tutelle*
  - *de vente*
  - *de vente aux enchères*

  - *d'épargne*
  - *d'exercice*
  - *d'exploitation*
  - *d'ordre*
  - *d'ordre en deniers et en matières*
  - *en banque*
- Fiêm-soát kế-toán.
 Kế-toán hành-chính.
 Kế-toán đồng-hạng.
 Kế-toán chung, kế-toán cộng-đồng.
 Trương-mục chung.
 Trương-mục vãng-lai.
 Trương - mục vãng-lai ngân - khố.
 Trương-mục quản-trị.
 Trương-mục đãi-vọng.
 Trương-mục chi-phiếu.
 Bản khai-toán thừa-sai.
 Trương-mục tồn-khoản.
 Trương - mục quản - lý ; bản khai-toán quản-lý.
 Trương-mục thanh-toán.
 Trương-mục hàng-hóa, trương-mục thương-phẩm.
 Trương - mục lỗ - lãi, trương-mục tồn-ích.
 Trương-mục qui-hoàn.
 Trương-mục đại-lý (h. phân-hàng).
 Bản khai-toán của tổng-trưởng.
 Trương-mục tiền mặt, trương-mục hiện-kim.
 Trương-mục khấu-xuất, trương-mục chi-thu.
 Trương-mục đãi-vọng.
 Bản khai-toán giám-hộ.
 Trương-mục bán, mại-trương.
 Trương-mục phách-mại, phách-mại trương.
 Trương-mục tiết-kiệm.
 Trương-mục niên-độ.
 Trương-mục kinh-doanh.
 Trương-mục ký-chú.
 Trương-mục ký-chú ngân-hạng và vật-liệu.
 Trương-mục ngân-hàng.

— <i>général</i>	Tổng-trương-mục.
— <i>général de l'Administration des finances</i>	Bản tổng-khai-toán.
— <i>immubles et mobiliers</i>	Bản tổng-khai-toán sở tài-chính.
— <i>joint</i>	Trương-mục bất-động-sản và động-sản.
— <i>personnel</i>	Trương-mục tiếp-liên.
— <i>rendu</i>	Trương-mục riêng.
	Bản trần-thuật ; bản phúc-trình.
— <i>rendu analytique</i>	Trần-thuật khái-lược, bản khái-thuật.
— <i>rendu de séance</i>	Phúc-trình phiên họp.
— <i>rendu in extenso</i>	Trần-thuật tường-tế.
— <i>rendu sommaire</i>	Trần-thuật sơ-lược, bản sơ-thuật.
— <i>rendu sténographique</i>	Trần-thuật tốc-ký.
— <i>spécial</i>	Trương-mục đặc-biệt.

COMPTOIR

— <i>central d'achats</i>	— Hãng, thương-quán, thương-điểm.
— <i>commerciale</i>	— Thương-trấn.
— <i>d'escompte</i>	— Ngân-hàng.
— <i>français de l'Inde</i>	Thương-quán trung-ương cầu-mãi, mãi-quán trung-ương.
	Hãng buôn, thương-quán, thương-điểm.
	Ngân-hàng chiết-khấu.
	Thương-trấn Pháp tại Ấn-độ.

COMPULSER

— Khảo-tra.

COMPULSIF

— Cưỡng-chế.

COMPULSION

— Sự khảo-tra.

COMPULSOIRE

— Lệnh khảo-tra.

— Thủ-tục khảo-tra.

Lettre de —

Giấy phép khảo-tra.

Ordonner le —

Truyền khảo-tra.

COMPUTATION

— Phép tính ; cách tính.

- *d'un délai*
- *naturelle*

Tính kỳ-hạn.
Cách tính tự-nhiên.

COMPUTER

— Tính.

COMTAL

— Thuộc về bá-tước.

COMTAT

— Thái-ấp của bá-tước.

COMTE

— Bá-tước.

COMTESSE

— Bà bá-tước, bá-tước phu-nhân.

CONCÉDER

— Đặc-nhượng, đặc-hứa.

CONCENTRALISATION

— Sự tổng-tập-trung.

CONCENTRATION

— Sự tập-trung.
— Sự hội-tập, sự qui-tập.
— Sự hội-quyền; chế-độ hội quyền.
— Sự tự-hội, sự tự-lập, sự qui-tự.
Trại tập-trung, trại tập-giam.
Thương-mại tự-hội.
Dân-cư tự-hội trong những đô-thị.
Ngân-hàng tự-hội.
Tài-sản qui-tự.
Xí-nghiệp tự-hội.
Tự-tập lực-lượng.
Hội-tập quyền-bính, qui-tập quyền-bính.
Tự-tập quân-đội.
Hội-tập tư-bản.
Tập-trung theo chiều ngang, hội-tập theo chiều ngang.
Tập-trung kỹ-nghệ.
Tập-trung theo chiều dọc, hội-tập theo chiều dọc.

Camp de —

- *commerciale*
- *de la population dans les villes*
- *des banques*
- *des biens*
- *des entreprises*
- *des forces*
- *des pouvoirs*
- *de troupes*
- *du capital*
- *horizontale*
- *industrielle*
- *verticale*

CONCENTRATIONNAIRE

— Thuộc về trại tập-giam.

Monde —

Thế-giới tập-giam.

CONCENTRATIONNISTE— *nh.* CONCENTRATIONNAIRE.**CONCENTRER**— *x.* CONCENTRATION.**CONCENTRISME**

— Chủ-nghĩa hội-quyền.

CONCEPT— *de droit*

— Khái-niệm.

Khái-niệm pháp-lý.

CONCEPTION*Période de la —*— *de la justice*

— Sự thụ-thai, sự hoài-thai.

— Sự hiểu, nhận-thức, quan-niệm.

Thời-gian hoài-thai.

Quan-niệm về công-lý; quan-niệm về công-đạo.

Quan-niệm về chính-nghĩa.

Quan-niệm về nhân-sinh.

Quan-niệm về cái thiện.

Quan-niệm về thế-giới.

Quan-niệm pháp-lý.

Quan-niệm duy-vật, duy-vật quan.

Quan-niệm duy-vật về lịch-sử, duy-vật sử-quan.

Quan-niệm duy-vật về thế-giới, duy-vật thế-quan.

Quan-niệm cơ-giới về thế-giới, cơ-giới thế-quan.

Quan-niệm tôn-giáo.

— *de la vie*— *du bien*— *du monde*— *juridique*— *matérialiste*— *matérialiste de l'histoire*— *matérialiste du monde*— *mécanique de l'univers*— *religieuse***CONCERNER**

— Quan-hệ tới, liên-quan tới.

CONCERT*Agir de —*— *des nations civilisées*

— Cuộc hòa-tấu.

— Sự hiệp-mưu.

Hiệp-mưu hành-động.

Cuộc hòa-tấu của các nước văn-minh.

Cuộc hòa-tấu Âu-châu.

Hiệp-mưu gian-xảo.

— *européen*— *frauduleux*

CONCERTER

- Hiệp-thương, hiệp-nghị.
- Hiệp-mưu.

CONCESSION

- *administrative*
- *à perpétuité*
- *coloniale*
- *dans les cimetières*
- *de chemin de fer*
- *de distribution d'énergie électrique*
- *de force hydraulique*
- *de la médaille militaire*
- *de lais et de relais de la mer*
- *de mines*
- *de pêche*
- *de prise d'eau*
- *de sépulture*
- *de service public*
- *de terrains*
- *de travaux publics*
- *domaniale*
- *exclusive*
- *internationale*
- *pétrolifère*
- *réci-proques*
- *sur le domaine public*
- *territoriale*

- Sự nhượng-dỡ.
- Sự đặc-nhượng, sự đặc-hứa.
- Đồn-điền.
- Nhượng-địa ; tô-giới.
- Nhượng-bộ.
- Sự tưởng-thưởng.
  - Đặc-hứa hành-chính.
  - Đặc-hứa vĩnh-viễn.
  - Đặc-hứa thuộc-địa.
  - Đặc-hứa trong mộ-địa.
  - Đặc-hứa thiết-lộ.
  - Đặc-hứa phân-phát điện-lực.
- Đặc-hứa thủy-lực.
- Tưởng-thưởng quân-công bội-tinh.
- Đặc-hứa đất bồi ở biển.
- Đặc-hứa hầm - mỏ, đặc-hứa khai-khoáng.
- Đặc-hứa đánh cá, đặc-hứa ngư-nghiệp.
- Đặc-hứa lấy nước, đặc-hứa dẫn-thủy.
- Đặc-hứa mộ-phần.
- Đặc-hứa công-dịch.
- Đặc-nhượng đất-cát, đặc-nhượng điền-địa.
- Đặc-hứa công-chính.
- Đặc-hứa công-sản.
- Đặc-hứa chuyên-quản.
- Tô-giới quốc-tế.
- Đặc-hứa mỏ dầu.
- Nhượng-bộ lẫn nhau.
- Đặc-hứa về công-sản công-dụng.
- Đặc-nhượng đất-đai, nhượng-địa.

- CONCESSIONNAIRE** (a) — Thụ-hứa.
Société — Công-ty thụ-hứa.
- CONCESSIONNAIRE** (n) — Người thụ-hứa.
 — *d'un droit* Người thụ-hứa quyền-lợi.
 — *d'une mine* Người thụ-hứa hầm-mỏ.
- CONCEVABILITÉ** — Tính có thể nhận-thức, khả-thức
 ính.
- CONCEVABLE** — Có thể hiểu được, có thể nhận-
 thức, khả-thức.
- CONCEVOIR** — Thụ-thai.
 — Hiểu, nhận-thức, quan-niệm.
- CONCIERGE** — Pháp-quan xua.
 — Người canh cửa, người gác cửa,
 thủ-môn.
- CONCIŁE** — Giáo-ng nghị-hội.
 — *bouddhique* Phật-giáo nghị-hội.
 — *général* Giáo-ng nghị tổng-hội.
 — *national* Giáo-ng nghị toàn-quốc-hội.
 — *œcuménique* Giáo-ng nghị toàn-cầu-hội.
 — *particulier* Giáo-ng nghị đặc-hội.
 — *provincial* Giáo-ng nghị tỉnh-hội.
- CONCILIABLE** — Có thể hòa-giải.
 — Có thể lưỡng-dung.
- CONCILIAIRE** — Thuộc về giáo-ng nghị-hội.
- CONCILIANT** — Hòa-nhượng.
Attitude — Thái-độ hòa-nhượng.
- CONCILIATEUR** — Người hòa-giải.
Juge — Thầm-phán hòa-giải.
- CONCILIATION** — Sự hòa-giải.
 — Sự điều-hòa.

<i>Appeler en</i> —	Gọi (kêu) đến đề hòa-giải.
<i>Bureau de</i> —	Hòa-giải pháp-viện (xưa).
<i>Citer en</i> —	Triệu (đời) đến đề hòa-giải.
<i>Comité de</i> —	Ủy-ban hòa-giải.
<i>Grande</i> —	Hại hòa-giải, hòa-giải đại-tụng.
<i>Petite</i> —	Tiểu hòa-giải, hòa-giải tạp-tụng.
<i>Préliminaire de</i> —	Hòa-giải sơ-khởi.
<i>Procès-verbal de</i> —	Biên-bản hòa-giải.
<i>Procès verbal de non-</i> —	Biên-bản hòa-giải bất-thành.
<i>-- des opinions contraires</i>	Điều-hòa những ý-kiến trái-ngược.

CONCILIATOIRE*Mesure* —— Hòa-giải.
Biện-pháp hòa-giải.**CONCILIER**— Hòa-giải.
— Điều-hòa.**CONCIS**

— Gọn-gàng.

CONCITOYEN

— Đồng-bào.

CONCLAVE

— Mật-tuyển-hội.

CONCLUANT (a)*Argument* —*Preuve* —— Xác-định.
Luận-cứ xác-định, xác-cứ.
Chứng-cứ xác-định, xác-chứng.**CONCLUANT** (n)

— Người kết-luận, kết-luận giả.

CONCLURE— Kết-thúc.
— Kết-luận.
— Làm lý-đoán.**CONCLUSION**— Sự kết-thúc.
— Sự kết-luận ; đoạn kết.**CONCLUSIONS***Abandon de* —*Déposer des* —— Lý-đoán ; kết-luận trạng.
Bỏ lý-đoán, phứt-chỉ lý-đoán.
Nạp lý-đoán, đệ-trình lý-đoán.

Retrait de —
 — *additionnelles*
 — *à la barre*
 — *contre*
 — *du ministère public*
 — *d'un contrat*
 — *écrites*
 — *en défense*
 — *en réponse*
 — *modifiées*
 — *pour*
 — *principales*
 — *subsidiaries*
 — *verbales*

Rút lý-đoán.
 Lý-đoán phụ-gia.
 Kết-luận trước tòa.
 Lý-đoán chống.
 Kết-luận của công-lỗ viện.
 Kết-thúc khế-ước.
 Lý-đoán viết, kết-luận thành-văn.
 Lý-đoán kháng-biện.
 Lý-đoán phúc-biện.
 Lý-đoán cải-bổ.
 Lý-đoán cho.
 Lý-đoán chủ-yếu.
 Lý-đoán dự-sung (h. dự-bác).
 Kết-luận miệng, kết-luận khẩu-thuyết.

CONCLUSUM

— Quyết-nghị của nghị-hội (xưa).
 — Lược-thuật cuộc thảo-nghị ngoại-giao.

CONCOMITANCE

— Sự đồng-thời.

CONCOMITANT

Cause —

— Đồng-thời.
 Nguyên-nhân đồng-thời

CONCORDANCE

— *de dates*
 — *de témoignages*

— Sự phù-hợp.
 Nhật-kỳ phù-hợp.
 Chứng-tá phù-hợp.

CONCORDANT

Preuve —

— Phù-hợp.
 Chứng-cứ phù-hợp.

CONCORDAT

— *par abandon d'actif*
 — *simple*

— Hòa-hài-ước, hiệp-hài-ước, hài-ước.
 — Hòa-thân-ước, thân-ước.
 Hài-ước phó-nhượng tích-sản.
 Hài-ước thường.

CONCORDATAIRE

— Thuộc về thân-ước.
 — Thuộc về hài-ước.

Failli —

Người khảnh-tận hưởng hài-ước.

CONCORDE

— Sự hòa-hiệp.

CONCOURIR

— Thi, đua, thi-đua.

— Cạnh-tranh.

— Đồng-qui.

— Góp phần.

— *aux dépenses*

Góp phần chi-phí.

— *pour l'avancement*

Cạnh-tranh thăng-trật.

— *pour une place*

Cạnh-tranh một chỗ.

CCNCOURS

— Sự hiệp-sức, sự hiệp-lực, sự trợ-hiệp.

— Sự cạnh-hợp.

— Sự cạnh-tranh.

— Sự thi, sự đua, sự thi-đua, sự thi-tuyển.

Fonds de —

Quĩ hiệp-phần, quĩ trợ-hiệp.

— *abstrait*

Cạnh-hợp trừu-lượng.

— *agricole*

Đấu-xảo nông-phâm.

— *d'actions*

Tổ-quyền cạnh-hợp.

— *d'aggravation*

Cạnh-hợp gia-trọng.

— *d'agrégation*

Thi-tuyển thạc-sĩ.

— *de créanciers*

Trái-chủ cạnh-tranh.

— *de créanciers chirographaires dans une failite*

Trái-chủ không đặc-quyền cạnh-tranh trong vụ khảnh-tận.

— *de contraventions*

Tội vi-cảnh cạnh-hợp.

— *de délits*

Khinh-tội cạnh-hợp.

— *de nomination*

Thi-tuyển bổ-dụng.

— *de recrutement*

Thi tuyển-mộ.

— *des copropriétaires d'un immeuble*

Đồng-sở-hữu-chủ bất-động-sản cạnh-hợp.

— *des lois*

Pháp-luật cạnh-hợp.

— *des pouvoirs*

Quyền-bính cạnh-hợp.

— *de successibles dans une succession*

Thừa-kế di-sản cạnh-tranh.

— *de volonté*

Hiệp-ý.

— *d'infractions*

Tội-phạm cạnh-hợp.

- *du mari*
- *du mari dans l'acte d'aliénation de la femme même non commune ou séparée de biens*
- *et examens*
- *exposition*
- *financier*
- *formel d'infractions*
- *général*
- *idéale d'infractions*
- *matériel d'infractions*
- *militaire*
- *nécessaire*
- *réel d'infractions*

Sự trợ-hiệp của chồng.
 Chồng trợ-hiệp trong chứng-thư di-nhượng của vợ dầu là vợ bất-cộng-tài hay biệt-sản.

Thi-tuyển và thi-cử.
 Khoa-cử.
 Đấu-xảo triển-lãm.
 Trợ-hiệp tài-chính.
 Phạm-tội hình-thức cạnh-hợp.
 Thi-đua toàn-quốc, lũng-thi.
 Phạm-tội lý-tưởng cạnh-hợp.
 Phạm-tội thực-thể cạnh-hợp.
 Trợ-hiệp quân-sự.
 Trợ-hiệp tất-yếu.
 Phạm-tội thực-sự cạnh-hợp.

CONCRET

- Exemple —*
- Science —*
- *et expérimental*

- Cụ-thể.
- Thí-dụ cụ-thể.
- Khoa-học cụ-thể.
- Cụ-thể và thực-nghiệm.

CONCRÉTISER

- Cụ-thể-hóa.

CONÇU

- Enfant —*
- Mal —*
- Non encore —*

- Thành thai.
- Nhận-thức, quan-niệm.
 Thai-nhi.
 Nhận-thức sai, quan-niệm sai.
 Chưa thành thai.

CONCUBIN

- Chồng không chính-thức, chồng tư-hôn.

CONCUBINAGE

- *notoire*

- Tư-hôn, bạn-hôn.
 Tư-hôn công-nhiên.

CONCUBINAIRE

- *nh. CONCUBIN.*

CONCUBINAIRES

- *nh. CONCUBINS.*

CONCUBINAT

- Tiệt-hôn (Cổ La-mã).
- Tình-trạng tư-hôn (bạn-hôn).

CONCUBINE

- Vợ không chính-thức, vợ tư-hôn.
- Vợ nhỏ (bó), vợ lẽ, thiếp, hầu.

CONCUBINS

- Vợ chồng không chính-thức, bạn tư-hôn, bạn-hôn.

CONCURRENCE

Créanciers venant en —

Jusqu'à — de

Jusqu'à due —

Libre —

Payer par —

— commerciale

— de délits

— déloyale

— de privilèges

— des lois

— des votes

*— du travail des pri-
sons à l'industrie libre*

— illégale

— imparfaite

— monopolistique

— parfaite

— vitale

- Sự cạnh-tranh.
- Sự cạnh-hợp, sự tranh-hợp,
  - Trái-chủ cạnh-hợp.
  - Đến hạn-độ.
  - Đến hạn-độ số thiếu.
  - Tự-do cạnh-tranh.
  - Trả theo hạn-độ.
  - Cạnh-tranh thương-mại.
  - Khinh-tội cạnh-hợp.
  - Cạnh-tranh bất-chính.
  - Đặc-quyền cạnh-hợp,
  - Luật-pháp cạnh-hợp.
  - Cạnh-tranh đầu-phiếu.
  - Lao-dịch cạnh-tranh với kỹ-
nghệ tự-do.
  - Cạnh-tranh bất hợp-pháp.
  - Cạnh-tranh bất-toàn.
  - Cạnh-tranh độc-quyền.
  - Cạnh-tranh hoàn-toàn.
  - Cạnh-tranh sinh-lưu.

CONCURRENT (a)

Action —

Industrie —

- Cạnh-tranh.
- Cạnh-hợp.
  - Hành-động cạnh-hợp.
  - Kỹ-nghệ cạnh-tranh.

CONCURRENT (n)

- Người cạnh-tranh.

CONCUSSION

- Sự ăn của đút.
- Tội phù-lạm, tội phù-thu.

CONCUSSIONNAIRE

- Người ăn của đút.
- Người phù-lạm, người phù-thu.

CONCUSSIONNER

- Ăn của đút.
- Phù-lạm, phù-thu.

CONDAMNABLE

- Đáng xử phạt.
- Đáng bái ; đáng trách.

CONDAMNATION

- Prononcer une* —
- Subir une* —
- à la détention
- à l'amende
- à l'emprisonnement
- à mort
- à une peine afflictive et infamante
- aux dépens
- aux frais
- aux travaux forcés
- capitale
- conditionnelle
- pécuniaire
- pénale

- Sự xử phạt.
- Sự lên án, sự kết-án.
- Án phạt ; khoản-phạt.
- Tuyên án-phạt.
- Bị kết-án.
- Án-phạt cấm-cổ.
- Xử phạt vạ, phạt bạc.
- Xử-phạt giam (h. tù).
- Xử-phạt tử-hình ; án tử-hình.
- Xử-phạt thế-nhục-hình.
- Phạt trả án-phí.
- Phạt trả tụng-phí.
- Xử phạt khổ-sai ; án khổ-sai.
- Án tử-hình.
- Kết-án với điều-kiện.
- Khoản-phạt-kim.
- Khoản-phạt hình-sự.

CONDAMNÉ (a)

- Coupable* —
- Matériel* —

- Bị kết-án, có án, can-án.
- Loại-thải.
- Phạm-nhân bị kết-án.
- Vật-liệu loại-thải.

CONDAMNÉ (n)

- correctionnel
- criminel
- politique
- primaire

- Người có án, người can-án.
- Người can-án tiêu-hình.
- Người can-án đại-hình.
- Người can-án chính-trị, chính-trị phạm.
- Người can-án lần đầu, sơ-phạm.

CONDAMNER

- une doctrine
- un prévenu

- Xử phạt.
- Lên án, kết-án.
- Bài-xích, bác-bổ.
- Bài một học-thuyết.
- Kết-án bị-can.

CONDISCIPLE

- Bạn đồng-học, đồng-môn.

CONDITION

Basse —
Dans ces —
Sans —
Se contenter de sa —
Sous —
 — *actuelle*

 — *analogue*
 — *casuelle*
 — *civile*
 — *défaillie*
 — *de fond*
 — *de forme*
 — *de paiement*
 — *d'une personne*
 — *du travail*
 — *économique*
 — *essentielle*
 — *financière*

 — *illicite*
 — *immorale*
 — *impossible*
 — *mixte*
 — *nécessaire*
 — *politique*

 — *potestative*
 — *purement potestative*
 — *requise*
 — *résolutoire*
 — *simplement potestative*
 — *suspensive*
 — *sine qua non*
 — *vile*

— Tình-trạng.
 — Thân-phận.
 — Điều-kiện.
 — Yếu-kiện.
 Thân-phận ti-tiền.
 Trong tình-trạng ấy.
 Vô điều-kiện.
 An-phận.
 Có điều-kiện.
 Tình - trạng hiện - hữu, hiện -
 trạng, hiện-tình.
 Điều-kiện tương-tự.
 Điều-kiện ngẫu-sinh.
 Điều-kiện dân-sự.
 Điều-kiện bất-thành.
 Điều-kiện nội-dung.
 Điều-kiện hình-thức.
 Điều-kiện chi-phó.
 Thân-phận một người.
 Điều-kiện làm việc.
 Điều-kiện kinh-tế.
 Điều-kiện cốt-yếu.
 Tình-trạng tài-chính.
 Điều-kiện tài-chính.
 Điều-kiện bất hợp-pháp.
 Điều-kiện bại-luân.
 Điều-kiện bất-năng-thành.
 Điều-kiện hỗn-hợp.
 Điều-kiện tất-yếu.
 Tình-trạng chính-trị.
 Điều-kiện chính-trị.
 Điều-kiện nhiệm-ý.
 Điều-kiện thuận nhiệm-ý.
 Điều-kiện phải có.
 Điều-kiện giải-tiêu.
 Điều-kiện đơn nhiệm-ý.
 Điều-kiện đình-chỉ.
 Điều-kiện tất-nhiên.
 Thân-phận hạ-tiền.

CONDITIONNEL

— Có điều-kiện.

Acceptation —

Thụ-nhận có điều-kiện.

CONDOMINIUM

— Cộng-đồng chủ-quyền, cộng-chủ-quyền.

CONDUCTEUR

— Người chẵn dắt.

— Người lái.

— Đốc-biện, quản-đốc.

Người lái xe hơi.

— *d'automobile*

— *des ponts et chaussées*

Đốc-biện kiều-lộ, quản-đốc kiều-lộ.

— *de travaux*

Quản-đốc công-tác, đốc-công.

CONDUIRE

— Dắt ; dẫn; chẵn dắt.

— Lái.

Permis de —

Giấy phép lái xe.

CONDUITE

— Sự dắt ; sự dẫn ; sự chẵn dắt.

— Sự lái.

— Sự điều-khiển ; sự quản-đốc.

— Phạm-hạnh, hạnh-kiêm.

— Thủy-thủ hồi-phí.

Certificat de bonne —

Giấy chứng-minh hạnh-kiêm.

— *de retour*

Dẫn-hồi nguyên-cảng.

— *des animaux*

Chẵn dắt súc-vật.

— *des armées*

Điều-khiển quân-đội.

— *des travaux*

Quản-đốc công-tác.

— *d'un navire*

Dẫn tàu.

CONFECTION

— Sự làm ra, sự lập nên ; sự chế-định, sự chế-tác.

— *des lois*

Làm luật, chế-định luật-pháp, chế-pháp.

— *d'un acte*

Lập văn-thư.

CONFÉDÉRATIF

— Thuộc về bang-liên.

Etat —

Quốc-gia bang-liên.

CONFÉDÉRATION

— Tổng-liên-đoàn.

— Bang-liên.

— *de l'Allemagne du Nord*

Bang-liên Bắc-Đức.

- *des Travailleurs Intellectuels (CTI)*
- *d'Etats*
- *Française des Travailleurs chrétiens (U. A. C)*
- *générale de l'Agriculture (CGA)*
- *générale du Travail (CGT)*
- *générale du Travail — Force ouvrière (CGT-FO)*
- *générale du Travail unitaire (CGTU)*

- *germanique*
- *suisse*

- Tông-liên-đoàn lao-công trí-thức, Tông-công-đoàn trí-thức. Bang-liên.
- Tông-công-đoàn thiên-chúa giáo Pháp-quốc.
- Tông-liên-đoàn canh-nông, tông-nông-đoàn (TNĐ).
- Tông-liên-đoàn lao-công, tông-công-đoàn (TCĐ).
- Tông-công-đoàn — Lực-lượng thợ-thuyền.
- Tông-liên-đoàn lao-công thống-nhất, Tông-công-đoàn thống-nhất.
- Bang-liên Đức-quốc.
- Bang-liên Thụy-sĩ.

CONFÉDÉRÉ

Etat —

- Bang-liên.
- Nước bang-liên, bang-liên-quốc.

CONFÉRENCE

Maître de —

- *contradictoire*
- *de La Haye*
- *de la paix*
- *des ambassadeurs*
- *des communications*
- *de textes*
- *du Pacifique*
- *du stage*
- *économique*
- *internationale de la paix*
- *internationale du travail*
- *internationale du travail des femmes*
- *mixte*

- Sự đối-chiếu.
- Cuộc diễn-thuyết.
- Cuộc diễn-giảng.
- Cuộc hội-thương, cuộc nghị-hội.
- Diễn-giảng-su.
- Diễn-thuyết tranh-biện.
- Nghị-hội La Haye.
- Nghị-hội hòa-bình, hòa-hội.
- Nghị-hội đại-sứ.
- Nghị-hội giao-thông.
- Đối-chiếu bản-văn.
- Nghị-hội Thái-bình-dương.
- Diễn-giảng tập-nghị-ệp.
- Nghị-hội kinh-tế.
- Nghị-hội hòa-bình quốc-tế.

- Nghị-hội lao-công quốc-tế.

- Nghị-hội phụ-nữ lao-công quốc-tế.
- Nghị-hội hỗn-hợp.

- *monétaire*   Nghị-hội tiền-tệ, nghị-hội hóa-tệ.
- *politique*   Nghị-hội chính-trị.
- *postale internationale*   Nghị-hội bưu-chính quốc-tế.

CONFÉRENCIER

- Diễn-thuyết-viên.
- Diễn-giảng-viên.

CONFÉRER

- Đối-chiếu.
- Phong.
- Hội-đàm, hội-thương.
Phong danh-dự-hàm.

— *l'honorariat*

CONFESSER

- Xưng.

CONFESSION

- Sự xưng tội.

CONFESSEUR

- Truy-nhận.
Tổ-quyền truy-nhận.

Action —

CONFIANCE

- Sự tín-nhiệm.

Abus de —

Bội-tín.

Homme de —

Người tin-cần, người thân-tín.

Motion de —

Kiến-nghị tín-nhiệm.

Vote de —

Đầu-phiếu tín-nhiệm.

— *au G uvernement*

Tín-nhiệm chính-phủ.

CONFIDENTIEL

- Kín, mật, bí-mật.

Document —

Tài-liệu bí-mật, mật-liệu.

Lettre —

Thư mật, mật-thư.

Rapport —

Báo-cáo bí-mật, mật-cáo.

CONFIER

- Giao-phó, phó-thác.

— *une charge*

Phó-thác nhiệm-vụ, phó-nhiệm.

— *un secret*

Phó-thác một điều cơ-mật.

CONFIGURATION

- Hình-thế.

— *du sol*

Địa-thế.

— *géographique*

Hình-thế địa-lý.

— *naturelle*

Hình-thế thiên-nhiên.

CONFINER

- Tiếp-cận, giáp-giới.

- Giam-giữ, giam-cầm.

— *en prison*

Giam trong lao-thất.

CONFINS

— Biên-giới, biên-cảnh.

— Chỗ cận-tiếp.

CONFIRMATIF

— Xác-định.

— Y-nhận.

Arrêt —

Phúc-nghị y-án, phúc-nghị y-nhận.

Preuve —

Chứng-cứ xác-định, xác-chứng.

CONFIRMATIO NIL DAT NOVI

— Sự xác-nhận không đem lại yếu-tố mới.

CONFIRMATION

— Sự xác-nhận, sự xác-định.

— Sự y-nhận, sự y-án.

Acte de —

Chứng-thư xác-nhận.

Charte de —

Ấn-chiếu xác-nhận.

— *de noblesse*

Xác-nhận quý-tộc-tước.

— *d'une nouvelle*

Xác-nhận tin đồn.

— *d'un jugement*

Y-nhận án-văn.

— *d'un traité*

Xác-nhận điều-ước.

— *expresse*

Xác-nhận minh-thị, minh-xác.

— *implicite*

Xác-nhận âm-thị, âm-xác.

— *tacite*

Xác-nhận mặc-nhiên.

CONFIRMER— *x. CONFIRMATION.***CONFISCATION**

— Sự sung-công, sự tịch-thu, sự tịch-một, sự một-thu.

Droit de —

Quyền tịch-thu.

— *administrative*

Tịch-thu hành-chính.

— *de fief*

Tịch-thu lãnh-địa (xưa).

— *de l'amende d'appel*

Tịch-thu tiền dự-phạt kháng-cáo.

— *de l'objet du délit*

Tịch-thu tội-đích.

— *des biens*

Tịch-thu tài-sản.

— *d'un cautionnement*

Tịch-thu tiền ký-quĩ.

— *générale*

Tịch-thu toàn-sản.

— *spéciale*

Tịch-thu đặc-định.

CONFISQUER— *x. CONFISCATION.*

CONFLIT

- Arrêté de* — Nghị-định tranh-thầm.
Elever le — Đề-khởi tranh-thầm.
Entrer en — Xung-đột, phân-tranh.
Régler le — Giải-quyết tranh-thầm.
Soulever le — Xuất-khởi tranh-thầm.
Trancher le — Phân-định tranh-thầm.
Tribunal de —
 — *armé* Tòa định-thầm, tòa phân-thầm.
 — *collectif du travail* Xung-đột võ-trang.
 — *d'attributions* Phân-tranh cộng-đồng lao-động,
 — *d'autorité* lao-động cộng-tranh.
 — *de compétence* Phân-tranh chức-chương.
 — *de devoirs* Quyền-lực xung-đột, phân-
 — *de doctrines* tranh quyền-lực.
 — *de juridictions* Phân-tranh th ã m - quyền,
 — *de nationalité* tranh-thầm.
 — *de pouvoirs* Bồn-phận xung-đột, nghĩa-vụ
 — *de préséance* xung-đột.
 — *des lois* Học-thuyết xung-đột.
 — *des lois d'annexion* Pháp-định tranh-thầm.
 — *des lois dans l'espace* Tài-phán tranh-thầm.
 — *des lois dans le temps* Quốc-tịch xung-đột, phân-
 — *des lois personnelles* tranh quốc-tịch.
 — *d'intérêts* Quyền-bính xung-đột, phân-
 — *d'opinions* tránh quyền-bính.
 — *du capital et du travail* Phân-tranh ngôi-thứ.
 — *entre créanciers* Pháp-luật xung-đột, pháp-luật
 — *individuel du travail* phân-tranh.
 Sáp-nhập pháp-luật phân-tranh.
 Pháp-luật phân-tranh trong
 không-gian.
 Pháp-luật phân-tranh trong
 thời-gian.
 Nhân-pháp phân-tranh.
 Quyền-lợi xung-đột, phân-tranh
 quyền-lợi.
 Ý-kiến xung-đột.
 Lao-tư xung-đột.
 Trái-chủ phân-tranh.
 Lao-động cá-nhân phân-tranh.

- *international des lois*
- *interprovincial des lois*
- *negatif d'attributions*
- *negatif de juridiction,*
- *politique*
- *positif d'attributions*
- *positif de juridictions*
- *social*

- Pháp-luật quốc-tế phân-tranh.
- Pháp-luật liên-tỉnh phân-tranh.
- Chức-chương tiêu-cực tranh-thâm.
- Pháp-đình tiêu-cực tranh-thâm.
- Tài-phán tiêu-cực tranh-thâm.
- Xung-đột chính-trị, phán-tranh chính-trị.
- Chức-chương tích-cực phân-tranh.
- Pháp-đình tích-cực tranh-thâm.
- Tài-phán tích-cực tranh-thâm.
- Xung-đột xã-hội.

CONFONDRE

- Lẫn, lộn, trà-trộn.

CONFORME

- Copie —*
- Pour copie —*
- *à la raison*
- *à l'échantillon*
- *à l'original*

- Giống y, đúng như.
- Tương-hợp.
- Bản sao y.
- Sao y nguyên-bản.
- Hợp-ly.
- Giống y như mẫu.
- Giống y nguyên-bản, đúng như nguyên-bản.

CONFORMÉMENT

- *à la loi*

- Y theo, đúng theo.
- Y theo luật, đúng theo luật.
- Chiếu luật.

CONFORMER (SE)

- *au milieu*
- *aux ordres supérieurs*

- Theo y ; tuân theo.
- Theo hoàn-cảnh.
- Tuân theo lệnh trên, thừa lệnh trên.

CONFORMITÉ

- En — avec*
- En — de*

- *x. CONFORME.*
- Hợp với.
- Y như, y theo.

CONFORT

- *moderne*

- Tiện-khoái.
- Tiện-khoái kim-thời.

CONFRATERNEL

- Đồng-nghiệp, đồng-nghệ.

Rapports —

Đồng-nghệp giao-tế.

CONFRATERNITÉ

— Tình đồng-nghệp.

CONFRÈRE

— Bạn đồng-nghệp.

CONFRÉRIE

— Phụng-hội.

— *religieuse*

Phụng-hội tôn-giáo.

CONFRONTATION

— Sự đối-chất.

— *de témoins*

— Sự đối-chiếu.

— *de textes*

Đối-chất chứng-nhân, đối-chứng.

Đối-chiếu văn-thư.

CONFRONTER

— *x. CONFRONTATION.*

CONFUSION

— Sự lẫn-lộn ; sự hỗn-độn, sự hỗn-tập, sự hỗn-đồng, sự bất-phân.

— Sự nhập - chung, sự hỗn-nhập, sự hỗn-nhất.

— *de dates*

Lẫn-lộn ngày tháng.

— *de dettes*

Hỗn-đồng trái-khoản.

— *de parts*

Bất-phân tử-tức.

— *des droits*

Hỗn-tập quyền-lợi.

— *des droits et des devoirs*

Hỗn-tập quyền-lợi và nghĩa-vụ.

— *des patrimoines*

Hỗn-nhất sản-nghiệp.

— *des peines*

Nhập chung hình - phạt, hỗn-nhập hình-phạt.

— *des pouvoirs*

Bất-phân quyền-bính, hỗn-tập quyền-bính, hỗn-quyền.

— *mentale*

Tinh-thần hỗn-loạn.

CONGÉ

— Sự nghỉ ; sự nghỉ phép (hành-chính).

— Phép nghỉ.

— Sự từ-biệt.

— Sự giải-tố, sự bãi-tố.

— Sự giải-ước, sự bãi-ước.

— Sự hư-u-lụng (vì khuyết-tịch).

— Sự hư-u-dịch (quản-sự).

- Audience de* —
- Défaut-* —
- Délai-* —
- Demander un* —
- Donner* —

- Etre en* —
- Notifier le* —
- Recevoir* —
- Solliciter un* —
- *absolu*
- *administratif*
- *d'ancienneté*
- *de convalescence*

- *définitif*
- *de libération*
- *de longue durée*

- *de longue durée pour maladie*
- *de maternité*

- *de navigation*
- *de réforme*
- *faute de plaider*
- *illimité*

- *maritime*
- *payé*
- *pour affaire personnelle*
- *renouvelable*

- Thanh-thuế-đơn.
- Giấy xuất-thuyền.
 Cuộc yết-kiến cáo-biệt.
 Nguyên-đơn khuyết-tịch.
 Thời-hạn bãi-ước.
 Xin phép nghỉ.
 Cho nghỉ.
 Báo-tri bãi-tô.
 Nghỉ phép.
 Tổng-đạt bãi-tô.
 Tiếp-nhận bãi-tô.
 Xin phép nghỉ.
 Hưu-dịch vĩnh-viễn.
 Nghỉ phép theo lệ hành-chính.
 Hưu-dịch thâm-niên.
 Hưu-dịch điều-dưỡng.
 Nghỉ phép điều-dưỡng.
 Hưu-dịch thực-thụ.
 Hưu-dịch giải-phóng.
 Nghỉ phép dài hạn.
 Hưu-dịch dài hạn.
 Nghỉ phép dài hạn vì bệnh tật.
 Nghỉ phép sinh-đẻ, nghỉ phép bảo-sản.
 Thuế xuất-thuyền hàng-hành.
 Hưu-dịch vì phế-thải.
 Nguyên-đơn khuyết-tịch.
 Hưu-dịch vô-thời-hạn.
 Nghỉ phép vô-thời-hạn.
 Giấy xuất-thuyền dương-hải.
 Nghỉ ăn lương.
 Nghỉ phép vì việc riêng.
 Hưu-dịch có thể tái-hạn.
 Nghỉ phép có thể tái-hạn.

CONGÉABLE

Bail à domaine —

- Tùy-ý khả-bãi.
 Tô-tá-khế tùy-ý khả-bãi, tô-tá-khế vô kỳ-hạn.

CONGÉDIABLE (a)

- Có thể cho nghỉ.

Fonctionnaire —
Soldat —

- Đến hạn nghỉ.
- Đến hạn hưu-dịch.
Công-chức đến hạn nghỉ.
Lính đến hạn hưu-dịch.

CONGÉDIABLE (*n*)

- Binh-lính đến hạn hưu-dịch,

CONGÉDIEMENT

- *x.* CONGÉDIER.

CONGÉDIER

— *un ambassadeur*
— *un domestique*
— *une assemblée*

- Cho nghỉ ; thả.
- Tiếp-biệt.
- Ra lệnh bãi (hội).
Tiếp-biệt đại-sứ.
Thả gia-nhân.
Ra lệnh bãi-hội.

CONGRÉGATION

Chef de —
— *chinoise*
— *des Cantonnais*
— *des Phúc-Kiến*
— *des Triều-Châu*
— *monastique*
— *religieuse*
— *romaine*

- Dòng đạo.
- Hội-đoàn.
- Hàng-bang.
Bang-trưởng.
Bang Hoa-kiều.
Bang Quảng-đông.
Bang Phúc-kiến.
Bang Triều-châu.
Dòng tu, liên-viện-tu.
Dòng đạo, hội-đoàn tôn-giáo.
Thánh-bộ La-mã.

CONGRÈS

Epreuve du —
— *annuel*
— *de la paix*
— *diplomatique*
— *eucharistique*
— *international*
— *international ouvrier*
— *national*

— *scientifique*

- Sự giao-hợp (xưa).
- Đại nghị-hội, đại-hội.
Chứng-nghiệm giao-hợp (xưa).
Đại-hội thường-niên.
Đại-hội hòa-bình.
Đại-hội ngoại-giao.
Đại-hội thánh-thể.
Đại-hội quốc-tế.
Đại-hội quốc-tế lao-công.
Đại-hội toàn-quốc, đại-hội quốc-gia.
Đại-hội khoa-học.

CONGRESSISTE

- Hội-viên đại-hội.

CONGRU

Expression —
Portion —

— Thích-đáng, thích-hợp.
— Thiều-hủ, quá-thiều.
    Từ-ngữ thích-hợp.
    Khâu-phần thiều-hủ.

CONGRUENCE

— Tính thích-hợp, tính thích-đáng.

CONJECTURAL

Science —

— Phỏng-đoán ; suy-trắc.
    Khoa-học suy-trắc.

CONJECTURE

— Sự phỏng-đoán, sự suy-trắc.

CONJECTURER

— Phỏng-đoán ; suy-trắc.

CONJOINDRE

— Phối-hiệp, phối-hợp.
— Phối-ngẫu.

CONJOINT (a)

Débiteurs —

— Cùng, cộng-hiệp.
    Cộng-hiệp phụ-trái.

CONJOINT (n)

— *survivant*

— Bạn trăm năm, bạn phối-ngẫu,
    bạn hôn-phối.
    Bạn phối-ngẫu thượng-tồn.

CONJOINTEMENT

Legs fait —

— Cùng, cộng-hiệp.
    Di-tặng cộng-hiệp.

CONJONCTURE

Crise de —
— *actuelle*
— *économique*
— *favorable*

— Thời-vận, thời-cơ.
    Thời-vận khủng-hoảng.
    Thời-cơ hiện-tại.
    Thời-vận kinh-tế.
    Thời-cơ thuận-tiện.

CONJUGAL

Devoir —
Domicile —
Lien —

— Thuộc về hôn-nhân, về hôn-phối,
    về phối-ngẫu.
    Nghĩa-vụ hôn-nhân.
    Cư-sở hôn-nhân.
    Hôn-hệ.

CONJURATEUR

— Người miru-đồ.

CONJURATION

— Cuộc miru-đồ.

CONJURÉ

— Người mưu-đồ.

CONJURER

— Mưu-đồ.

CONNAISSANCE

— Sự biết, sự hiểu-biết, sự nhận-thức, sự tri-thức.

— Quyền xử, quyền thẩm-lý.

— Thụ-xã tư-thư (xưa).

Biết chuyện, tri-tình.

— Quyền xử, quyền thẩm-lý.
Hiểu-biết sự thật, nhận-thức chân-lý.

— Biết do kinh-nghiệm, nghiệm-thức.

Tư-tri của thẩm-phán.

*En — de cause**— de la vérité**— empirique**— personnelle du juge*

CONNAISSEMENT

— Giấy chở hàng, lãi-hóa-đơn, vận-hóa-đơn.

— à ordre

Tải-hóa-đơn có lệnh-khoản.

— à personne dénommée

Tải-hóa-đơn chỉ-danh.

— au porteur

Tải-hóa-đơn vô-danh.

— de sortie

Tải-xuất-đơn.

— direct

Trực-tải-đơn.

— net

Tinh-tải-đơn.

CONNAITRE

— Biết, nhận-thức.

— Thẩm-lý.

— en appel d'une affaire

Phúc-thẩm một án-vụ.

CONNÉTABLE

— Trưởng-đốc-quân.

— Tổng-trấn yếu-tái.

CONNÉTABIE

— Chức trưởng-đốc-quân.

— Quân-sự pháp-đình (xưa).

CONNEXE

— Liên-hệ, khiên-liên, quan-liên, liên-quan.

Affaire —

Việc liên-hệ.

Délit —

Tội-phạm liên-hệ.

Profession —

Nghề liên-hệ.

CONNEXITÉ

— Sự liên-quan, sự quan-liên, sự khiên-liên, sự liên-hệ.

— *entre le droit et la morale*

Mối liên-hệ giữa pháp-luật và luân-lý.

CONNIVENCE

— Sự a-y, sự thông-muru, sự thông-dồng.

CONNUBIUM

— *nh. CONUBIUM.*

CONQUÉRIR

— Chinh-phục ; chiếm-linh.

CONQUÊTE

— Sự chinh-phục ; sự chiếm-linh.
— Sự xâm-lăng.

Droit de —

Quyền chiếm-linh.

Guerre de —

Chiến-tranh xâm-lăng.

— *économique*

Chinh-phục kinh-tế.

— *matérielle*

Chinh-phục vật-chất.

— *militaire*

Chinh-phục quân-sự.

— *morale*

Chinh-phục tinh-thần.

— *territoriale*

Chiếm lãnh-thổ, xâm-lăng lãnh-thổ.

CONQUÊTS

-- Tài-sản cộng-đắc.

CONQUIS

— Bị chinh-phục ; bị chiếm-linh.

— Bị xâm-lăng.

Etat —

Quốc-gia bị chiếm-linh.

Race —

Chủng-tộc bị chinh-phục.

CONSACRER

— Hiến ; hy-sinh.

— Thừa-nhận ; công-nhận.

— *un terme*

Thừa-nhận một danh-từ.

CONSANGUIN

— Thuộc dòng cha, thuộc họ nội, thuộc nội-hệ.

— Đồng-tộc.

Frères —

Anh em cùng cha.

Mariage —

Hôn-nhân đồng-tộc.

CONSANGUINITÉ

— Họ nội, nội-thích, nội-hệ.

— Huyết-tộc.

CONSCIENCE

Examen de —
Liberté de —
Perdre —
 — *morale*
 — *professionnelle*
 — *psychologique*

— Ý-thức.
 — Lương-tâm.
 — Sự tin-ngưỡng.
   Tự vấn lương-tâm.
   Tự-do tin-ngưỡng.
   Mất ý-thức.
   Lương-tâm.
   Lương-tâm nhà nghề, lương-tâm chức-nghiệp.
   Ý-thức tâm-lý.

CONSCIENT

-- Biết, có ý-thức.

CONSCRIPTION

— Sự trưng-binh.

CONSCRIPTIONNAIRE

-- *rh.* CONSCRIT.

CONSCRIT

Père —

— Trưng-binh.
 — Lính mới.
   Bô-lão nghị-viên.

CONSÉCRATION

— *x.* CONSACRER.

CONSÉCUTIF

Jours —

— Liền, liên-tiếp.
   Ngày liên-tiếp.

CONSEIL

Assister au --

Avocat —

Chambre du —

Décret en — *des ministres*

Demander des —

Donner des --

Grand —

— Lời khuyên.
 — Ý-kiến.
 — Viên cố-vấn.
 — Hội-dồng, hội-ngtị.
 — Viện.
 — Viên bảo-tá.
   Dự hội-dồng.
   Luật-sư cố-vấn.
   Phòng thăm-nghị.
   Sắc-lệnh nghị-thảo tại hội-dồng tổng-trưởng.
   Hội ý-kiến.
   Khuyên-bảo.
   Đại hội-dồng.

- Haut* —
- Ingénieur* —
- Tenir* —
  - *académique*
  - *aulique*
  - *colonial*
  - *communal*
  - *consultatif*
  - *d'administration*
  - *d'amirauté*
  - *d'arrondissement*
  - *de cabinet*
  - *de commerce*
  - *de conscience*
  - *de défense nationale*
  - *de département*
  - *de discipline*
  - *de fabrique*
  - *de famille*
  - *de Gouvernement*
  - *de guerre*
  - *de justice maritime*
  - *de la Couronne*
  - *de la réforme*
  - *de la République*
  - *de la S.D.N. (Société des Nations)*
  - *de législation coloniale*
  - *de l'enseignement primaire*
  - *de l'ordre des avocats*
  - *de l'ordre des chirurgiens dentistes*
  - *de l'ordre des médecins*
  - *de l'Université*
  - *d'Empire*
- Hội-đồng cao-đẳng.
- Kỹ-sư cổ-văn.
- Hội, nghị-hội.
- Hội-đồng học-khu.
- Ngự-liên hội-nghị (xưa).
- Hội-đồng thuộc-địa, hội-đồng quản-hạt.
- Hội-đồng hàng-xã, hội-đồng làng.
- Hội-đồng tư-vấn.
- Hội-đồng quản-trị, hội-đồng trị-sự.
- Thủy-sư hội-nghị (xưa).
- Hội-đồng hàng-quận (Pháp).
- Hội-đồng nội-các.
- Hội-nghị thương-mại (xưa).
- Hội-đồng tín-ngư-ơng (xưa).
- Hội-đồng quốc-phòng.
- Hội-đồng hành-tĩnh.
- Hội-đồng kỹ-luật.
- Hội-đồng quản-trị giáo-săn.
- Hội-đồng gia-lộc, hội-đồng thân-tộc.
- Hội-đồng chính-phủ.
- Tòa-án binh.
- Hội-nghị quân-sự.
- Hội-đồng tư-pháp hàng-hải.
- Hội-nghị vương-chính.
- Hội-đồng phế-thải.
- Hội-đồng Cộng-hòa.
- Hội-đồng Vạn-quốc, hội-đồng Quốc-liên.
- Hội-đồng pháp-chính thuộc-địa.
- Hội-đồng sơ-học.
- Hội-đồng luật-sư-đoàn.
- Hội-đồng nha-sĩ-đoàn.
- Hội-đồng y-sĩ-đoàn.
- Hội-đồng đại-học.
- Hội-đồng đê-quốc.

- *d'en haut*
  - *d'enquête*
  - *départemental*
  - *départemental de l'enseignement primaire*
  - *de préfecture*
  - *de préfecture interdépartemental*
  - *de prudhommes*
  - *de régence*
  - *de revision*

  - *des anciens*
  - *de santé*
  - *des cinq cents*
  - *des commissaires du peuple*
  - *de sécurité (de l'O.N. U.)*
  - *des facultés*
  - *des finances*
  - *des ministres*
  - *des parties*

  - *des prises*
  - *des troubles*
  - *de surveillance*
  - *d'Etat*
  - *d'Etat d'en haut*
  - *de tribu*
  - *de tutelle*

  - *d'expertise médicale*

  - *diplomatique*
  - *du contentieux administratif*

  - *du roi*
  - *du sang*
- nh. Conseil d'Etat d'en haut.*
  - Hội-đồng điều-tra.
  - Hội-đồng hành-tĩnh.
  - Hội-đồng sơ-học hành-tĩnh.

  - Tòa-án hành-chính hành-tĩnh.
  - Tòa-án hành-chính liên-hành-tĩnh.
  - Hội-đồng tài-phán lao-công.
  - Hội-đồng nhiếp-chính.
  - Hội-đồng kiểm-tra trung-binh.
  - Hội-đồng tái-thăm quán-sự.
  - Hội-đồng trưởng-lão.
  - Hội-đồng y-tế.
  - Hội-nghị ngũ-bách.
  - Hội-đồng ủy-viên nhân-dân, hội-đồng dân-ủy.
  - Hội-đồng bảo-an (tại Liên-Hiệp-Quốc).
  - Hội-đồng phân-khoa đại-học.
  - Hội-đồng tài-chính.
  - Hội-đồng Tổng-trưởng.
  - Hội-đồng đưong-tụng (xưa).
  - Cổ-vấn của đưong-sự ; luật-sự của đưong-sự.
  - Hội-đồng kiểm-tra tróc-bộ.
  - Hội-đồng đại-náo (xưa).
  - Hội-đồng giám-thị.
  - Tham-chính-viện.
  - Ngự-vấn tối-cao hội-nghị (xưa).
  - Hội-đồng bộ-lạc.
  - Hội-đồng giám-hộ.
  - Hội-đồng quản-thác.
  - Hội-đồng giám-định y-khoa, hội-đồng y-giám.
  - Hội-đồng ngoại-giao.
  - Hội-đồng tổ-tụng hành-chính, tòa-án hành-chính thuộc-địa (xưa).
  - Hội-đồng vương-tiền (xưa).
  - Hội-đồng huyệt (xưa).

- du travail
- économique des colonies
- économique et social
- étroit
- fédéral
- général
- impérial
- judiciaire
- législatif
- municipal
- national
- national économique
- national provisoire
- privé
- restreint
- secret
- souverain
- spécial
- supérieur
- supérieur de Gouvernement
- supérieur de la coopération
- supérieur de la défense nationale
- supérieur de l'administration pénitentiaire
- supérieur de l'agriculture
- supérieur de la guerre
- supérieur de la magistrature
- supérieur de la marine
- supérieur de la natalité et de la protection de l'enfance
- supérieur de l'assistance publique

Hội-đồng lao-động.

Hội-đồng kinh-tế thuộc-địa.

Hội-đồng kinh-tế và xã-hội, hội đồng kinh-xã.

Hội-đồng thâu-hẹp (xưa).

Hội-đồng liên-bang.

Hội-đồng hàng lính (Pháp).

Hội-đồng đế-quốc.

Bảo-tá tư-pháp.

Hội-đồng lập-pháp.

Hội-đồng thị-xã.

Hội-đồng quốc-gia, hội-đồng toàn-quốc.

Hội-đồng kinh-tế quốc-gia.

Hội-đồng quốc-gia lâm-thời.

Hội-đồng tư-mật, tư-mật-viện.

Hội-đồng thu-hẹp.

Hội-đồng cơ-mật, cơ-mật-viện.

Hội-đồng vô-thượng (xưa).

Bảo-tá đặc-vụ.

Hội-đồng cao-đẳng (xưa).

Hội-đồng cao-đẳng Chính-phủ.

Hội-đồng cao-đẳng hợp-tác.

Hội-đồng cao-đẳng quốc-phòng.

Hội-đồng cao-đẳng lao-chính.

Hội-đồng cao-đẳng canh-nông.

Hội-đồng cao-đẳng chiến-tranh.

Hội-đồng cao-đẳng thăm-phán.

Hội-đồng cao-đẳng hải-quân.

Hội-đồng cao-đẳng sinh-sản và bảo-nhi.

Hội-đồng cao-đẳng cứu-tế.

- *supérieur de l'enseignement technique*
- *supérieur de l'instruction publique*
- *supérieur des chemins de fer*
- *supérieur des colonies*
- *supérieur des habitations à bon marché*
- *supérieur des sociétés de secours mutuels*
- *supérieur des travaux publics*
- *supérieur du travail*

CONSEILLER (v)**CONSEILLER (n)**

- *à la Cour d'Appel*
- *à la Cour d'Assises*
- *à la Cour de Cassation*
- *à la Cour des Comptes*
- *commercial*
- *d'ambassade*
- *d'arrondissement*
- *d'État*
- *d'État en service extraordinaire*
- *d'État en service ordinaire*
- *d'honneur*
- *du commerce extérieur*
- *financier*
- *général*
- *juridique*
- *juriste*
- *maître*
- *militaire*
- *municipal*

Hội-đồng cao-đẳng kỹ-thuật học-vụ.

Hội-đồng cao-đẳng học-chính.

Hội-đồng cao-đẳng hỏa-xa.

Hội-đồng cao-đẳng thuộc-dịa.

Hội-đồng cao-đẳng liêm-giá gia-trạch.

Hội-đồng cao-đẳng các hội tương-lố.

Hội-đồng cao-đẳng công-chính.

Hội-đồng cao-đẳng lao-động.

— Khuyên, khuyên-bã.

— Cố-vấn.

— Hội-thăm.

— Viên hội-đồng, hội-viên.

Hội-thăm tại tòa thượng-thăm.

Hội-thăm tại tòa đại-hình.

Hội-thăm tại tòa phá-án.

Hội-thăm tại thăm-kế-viện.

Cố-vấn thương-sự.

Cố-vấn đại-sứ quán.

Viên hội-đồng quận.

Cố-vấn tham-chính-viện.

Cố-vấn đặc-vụ tại tham-chính viện.

Cố-vấn thường-vụ tại tham-chính-viện.

Cố-vấn danh-dự (xưa).

Cố-vấn ngoại-thương.

Cố-vấn tài-chính.

Viên hội-đồng hành-lính.

Cố-vấn pháp-luật.

Cố-vấn luật-gia.

Hội-thăm-sur.

Cố-vấn quân-sự.

Viên hội-đồng thị-xã, hội-viên thành-phố.

- *privé*
- *référéndaire*
- *suprême*

Hội-viên tư-mật.
Cổ-vấn thuyết-trình.
Cổ-vấn tối-cao.

CONSENSUEL

Contrat —

- Hiệp-ý.
Khế-ước hiệp-ý.

CONSENSUS

- Sự hiệp-ý.

CONSENTANT

Victime —

- Bằng - lòng, ưng - thuận, thuận-tình.
Nạn-nhân thuận-tình.

CONSETEMENT

Divorce par — mutuel

— *de la victime*

— *des époux*

— *des parents*

— *du mari*

— *exprès*

— *libre*

— *mutuel*

— *tacite*

- Sự bằng lòng, sự ưng-thuận, sự thuận-tình.
Đồng-lòng ly-dị, đồng-tình ly-dị, thuận-tình ly-hôn.
Sự thuận-tình của nạn-nhân ; nạn-nhân ưng-thuận.
Sự ưng-thuận của hai vợ-chồng.
Sự thuận-tình của cha mẹ ; cha mẹ ưng-thuận.
Sự thuận-tình của chồng ; chồng ưng-thuận.
Minh-thị ưng-thuận, minh-thị thuận-tình, minh-thuận.
Tự-do ưng-thuận.
Đồng-lòng, đồng-tình, hiệp-ý.
Mặc-nhiên thuận-tình, mặc-nhiên ưng-thuận, mặc-thuận.

CONSÉQUENCE

Affaire de —

Homme sans —

Sans —

— *grave*

— *pratique*

- Hậu-quả.
Việc hệ-trọng.
Người lằm-thường.
Không hậu-quả ; không hệ-trọng.
Hậu-quả nghiêm-trọng.
Hậu-quả thiết-thực.

CONSERVATAIRE

- Người chấp-hữu.

CONSERVATEUR (a)

- Thủ-cựu, bảo-thủ.

Parti —

Đảng bảo-thủ.

CONSERVATEUR (n)

- de la propriété
- des forêts
- des hypothèques
- des musées
- d'une bibliothèque

- Đảng-viên bảo-thủ.
- Viên quản-thủ, viên bảo-thủ.
Viên quản-thủ điền-thồ.
Viên quản-thủ lâm-sản.
Viên quản-thủ đê-đương.
Viên quản-thủ bảo-tàng-viện.
Viên bảo-thủ thư-viện.

CONSERVATION

Esprit de —

- de la propriété foncière
- de la race
- de la vie
- de l'espèce
- des hypothèques
- des livres
- des musées
- d'un titre
- sociale

- Sự giữ lại, sự lưu-trữ, sự lưu-lớn, sự bảo-tồn, sự bảo-loàn, sự bảo-quản, sự bảo-thủ ; sự thủ-cự.
- Chức-vụ quản-thủ-viên, chức quản-thủ.
Óc thủ-cự, tinh-thần bảo-thủ.
Bảo-thủ điền-thồ.
Bảo-tồn chủng-tộc.
Bảo-lớn sinh-mệnh.
Bảo-lớn chủng-loại.
Quản-thủ đê-đương.
Bảo-thủ sách vở, lưu-trữ văn-thư.
Quản-thủ bảo-tàng-viện.
Bảo-quản chứng-khoán.
Bảo-lớn xã-hội.

CONSERVATISME

- Chủ-nghĩa bảo-thủ, chủ-nghĩa thủ-cự.

CONSERVATISTE

- Người theo chủ-nghĩa bảo-thủ.

CONSERVATOIRE (a)

Acte —
Mesure —
Saisie —

- Bảo-lớn, bảo-loàn, bảo-thủ.
Hành-vi bảo-tồn.
Biện-pháp bảo-tồn.
Sai-áp bảo-lớn.

CONSERVATOIRE (n)

- de musique
- des arts et métiers

- Chuyên-viện.
Âm-nhạc học-viện.
Mỹ-nghệ học-viện.

CONSERVE*Naviguer de —*— Sự đi song hàng, sự song-hành.
Song-hành.**CONSERVER**— *x. CONSERVATION.***CONSIDÉRABLE***Dépenses —*— Lớn-lao, to-tát.
Chi-phi lớn-lao.**CONSIDÉRANT**— *d'un jugement*— *que*— Lý-do, chiêu-chi.
Chiêu-chi của án-văn.
Chiêu-chi, xét vì.**CONSIDÉRATION***En — de**Prendre en —*— *de droit*— *de fait*— *sur la politique*— Sự xét, sự quan-sát.
— Lễ, chiêu-lý.
— Quan-diêm.
— Sự kính-nể.
Vì lễ, nhân, vì.
Xét ; chiêu-xét.
Chiêu-lý pháp-luật.
Chiêu-lý thực-tế.
Quan-sát về chính-trị.**CONSIDÉRER**— *x. CUNSIDERATION.***CONSIGNATAIRE**— Người thụ-ký.
— Nha-bảo.**CONSIGNATEUR**— Người ký-thác.
— Người ký-mại.**CONSIGNATION***Caisse des dépôts et —**Certificat de non —**Marchandises en —**Retirer sa —*— *d'aliments*— *d'amende*— Sự ký-thác ; sự ký gửi.
— Sự ký-mại.
— Vật ký-mại.
— Sự dự-ký, sự ký-bảo.
Quĩ ký-trữ và cung-thác.
Giấy chứng-minh không dự-ký.
Hóa-phẩm ký-mại.
Rút vật ký-mại.
Dự-ký dưỡng-kim.
Dự-ký tiền phạt.

CONSIGNE*Bagages en* —*Donner une* —*Observer la* —*Violer la* —— *à la chambre*— *au quartier*— *militaire*

- Lệnh, huấn-thị.
- Cấm ra ngoài, cấm-xuất.
- Phòng ký gửi hành-lý.
Hành-lý ký gửi, hành-lý thác ký.
- Ra lệnh.
- Tuân lệnh.
- Vi-lệnh.
- Cấm ra ngoài phòng, cấm xuất-phòng.
- Cấm ra ngoài trại, cấm xuất-trại.
- Huấn-thị quân-sự.

CONSIGNÉ— *à l'hôpital*

- Bị cấm-xuất.
- Bị cấm-xuất bệnh-viện.

CONSIGNER— *au procès-verbal*— *en rente*— *les aliments*— *par écrit*— *un bagage*— *une marchandise*— *une somme*— *un fait*— *un navire*

- Gửi, ký-gửi, ký-thác.
- Gửi bán, ký-mại.
- Ký-lãi.
- Ký-bảo, dự-ký.
- Ghi, ký-chú.
- Ra lệnh.
Ký-chú vào biên-bản.
Ký-thác niên-kim.
Dự-ký đưõng-kim.
Ghi bằng giấy mực, ký-chú bằng vãn-tự.
Ký-gửi hành-lý.
Ký-gửi hàng.
Ký-thác hàng-hóa.
Dự-ký món tiền.
Ghi một việc, ký-chú một sự-kiện.
Ký-lãi tàu.

**CONSILIIUM FRAU-
DENDI**

- Ý gian, tình gian.

**CONSILIIUM PRINCI-
PIS**

- Hội-đồng quốc-vương.

CONSISTOIRE

- *israélite*
- *public*
- *secret*
- *solennel*

- Hội-y hội-nghị ; đại-giáo-hội.
- Trường-lão hội-nghị.
Đại-giáo-hội Do-thái.
Hội-y hội-nghị công-khai.
Hội-y hội-nghị bí-mật.
Hội-y hội-nghị long-trọng.

CONSISTORIAL

- Thuộc về đại-giáo-hội.

CONSISTORIALITÉ

- Đại-giáo-hội tính.

CONSEUR

- Nữ đồng-nghiệp.

CONSOLATION

Lot de —

- Sự an-ùi.
Lô an-ùi.

CONSOLIDATION

*Extinction de l'usufruit
par —*
— *de la blessure*
— *de la dette*
— *de la situation*
— *des valeurs*
— *du crédit*

- Sự hàn gắn.
- Sự củng-cố ; sự cố-định.
- Sự cố-kết.
- Sự chỉnh-cố.
Tiêu-diệt quyền dụng-ích do cố-kết.
Hàn gắn vết thương.
Chỉnh-cố công-trái.
Củng-cố địa-vị.
Chỉnh-cố giá-khoán.
Củng-cố tín-dụng.

CONSOLIDÉ

Fonds —
Rente —
Tiers —

- x. *CONSOLIDATION*.
Nghị-sản chỉnh-cố.
Niên-kim chỉnh-cố.
Công-trái chỉnh-cố một phần ba.

CONSOLIDER

- x. *CONSOLIDATION*.

CONSOMMABLE

- Có thể tiêu-thụ.

CONSOMMATEUR

- Người tiêu-thụ.

CONSOMMATION

- Sự tiêu-thụ ; sự tiêu-dụng ; sự tiêu-phí.

Bien de —
Coopérative de —
Droit de —
Impôt de —
Prêt de —

Richesses de —
Taxe de —
 — *de jouissance*
 — *différé*
 — *du mariage*

— *d'un délit*
 — *d'une affaire*
 — *immédiate*
 — *improductive*
 — *industrielle*
 — *intérieure*
 — *productive*
 — *reproductive*

CONSOMMÉ

Délit —
Mariage —
Mariage non —

CONSOMMER

— *son droit*

CONSOMPTIBILITÉ**CONSOMPTIBLE**

Bien —

CONSORT

Prince —
Reine —

- Sự tiêu-mãn.
 — Sự hoàn-thành ; sự thành-tựu ;
 sự thành-toại ; sự ký-toại.
 Tài-sản tiêu-phí.
 Hợp-tác-xã tiêu-thụ.
 Thuế tiêu-thụ.
 Thuế tiêu-thụ.
 Cho vay để tiêu-dụng, tiêu-
 dụng tô-tá-khế, tô-tá-tiêu-khế.
 Tài-phú tiêu-thụ.
 Lệ-phí tiêu-thụ.
 Tiêu-thụ hưởng-ích.
 Tiêu-thụ triền-hoãn.
 Hôn-nhân thành-toại, thành-
 thân.
 Tội-phạm thành-toại.
 Công-việc thành-tựu.
 Tiêu-thụ tức-khắc.
 Tiêu-thụ phi-sản-xuất.
 Tiêu-thụ công-nghiệp (kỹ-nghệ).
 Tiêu-thụ quốc-nội.
 Tiêu-thụ sản-xuất.
 Tiêu-thụ tái-sản-xuất.

— x. *CONSOMMATION.*

Tội-phạm thành-toại (dĩ-toại).
 Hôn-nhân thành-toại (dĩ-toại).
 Hôn-nhân vị-toại.

— x. *CONSOMMATION.*

Tiêu-mãn quyền của mình.

— Tính có thể tiêu-phí, khả-tiêu-
 tính.

— Có thể tiêu-phí, khả-tiêu.
 Tài-sản khả-tiêu.

— Hoàng-phối.

Hoàng-tế, hoàng-phu.
 Hoàng-hậu.

CONSORTIAL

— Thuộc về hội buôn, về thương-hội.

CONSORTS

— *au procès*

— Nội bộ, đồng-vụ.
Đồng-tụng.

CONSORTIUM

— *de banquiers*

— *des compagnies d'assurance*

— Liên-hội, lô-hội.
Liên-hội ngân-hàng.
Liên-hội công-ty bảo-hiêm.

CONSPIRATEUR

— Người mưu-phản, người mưu-bạn.

CONSPIRATION

— Sự mưu-bạn, sự mưu-phản.

CONSTABLE

— Cảnh-sát-quan (Anh).

CONSTANT

Capital —

Il est — *que*

Fait avéré et —

Rendement —

— Vốn dĩ, không thay-đổi, bất-biến.
hằng-cửu.
Tư-bản hằng-cửu.
Vốn dĩ.
Sự-kiện hằng-xác và hằng-cửu.
Hiệu-suất bất-biến.

CONSTAT

Dresser —

Ordonner un —

Procès-verbal de —

— *d'adultère*

— Sự kiểm-chứng, sự công-chứng
Lập kiểm-chứng.
Truyền lệnh kiểm-chứng.
Vi-bằng (biên-bản) kiểm-chứng.
Kiểm-chứng ngoại-tình.

CONSTATATION

— *du décès*

— *du délit*

— Sự chứng-nhận; sự chứng-thực.
— Sự kiểm-chứng, sự công-chứng.
Chứng-nhận tử-vong.
Kiểm-chứng tội-phạm.

CONSTATER

— *la présomption d'absence*

— *x. CONSTATATION.*
Chứng-nhận sự suy-đoán thất-tung.

CONSTITUANT

— Cấu-thành.
— Lập-hiến, chế-hiến.

Assemblée —
Partie —
Pouvoir —

Nghị-hội lập-hiến.
 Thành-phần.
 Quyền lập-hiến.

CONSTITUANTE

— Nghị-hội lập-hiến.

CONSTITUÉ

Argent — en voyage
Autorité —
Corps —

— *x. CONSTITUER.*

Tiền vốn thiết-định niên-kim.
 Nhà chức-trách chính-thiết.
 Đoàn-thể công-lập.

CONSTITUER

Se — partie civile
Se — pour
Se — prisonnier
— héritier
— un avocat
— un cabinet
— une dot
— une société
— un gouvernement
— prisonnier

— Cấu-thành; thành-lập; thiết-lập;
 thiết-định.

— Tuyền-nhiệm.

Đứng dân-sự nguyên-cáo.
 Đứng biện-hộ cho.
 Nộp mình; đầu thú.
 Lập di-kế.
 Tuyền-nhiệm luật-sư.
 Thành-lập nội-các.
 Thiết-định hồi-môn.
 Lập hội, kết-xã.
 Thành-lập chính-phủ.
 Cầm tù.

CONSTITUERE PRO ALIENO

— Nhận hoàn-trái cho tha-nhân.

CONSTITUT

Pacte de —
— alieni debiti
— possessoire

— Nghĩa-vụ trả tiền (Cổ La-mã).

Ước-điều khất nợ.
 Hứa hoàn-trái cho tha-nhân.
 Khế-trước đại-chấp.

CONSTITUTIF

Assemblée —
Éléments —
Parties —
Titre — de propriété

— Cấu-tạo, cấu-thành, thành-lập,
 thiết-lập, thiết-định, sáng-lập.

Hội-nghị sáng-lập.
 Yếu-tố cấu-thành, thành-lố.
 Bộ-phận cấu-thành, thành-phần.
 Chứng-khoán thiết-định quyền
 sở-hữu.

CONSTITUTIO

— Sắc-pháp (Cổ La-mã).

CONSTITUTION

- *coutumière*
- *d'avocat*
- *d'avoué*
- *de dot*
- *de la famille*
- *de partie civile*
- *de pension*
- *de rente*
- *du cabinet*

- *d'une société*
- *écrite*
- *étrangère*
- *fédérale*
- *nationale*
- *non écrite*
- *orale*
- *politique*

- *provisoire*
- *républicaine*
- *rigide*

- *souple*

- *unitaire*

- Sự cấu-tạo, sự cấu-thành, sự thành-lập, sự thiết-lập, sự thiết-định.
- Thành-phần.
- Hiến-pháp.
- Thủ-chất.
- Sự tuyên-nhiệm.
  - Hiến-pháp tục-lệ.
  - Tuyên-nhiệm luật-sư.
  - Tuyên-nhiệm đại-lụng.
  - Thiết-định hồi-môn.
  - Thiết-lập gia-đình.
  - Đương dân-sự nguyên-cáo.
  - Thiết-định cấp-dưỡng-kim.
  - Thiết-định niên-kim.
  - Thành-lập nội-các.
  - Thành-phần nội-các.
  - Lập hội, kết-xã.
  - Hiến-pháp thành-văn.
  - Hiến-pháp ngoại-quốc.
  - Hiến-pháp liên-bang.
  - Hiến-pháp quốc-gia.
  - Hiến-pháp bất-thành-văn.
  - Hiến-pháp khâu-truyền.
  - Hiến-pháp chính-trị.
  - Thành-phần chính-trị.
  - Hiến-pháp lâm-thời.
  - Hiến-pháp cộng-hòa.
  - Hiến-pháp cứng, hiến-pháp cương-lính.
  - Hiến-pháp mềm, hiến-pháp nhu-lính.
  - Hiến-pháp thống-nhất.

CONSTITUTIONNALISER

- Hiến-pháp-hóa.

CONSTITUTIONNALISME

- Chủ-nghĩa lập-hiến.
- Chính-thể lập-hiến, hiến chính.

CONSTITUTIONNALITÉ

- Hiến-lính.

Contrôle de la — des lois

Kiểm-soát hiến-tính của luật-pháp.

CONSTITUTIONNEL

Droit —

Gouvernement —

Loi —

Monarchie —

Parti —

Régime —

Vie —

— Thuộc về hiến-pháp ; lập-biên.

— Thuộc về thể-chất.

Luật hiến-pháp.

Chính-phủ lập-hiến.

Đạo luật hiến-pháp.

Chế-độ quân-chủ lập-hiến.

Nước quân-chủ lập-biên.

Đảng lập-hiến.

Chế-độ lập-hiến.

Hà-từ thể-chất.

CONSTITUTUM ALI- ENI DEBITI

— *x. CONSTITUT ALIENI DEBITI.*

CONSTRUCTEUR

Esprit —

— de bateau

— Người xây-dựng, người kiến-tạo, người kiến-thiết.

Óc kiến-thiết.

Người đóng tàu.

CONSTRUCTIF

Partie —

Théorie —

— Xây-dựng, kiến-tạo, kiến-thiết.

Phần xây-dựng (kiến-tạo).

Thuyết xây-dựng (kiến-tạo).

CONSTRUCTION

— en dur

— en semi-dur

— idéaliste

— légère

— navale

— sur terrain d'autrui

— utopique

— Sự xây-dựng, sự kiến-tạo, sự kiến-thiết, sự kiến-trúc.

— Vật kiến-trúc.

Kiến-trúc bằng vật-liệu kiên-cố.

Kiến-trúc bằng vật-liệu bán-kiên-cố.

Kiến-tạo lý-tưởng.

Kiến-trúc bằng vật-liệu nhẹ.

Đóng tàu.

Kiến-trúc trên đất của tha-nhân.

Kiến-tạo không-tưởng.

CONSTRUIRE

— *x. CONSTRUCTION.*

CONSUETUDO

— Pháp-lệ.

CONSUL

Élève --
Juge --
Premier --
Vice --
 -- à vie
 -- doyen
 -- electi
 -- général
 -- honoraire
 -- marchand
 -- missi
 -- par intérim
 -- suppléant

-- Lãnh-sự.
 -- Tổng-tài.
 -- Thâm-phán thương-sự.
     Tùy-tập lãnh-sự.
     Thâm-phán thương-sự.
     Đệ-nhất tổng-tài.
     Phó lãnh-sự.
     Tổng-tài chung-lhân.
     Lãnh-sự trưởng.
     Lãnh-sự ngoại-ngạch.
     Tổng lãnh-sự.
     Lãnh-sự danh-dự.
     Lãnh-sự thương-nhân.
     Lãnh-sự nội-ngạch.
     Lãnh-sự quyền-nhiếp.
     Lãnh-sự dự-khuyết.

CONSULAIRE

Agent --
Autorité --
Commission --
Corps --
Juge --
Jurisdiction --
Mariage --

-- Thuộc về lãnh-sự.
 -- Thuộc về thâm-phán thương-sự.
     Chức-viên lãnh-sự.
     Chức-trách lãnh-sự.
     Ủy-nhiệm-trạng lãnh-sự.
     Lãnh-sự-đoàn.
     Thâm-phán thương-sự.
     Tài-phán lãnh-sự.
     Giá-thứ trước lãnh-sự.

CONSULAT

Tribunal de --
 -- général
 -- de la mer

-- Chức lãnh-sự.
 -- Lãnh-sự-quan.
 -- Tổng-tài-chế.
 -- Qui-tắc.
     Tòa-án lãnh-sự.
     Tòa-án thương-mại.
     Chức tổng-lãnh-sự.
     Tổng-lãnh-sự-quán.
     Qui-tắc hàng-hải.

CONSULTANT

Avocat --

-- Giải-đáp.
     Luật-sư giải-đáp.

CONSULTATION

-- Sự dò hỏi, sự thăm dò, sự hỏi ý-kiến.

- *des jurisconsultes*
- *écrite*
- *du Président de la République*

CONSULTATIF

- Assemblée* —
- Organe* —
- Voix* —

CONSULTER

- *son avocat*

CONSUMABLE**CONSUMPTIBILITÉ****CONSUMPTIBLE****CONTACT****CONTACTER****CONTEMPORAIN**

- Droit* —
- Histoire* —

CONTEMPTEUR**CONTENANCE**

- *d'un terrain*

CONTENDANT

- Parties* —

CONTENTIEUX (a)

- Sự giải-đáp.
- Ý-kiến-thư.
Sự hỏi ý-kiến luật-học-sư.
Ý-kiến-thư của luật-học-sư.
Giải-đáp bằng văn-thư.
Sự dò-hỏi ý-kiến của Tổng-thống.

- Tư-vấn.
Hội-nghị tư-vấn.
Cơ-quan tư-vấn.
Quyền tư-vấn.

- Hỏi ý-kiến ; dò hỏi.
- Giải-đáp.
Hỏi ý-kiến luật-sư ; hỏi luật luật-sư.

- *nh. CONSUMPTIBLE.*

- Khả-tiêu-hủy tính.

- Có thể tiêu-hủy, khả-tiêu-hủy.

- Sự tiếp-xúc.

- Tiếp-xúc.

- Đồng-thời.

- Cận-đại.
Luật cận-đại.
Lịch-sử cận-đại.

- Chê-bai ; khinh-mạ.

- Dung-lượng ; diện-tích.
Diện-tích thửa đất.

- Đối-tranh.
Đương-sự đối-tranh.

- Tranh-trung, tở-lụng.

Affaire —

Vụ tranh-tụng.

CONTENTIEUX (n)*Chef du —**Service du —*— *administratif*— *administratif par détermination de la loi*— *administratif par nature*— *civil*— *colonial*— *commercial*— *de l'annulation*— *de la répression*— *de l'interprétation*— *de pleine juridiction*— *fiscal*— *objectif*— *subjectif*

— Sự tố-tụng.

— Phòng tố-tụng, biện-sự phòng.
Trưởng phòng tố-tụng, chủ-sự phòng tố-tụng.

Sử tố-tụng.

Tố-tụng hành-chính.

Tố-tụng hành-chính do luật chỉ-định.

Tố-tụng hành-chính vì bản-chất.

Tố-tụng dân-sự.

Tố-tụng thuộc-địa.

Tố-tụng thương-mại, thương-tụng.

Tố-tụng thủ-tiêu.

Tố-tụng trừng-trị.

Tố-tụng giải-thích.

Tố-tụng toàn-diện tài-phán.

Tố-tụng thuế-vụ.

Tố-tụng khách-quan.

Tố-tụng chủ-quan.

CONTENTION

— Sự cố-gắng.

— Sự tranh-luận.

CONTENU— *d'un acte*

— Nội-văn, nội-bao.

Nội-văn chứng-thư, nội-bao văn-thư.

CONTESTABLE*Droit —*

— Có thể dị-nghị, có thể kháng-nghị, có thể chối-cãi.

Quyền-lợi có thể kháng-nghị.

CONTESTANT*Les deux parties —*

— Tranh-chấp, tranh-nghị.

Hai bên tranh-chấp.

CONTESTATION

— Sự dị-nghị, sự kháng-nghị, sự chối-cãi.

— Sự tranh-nghị ; sự tranh-chấp.

Accepter sans —
Sans —
Source de —
 — *en cause*
 — *de légitimité*
 — *d'ordre*
 — *d'un droit*
 — *sérieuse*

Nhận vô tranh-chấp.
 Không chối-cãi, vô tranh-chấp.
 Nguồn tranh-chấp.
 Vụ tranh-chấp khả-xử.
 Dị-nghị tư-cách chính-hệ.
 Tranh-chấp thuận-tự.
 Dị-nghị quyền-lợi.
 Tranh-chấp quan-trọng.

CONTESTE

Sans —

— Sự chối-cãi, sự dị-nghị, sự
 kháng-nghị.
 Không thể chối-cãi.

CONTESTÉ

Créance —

— *x. CONTESTER.*
 Trái-quyền bị kháng-nghị.

CONTESTER

— *une créance*
 — *un fait*
 — *un juré*

— Dị-nghị, kháng-nghị, chối-cãi.
 — Tranh-nghị ; tranh-chấp.
 Dị-nghị một trái-khoản.
 Dị-nghị một sự-kiện.
 Dị-nghị một phụ-thẩm.

CONTEXTE

— Văn-diện, thượng-hạ-văn.
 — Toàn-văn.

CONTIGU

— Kế-liền, kế-tiếp, tiếp-liền, tiếp-
 cận, kế-cận.

CONTINENT (a)

Cause —

— Liên-tiếp, kế-tiếp, kế-tục, không
 ngừng.
 Nguyên-nhân liên-tiếp.

CONTINENT (n)

Ancien —
Nouveau —
 — *austral*

— Đại-lục.
 Cựu Đại-lục.
 Tân Đại-lục.
 Nam đại-lục.

CONTINENTAL

Blocus —
Droit —
Politique —

— Thuộc về đại-lục.
 Phong-lỏa đại-lục.
 Pháp-luật đại-lục.
 Chính-sách đại-lục.

Puissance —

Cường-quốc đại-lực.

Système —

Đại-lực-hệ.

CONTINENTALISME

— Đại-lực chủ-nghĩa.

CONTINGENCE

— *des lois de la nature*

— Ngẫu-nhiên-tính, ngẫu-hữu-tính.
Ngẫu-hữu-tính của những định-luật thiên-nhiên.

CONTINGENT (a)

Portion —

— Ngẫu-nhiên, ngẫu-hữu.
Phần mỗi người.

CONTINGENT (n)

— *des décorations*

— *militaire*

— *monétaire*

— Hạn-ngạch, số-ngạch, lớp-số.
— Binh-ngạch.
— Thuế-ngạch.
Số-ngạch huy-chương.
Binh-ngạch, quân-số.
Hạn-ngạch tiền-tệ.

CONTINGEMENT

— *de produits*

— Sự định-ngạch, sự hạn-ngạch.
Hạn-ngạch sản-phẩm.

CONTINGENTER

— Định-ngạch, hạn-ngạch.

CONTINU

Action —

Délit —

Passession —

Servitude —

— Liên-liên, liên-tiếp.
Động-tác liên-tiếp.
Tội-phạm liên-tiếp.
Chấp-hữu liên-tiếp.
Dịch-quyền liên-tiếp.

CONTINUATEUR

— Người tiếp-tục, người kế-tục.

CONTINUATION

— *de la discussion*

— *de la personne*

— *des débats*

— *des poursuites*

— Sự tiếp-tục, sự kế-tục ; sự liên-tục,
sự liên-tiếp.
Tiếp-tục bàn-cãi.
Kế-tục nhân-thân.
Tiếp-tục thảo-nghị (thảo-luận).
Tiếp-tục truy-lỗi.

CONTINUER

— *x. CONTINUATION.*

- *une entreprise*
- *un interrogatoire*

Kế-tục doanh-nghiệp.
Tiếp-tục hỏi cung.

CONTINUEMENT

— Liên-tiếp.

CONTINUITÉ

- Loi de —*
- Principe de —*
- Solution de —*
- *de service*
- *des débats*

- *du voyage*

— Tính kế-tiếp, liên-tiếp, kế-tục, liên-tục.
Luật liên-tục.
Nguyên-tắc liên-tục.
Gián-đoạn.
Liên-tiếp-tính của công-vụ.
Liên-tiếp-tính của cuộc thảo-nghị (*h. thảo-luận*).
Liên-tiếp-tính của cuộc hành-trình.

CONTONDANT

Objet —

— Làm tím-bầm.
Vật làm tím-bầm.

CONTRACTANT (*a*)

Hautes parties —
Partie —

— Kết-ước, lập-ước.
Cao-phương kết-ước.
Kết-ước-phương, tạo-phương.

CONTRACTANT (*n*)

— Người kết-ước, người lập-ước.

CONTRACTATION

— Sự kết-ước (xưa).

CONTRACTER

- *des fiançailles*
- *mariage*
- *un bail*
- *une dette*
- *une obligation*

— Giao-kết, kết-lập.
Đính-hôn, ước-hôn.
Kết-hôn, kết-thân.
Kết-lập tô-tá-ước.
Vay nợ, kết-trái.
Kết-lập nghĩa-vụ.

CONTRACTUEL

- Agent —*
- Domaine —*
- Institution —*
- Liberté —*
- Matière —*
- Obligation —*

— Theo khế-ước, kết-ước.
Chức-viên khế-tuyên.
Lãnh-hạt khế-ước.
Lập-kế khế-ước.
Tự-do kết-ước.
Sự-hạng khế-ước.
Nghĩa-vụ kết-ước.

Responsabilité —

Trách-nhiệm khế-trúc.

CONTRADICTEUR

— Người kháng-biện ; luật-sư kháng-biện.

— *légitime*

Người kháng-biện chính-đáng.

CONTRADICTION

— Sự mâu-thuẫn.

— Sự kháng-biện.

Esprit de —

Óc hiếu-kháng.

Principe de non —

Nguyên-tắc phi-mâu-thuẫn.

— *économique*

Mâu-thuẫn kinh-tế.

— *interne*

Mâu-thuẫn nội-bộ.

CONTRADICTOIRE

— Tranh-luận ; kháng-biện.

— Đối-kháng, đối-tịch.

— Mâu-thuẫn.

Conférence —Diễn - thuyết (*h.* diễn - giảng) tranh-luận.*Enquête* —

Điều-tra đối-tịch.

Instruction —

Thăm-cứu đối-tịch.

Jugement —

Án-văn đối-tịch.

Réunion —

Hội-họp tranh-luận.

Témoignages —

Nhân-chứng mâu-thuẫn.

CONTRAIGNABLE

— Có thể câu-thúc, câu-áp.

— Có thể cưỡng-bách (cưỡng-chế).

CONTRAINdre

— Bó - buộc, bắt-ép, cưỡng - bách, cưỡng-chế.

— Câu-thúc.

CONTRAInTE

— Sự bó-buộc, sự bắt-ép, sự cưỡng-bách, sự cưỡng-chế.

— Sự câu-thúc, sự câu-áp.

— Giấy câu-thúc, giấy câu-áp.

— Giấy câu-giam.

— *administrative*

Cưỡng-chế hành-chính.

— *à l'adultère*

Câu-thúc hành-chính.

— *juridique*

Cưỡng-bách thông-giam.

— *morale*

Cưỡng-chế pháp-luật.

Cưỡng-chế tinh-thần.

- *par corps* Cầu-thúc thân-thề, cầu-áp thân-thề.
- *par saisie des biens* Cường-bách bằng cách sai-áp tài-sản.
- *physique* Cường-chế thể-vật.
- *psychologique* Cường-chế tâm-lý.

CONTRAIRE

- Action* —
  - Preuve* —
  - *à la loi*
  - *au droit*
- Trái-ngược, phản-nghịch.
  - Phản-diện.
  - Tổ-quyền phản-diện.
  - Bằng - cứ trái - ngược, phản-chứng.
  - Trái luật, vi-luật.
  - Trái pháp-luật, vi-pháp.

CONTRA NON VALENTEM AGERE NON CURRIT PRAESCRIPTIO

- Thời-hiệu không khởi-phát đối với những người không có năng-lực tố-tụng.

CONTRARIA (ACTIO)

- Tổ-quyền phản-diện.

CONTRARIÉTÉ

— *de jugements*

- Sự trái-ngược, sự tương-phản.
- Ấn-vấn tương-phản.

CONTRARIO (A)

- *x. A CONTRARIO.*

CONTRASTE

- Sự tương-phản, sự tương-bội.

CONTRAT

- *accessoire*
  - *administratif*
  - *à la grosse*
  - *aléatoire*
  - *à titre gratuit*
  - *à titre onéreux*
  - *authentique*
  - *avec soi-même*
- Giao-kèo, khế-ước, hợp-đồng.
  - Khế-ước phụ-thuộc.
  - Khế-ước hành-chính.
  - Mạo-hiêm tá-khế.
  - Khế-ước kiểu-hẫnh.
  - Khế-ước có tính-cách vô-thường.
  - Khế-ước có tính-cách hữu-thường.
  - Khế-ước công-chính.
  - Giao-kèo với chính mình, khế-ước với dich thân mình.

- de louage d'ouvrage
- de mariage
- d'engagement
- d'entreprise
- de prêt à usage
- de prêt de consommation
- de publicité
- désintéressé
- de société
- de transport
- de travail
- de travail à salaire différent
- de vente
- d'industrie
- dirigé
- entre absents
- fiduciaire
- formel
- imposé
- individuel
- innommé
- instantané
- intéressé
- irrévocable
- judiciaire
- lettre
- mohatra
- notarié
- par concurrence
- par correspondance
- pignoratif
- primitif
- Khế-ước bao-biện.
- Hôn-thư (ds.) ; khế-ước kết-hôn, kết-hôn-khế, hôn-khế.
- Khế-ước thủy-thủ dung-công.
- Khế-ước lãnh-thầu.
- Giao-kèo cho mượn đồ dùng, khế-ước tá-dụng, tá-dụng-khế.
- Giao-kèo cho vay đồ tiêu-dùng, khế-ước tá-tiêu, tá-tiêu-khế.
- Khế-ước quảng-cáo.
- Khế-ước bất-vụ-lợi.
- Giao-kèo lập-hội, khế-ước kết-xã.
- Giao-kèo chuyên-chở, khế-ước vận-lãi (h. vận-tống).
- Giao-kèo làm công, khế-ước lao-công.
- Khế-ước lao-công hoãn-lương.
- Giao-kèo bán, khế-ước mại-vật.
- Khế-ước công-nghiệp (kỹ-nghệ).
- Khế-ước chỉ-huy.
- Khế-ước giữa những người vắng mặt.
- Khế-ước tín-dụng.
- Khế-ước thực-thế.
- Khế-ước cưỡng-chế.
- Khế-ước cá-nhân.
- Khế-ước vô-danh.
- Khế-ước tức-thành.
- Khế-ước vụ-lợi.
- Khế-ước bất-dịch, tử-khế.
- Khế-ước tư-pháp, khế-ước tài-phán.
- Thư-khế.
- Trá-mại tá-khế.
- Khế-ước công-chứng, khế-ước chứng-khế.
- Khế-ước cạnh-tranh.
- Hàm-khế.
- Trá-mại chấp-khế.
- Nguyên-khế.

- *principal* Khế-ước chính-yếu.
- *réel* Khế-ước thực-vật.
- *social (de Rousseau)* Dân-ước-luận (của Lu-Thoa).
- *solennel* Khế-ước yếu-thức, khế-ước trọng-thức.
- *sous seing privé* Khế-ước tư-thự.
- *successif* Khế-ước liên-liếp.
- *synallagmatique* Giao-kèo tay đôi, khế-ước song-phương, song-khế.
- *synallagmatique imparfait* Song-khế bất-toàn.
- *type* Giao-kèo mẫu, khế-ước điển-hình.
- *unilatéral* Khế-ước độc-phương, phiến-khế.

CONTRAVENTION

- *à la loi* — Sự vi-phạm, sự vi-bội.
- *aux règlements* — Tội vi-cảnh.
- *de grande voirie* Vi-phạm pháp-luật, vi-pháp, phạm-luật.
- *de simple police* Vi-phạm qui-tắc, phạm-qui.
- *de voirie* Tội vi-phạm đại-lộ-chính.
- *forestière* Tội vi-cảnh.
- Tội vi-phạm lộ-chính.
- Tội vi-phạm lâm-chính.

CONTRAVENTIONNEL

Délit —

— Thuộc về vi-cảnh.

Khinh-tội vi-cảnh.

CONTRAVIS

— *nh. CONTRE-AVIS.*

CONTRE

— Chống, kháng, phản-đối, phản-nghịch, phản-kháng, đối-kháng.

At — Giúp

Voter —

— Tái.

At kháng Giúp.

Bỏ phiếu chống, biểu-quyết phản-đối.

— *remboursement*

Lãnh-hóa giao-ngân.

CONTRE-ACCUSATION

— Phản-cáo-lỗi.

- CONTRE-AMIRAL** — Hải-quân thiếu-tướng, thủy-sư đề-đốc.
- CONTRE.APPEL** — Tái-diêm-danh.
- CONTRE-APPLÈGE-MENT** — Tố-quyền phản-kháng chấp-hữu di-sản (xưa).
- CONTRE-ASSEMBLÉE** — Hội-nghị đối-kháng.
- CONTRE - ASSURANCE** -- Phản-hoàn bảo-hiêm.
- Politique de* ... — Chính-sách hàng-hai (h. nước-đôi).
- Traité de* — — Điều-ước hàng-hai (h. nước-đôi).
- — *étendue* Phản-hoàn bảo hiêm bao-quát.
- — *spéciale* Phản-hoàn bảo-hiêm đặc-định.
- CONTRE-ATTAQUE** — Phản-công, phản-kích.
- CONTRE-AUGMENT** — Quyền hưởng-dụng thượng-tôn của đàn-ông góa vợ.
- CONTRE-AVEU** — Phản-thú.
- CONTRE-AVIS** — Phản-nghị, phản-kiến.
- CONTREBALANCER** — Làm cho cân, đề-địch.
- CONTREBANDE** — Sự buôn lậu ; sự lậu thuế, sự trốn thuế.
- Hàng lậu, cấm-chế-phẩm.
- Alcool de* — rượu lậu.
- Opium de* — Thuốc-phiện lậu.
- *absolue* Buôn lậu tuyệt-đối.
- *à l'importation* Hàng lậu nhập-cảng.
- *conditionnelle* Buôn lậu có điều-kiện.
- *de guerre* Buôn lậu chiến-phẩm.
- *des armes* Buôn lậu khí-giới.
- *par analogie* Hàng chuẩn-cấm.

— *postale*
— *relative*

Hàng lậu bưu-chính.
Buôn lậu tương-đối.

CONTREBANDIER

Người buôn lậu ; người lậu thuế.

CONTRE-CAUTION

-- Người thượng-bảo-lãnh.

CONTRE-CHANGER

-- Đổi vật lấy vật.

CONTRE-COALITION

-- Phản-liên-minh.

CONTRE-CONSTITUTION

-- Hiến-pháp đối-nghịch.

CONTRE-DATE

-- Nhật-kỳ nghịch-cải.

CONTRE-DATER

-- Nghịch-cải nhật-kỳ.

CONTRE - DÉCLARATION

-- Phản-cáo.

CONTRE-DÉFENSE

-- Phản-kháng-lý.

CONTRE-DÉNONCIATION

-- Phản-cáo-tri.
-- Thông-tri tố-tụng.

CONTREDIRE

Se —

-- Nói ngược ; kháng-biện.
-- Phản-đối, phản-nghịch.
Tự mâu-thuẫn.

CONTREDISANT

Partie —

-- Kháng-ngôn.
Kháng-ngôn phương.

CONTREDIT

-- Sự kháng-ngôn.
-- Kháng-ngôn-thư.

CONTRE-ÉCHANGE

-- Tương-hỗ giao-hoán, hỗ-hoán.

CONTRE-ÉDIT

-- Phản-sắc-chỉ.

CONTRÉE

Vùng, xứ.

CONTRE-ENQUÊTE

— Phán điếu-tra.

CONTRE - ENTREPRISE

— Xí-nghiệp đối-nghịch.

CONTRE-ÉPREUVE

— Sự phản-nghiệm.

— Sự phản-quyết.

Procéder à la — —

Phản-quyết.

CONTRE-ESPIONNAGE

— Phản-gián-diệp.

CONTRE-EXPERTISE

— Phản-giám-định, tái-giám-định.

CONTRE-FAÇON

— Sự làm giả, sự giả-mạo, sự
ngụy-tạo.— *artistique ou littéraire*

Ngụy-tạo văn-nghệ phẩm, ngụy-trước.

— *de clé*

Làm chìa-khóa giả.

— *d'écritures*Giả-mạo giấy-lờ, ngụy-tạo
văn-lự.— *de dessins et modèles*

Ngụy-tạo mẫu-họa và mô-hình.

— *de documents*

Làm giả tài-liệu, ngụy-tạo tài-liệu.

— *de marque*Ngụy-tạo nhãn-hiệu, ngụy-tạo
thương-tiêu, mạo-bài.— *de monnaies*

Làm bạc giả, ngụy-tạo tiền-lệ.

— *des billets de banque*Làm giấy bạc giả, ngụy-tạo
sao phiếu.— *de sceaux*

Làm giả con dấu, giả-mạo ấn-kiểm.

— *de sceaux privés*

Giả-mạo tư-ấn.

— *des effets publics*Làm giả công-phiếu, ngụy-tạo
công-phiếu.— *de signatures*

Giả-mạo chữ ký, mạo-thự.

— *des poids et mesures*

Làm giả đồ đo lường.

— *des poinçons*Làm giả dấu khắc, ngụy-tạo
biệt-ấn.— *des sceaux de l'État*

Làm giả ấn-tín, ngụy-tạo công-ấn.

— *des timbres et marques
des autorités*

Ngụy-tạo dấu-hiệu nhà chức-trách.

- *des timbres-postes*
- *industrielle*
- *littéraire*

Làm giã cò thơ, nguy-tạo tem.
 Nguy-tạo kỹ-nghệ, nguy-tạo
 công-nghiệp.
 Nguy-tạo văn-phâm, đạo-văn.

CONTREFACTEUR

— Người giã-mạo, người nguy-tạo.

CONTREFACTION

— *nh. CONTREFAÇON.*

CONTRE-GARDE

— Quan coi việc đúc tiền (xưa).

CONTRE-GOUVERNEMENT

— Chính-phủ đối-nghịch ; chính-phủ mặt-trị.

CONTRE-LETTRE

— Mật-thư cãi-khố, cãi-ước-thư,
 ản-thư, nặc-thư.

CONTRE-LIGUE

— Liên-minh đối-nghịch, phản-liên-minh.

CONTREMAITRE

— Cai thợ, giám-công.

CONTREMAND

— Kỳ-hạn ; kháng-biện (xưa).
 — Thác-lừ diên-kỳ (xưa).
 — Bãi-lô (xưa).

CONTRE-MANDAT

— Phản-ủy-quyền.

CONTREMARQUE

— Phụ-hiệu.

CONTREMANDEMENT

— Sự cãi-lệnh.

CONTREMANDER

— Cãi-lệnh.

CONTRE-MANIFESTATION

— Biểu-tình phản-nghịch, phản-biểu-tình.

CONTRE-MANŒUVRE

— Thủ-đoạn phản-nghịch, phản-thủ-đoạn.

CONTRE-MISSION

— Phản-sứ-mệnh.

- CONTRE-MOTIF** — Lý-do đối-nghịch, phản-lý-do.
- CONTRE-MOYEN** — Phản-phương-tiện.
- CONTRE-MUR** — Tường dựa.
- CONTRE-OFFENSIVE** — Phản-công.
- CONTRE-OPÉRATION** — Dịch-vụ đối-nghịch, phản-dịch-vụ.
- CONTRE-OPPOSITION** — Phản-đối-nghịch, phản-đối-kháng.
- CONTRE-ORDRE** — Phản-lệnh.
- CONTREPARTIE** — Số đối-toán.
— Đối-thuyết, phản-kiến.
— Đối-khoản.
— Đối-dịch.
Kháng-biện đối-dịch.
Tự đứng làm đối-dịch cho khách-hàng.
Đối-dịch về dịch-khoán-sở.
- Exception de —*
Se faire la — du client
— en bourse
- CONTRE-PARTISTE** — Người đối-dịch.
- CONTRE-PASSATION** — Sự phản-hoàn hối-phiếu.
— Sự cải-hoàn trương-mục.
- CONTRE-PASSEMENT** — *nh.* **CONTRE-PASSATION.**
- CONTRE-PASSER** — *x.* **CONTRE-PASSATION.**
- CONTRE-PÉTITION** — Thỉnh-nguyện-thư đối-nghịch,
phản-thỉnh-nguyện-thư.
- CONTRE-PÉTITIONNAIRE** — Người thảo (*h.* ký) phản-thỉnh-nguyện-thư.
- CONTRE-PIED** — Phản-hướng ; phản-diện.

A —

Prendre le — d'une opinion

Ngược lại.

Có ý-kiến đối-nghịch.

CONTRE-PLAINTE

— Phản-khiếu-tố.

CONTREPOIDS

— Bối-lực.

CONTRE-POINÇON

— Dấu khắc nổi, biệt-ấn nổi.

CONTRE-POLICE

— Phản-cảnh-sát.

CONTREPROJET

— Bối-án.

CONTREPROPOSITION

— Phản-dề-nghị.

CONTRE-RÈGLEMENT

— Qui-tắc đối-nghịch, phản-qui-tắc.

CONTRE-RÉVOLUTION

— Cuộc phản-cách-mạng.

CONTRE-RÉVOLUTIONNAIRE

— Phản-cách-mạng.

CONTRE-SCEAU

— Bối-ấn.

CONTRE-SCÉL— *nh.* *CONTRE-SCEAU.***CONTRE-SCÉLLER**

— Đóng bối-ấn.

CONTRE-SEING

— Phó-thự.

— *minist'ériel*

Phó-thự Tổng-trưởng.

CONTRESIGNATAIRE

— Người phó-thự.

CONTRESIGNATURE

— Phó-thự.

CONTRESIGNER

— Phó-thự.

CONTRE-SIGNIFICATION

— Sự lực-tổng lại, phản-lực-tổng.

- CONTRE SIGNIFIER** — *x.* *CONTRE-SIGNIFICATION.*
- CONTRE-SOMMATION** — Sự đốc-thúc lại, phản-đốc-thúc.
- CONTRESTARIE** — *nh.* *CONTRE-SURESTARIE.*
- CONTRE-SURESTARIE** — Triền-hạn-kim, trì-tiền-kim.
- CONTRE-SURETÉ** — Thượng-bảo-chương.
- CONTRE-TIMBRAGE** — Sự đóng dấu cái-giá-niêm.
- CONTRE-TIMBRE** — Dấu cái-giá-niêm.
- CONTRE-TITRÉ** — Mạo-chuẩn.
- CONTRE-TORPILLEUR** — *nh.* *DESTROYER.*
— Diệt ngư-lôi đình (*h.* khu - trục hạm).
- CONTRE-TRAHISON** — Bội-phản đối-ngịch.
- CONTRE-VALEUR** — Đối-giá.
- CONTREVENANT** — Người vi-phạm.
- CONTREVENIR** — Vi-phạm.
— *à la loi* Vi-phạm luật.
- CONTRE-VISITE** — Tái-khám-nghiệm.
- CONTRIBUABLE** — Người chịu thuế.
- CONTRIBUANT** — Người góp phần.
- CONTRIBUER** — Góp phần ; giúp sức, hiệp-lực.
- CONTRIBUTE** — Đồng-bộ-lạc.
- CONTRIBUTIF** — Góp phần.
— Thuộc về thuế-khóa.

Part —

Phần góp, phần-dảm.

Rôle —

Thuế-bộ.

CONTRIBUTION

Directeur des —

Giám-đốc thuế-vụ.

Distribuer par —

Chia theo phân-ngạch ; phân-phối theo phân-ngạch.

— *à l'étude du droit*

Góp phần vào công-cuộc nghiên-cứu pháp-luật.

— *amiable*

Thuận-phân theo phân-ngạch, thỏa-thuận phân-phối.

— *au marc le franc*

Chia theo tỷ-lệ, phân-phối tỷ-lệ.

— *au paiement des droits*

Gánh chịu tiền thuế, đảm-phụ thuế-phí.

— *aux dettes*

Gánh chịu một phần nợ, đảm-phân trái-khoản.

— *aux pertes*

Gánh chịu một phần tổn-thất, đảm-phân tổn-thất.

— *de guerre*

Bồi-thường chiến-tranh, chiến-bồi.

— *des portes et fenêtres*

Đảm-phụ chiến-tranh.

— *directes*

Thuế môn-song.

— *en espèces*

Thuế trực-thu.

— *en nature*

Phần góp bằng tiền mặt, phần-dảm hiện-kim.

— *extraordinaires*

Phần góp bằng hiện-vật, phần-dảm hiện-vật.

— *extraordinaires sur les bénéfiques de guerre*

Trợ-thuế bất-thường.

— *foncière*

Trợ-thuế bất-thường về chiến-lợi.

— *indirectes*

Trợ-thuế điền-thổ.

— *indirectes proprement dites*

Thuế gián-thu.

— *judiciaire*

Thuế gián-thu đích-danh.

— *mobilière*

Phân-phối tài-phán.

— *par le travail*

Thuế động-sản.

Phần góp bằng lao-công.

- *patriotique*
- *personnelle*
- *pour la défense nationale*
- *volontaire*

- Trợ-thuế ái-quốc.
- Thuế thân.
- Đảm-phụ quốc-phòng.
- Tự-y góp phần.
- Đảm-phụ chí-nguyện.

CONTRITION

- Sự ăn-năn, sự hối-lỗi.

CONTROLE

Commission internationale de —

Ingénieur de —

Payer le —

— *administratif*

— *de caisse*

— *de commerce extérieur*

— *de faillite*

— *de la constitutionnalité des lois*

— *de la dette*

— *de la natalité*

— *de l'exécution du budget*

— *des automobiles*

— *des billets*

— *des changes*

— *des comptes*

— *des dépenses*

— *des dépenses engagées*

— *des monnaies*

— *des prix*

— *des recettes*

— *direct*

— *du budget*

— *du Gouvernement*

— *du progrès social*

— *du travail*

- Sự soát, sự kiểm-sát.
- Sự kiểm-chế, sự tiết-chế.
- Sự kiểm-bộ (bạ).
- Lệ-phí kiểm-bộ (bạ).
- Ủy-hội kiểm-sát quốc-tế.

Kỹ-sư kiểm-sát.

Trả lệ-phí kiểm-bộ.

Kiểm-sát hành-chính.

Kiểm-sát ngân-quĩ.

Kiểm-sát ngoại-thương.

Kiểm-sát khánh-lận.

Kiểm-sát hiến-tính của pháp-luật.

Kiểm-sát công-trái.

Tiết-chế sinh-dục.

Kiểm-sát thi-hành ngân-sách.

Kiểm-sát xe-hoi.

Soát vé ; kiểm-phiếu.

Kiểm-sát hối-đoái.

Kiểm-sát kế-toán.

Kiểm-sát chi-xuất, kiểm-chi.

Kiểm-sát ước-chi.

Kiểm-sát tiền-lệ.

Kiểm-sát vật-giá, kiểm-giá.

Kiểm-sát thu-nhập, kiểm-thu.

Kiểm-sát trực-tiếp.

Kiểm-sát ngân-sách.

Sự kiểm-sát của chính-phủ.

Kiểm-sát sự tiến-bộ xã-hội.

Kiểm-sát lao-động.

- *du Trésor*
- *en commun*
- *financier*
- *international*
- *social*

- Kiểm-sát ngân-khố.
- Cộng-đồng kiểm-sát.
- Kiểm-sát tài-chính.
- Kiểm-sát quốc-tế.
- Kiểm-sát xã-hội.

CONTROLLER— *x. CONTROLE.***CONTROLEUR**

- *à la garantie*
- *central du Trésor public*
- *d'armes*
- *de faillite*
- *de la sûreté*
- *de manufactures d'armes*
- *des billets*
- *des Chemins de fer*
- *des contributions directes*
- *des contributions indirectes*
- *des dépenses engagées*
- *des douanes*
- *des finances*
- *des monnaies*
- *des tabacs*
- *général de la sûreté*

- Kiểm-sát-viên.
- Kiểm-sát-viên đảm-bảo.
- Kiểm-sát-viên trung-ương công-khố.
- Kiểm-sát-viên binh-khí.
- Kiểm-sát-viên khánh-tận.
- Kiểm-sát-viên công-an.
- Kiểm-sát-viên xưởng khí-giới.
- Người soát vé, người xét giấy.
- Kiểm-sát-viên hỏa-xa (xe lửa).
- Kiểm-sát-viên thuế trực-thu.
- Kiểm-sát-viên thuế gián-thu.
- Kiểm-sát-viên ước-chi.
- Kiểm-sát-viên quan-thuế (thương-chính).
- Kiểm-sát-viên tài-chính.
- Kiểm-sát-viên tiền-tệ
- Kiểm-sát-viên thuốc hút.
- Tổng-kiểm-sát công-an.

CONTROLDRE— *x. CONTRE-ORDRE.***CONTROUVÉ***Nouvelle —*

- Bịa-đặt, hư-ngụy.
- Tin bịa-đặt.

CONTROVERSE

— Cuộc tranh-luận, cuộc tranh-biện.

CONTROVERSÉ

— Tranh-luận, tranh-biện.

CONTUMACE

- Sự khuyết-tịch đại-hình.
- Án đại-hình khuyết-tịch.
- Bị-cáo đại-hình khuyết-tịch.

Arrêt de —

Juger par —

Ordonnance de —

Purger sa —

Phúc-nghị quyết-tịch đại-hình.

Xử đại-hình quyết-tịch.

Án-lệnh quyết-tịch đại-hình.

Thanh-tiêu án đại-hình quyết-tịch.

CONTUMACIAL

Procédure —

— Thuộc về đại-hình quyết-tịch.

Thủ-tục đại-hình quyết-tịch.

CONTUMAX

— Bị-cáo quyết-tịch đại-hình.

CONTUS

— Bầm, thâm-tím.

CONTUSION

— interne

— Vết bầm, vết thâm-tím.

Nội-thương.

CONUBIUM

— Hôn-nhân hợp-pháp (Cổ La-mã).

— Năng-lực kết-hôn (Cổ La-mã).

CONVAINCANT

Argument —

— x. *CONVAINCRE.*

Luận-cứ thuyết-phục.

CONVAINCRE

— Thuyết-phục.

CONVAINCU

— Chịu phục, chịu nhận.

— Thất tin-tưởng, xác-tín.

Atteint et —

Đã phạm-tội trong thực-trạng
và theo pháp-luật.

Communiste —

Người cộng-sản thất tin-tưởng.

CONVALESCENCE

Congé de —

— Sự dưỡng-bệnh.

Nghỉ dưỡng-bệnh.

CONVALESCENT

Dépôt des —

— Dưỡng-bệnh.

Trại dưỡng-bệnh.

CONVENABLE

— Thích-hợp, thích-đáng, xứng-đáng.

CONVENANCE

A sa —

Mariage de —

— Sự thích-hợp, sự thích-đáng.

— Sự đảng-đối.

Tùy-nghị, tùy-liện.

Hôn-nhân đảng-đối.

— *personnelle*

Thích-nghi cá-nhân.

CONVENANCES

— *de société*

— *de succession*

— *sociales*

— *vainquent loi*

— Nghi-tiết.

— Hợp-ước (xưa).

Hợp-ước tục-xã (xưa).

Hợp-ước thừa-kế.

Xã-giao.

Hợp-ước thặng luật-pháp.

CONVENTION

Langage de —

Les — librement consenties tiennent lieu de loi aux parties

Monnaie de —

Signe de —

— *collective de travail*

— *commerciale*

— *consulaire*

— *de Genève*

— *de la Croix-Rouge*

— *de La Haye*

— *de mariage*

— *des parties*

— *d'extradition*

— *diplomatique*

— *douanière*

— *ducroire*

— *écrite*

— *entre particuliers*

— *judiciaire*

— *matrimoniale*

— *militaire*

— *monétaire*

— *nationale*

— *postule universelle*

— Hợp-ước.

— Hiệp-ước, hiệp-định (ngoại-giao).

— Hội-nghị Ước-pháp.

Ước-ngữ.

Hợp-ước tự-do ưng-thuận là luật-pháp đối với người kết-ước.

Ước-tệ.

Ước-hiệu.

Cộng-đồng lao-công hợp-ước, cộng-ước lao-công.

Hiệp-định thương-mại.

Hiệp-ước lãnh-sự.

Hiệp-ước Giơ-ne.

Hiệp-ước Hồng-thập-tự.

Hiệp-ước La-Hay.

Hợp-ước hôn-nhân.

Hợp-ước của đương-sự.

Hiệp-ước dẫn-độ.

Hiệp-ước ngoại-giao.

Hiệp-ước quan-thuế (thương-chính).

Hợp-ước bao-quản.

Hợp-ước thành-vấn, bút-ước, vấn-ước.

Hợp-ước giữa tư-nhân.

Hiệp-ước tư-pháp.

Hợp-ước hôn-nhân.

Hiệp-ước quân-sự.

Hiệp-ước liền-tệ.

Quốc-hội ước-pháp.

Hiệp-ước bưu-chính quốc-lễ.

- *préliminaire*
- *séparée*
- *supplémentaire*
- *télégraphique*
- *verbale*

- Hiệp-ước sơ-bộ.
- Biệt-ước, phân-ước.
- Phụ-ước.
- Hiệp-ước điện-tín.
- Khẩu-ước.

CONVENTIONALISME

- Tính ước-định ; hợp-ước-tính.
- Chủ-nghĩa ước-pháp.

CONVENTIONNEL (a)

- Bail* —
- Communauté* —
- Droit* —
- Hypothèque* —
- Intérêt* —
- Loi* —
- Préciput* —
- Privilège* —
- Séquestre* —
- Signe* —
- Valeur* —

- Ước-định ; hợp-ước.
- Tô-tá ước-định.
- Cộng-thông ước-định.
- Quyền-lợi ước-định.
- Hợp-ước-pháp.
- Đề-đương ước-định.
- Lãi ước-định.
- Đạo luật ước-định.
- Tiền-thủ ước-định.
- Đặc-quyền ước-định.
- Cung-thác ước-định.
- Ước-hiệu.
- Ước-giá.

CONVENTIONNEL (n)

- Hội-viên Hội-nghị Ước-pháp.

CONVERSATION

- *criminelle*
- *politique*

- Sự nói chuyện, sự đàm-thoại.
- Gian-thông.
- Thỉnh-cầu giải-thích (Anh).

CONVERSIBLE

- *nh.* *CONVERTIBLE.*

CONVERSION

- Droit de* —
- *au-dessous du pair*
- *au-dessus du pair*
- *au pair*
- *avec soulte*
- *différée*

- Sự đổi.
- Sự cải-hóa ; sự cải-hoán.
- Sự đổi-hoán.
- Thuế cải-hoán.
- Cải-hoán dưới bình-giá.
- Cải-hoán trên bình-giá.
- Cải-hoán theo bình-giá.
- Cải-hoán có tiền các (cấp-kim).
- Cải-hoán diên-kỳ.

- de l'emprisonnement en amende
- de rente
- de saisie conservatoire en saisie-exécution
- de saisie immobilière en vente volontaire
- de séparation de corps en divorce
- de titre
- facultative
- obligatoire
- simple

Cải phạt-giam thành phạt-bạc.

Cải-hoán công-trái.

Cải-hoán sai-áp bảo-toàn thành sai-áp chấp-hành.

Cải-hoán sai-áp bất-động-sản thành thuận-mại.

Cải ly-thân ra ly-hôn.

Cải-hoán chứng-khoán.

Cải-hoán nhiệm-ý.

Cải-hoán cưỡng-bách.

Cải-hoán đơn-thường.

CONVERTIBILITÉ

— Đái-hoán-lính.

— Cải-hoán-lính.

CONVERTIBLE

Obligation — en rente

— Có thể đổi, có thể đái-hoán.

— Có thể cải-hoán.

Công-trái có thể cải-hoán thành niên-kim.

Papier-monnaie —

Giấy bạc có thể đái-hoán.

CONVERTIR

— x. *CONVERSION*.

CONVERTISSABLE

— Có thể đái-hoán.

CONVERTISSEMENT

— *des monnaies*

— Sự đái-hoán.

Đái-hoán tiền-lệ.

CONVICT

— Tội-nhân bị dầy (Anh).

CONVICTION

Emporter la — du juge

— Sự tin-tưởng ; sự xác-lín, tâm-chứng.

Lời-cuốn sự xác-lín của thẩm-phán.

Libre —

Tự-do tin-tưởng, tự-do tâm-lín, tâm-chứng.

Pièce à —

Tang-vật, chứng-vật.

— *du juge*

Sự xác-lín của thẩm-phán.

— *intime*

Tâm-lín.

- morale
- profonde
- religieuse
- sincère

Tâm-chứng.
Tin-tưởng sâu-xa, thâm-tín.
Tin-tưởng tôn-giáo, tôn-lín.
Tin-tưởng thành-thật, thành-lín.

CONVOCATION

- Avis de* —
- Lettre de* —
- Ordre de* —
- de l'assemblée générale
- de témoin
- des électeurs
- des réservistes
- extraordinaire des chumbres

- Sự gọi đến, sự đòi đến, sự mời đến, sự triệu đến, sự triệu-tập.
- Phiếu gọi.
- Thư triệu.
- Lệnh đòi.
- Triệu-tập đại-hội-ngập.
- Đòi chứng.
- Triệu-tập cử-tri.
- Triệu-tập lính trừ-bị.
- Triệu-tập bất-thường các nghị-viện.

CONVOI

- de marchandises
- de navires
- de prisonniers
- de voyageurs
- funèbre
- militaire

- Đoàn xe (h. tàu).
- Đoàn hộ-lống ; đoàn áp-tống ; đoàn áp-giải ; đoàn áp-lãi.
- Đoàn áp-lãi hàng.
- Đoàn tàu hộ-lống.
- Đoàn áp-giải tù-nhân.
- Đoàn hộ-lống hành-khách.
- Đám ma, đám tang.
- Đoàn-quân hộ-lống.

CONVOIEMENT

- Đoàn xe (h. tàu) hộ-lống.

CONVOITER

- Thèm-khát, khao-khát.

CONVOITISE

- Dục-vọng, khát-vọng.

CONVOL

- Sự tục-hôn.

CONVOLANT

- Người tục-hôn.

CONVOIER

- en justes noes
- en secondes noes

- Tục-hôn.
- Chính-thức tục-hôn.
- Tục-hôn lần đầu, tái-hôn, tái-nhị-hôn.

— *en troisièmes nocces*

Tục-hôn lần thứ hai, tái-tam-hôn.

CONVOQUER— *x. CONVOCATION.***CONVOYAGE**

— Sự hộ-lống ; sự áp-lống ; sự áp-tải ; sự áp-giải.

CONVOYER— *x. CONVOYAGE.***CONVOYEUR (a)***Bâtiment —*— Hộ-lống ; áp-lống ; áp-tải ; áp-giải.
Tàu hộ-lống.**CONVOYEUR (n)**

— Người hộ-lống ; người áp-tải.

CONVULSION— *politique*— Loạn-động, chấn-động.
Loạn-động chính-trị.**COOBLIGATION**

— Cộng-dồng nghĩa-vụ ; cộng-dồng trái-vụ.

COOBLIGÉ

— Người cùng mắc-nợ, cộng-dồng phụ-trái.

COOCCUPANT

— Người đồng-chiếm-lãnh, người đồng-chiếm-hữu ; người đồng-chiếm-ngụ.

COOPÉRATEUR

— Người hợp-tác ; người hiệp-lực.

COOPÉRATIF*Banque —**Mouvement —**Société —*— Hợp-tác.
Hợp-tác ngân-hàng.
Phong-trào hợp-tác-xã.
Hợp-tác-xã.**COOPÉRATION***Principe de non —*— *commerciale*— *du capital et du travail*— *intellectuelle*— Sự hợp-tác ; sự hiệp-lực.
Nguyên-tắc bất-hợp-tác.
Hợp-tác thương-mại.
Lao-tư hợp-tác.
Hợp-tác trí-thức.

- *judiciaire*
- *militaire*
- *mutuelle*

Hợp-tác tư-pháp.
Hợp-tác quân-sự.
Hợp-tác hỗ-trương.

COOPÉRATISME

— Chủ-nghĩa khuếch-trương hợp-tác-xã, chủ-nghĩa hợp-tác-xã.

COOPÉRATISTE

— Người theo chủ-nghĩa hợp-tác-xã.

COOPÉRATIVE

- *agricole*
- *d'achat*
- *d'approvisionnement*
- *de consommateurs*
- *de consommation*
- *de crédit*
- *de fourniture*
- *de producteurs*
- *de production*
- *de vente*
- *ouvrière de production*

— Hợp-tác-xã.
Hợp-tác-xã canh-nông.
Hợp-tác-xã mua, hợp-tác-xã mại-vật.
Hợp-tác-xã tiếp-liện.
Hợp-tác-xã các người tiêu-thụ.
Hợp-tác-xã tiêu-thụ.
Hợp-tác-xã tín-dụng.
Hợp-tác-xã cung-cấp.
Hợp-tác-xã các nhà sản-xuất.
Hợp-tác-xã sản-xuất.
Hợp-tác-xã bán, hợp-tác-xã mại-vật.
Hợp-tác-xã công-nhân sản-xuất.

COOPÉRER

— *x. COOPÉRATION.*

COOPTATION

— Sự đồng-tuyển.
— Sự đặc-tuyển.
— Sự tự-tuyển.

COOPTER

— *x. COOPTATION.*

COORDINATION

— *x. COORDONNER.*

COORDONNER

- *un plan*

— Phối-trí.
Phối-trí kế-hoạch.

COPARTAGEANT (a)

- Héritiers —*

— Cùng chia, cộng-phân.
Di-kế cộng-phân.

- COPARTAGEANT** (*n*) -- Người cùng chia, người cộng-phần.
- COPARTAGER** — Cùng chia, cộng-phần.
- COPARTICIPANT** — Người cùng dự, người đồng-dự.
- COPERMUTANT** — Người cộng-đồng giao-hoán, người cộng-hoán.
- COPERMUTATION** — Sự hỗ-tương hoán-cải, sự cộng-đồng giao-hoán, sự cộng-hoán.
- COPIE**
- Sự sao lại, sự chòp lại, sự sao-lục.
  - Bản sao, bản chép, bản sao-lục, thứ-bản.
  - Sự phỏng theo, sự mô-phỏng, sự bắt chước.
- Livre de — des lettres*   SỞ sao thư-tín.
- Photo- —*   Ảnh-sao.
- Pour — conforme*   Sao y nguyên-bản.
- *ancienne*   Bản sao lâu năm.
  - *authentique*   Bản sao công-chính.
  - *collationnée*   Bản sao hiệu-đối (*h.* kiểm-chiếu).
  - *conforme*   Sự (*h.* bản) sao y nguyên-bản.
  - *d'acte du Palais*   Bản sao đình-thư.
  - *de change*   Thứ-bản hối-phiếu.
  - *de copie*   Sao-lục bản sao.
  - *de jugement*   Bản sao án-văn.
  - *de pièces*   Bản sao văn kiện.
  - *de titre*   Bản sao chứng-khoán.
  - *d'exploit*   Bản sao thừa-phát-trạng.
  - *figurée*   Bản sao phóng-hình.
  - *pour l'impression*   Bản ấn-cáo.
- COPIER** — *x.* **COPIE.**
- COPISTE** — Người sao, người chép.
- COPLAIDEUR** — Người cùng kiện, người đồng-tụng.

- COPOSSÉDER** — Đồng-chấp-hữu.
- COPOSSESEUR** — Người đồng-chấp-hữu.
- COPOSSESSION** — Sự đồng-chấp-hữu.
- COPRENEUR** — Người thuê chung, người cùng thuê, đồng-tá-chủ.
- COPRÉVENU** — Người cùng bị-cáo, đồng-bị-cáo.
- COPROPRIÉTAIRE** — Sở-hữu-chủ cộng-đồng, cộng-sở-hữu-chủ, cộng-chủ.
- COPROPRIÉTÉ** — Quyền sở-hữu cộng-đồng, quyền cộng-sở-hữu; vật cộng-sở-hữu, vật cộng-hữu.
 — *des navires* Quyền cộng-sở-hữu tàu.
 — *en main commune* Quyền cộng-sở-hữu đồng-thủ.
 — *forcée* Cộng-sở-hữu bắt-buộc.
 — *perpétuelle* Cộng-sở-hữu vĩnh-viễn.
- COPULATION** — Sự giao-hợp, sự giao-cấu.
- COPYRIGHT** — Tiền nhuận-bút.
 — Quyền trước-tác, tác-quyền.
- COQUE** — Vỏ tàu.
 — *nue* Vỏ tàu không, vỏ tàu trần, vỏ tàu trơn.
- CORBEILLE** — Khuông-trường.
 — *de bourse* Khuông-trường trong giao-dịch-sở.
- CORDON** — Dải.
 — Hàng-rào, tuyến-lộ.
 — *de la Légion d'honneur* Dải Bắc-đầu bội-tinh.
 — *de police* Hàng-rào (tuyến-lộ) cảnh-sát.
 — *douanier* Hàng-rào (tuyến-lộ) quan-thuế.
 — *sanitaire* Hàng-rào (tuyến-lộ) y-tế.

CORÉGENT

— Người đồng-nhiếp-chính.

CORNER

— Tô-hợp đầu-cơ.

CORNETTE

— Sĩ-quan cầm cờ.

CORN-LAWS

— Luật cốc-loại.

COROLLAIRE- Hệ-luận, hệ-thuyết.
- Hệ-quả.**CORPORALISER**

— Vật-thể-hóa.

CORPORATIF*Esprit —**Régime —*— Thuộc về nghiệp-hội.
Tinh-thần nghiệp-hội.
Chế-độ nghiệp-hội.**CORPORATION***Régime des —**— de métiers**— des banquiers et des
changeurs**— des pêcheurs**— de villes**— religieuse*— Phường, vạn, phe.
— Nghiệp-hội.
Chế-độ nghiệp-hội.
Nghiệp-hội công-nghệ.
Nghiệp-hội các nhà ngân-hoán.
Nghiệp-hội đánh cá, vạn-chài.
Nghiệp-hội thành-thị.
Nghiệp-hội tôn-giáo.**CORPORATISME***— d'association**— d'État*— Chủ-nghĩa nghiệp-hội ; chế-độ
nghiệp-hội.
Chủ-nghĩa nghiệp-hiệp-hội.
Chủ-nghĩa nghiệp-hội quốc-gia.**CORPOREL***Bien —**Droit —**Peine —**Propriété —*— Thuộc về thân-thể.
— Thuộc về vật-thể.
— Hữu-hình ; hữu-thể.
Tài-sản hữu-hình.
Quyền-lợi hữu-hình.
Thế-hình.
Sân-nghiệp hữu-hình.**CORPS**

— Vật-thể ; thân-thể.

<i>Assurance sur</i> —	— Vô, xác.
<i>Confiscation du</i> — <i>du délit</i>	— Đoàn-thề, đoàn, giới.
<i>Contrainte par</i> —	— Đội-quân.
<i>Esprit de</i> —	Bảo-hiêm vô tàu.
<i>Garde de</i>	Tịch-thu tội-chứng.
<i>Ordonnance de prise de</i> —	Câu-thúc thân-thề.
— <i>administratif</i>	Óc đoàn-thề.
— <i>certain</i>	Người hộ-vệ, vệ-sĩ, vệ-binh.
— <i>constitués</i>	Án-lệnh câu-áp thân-thề.
— <i>consulaire</i>	Đoàn-thề hành-chính.
— <i>d'ambulance</i>	Vật xác-thực.
— <i>d'armée</i>	Đoàn-thề công-lập.
— <i>de famille</i>	Lãnh-sự-đoàn.
— <i>de genre</i>	Đội quân-y lưu-động.
— <i>de l'Église</i>	Quân-đoàn, binh-đoàn.
— <i>de l'infanterie de la marine</i>	Đoàn-thề gia-tộc, tộc-đoàn.
— <i>de métier</i>	Vật chủng-loại.
— <i>de preuve des citoyens</i>	Giáo-hội-đoàn.
— <i>des équipages de la flotte</i>	Đoàn hải-quân lục-chiến.
— <i>des officiers</i>	Đoàn-thề công-nghệ.
— <i>déterminé</i>	Vật-thề chứng-cứ.
— <i>de travailleurs</i>	Công-dân-đoàn.
— <i>de volontaires</i>	Đoàn thủy-thủ hạm-đội.
— <i>diplomatique</i>	Đoàn sĩ-quan.
— <i>du délit</i>	Giới sĩ-quan.
— <i>électoral</i>	Vật xác-định.
— <i>et biens</i>	Đoàn công-nhân, công-đoàn.
— <i>expéditionnaire</i>	Đội chí-nguyên, đội tinh-nguyên.
— <i>franc</i>	Ngoại-giao-đoàn.
— <i>héréditaire</i>	Giới ngoại-giao.
— <i>législatif</i>	Tội-thề, tội-chứng.
	Tuyên-cử-đoàn.
	Cả người lẫn của, người và tài-sản.
	Đội-quân viễn-chinh.
	Đội nghĩa-binh.
	Toàn-thề di-sản.
	Đoàn-thề lập-pháp.

CORRECTIONNALITÉ

— Kinh-tội-tính, tiều-hình-tính.

CORRECTIONNEL

— Trừng-giới.

— Thuộc về tiều-hình, thuộc về kinh-tội.

Délit —

Tội tiều-hình, kinh-tội.

Jugement —

Án tiều-hình.

Maison —

Nhà trừng-giới.

Peine —

Hình-phạt tiều-hình.

Tribunal —

Tòa tiều-hình.

Tribunal de police —

Tòa-án tiều-hình.

CORREI STIPULANDI

— Khế-ước liên-khâu.

CORRÉLATIF

— Tương-quan.

Obligation —

Nghĩa-vụ tương-quan.

CORRÉLATION

— Quan-hệ hổ-tương, tương-quan.

Loi de —

Luật tương-quan.

CORRESPONDANCE

— Sự xứng-hợp, sự xứng-đối, sự tương-hợp, sự tương-xứng, sự tương-đối.

— Sự thông-tin ; tin-tức, thư-tín.

— Phép hàm-thụ.

Cahier des —

Sổ thư-tín.

Cours par —

Bài giảng theo lối hàm-thụ.

Enseignement par —

Giáo-huấn theo lối hàm-thụ.

Secret des —

Bí-mật thư-tín.

— *administrative*

Thư-tín hành-chính.

— *des formes*

Hình-thức tương-xứng.

— *diplomatique*

Thư-tín ngoại-giao.

— *officielle*

Công-hàm.

— *privée*

Thư-tín tư.

CORRESPONDANCIER

— Thư-tín-viên.

CORRESPONDANT(a)

— Xứng-hợp, xứng-đối, tương-hợp, tương-xứng.

CORRESPONDANT(n)

- Viên thông-tin, thông-lín-viên.
- Hội-viên danh-hàm.
- Người bảo-giám.
- Đại-lý.
- Thông-lín-nhân.
- *de guerre* Thông-tín-viên chiến-tranh.
- *de l'Académie des Sciences* Hội-viên danh-hàm khoa-học-viên.
- *d'une banque* Đại-lý ngân-hàng.
- *spécial* Thông-tín-viên đặc-vụ, đặc-thông-tín-viên.

CORROBORATION

- Sự tăng-chứng.

CORROBORER

- x. *CORROBORATION*.

CORROMPABLE

- nh. *CORRUPTIBLE*.

CORROMPRE

- Làm cho hư-hỏng, làm cho đời-bại.
- Hối-lộ.
- *Se laisser —* Ăn hối-lộ.
- *les mœurs* Làm cho đời-phong bại-tục, làm cho phong-hóa suy-đời.
- *un fonctionnaire* Hối-lộ công-chức.

CORROMPU

- Hư-hỏng, đời-bại, thối-nát.
- Ăn hối-lộ, thụ-hối.
- *Fonctionnaire —* Công-chức ăn hối-lộ, công-chức thụ-hối.
- *Gouvernement —* Chính-phủ thối-nát.

CORRUPTEUR

- Người hối-lộ.

CORRUPTIBLE

- Có thể hối-lộ.
- *Fonctionnaire —* Công-chức có thể hối-lộ.

CORRUPTION

- Sự hư-hỏng, sự đời-bại, sự thối-nát.
- Sự hối-lộ.
- *active* Hối-lộ năng-dụng.

- *de fonctionnaire*
- *d'employé*
- *des députés*
- *des mœurs*
- *électorale*
- *passive*

- Hối-lộ công-chức.
- Hối-lộ chức-viên.
- Nghị-viên thối-nát.
- Phong-tục đồi-bại.
- Tội hối-tuyền.
- Hối-lộ thụ-động.

CORSAIRE

- Hải-khẩu, hải-phỉ.

CORTÈGE

- *du mariage*
- *funèbre*
- *officiel*

- Đám, đoàn.
- Đám cưới.
- Đám ma.
- Đoàn quan-chức.

CORTÈS

- Nghị-viện (Bồ-Đào-Nha và Tây-Ban-Nha).

CORVÉABLE

Taillable et — à merci

- Chịu sai-dịch.
- Chịu sưu-dịch vô-hạn.

CORVÉE

Homme de —

- Cỗ-vê, khờ-dịch, sai-dịch, dao-dịch.
- Phu dịch.

CORVETTE

Capitaine de —

- Hải-phòng-hạm.
- Thiếu-tá hải-quân.

COSEIGNEUR

- Cọng-lãnh-chúa.

COSIGNATAIRE

- Người cùng ký, người đồng-thự, người liên-thự.

COSMOCRATE

- Thế-giới quân-chủ.

COSMOCRATIE

- Chủ-nghĩa thế-giới quân-chủ.

COSMOPOLITE

Ville —

- Tứ - chiếng ; vạn - quốc ; siêu - quốc-gia.
- Theo thế-giới chủ-nghĩa.
- Thành - phố tứ-chiếng, đô - thị vạn-quốc.

COSMOPOLITISME— *politique*— Thế-giới chủ-nghĩa.
Thế-giới chủ-nghĩa chính-trị.**COTE**

Bulletin de la —
— *de la bourse*
— *de la prestation en nature*
— *des changes*
— *d'un dossier*
— *d'un inventaire*
— *foncière*
— *indument imposées et irrecouvrables*
— *mobilière*
— *officielle*
— *personnelle*
— *privée*

— Hiệu-số.
— Thuế-ngạch.
— Giá-biểu.
Giá-biểu tập-san.
Giá-biểu của sở giao-dịch.
Thuế-ngạch giao-dịch.

Giá-biểu hối-đoái.
Hiệu-số trong hồ-sơ.
Hiệu-số trong bản toàn-kê.
Thuế-ngạch điền-thờ.
Thuế-ngạch đánh sai hay không thấu được.
Thuế-ngạch động-sản.
Giá-biểu chính-thức.
Thuế-ngạch nhân-thân.
Giá-biểu tư.

COTE

Défense des —
Garde- —

— Bờ biên, hải-ngạn.
Phòng-ngự hải-ngạn.
Hải-ngạn-hạm, phòng-ngạn-hạm.

COTÉ

Bon —
Faux —
Mauvais —
— *matériel*
— *maternel*
— *moral*
— *paternel*

— Bên, phía ; phần ; diềm ; mặt, phương-diện.
— Bên sườn tàu.
Ưu-diềm.
Bên sườn yếu.
Liệt-diềm.
Phương-diện vật-chất.
Bên họ mẹ.
Phương-diện tinh-thần.
Bên họ cha.

COTER— *et parapher*

— Đánh hiệu-số.
— Định giá.
— Đãng vào giá-biểu.
Đánh số và ký lặt.

- *par première et dernière*
- *un titre*

Đánh số trang đầu và trang cuối (chốt).
Đăng-chứng-khoán và giá-biêu.
Hình giá chứng-khoán.

COTERIE

- Esprit de* —
- *politique*

- Phe-đảng, bè-đảng.
- Óc phe-đảng.
- Phe-đảng chính-trị.

COTIER

- Batterie* —
- Navigation* —
- Pêche* —

Population —

- Ven biển, diên-hải, diên-ngạn, hải-ngạn.
- Pháo-đài hải-ngạn.
- Diên-ngạn hàng-hải.
- Đánh cá ven biển, ngư-nghiệp hải-ngạn.
- Dân-cư diên-hải.

COTISATION

- Rôle des* —
- *annuelle*
- *mensuelle*

- Sự góp liền, sự hùn tiền.
- Tiền góp, tiền hùn, liễm-kim.
- Phần thuế, thuế-ngạch.
- Thuế-ngạch bạ.
- Tiền góp hằng năm, niên-liễm.
- Tiền góp hằng tháng, nguyệt-liễm.

COTISER

- *x. COTISATION.*

COTUTELLE

- Đồng-giám-hộ, cộng-giám-hộ.

COTUTEUR

- Người đồng-giám-hộ, người cộng-giám-hộ.

COUCHE

- *sociale*

- Tầng-lớp.
- Tầng-lớp xã-hội.

COUCHER

- Giường nằm.

COUCHES

- Femme en* —

- Sự ở cữ, sự nằm chờ.
- Đàn-bà ở cữ.

COULAGE

- Sự đánh đấm.
- Hao-hụt, hao-phí.

COULER

— *un navire*

— Đắm.
— Đánh đắm.
Đánh đắm tàu.

COULEUR

— *d'un journal*
— *locale*
— *politique*

— Màu, sắc.
— Màu-sắc; đặc-sắc.
Màu-sắc tờ báo.
Đặc-sắc địa-phương.
Màu-sắc chính-trị.

COULEURS

Amener les —
Hisser les —
Rentrer les —
— *nationales*

— Cờ, quốc-kỳ.
Kéo cờ hàng.
Kéo cờ.
Hạ cờ.
Quốc-kỳ.

COULISSE

— *à terme*
— *au comptant*
— *de la politique*

— Mặt trong, bề trong.
— Hành-lang.
— Hành-lang giá-khoán.
— Đoàn-thể kinh-kỹ.
Hành-lang giá-khoán định-kỳ.
Hành-lang giá-khoán hiện-kim.
Mặt trong của chính-trị.

COULISSIER

— Kinh-kỹ hành-lang.

COULOIR

— *de Dantzig*

— Đường thông, thông-lộ.
Thông-lộ Dantzig.

COUP

— *de main*
— *d'État*
— *d'État militaire*
— *et blessures*
— *et blessures involontaires*
— *et blessures mortels*
— *et blessures volontaires*
— *reciproques*

— Cái đánh.
Đột-kích.
Đảo-chính.
Đảo-chính quân-phiệt.
Đả-thương.
Vô-ý đả-thương, ngộ-thương.
Đả-thương chí-tử.
Cố-ý đả-thương, cố-thương.
Đánh nhau, đánh lộn, ẩu-đả.

COUPABLE (a)*Acte* —*Plaider* —

— Có tội, phạm tội, can-phạm.
Hành-vi phạm-tội.
Biện-hộ nhận tội.

COUPABLE (n)— *de guerre*— *de meurtre*— *d'homicide involontaire*— *d'homicide volontaire*— *principal*

— Tội-nhân, phạm-nhân, người can-phạm.
Phạm-nhân chiến-tranh, chiến-phạm.
Phạm tội sát-nhân.
Phạm tội ngộ-sát.

Phạm tội cố-sát.
Chính-phạm, yếu-phạm.

COUPE— *de bois*— *de bois extraordinaire*— *de bois ordinaire*— *réglées*

— Sự đốn, sự dẫn, sự chặt.
Đốn rừng.
Đốn rừng bất-thường.
Đốn rừng thường.
Đốn rừng tiết-độ.

COUPLE— *limite*

— Cặp, đôi.
Cặp vợ-chồng ; đôi-bạn.
Cặp cung-cầu giới-hạn.

COUPON— *de dividende*— *détaché*— *d'intérêt*— *domicilié*— *non détaché*

— Phiếu nhỏ.
— Phiếu lãi, tức-phiếu.
Cổ-lợi-phiếu, cổ-tức-phiếu.
Phiếu rời.
Phiếu-lãi, tức-phiếu.
Phiếu định-cư.
Phiếu liễn.

COUPURE*Petite* —

— Tiền giấy nhỏ, giấy phụ-tệ.
Giấy bạc lẻ, giấy phụ-tệ.

COUR*Basse* —*Haute* —*Haute* — *de justice*— *criminelle*

— Triều-đình.
— Tòa, pháp-viện.
Hạ-pháp-viện.
Thượng-pháp-viện.
Đại-thẩm-viện.
Tòa đại-hình.

- *d'appel* Tòa thượng-thẩm, tòa phúc-án, tòa phúc-thẩm.
- *d'arbitrage* Trọng-lai-viện, công-đoán-viện.
- *d'assises* Tòa đại-hình.
- *de cassation* Tòa phá-án.
- *de chancellerie* Lương-dân pháp-viện (Anh).
- *de discipline* Kỹ-luật-viện.
- *de discipline budgétaire* Ngân-sách kỹ-luật-viện.
- *de justice* Đại-thẩm-viện.
- *de justice administra-tive* Hành-chính pháp-viện.
- *de l'échiquier* Tòa bàn cờ, cối-kế pháp-viện (Anh).
- *de renvoi* Tòa thụ-giao.
- *de revision* Tu-chính-viện.
- *des aides* Bồ-thuế-viện.
- *des barons* Nam-tước pháp-viện.
- *des bourgeois* Thị-dân pháp-viện.
- *des comptes* Thẩm-kế-viện.
- *des consuls* Lãnh-sự pháp-viện.
- *des monnaies* Tiền-tệ pháp-viện (xưa).
- *des pairs* Nguyên-lão pháp-viện.
- *du chancelier* Lương-dân pháp-quan-viện.
- *du roi* Vương-tiền pháp-viện.
- *internationale de jus-tice* Quốc-tế pháp-viện.
- *internationale des pri-ses* Quốc-tế bộ-trúc pháp-viện.
- *martiale* Quân-luật pháp-viện.
- *mixte* Pháp-viện hỗn-hợp.
- *permanente d'arbitrage* Quốc-tế thường-trực trọng-tài-viện.
- *permanente de justice internationale* Quốc-tế thường-trực pháp-viện.
- *plénière* Đại-triều.
- *royale* Quốc-vương pháp-viện.
- *supérieure d'arbitrage* Trọng-tài cao-đẳng pháp-viện, công-đoán cao-đẳng pháp-viện.
- *suprême* Tối-cao pháp-viện.

Affaire —
Année —
Compte —
Dépense —
Espèces —
Intérêt —
Main —
Monnaie —
Mois —
Prix —
Taux —
Terme —

— Thông-dụng, lưu-thông, lưu-hành.
 — Vãng-lai.
 — Đương-kim.
   Thường-vụ.
   Đương-niên.
   Trương-mục vãng-lai.
   Thường-phí.
   Hóa-lệ lưu-thông.
   Thông-lợi.
   Sỡ-ráp.
   Tiền thông-dụng, thông-hóa.
   Đương-nguyệt.
   Thông-giá.
   Thông-suất.
   Đương-kỳ.

COURANT (n)

— *anarchique*
 — *associationniste*
 — *autoritaire*
 — *collectiviste*
 — *d'affaires*
 — *de la civilisation*
 — *démocratique*
 — *d'idées*
 — *social*

— Sự tiến-hành, sự tiến-triển.
 — Trào, trào-lưu, phong-trào.
   Phong-trào vô-trị.
   Phong-trào hiệp-hội.
   Phong-trào chuyên-quyền.
   Phong-trào tập-sản.
   Trào thương-sự.
   Trào-lưu văn-hóa.
   Trào-lưu dân-chủ.
   Trào-lưu tư-luồng.
   Trào-lưu xã-hội.

COURBE

— *de l'offre et de la demande*
 — *des valeurs*

— Đường cong, khúc-tuyến.
   Khúc-tuyến cung-cầu.
   Khúc-tuyến vật-giá.

COURIR

La prescription ne court pas
Le délai court à partir du 5

— Bắt đầu, khởi-dầu.
 — Lưu-liễn.
   Thời-hiện không lưu-liễn.
   Hạn khởi-dầu từ mồng 5.

COURONNE

-- Mũ vua, vương-miện.

Colonie de la —
Conseil de la —
Domaine de la —

Droit de la —

— Ngôi vua, ngôi báu.
 — Vua, nhà vua, vương-gia.
   Thuộc-địa vương-gia.
   Hội-nghị vương-chính.
   Hoàng-triều cương-thê; cảnh-
   vực vương-gia.
   Vương-quyền.

COURONNEMENT

— Lễ gia-miện.
 — Sự hoàn-thành.

COURONNER

— Làm lễ gia-miện.
 — Hoàn-thành.

COURRIER

Crédit de —
Long —
 — *auxiliaire*
 — *commercial*
 — *convoyeur*
 — *de cabinet*
 — *diplomatique*

— Thư-từ, thư-tín.
 — Xe (h. tàu) thơ.
 — Thư-tín-viên; phái-viên thư-tín.
   Tín-dụng thư-kỳ.
   Trường-hàng.
   nh. *Courrier convoyeur.*
   Thư-từ thương-mại.
   Hội-tống-viên thư-tín.
   Đặc-phái thư-tín ngoại-giao.
   Thư-tín ngoại-giao.

COURS

Capitaine au long —
Chargé de —
Dernier —
Monnaie ayant —
Monnaie en —
Premier —
Voyage au long —
 — *à terme*
 — *au comptant*
 — *au courant*
 — *d'achat*

— Lớp học; môn học; bài giảng;
   giảng-tập; giảng-khoa.
 — Dòng nước.
 — Sự lưu-hành, sự lưu-dụng.
 — Hàng-hải.
 — Giá.
   Thuyền-trưởng viễn-dương.
   Giảng-sư.
   Giá chót.
   Tiền được lưu hành.
   Tiền lưu-hành.
   Giá đầu.
   Hàng-hải viễn-dương.
   Giá định-kỳ.
   Giá tiền mặt, giá hiện-kim.
   Giá hiện-kỳ.
   Giá mua.

- d'eau
  - d'eau flottable
  - d'eau flottable seulement à bûches perducs
  - d'eau navigable
  - d'eau navigable et flottable
  - d'eau non navigable ni flottable
  - de compensation
  - de droit
  -
  - de la Bourse
  - des actions
  - des denrées
  - des opérations
  - des titres
  - de vente
  - du change
  - du jour
  - du marché
  - forcé
  - journalier
  - légal
  - moyen
  - officiel
- Sông ngòi, giang-khé.
  - Giang-khé có thể thả bè, giang-khé thả-phù-thông.
  - Giang-khé chỉ có thể thả gỗ cây.
  - Giang-khé thả-hàng.
  - Giang-khé thả-hàng và thả-phù-thông.
  - Giang-khé bắt-klả-hàng và bắt-klả phù-thông.
  - Giá bù-trừ.
  - Bài giảng về luật-học ; pháp-luật giảng-khoa.
  - Lớp pháp-luật.
  - Giá tại dịch-khoán-sở.
  - Giá cổ-phần.
  - Giá thực-phẩm.
  - Giá mua-bán.
  - Giá chứng-khoán.
  - Giá bán.
  - Giá hối-đoái.
  - Thời-giá.
  - Giá chợ, giá thị-trường, thị-giá.
  - Lưu-dụng cưỡng-bách.
  - Giá hằng ngày, thời-giá.
  - Lưu-dụng pháp-định.
  - Giá trung-bình.
  - Giá công-định, quan-giá.

COURSE

- Guerre de —
- Navire de —
- Société des —
- aux armements

- Sự chạy đua, sự cạnh-tranh.
- Sự lược-đoạt.
- Chiến-tranh lược-đoạt.
- Chiến-thuyền lược-đoạt.
- Hội đua ngựa.
- Cạnh-tranh binh-bị.

COURT (a)

- terme

- Ngắn, đoán.
- Đoán-kỳ.

COURT (n)

- de la mer

- nh. COUR.
- Hải-vụ pháp-viện.

COURTAGE

- *d'assurance*
- *de bourse*
- *de change*
- *des agents de change*
- *des affrètements*
- *des reports*
- *maritime*
- *matrimonial*

- Sự môi-giới, sự kinh-kỹ.
- Khế-ước kinh-kỹ.
- Tiền kinh-kỹ.
- Kinh-kỹ bảo-hiêm.
- Kinh-kỹ dịch-khoán.
- Kinh-kỹ hối-đoái.
- Môi-giới của trọng-mại hối-đoái.
- Kinh-kỹ thuê tàu.
- Kinh-kỹ triền-kỳ.
- Kinh-kỹ hải-thương.
- Môi-giới hôn-nhân.

COURTIER

- *assermenté*
- *des marchandises*
- *de transport*
- *électoral*
- *inscrit*
- *libre*
- *maritime*
- *marron*
- *officiel*
- *privilégié*

- Người môi-giới, người trọng-mại ; người kinh-kỹ.
- Người kinh-kỹ hữu-thệ.
- Người kinh-kỹ hóa-phẩm.
- Người kinh-kỹ vận-tải.
- Người kinh-kỹ tuyên-cử.
- Người kinh-kỹ đăng-danh.
- Người kinh-kỹ tư-doanh.
- Người kinh-kỹ hàng-hải.
- Người kinh-kỹ ám-muội.
- Người kinh-kỹ chính-thức.
- Người kinh-kỹ đặc-quyền.

COURTISAN

- Thị-thần.
- Nịnh-thần.

COURTISANE

- Gái giang-hồ.

COUSIN

- *germain*
- *issus de germains*

- Anh (*h. em*) họ.
- Anh (*h. em*) con chú con bác (*h. con cô con cậu, h. con dì con dâ*).
- Anh (*h. em*) cháu chú cháu bác (*h. cháu cô cháu cậu, h. cháu dì cháu dâ*).

COUSINAGE

- Tình anh em họ, tình biều-thân.

COUSINE

- Chị (*h. em*) họ.

— *germaine*

Chị (h. em) con chú con bác
(h. con cô con cậu, h. con
dì con dâ).

COUT

Loyaux —

— *absolu*

— *comparatif*

— *de la production*

— *de la vie*

— *de revient*

— *d'un acte*

— *du transport*

— *fixe*

— *marginal*

— *moyen*

— *proportionnel*

— *relatif*

— *total*

— *variable*

— Giá.

— Phí-tiền, phí-ngạch, tiền-số.

Khế-phí pháp-chuần.

Giá tuyệt-đối.

Giá so-sánh.

Giá sản-xuất.

Giá sinh-hoạt.

Giá thành.

Phí-ngạch văn-thư.

Cước-tính, vận-phí.

Giá chắc, giá nhất-định.

Giá biên-tế.

Giá trung-bình.

Giá tỷ-lệ.

Giá tương-đối.

Giá đồng-cộng.

Giá thay-đổi.

COUANT

Prix —

— *x. COUTER*

Giá vốn.

COUTER

— *cher*

— Giá.

— Tốn-kém.

Đắt, mất.

COUTEUX

— Cao giá, đắt-đỏ, mất-mổ.

COUTUME

Certificat de —

De —

Droit de —

— Phong-tục, tục-lệ.

Giấy chứng-minh tục-lệ.

Theo tục-lệ.

Tục-lệ-pháp.

Thuế thực-phẩm trả cho lãnh-
chúa (xưa).

Tệ-tục.

Xứ theo tục-lệ-pháp.

Quán-lệ và phong-tục, quán-tục.

Cổ-tục.

Mauvaise —

Pays de —

Us et —

Vieille —

- *barbare*
- *commerciale*
- *familiare*
- *internationale*
- *locale*
- *nationale*

- Tục-lệ dã-man, man-tục.
- Tục-lệ thương-mại, thương-tục.
- Phong-tục gia-đình, gia-phong.
- Tục-lệ quốc-tế.
- Tục-lệ địa-phương.
- Phong-tục quốc-gia, quốc-tục.

COUTUMIER (i)

- Droit* —
- Pays* —
- Règle* —

- Thuộc về tục-lệ.
- Tục-lệ-pháp.
- Xứ theo tục-lệ-pháp.
- Qui-tắc tục-lệ.

COUTUMIER (n)

- Tục-lệ pháp-điền.

COUVERT

La nullité est —

- *x. COUVRIR.*
- Sự vô-hiệu được bao-yểm.

COUVERTURE

- *de billets d'une banque d'émission en or ou en effets de commerce*
- *en bourse*
- *métallique*

- Bảo-chứng.
- Bảo-chương.
- Sự yểm-hộ.
- Bảo-chứng giấy bạc bằng vàng hay bằng thương-phiếu.
- Bảo-chương dịch-khoán.
- Kim-ngân bảo-chứng.

COUVRE-FEU

- Heure de* — —
- Sonner le* — —

- Lệnh tắt đèn.
- Lệnh giới-nghiêm.
- Giờ giới-nghiêm.
- Báo lệnh giới-nghiêm.

COUVRIR

- *la nullité*
- *les frais*
- *un crime*
- *un subordonné*

- Bao.
- Che-đay.
- Bao-yểm.
- Bao-yểm sự vô-hiệu.
- Bao phí-tiền.
- Che-đay tội-ác.
- Che-đay hạ-cấp.

COVENANT

National —

- Ước-điều.
- Ước-điều quốc-gia (Anh)

COVENANTAIRE

— Người gla-nhập ước-điều.

COVENDEUR

— Người cùng bán, người cộng-mại, người đồng-mại.

CRAINTE

— *révérentielle*

— Sự kính-sợ.

Kính-sợ các bậc tiên-nhân.

CRÉANCE

Admettre une —

Affirmer une —

Cession de —

Contester la —

Délégation de —

Digne de —

Lettre de —

Qualité de la —

Recouvrer une —

Titre de —

— Món nợ, trái-khoản ; trái-quyền.

— Sự tin-cậy, sự tín-nhiệm.

Chấp-nhận trái-quyền.

Đoan-nhận trái-quyền.

Nhượng-độ trái-quyền.

Đị-nghị trái-quyền.

Ủy-phó trái-quyền.

Đáng tín-nhiệm.

Ủy-nhiệm-thư.

Tư-cách của trái-quyền.

Lấy nợ, thu-hoàn trái-khoản.

Chứng-khoản trái-quyền, trái-khoản.

— *active*

Tích-trái.

— *à ordre*

Trái-quyền có lệnh-khoản.

— *certaine*

Trái-quyền chắc-chắn.

— *chirographaire*

Nợ thường, trái-quyền đơn-đãi.

— *commerciale*

Nợ buôn-bán, trái-quyền thương-mại.

— *douteuse*

Nợ khó đòi, trái-khoản nan-sách.

— *exigible*

Trái-khoản khả-sách.

— *hypothécaire*

Trái-quyền đê-đương.

— *indivisible*

Trái-quyền bất-khả-phân.

— *liquide*

Trái-quyền thanh-lý, thanh-trái-quyền.

— *litigieuse*

Trái-quyền tranh-chấp.

— *mobile*

Trái-quyền động-sản.

— *nominative*

Trái-quyền ký-danh.

— *passive*

Tiêu-trái.

— *privilégiée*

Trái-quyền ưu-đãi (*h. đặc-đãi*).

— *publique*

Công-trái.

— *solidaire*

Trái-quyền liên-đới.

CRÉANCIER— *chirographaire*

— Chủ-nợ, trái-chủ.

— *gagiste*

Chủ-nợ thường, trái-chủ đơn-đãi.

— *hypothécaire*

Chủ-nợ cầm-đờ, trái-chủ thế-chấp.

— *inscrit*

Trái-chủ đê-đương.

— *maritime*

Trái-chủ đăng.ký.

— *nanti*

Chủ-nợ hàng-hải, trái-chủ hàng-hải.

— *poursuivant*

Trái-chủ điền-áp.

— *privilégié*

Trái-chủ truy-áp.

— *saisissant*

Trái-chủ đặc-đãi (h. ưu-đãi).

Trái-chủ sai-áp.

CRÉATION— *d'un droit*

— Sự sáng-tạo, sự sáng-tác, sự sáng-lập.

— *d'une compagnie*

Sáng-tạo quyền-lợi.

— *ex nihilo*

Sáng-lập công-ty.

Sáng-tạo do không-hư.

CRÉDI-RENTIER

— Trái-chủ niên-kim.

CRÉDIT

— Uy-tín.

— Tín-dụng.

— Sự cho vay.

— Tiền cho vay, phóng-khoản.

— Thái-phương.

— Tồn-khoản.

— Số dự-chi, dự-phí.

— Ngân-hàng.

Achat à —

Mua chịu.

Dépassement de —

Vượt quá số dự-chi, việt-chi.

Établissement de —

Sở tín-dụng.

Lettre de —

Ủy-nhiệm-thư.

Lettre de — *circulaire*

Thư xin mở thái-phương.

Opération de —

Chu-thư xin mở thái-phương.

Ouvrir un —

Dịch-vụ tín-dụng.

Politique du — *dirigé*

Mở thái-phương, mở tín-dụng.

Chính-sách tín-dụng chỉ-huy.

<i>Société de —</i>	Hội-xã tín-dụng.
<i>Titre de —</i>	Chứng-khoán tín-dụng.
<i>Vente à —</i>	Bán chịu.
<i>— à court terme</i>	Cho vay ngắn hạn ; tín-dụng đoản-kỳ.
<i>— additionnel</i>	Dự-chi gia-phụ.
<i>— agricole</i>	Nông-nghiệp tín-dụng.
<i>— à la consommation</i>	Nông-phổ ngân-hàng.
<i>— à la production</i>	Cho vay để tiêu-dùng ; tín- dụng tiêu-dụng.
<i>— à long terme</i>	Cho vay để sản-xuất ; tín-dụng sản-xuất.
<i>— à moyen terme</i>	Cho vay dài hạn ; tín-dụng trường-kỳ.
<i>— bancaire</i>	Cho vay trung-hạn ; tín-dụng trung-hạn.
<i>— budgétaire</i>	Tín-dụng ngân-hàng.
<i>— commercial</i>	Dự-chi ngân-sách.
<i>— confirmé</i>	Tín-dụng thương-mại.
<i>— d'affaires</i>	Thương-mại ngân-hàng.
<i>— d'avances</i>	Tín-dụng xác-nhận.
<i>— de banque</i>	Tín-dụng kinh-doanh.
<i>— de droits</i>	Tín-dụng phóng-khoán.
<i>— de l'État</i>	Tồn-khoán ngân-hàng.
<i>— d'engagement</i>	Cho hoãn thuế.
<i>— de paiement</i>	Tín-dụng quốc-gia.
<i>— de programme</i>	Ước-chi.
<i>— différé</i>	Dự-chi.
<i>— dirigé</i>	Dự-chi chương-trình.
<i>— documentaire</i>	Tín-dụng diên-trì.
<i>— d'un commerçant</i>	Tín-dụng chỉ-huy.
<i>— d'un compte</i>	Phóng-khoán áp-khoán.
<i>— en blanc</i>	Tín-dụng của thương-gia.
<i>— et débit</i>	Thải-phương của trưng-mục.
<i>— évaluatifs</i>	Tín-dụng không-bạch.
<i>— éventuel</i>	Thải-phương và tá-phương.
<i>— extraordinaire</i>	Dự-chi ước-định.
<i>— foncier</i>	Dự-phí vị-tất.
	Dự-chi bất-thường.
	Đja-ốc tín-dụng.
	Đja-ốc ngân-hàng.

— <i>hypothécaire</i>	Tín-dụng đề-đương.
— <i>immobilier</i>	Đề-đương ngân-hàng.
— <i>industriel</i>	Tín-dụng bất-động-sản. Ngân-hàng bất-động-sản.
— <i>limitatif</i>	Công-nghiệp (lỹ-nghệ) tín-dụng.
— <i>maritime</i>	Công-nghiệp (kỹ-nghệ) ngân-hàng.
— <i>mobilier</i>	Dự-chi hạn-định.
— <i>moral</i>	Tín-dụng hàng-hải.
— <i>municipal</i>	Hàng-hải ngân-hàng.
— <i>mutuel</i>	Tín-dụng động-sản.
— <i>national</i>	Động-sản ngân-hàng.
— <i>ordinaire</i>	Uy-tín.
— <i>par acceptation</i>	Nhà cầm đồ thị-xã.
— <i>personnel</i>	Tín-dụng hổ-tương.
— <i>populaire</i>	Tương-tử ngân-hàng.
— <i>populaire urbain</i>	Tín-dụng quốc-gia.
— <i>privé</i>	Quốc-gia ngân-hàng.
— <i>provisionnel</i>	Dự-chi thường.
— <i>provisoire</i>	Tín-dụng thuận-nhận.
— <i>public</i>	Tín-dụng đối-nhân.
— <i>réel</i>	Tín-dụng bình-dân.
— <i>réel immobilier</i>	Ngân-hàng bình-dân.
— <i>réserve</i>	Ngân-hàng bình-dân đô-thị.
— <i>spécial</i>	Tín-dụng tư.
— <i>supplémentaires</i>	Dự-chi tạm.
	Dự-chi tạm-thời.
	Tín-dụng công.
	Tín-dụng đối-vật.
	Tín-dụng đối-vật bất-động-sản.
	Dự-chi lưu-trữ, dự-bị-phí.
	Tín-dụng đặc-biệt.
	Dự-chi ngoại-bổ.

CRÉDITER

— Ghi vào thái-phương.

CRÉDITEUR (a)

— Dư, thái.

Compte —

Trương-mục thái.

Solde —

Kết-số dư, kết-số thái.

CRÉDITEUR (n)

— Thái-chủ.

CREDO

- *politique*
- *social*

- Tín-điều.
- Tín-điều chính-trị.
- Tín-điều xã-hội.

CRÉER

- Sáng-tạo, tạo-thành, tạo-lập.

CRÉMAILLÈRE

Chemin de fer à —

- Đường rày móc, xỉ-quì.
- Đường xe lửa móc, thiết-lộ xỉ-quì.

CRÉMATION

- Hỏa-láng, hỏa-tiêu.

CRETIO

- Sự (h. thời-hạn) nhận thừa-kế (Cổ La-Mã).

CRI

- Tiếng kêu, tiếng la.

CRÉE

Audience des —.
Tribunal des —
Vente à la —

- Sự bán đấu-giá. sự phách-mại.
- Phiên tòa đấu-giá.
- Tòa đấu-giá.
- Bán đấu-giá.

CRIER

- Kêu, la.
- Rao, loan-báo.

CRIEUR

— *public*

- Người kêu (la).
- Người rao.
- Loan-báo-viên.

CRIS

— *séditieux*

- Tiếng kêu-la, tiếng hò-hét.
- Kêu-la phiến-loạn.

CRIME

— *capital*
— *collectif*
— *contre la chose publi-
que*
— *contre la propriété*
— *contre la sûreté de
l'État*

- Trọng-tội, tội đại-hình.
- Tội-ác.
- Tội tử-hình.
- Trọng-tội tập-hợp.
- Tội phạm đến sự-vật công.
- Tội phạm tài-sản.
- Tội phạm an-ninh quốc-gia,
- tội phạm quốc-an.

- *contre la sûreté exté-
rieure de l'État*
- *contre la sûreté inté-
rieure de l'État*
- *contre les personnes*
- *contre nature*
- *de droit commun*
- *de guerre*
- *de haute trahison*

- *d'État*
- *d'indignité nationale*
- *politique*

- Tội phạm an-ninh quốc-ngoại.
- Tội phạm an-ninh quốc-nội.
- Tội phạm nhâu-thân.
- Tội phạm thiên-lý.
- Trọng-tội thường-phạm.
- Tội phạm chiến-tranh.
- Tội đại-phản-ngịch, tội đại-
phản.
- Trọng-tội quốc-sự.
- Tội bất-xưng quốc-gia.
- Trọng-tội chính-trị.

CRIMINALISABLE

- Có thể trọng-tội-hóa.

CRIMINALISATION

- Sự trọng-tội-hóa.

CRIMINALISER

- *un délit*

- Trọng-tội-hóa.
- Trọng-hóa một khinh-tội.

CRIMINALISME

- Trạng-huống trọng-tội.
- Hệ-thống trọng-tội.

CRIMINALISTE

- Nhà hình-luật-học.

CRIMINALISTIQUE

- Khoa hình-luật thực-tiến.

CRIMINALITÉ

- *active*
- *d'emprunt*
- *de naissance*
- *externe*
- *interne*
- *juridique*
- *naturelle*
- *ordinaire*
- *passive*
- *politique*

- Trọng-tội-tính ; phạm-tội-tính.
- Sự phạm trọng-tội ; sự phạm tội.
- Số tội-phạm ; số trọng-tội.
- Phạm-tội-tính năng-động.
- Phạm-tội-tính tá-thụ.
- Phạm-tội-tính thiên-tiên.
- Phạm-tội-tính ngoại-bộ.
- Phạm-tội-tính nội-bộ.
- Phạm-tội-tính pháp-lý.
- Phạm-tội-tính tự-nhiên.
- Phạm-tội-tính thông-thường.
- Phạm-tội-tính thụ-động.
- Phạm-tội-tính chính-trị.

— *préventive*

Phạm-tội-tính dự-phòng.

CRIMINEL (a)*Affaire* —*Anthropologie* —*Anthropométrie* —*Commission* —*Cour* —*Droit* —*Instruction* —*Intention* —*Jurisdiction* —*Législation* —*Police* —*Poursuite* —*Procédure* —

— Thuộc về trọng-tội, về đại-hình.

— Thuộc về tội-phạm, về hình-sự.

Vụ đại-hình.

Phạm-tội nhân-loại-học, phạm-nhân-học.

Phạm-tội nhân-trắc-học, phạm-trắc-học.

Hội-đồng đề-hình.

Tòa đại-hình.

Hình-luật.

Thẩm-cứu trọng-tội.

Tổ-tụng hình-sự.

Chủ-ý phạm-tội.

Tài-phán hình-sự.

Pháp-chế hình-sự.

Cảnh-sát hình-sự.

Truy-tố hình-sự.

Hình-sự tố-tụng, thủ-tục hình-sự.

CRIMINEL (n)*Le — tient le civil en état*— *de droit commun*— *de guerre*— *de profession*— *d'État*— *né*— *politique*

— Việc hình, hình-sự.

— Kẻ phạm trọng-tội, kẻ phạm tội đại-hình, phạm-nhân đại-hình.

— Phạm-nhân.

Hình-sự hoãn dân-sự.

Phạm-nhân thường-sự, thường-phạm.

Phạm-nhân chiến-tranh, chiến-phạm.

Phạm-nhân chuyên-nghiệp.

Phạm-nhân quốc-sự, quốc-sự-phạm.

Phạm-nhân bẩm-sinh.

Phạm-nhân chính-trị, chính-trị-phạm.

CRIMINOLOGIE

— Phạm-tội-học.

CRISE

— Sự khủng-hoảng.

- commerciale
  - cyclique
  - de gouvernement
  - économique
  - financière
  - industrielle
  - ministérielle
  - mondiale
  - politique
  - présidentielle
- Khủng-hoảng thương-mại.
  - Khủng-hoảng chu-kỷ.
  - Khủng-hoảng chính-phủ.
  - Khủng-hoảng kinh-tế.
  - Khủng-hoảng tài-chính.
  - Khủng-hoảng kỹ-nghệ (công-nghiệp).
  - Khủng-hoảng nội-các.
  - Khủng-hoảng thế-giới.
  - Khủng-hoảng chính-trị.
  - Khủng-hoảng tuyền-cử tổng-thống.

CRISTALLISÉ*Travail* —

- Kết-tinh, ngưng-kết.
- Lao-động kết-tinh.

CRITÈRE

- Tiêu-chuẩn.

CRITÉRIOLOGIE

- Tiêu-chuẩn-học.

CRITÉRIOLOGIQUE*Problème* —

- Thuộc về tiêu-chuẩn-học.
- Vấn-đề tiêu-chuẩn-học.

CRITERIUM

- externe
- interne

- Tiêu-chuẩn.
- Tiêu-chuẩn ngoại-chứng.
- Tiêu-chuẩn nội-chứng.

CRITIQUE (a)

- Dissertation* —
- Esprit* —
- État* —
- Moment* —
- Situation* —

- Nguy-kịch, hiểm-nghèo.
- Phê-phán, phê-bình, phẩm-bình.
- Bình-luận.
- Óc phê-phán.
- Tình-trạng nguy-kịch.
- Lúc hiểm-nghèo.
- Tình-thế nguy-kịch.

CRITIQUE (n)

- Nhà phê-bình, nhà bình-luận.
- Sự phê-bình, sự phẩm-bình.
- Sự chỉ-trích.

CRITIQUER

- Phê-bình, bình-phẩm.
- Chỉ-trích.

CROISEUR

- Tuần-dương hạm.

- *de bataille* Tuần-dương chiến-đấu hạm.
- CROISSANT**
Revenu — — Tăng dần, tiệm-tăng.
Lợi-lức tiệm-tăng.
- CROIT**
Bail à — — Tăng-súc.
d'animaux Tô-tá-khế tăng-súc.
Tăng-súc.
- CROIX**
Grand — — Chữ thập, thập-tự.
— *de guerre* Bội-linh hình chữ thập.
— *rouge* Đệ-nhất hạng bội-linh.
Quân-công bội-linh.
Hồng thập-tự.
- CROSSE** — Báng súng.
- CROUPIER** — Hờ-h.
— Người phụ-lá.
- CRUCIAL** — Chủ-yếu.
— Quyết-định.
Moment — Lúc quyết-định.
Question — Vấn-đề chủ-yếu.
- CRUE** — Nước dâng, con nước.
— Tiền đấu-giá phụ-mãi.
Saison des — Mùa con nước.
- CRYPTO-COMMUNISTE** — Thiên-cộng, khuyhnh-cộng.
- CUEILLETTE** — Sự hái ; mùa hái.
— Sự lượm-lặt ; sự đi quyn. Thuê thủy-vận với điều-kiện
Affrètement à — mãn-thuyền (chở đủ chuyến).
- CUIRASSÉ** — Thiết-giáp-hạm.
— *de poche* Thiết-giáp-hạm loại nhỏ.
- CULPA** — Sự làm-lỗi, sự quá-thất.
— *lata* Quá-thất trọng-đại.
— *levis* Quá-thất khinh-tiểu.

— *levissima*

Quá-thất tối-khinh.

CULPABILITÉ*Aveu de —**Déclaration de non- —*

— Tình-trạng có tội, tội-trạng.

— Tình-trạng có lỗi.

Thú tội.

Tuyên-cáo vô-tội.

CULTE*Exercice du —**Liberté de —**Maison de —**Ministre de —**Ministre des —**Objet de —*— *de la matière*— *de l'argent*— *de l'incompétence*— *des ancêtres*— *des héros*— *des idoles*

— Sự thờ-phụng, sự thờ-cúng, sự cúng-bái, sự tế-tự.

— Tôn-giáo, tín-ngưỡng.

— Sự sùng-bái, sự sùng-kính, sự tôn-sùng.

Hành lễ tôn-giáo.

Tự-do tín-ngưỡng.

Nhà thờ họ, từ-đường.

Giáo-sĩ.

Tổng-trưởng tôn-giáo-vụ.

Đờ thờ.

Tôn-sùng vật-chất.

Sùng-bái kim-tiền.

Tôn-sùng sự bất-lực.

Thờ-phụng tổ-tiền.

Sùng-bái anh-hùng.

Thờ ngẫu-tượng.

CULTIVATEUR (a)*Peuple —*

— Canh-nông, chuyên-nông.

Dân-tộc chuyên-nông.

CULTIVATEUR (n)

— Dân-cày, nông-phu.

CULTIVÉ*Classe —*

— Học-thức, trí-thức.

Giai-cấp trí-thức.

CULTIVER

— Giồng-giọt trồng-tĩa, canh-tác.

— Bồi-bổ, tài-bồi, trau-dồi, luyện-tập.

CULTUEL

— Thuộc về thờ-phụng, về cúng-bái, về tế-tự.

— Thuộc về tôn-giáo.

Affectation —

Sùng-dụng tế-tự.

Association —

Hội tôn-giáo.

Bien —

Hội tế-tự.

Edifice —

Cửa hương-hỏa.

Giáo-đường.

CULTURAL

Études —

— Thuộc về canh-tác.

Khảo-cứu về canh-tác.

CULTURE

Grande —

— Sự giồng-giọt, sự trồng-lĩa, sự canh-tác.

Petite —

— Sự trau-dồi, sự luyện-tập, sự học-tập.

Vieille —

— Trí-thức ; văn-học ; văn-hóa.

— *alternante*

Đại canh-tác.

— *ancienne*

Tiểu canh-tác.

— *extensive*

Văn-hóa cũ.

Canh-tác hoán-chủng.

— *gréco-latine*

Văn-hóa cũ ; cụu-học.

— *intensive*

Canh-tác khoáng-phát, khoáng-canh.

— *moderne*

Văn-hóa La-Hy.

Canh-tác mật-thần, mật-canh.

— *occidentale*

Văn-hóa mới, tân-văn-hóa ; tân-học.

— *orientale*

Văn-hóa tây-phương.

— *primitive*

Văn-hóa đông-phương.

Văn-hóa nguyên-thủy.

CULTUREL

Accord —

— Thuộc về văn-hóa.

Thỏa-ước văn-hóa.

CULTURISME

— Chủ-nghĩa văn-hóa.

CUMUL

Non —

— Sự kiêm, sự kiêm-nhiệm, sự kiêm-lãnh, sự kiêm-thụ.

Système de —

— Sự trùng-lũy, sự trùng-phức.

— *d'actions*

— Sự tích-hợp.

Không dồn, bất câu-phát.

Hệ-thống câu-phát.

Kiểm-tố.

CURATOR SUSPECTUS	— Người quản-tài bị tình-nghi.
CURE	— Khu-giáo.
CURÉ	— Cha sở, cha xứ.
CURIA (EX)	— Ngoại pháp-đình.
CURIA (IN)	— Nội pháp-đình.
CURIA DUCIS	— Hội-đồng công-liên (xưa).
CURIAL (a) <i>Assemblée</i> —	— Thuộc về bộ-tộc. Hội-nghị bộ-tộc.
CURIAL (n)	— Bộ-lão nghị-viên (Cổ La-mã).
CURIA REGIS	— Hội-đồng ngự-tiền (xưa).
CURIATE <i>Assemblée</i> — <i>Comice</i> —	— Liên-bộ-tộc (xưa). — Thuộc về bộ-lão nghị-viên. Hội-nghị liên-bộ-tộc. Tuyển-hội liên-bộ-tộc.
CURIE	— Bộ-tộc. — Bộ-lão viện. — Giáo-đình.
CURRENCY PRINCIPLE	— Nguyên-tắc trữ-kim.
CURRICULUM VITÆ	— Lý-lịch.
CYCLE <i>Théorie des</i> — — <i>de longue durée</i> — <i>économique</i>	— Vòng ; chu-kỷ, chu-vận. Thuyết chu-kỷ. Trường-kỳ chu-kỷ. Chu-kỷ kinh-tế.
CYCLIQUE <i>Chômage</i> — <i>Crise</i> — <i>Période</i> —	— Thuộc về chu-kỷ, thuộc về chu-vận. Thất-nghiệp chu-vận. Khủng-hoảng chu-kỷ. Chu-kỷ.

D

- DACTYLOGRAPHE** — Người đánh máy chữ.
Secrétaire — Thư-ký đánh máy.
- DACTYLOGRAPHIE** — Sự (h. phép) đánh máy chữ.
- DACTYLOGRAPHIER** — Đánh máy chữ.
- DACTYLOSCOPIE** — Phép lấn tay.
- DACTYLOSCOPI-
QUE** — Thuộc về phép lấn tay.
Empreinte — Dấu lấn tay.
- DALAI-LAMA** — Phật sống, Hoạt-Phật.
- DAMNUM EMER-
GENS** — Khoản thiệt-hại.
- DAMNUM FACTUM** — Thiệt-hại thực-sự.
- DAMNUM INFAC-
TUM** — Thiệt-hại viễn-ảnh.
- DANGER** — Sự nguy-hiềm, sự hiềm-nghèo,
nguy-cơ.
— *imminent* — Nguy-cơ cấp-bách.

— *maritime*

Hải-nguy.

— *public*

Nguy-hiêm công-đồng.

DANGEREUX*Zone* —

— Nguy-hiêm, hiêm-nghèo.

Khu nguy-hiêm.

DANTONISME

— Chủ-nghĩa Danton.

DATATION

— Sự đề ngày-tháng, sự ghi nhật-kỳ.

DATE*Fixer une* —

— Ngày, ngày-tháng, nhật-kỳ.

Định ngày-tháng, định nhật-kỳ.

Lettre de change à 30 jours de —

Hối-phiếu cách nhật-kỳ 30 ngày.

— *authentique*

Nhật-kỳ công-chính.

— *certaine*

Ngày-tháng chắc-chắn, nhật-kỳ xác-thực.

— *déterminée*

Ngày tháng xác-định, nhật-kỳ xác-định.

— *en paiement*

Ngày trả liền, nhật-kỳ chi-phó.

DATER

— Đề ngày, đề ngày-tháng, ghi nhật-kỳ.

DATIF*Tutelle* —

— Tuyên-định.

Giám-hộ tuyên-định.

DATION— *de conseil judiciaire*

— Sự tuyên-định.

— *en paiement*

Tuyên-định bảo-tá tư-pháp.

Gán nợ, đề-trái.

DAUPHIN

— Hoàng-tử (xưa).

DAUPHINE

— Vợ hoàng-tử (xưa).

DÉBACLE— *financière*

— Sự tan-vỡ.

Tài-chính tan-vỡ.

DÉBALLAGE

— Sự khai hàng, sự dỡ hàng.

DÉBALLER

— Khai, dỡ.

DÉBANDADE*A la —*

— Sự chạy tán-loạn, sự tàu-tán.
Tán-loạn.

DÉBARQUEMENT

— *administratif*
— *avec permis*
— *des marchandises*
— *sans permis*

— Sự lên bộ, sự dỡ-bộ.
— Sự bốc hàng, sự dỡ hàng.
Cho thủy-thủ lên bộ.
Bốc hàng có giấy phép.
Bốc hàng.
Bốc hàng không giấy phép.

DÉBAPTISER

— Đổi tên, cải-danh.

DÉBARCADÈRE

— Bến tàu.

DÉBAT

Trancher un —
— judiciaire

— Cuộc tranh-chấp.
Giải-quyết cuộc tranh-chấp.
Tranh-chấp trước tòa.

DÉBATS

Clôture des —
Passer outre aux —

Publicité des —

Rejeter des —
— de compte
— d'un procès
— judiciaires
— oraux
— parlementaires
— politiques

— Cuộc tranh-luận, cuộc tranh-biện, cuộc tranh-nghị, cuộc thảo-nghị.
Bế-mạc cuộc tranh-luận.
Trực-triệt tiến-hành cuộc tranh-nghị.
Công-khai-tính của cuộc tranh-nghị.
Gạt ra ngoài cuộc tranh-nghị.
Tranh-luận kế-toán, tranh-toán.
Tranh-nghị trong vụ kiện.
Tranh-nghị tại tòa.
Trauh-nghị khẫu-biện.
Tranh-luận tại nghị-trường.
Tranh-luận chính-trj.

DÉBATTRE

— *une question*
— *un prix*

— *x. DÉBAT và DÉBATS*
— Mặc-cả, trả-giá.
Thảo-luận một vấn-dề.
Mặc-cả giá, trả giá.

DÉBAUCHAGE

— Sự xúi bỏ việc.

DÉBAUCHE

— Sự dâm-dĩng, sự dâm-hành.

Excitation à la —

Xúi-giục dâm-hành.

DÉBAUCHEMENT

— nh. DÉBAUCHAGE.

DÉBAUCHER

— Thải công-nhân.

— Xúi bỏ việc.

— Rủ-ré dâm-đăng, xúi-giục dâm-hành.

DÉBAUCHEUR

— Người xúi-giục ; người rủ-ré.

DÉBET

— Sự kết-khiếm, sự khiếm-ngân.

— Sự hoãn-phí.

Arrêt de —

Phúc-nghị kết-khiếm.

Arrêté de —

Nghị-định kết-khiếm.

Enregistrement en —

Trước-bạ hoãn-phí.

DÉBI-RENTIER

— Người nợ niên-kim.

DÉBIT

— Hàng lẻ, tiệm bán lẻ.

— Hàng nhỏ, tiệm-nhỏ, quán.

— Tá-phương.

— *d'alcool*

Quán rượu.

— *de boissons*

Hàng rượu, quán rượu, lầu-quán,

— *de détail*

Tiệm bán lẻ, hàng lẻ, tiều-bài.

— *de gros*

Tiệm bán sỉ, hàng bán cất, đại-bài.

— *de tabac*

Hàng thuốc, tiệm thuốc hút (thuốc lá).

— *d'opium*

Tiệm thuốc phiện.

— *d'un compte*

Tá-phương của trương-mục.

DÉBITANT

— Người bán lẻ.

— Người hàng rượu.

DÉBITER

— Bán lẻ.

— Ghi vào tá-phương.

DÉBITEUR (α)

— Thiểu, hụt, lá.

— Thiểu nợ.

Compte —

Trương-mục thiếu nợ.

Pays —

Nước thiếu nợ.

Solde —

Kết-số thiếu, kết-số lá.

DÉBITEUR (n)— Người thiếu nợ, người mắc nợ,
phụ-trái, trái-hộ, tá-chủ.— *accessoire*

Phụ-trái phụ-bồ.

— *principal*

Phụ-trái chính-yếu.

— *solidaire*

Phụ-trái liên-dới.

DÉBLOCAGE

— Sự phóng-giải.

— Sự giải vây, sự giải-tỏa.

DÉBLOCUS

— Sự giải-tỏa.

DÉBLOQUEMENT— *x. DÉBLOCAGE.***DÉBLOQUER**— *x. DÉBLOCAGE.*— *des marchandises*

Phóng-giải thương-phâm.

— *un compte*

Phóng-giải trương-mục.

DÉBOISEMENT

— Sự phá rừng, sự đốn rừng.

DÉBOUCHÉ

— Tiêu-trường.

Loi des —

Định-luật tiêu-trường.

DÉBOURS

— Tiền ứng, tiền xuất.

DÉBOURSÉ— *x. DÉBOURS.***DÉBOURSEMENT**

— Sự ứng tiền, sự xuất tiền.

DÉBOURSER

— Ứng, xuất (tiền).

DEBOUT

— Đứng.

Magistrature —

Thâm-phán buộc tội.

DÉBOUTÉ

— Sự bác-khước, sự bác đơn.

— Người bị bác đơn.

Jugement de —

Án-vấn bác đơn.

— *d'opposition*

Bác đơn kháng-án.

- DÉBOUTEMENT** — Sự bác-khước, sự bác đôn.
- DÉBOUTER** — Bác-khước ; bác đôn.
- DÉBRAYAGE** — *x. DÉBRAYER.*
- DÉBRAYER** — Định-chỉ công việc, định việc.
- DÉBUT** — Lúc khởi-đầu.
- DÉCACHETER** — Mở niêm, bóc niêm.
- DÉCADE** — Tuần mười ngày, tuần thập-nhật.
Première — Thượng-tuần, sơ-tuần.
Seconde — Trung-tuần.
Troisième — Hạ-tuần.
- DÉCADENCE** — Sự suy-đời, sự suy-vong.
Grandeur et — Thịnh-suy, hưng-vong.
— de la monarchie — Quân-chủ suy-vong.
— des mœurs — Phong-tục suy-đời.
- DÉCAN** — Thập-binh đội-trưởng (Cổ La-mã).
- DÉCAPITALISATION** — Sự phế-bỏ thủ-đô-tính.
- DÉCAPITALISER** — *x. DÉCAPITALISATION.*
- DÉCAPITATION** — Sự chém đầu, sự trảm.
- DÉCAPITER** — Chém đầu, trảm.
- DÉCÉDER** — *x. DÉCÈS*
- DÉCEM VIR** — Thập-pháp-quan (Cổ La-mã).
— militaire — Thập-binh-trưởng.
- DÉCEM VIRAL** — Thuộc về thập-pháp-quan (Cổ La-mã).
Loi — Luật thập-pháp-quan.
- DÉCEM VIRAT** — Viện thập-pháp-quan (Cổ La-mã).

DÉCELER

— Khám-phá, phát-giác.

DÉCENCE

— Sự nhã-nhận, lễ-độ.

DÉCENT

— Nhã-nhận, có lễ-độ.

DÉCENTRALISABLE

— Có thể phân-quyền.

DÉCENTRALISATION— Sự phân-quyền ; chế - độ địa-phương phân-quyền.
Phân-quyền hành-chính.
Phân-quyền địa-hạt.
Phân-quyền công-sở.
Phân-quyền địa-phương.— *administrative*— *locale*— *par services*— *régionale***DÉCENTRALISER**

— Phân-quyền.

DÉCENTRALISEUR

— Người chủ-trương phân-quyền.

DÉCENTRALISME

— Chế-độ phân-quyền ; thuyết phân-quyền.

DÉCENTRALISTE— *nh. DECENTRALISEUR.***DÉCERNER**

— Hạ, ký.

— Ban, phát, cấp.

— *mandat d'arrêt*

Hạ trát câu-tróc.

— *mandat de dépôt*

Hạ trát tống-giam.

— *un brevet*

Cấp bằng.

— *un prix*

Phát giải-thưởng.

DÉCÈS

— Sự chết, sự mất, sự qua đời, sự từ-trần, sự tử-vong, sự mệnh - một, sự mệnh - chung, sự quá-cổ, sự quá-vãng, sự mẫn-phần, sự thất-lộc.

Acte de —

Chứng-thư khai-tử.

Certificat de —

Giấy chứng-minh tử-vong.

DÉCHARGE

— Sự giải-trừ ; sự giải-nhiệm.

— Giấy giải-trừ ; giấy giải-nhiệm.

Donner --

Preuve à --

Témoin à --

-- de caution

-- définitive

-- de responsabilité

-- d'impôt

-- d'une accusation

-- d'une fonction

-- d'une obligation

— Sự miễn-trừ ; sự miễn-trách ; sự
gỡ tội.

— Sự rõ hàng, sự bốc hàng.

Ký giấy giải-nhiệm.

Chứng-cứ gỡ tội.

Chứng-nhân gỡ tội.

Giải-trừ bảo-lãnh.

Miễn-trách chung-lặt.

Giải-trừ trách-nhiệm, giải-trách.

Miễn-thuế.

Giải-gỡ sự cáo-lỗ.

Giải-trừ chức-vụ, giải-chức.

Giải-trừ nghĩa-vụ.

DÉCHARGEMENT

Port de --

-- d'un navire

— Sự rõ hàng, sự bốc hàng.

Bến rõ hàng.

Bốc hàng ở tàu.

DÉCHARGER

-- un accusé

— x. *DÉCHARGE* và *DÉCHARGEMENT*.

Gỡ tội bị-cáo, miễn-trách bị-cáo.

DÉCHÉANCE

Créance tombée en --

-- de cinq ans

*-- de l'action en désaveu
de paternité*

*-- de la faculté de renon-
cer à une succession*

-- de la tutelle

-- de puissance paternelle

-- de quatre ans

-- du bénéfice d'inventaire

*-- d'un brevet d'inven-
tion*

-- d'un député

-- d'un droit

-- professionnelle

— Sự mất quyền, sự thất-quyền.

— Sự mất hiệu-lực, sự thất-hiệu.

— Sự mất-vong.

Trái-quyền thất-hiệu.

Thất-hiệu ngũ-niên.

Mất quyền từ con, thất-quyền
từ-khước phụ-hệ.

Thất-quyền từ-khước di-sản.

Thất-quyền giám-hộ.

Thất thân-quyền.

Thất hiệu tứ-niên.

Thất biệt-lợi toàn-kê.

Sự thất-hiệu của bằng phát-
minh.

Thất-quyền nghị-sĩ.

Mất quyền, thất-quyền.

Thất-quyền hành-nghịệp.

- *quadriennale*
- *quinquennale*

Thất-hiệu tứ-niên.
Thất-hiệu ngũ-niên.

DÉCHET

- *de route*

- Cạn-bã.
- Phần hao-hụt.
Hao-hụt dọc đường.

DÉCHIFFRER

- Dịch ám-mã.

DÉCHIFFREUR

- Người dịch ám-mã.

DÉCHOIR

- *x. DÉCHÉANCE.*

DÉCHU

- Souverain* —
- *de son droit*

- *x. DÉCHÉANCE.*
Vua mất ngai.
Bị thất-quyền.

DÉCIDÉ

- Affaire* —

- Nhất-định ; nhất-quyết.
- Quả-quyết.
Việc nhất-quyết.

DÉCIDER

- *un différend*

- Quyết-định ; quyết-đoán ; quyết-nghị.
- Phán-xử, phán-quyết.
Phán-xử mới tranh-chấp.

DÉCIME

- *additionnels*

- Thuế thập-phân.
Phụ-thuế thập-phân.

DÉCISIF

- Caractère* —
- Guerre* —
- Ton* —

- Quyết-định, quyết-liệt.
- Quả-quyết.
- Quả-cảm.
Tinh quả-cảm.
Trận quyết-chiến.
Giọng quả-quyết.

DÉCISION

- Prendre une* —
- Procès-verbal* —

- Sự quyết-định ; sự quyết-đoán ; sự quyết-nghị ; nghị-quyết.
- Phán-quyết.
Quyết-định.
Biên-bản phán-quyết.

- administrative
- à la majorité des voix
- arbitrale
- au fond
- de la Cour d'appel
- de l'assemblée des actionnaires
- de rejet
- exécutoire
- finale
- gracieuse
- judiciaire

- Quyết-định hành-chính.
- Quyết-nghị theo đa-số.
- Quyết-định của trọng-tài, quyết-định công-đoán.
- Phán-quyết về nội-dung.
- Phán-quyết của tòa thượng-thâm.
- Quyết-nghị của hội-nghị cổ-đồng.
- Phán-quyết bác-khước.
- Phán-quyết chấp-hành.
- Quyết-định tỗi-hậu.
- Phán-quyết tỗi-hậu.
- Phán-quyết phi-tụng.
- Quyết-định tài-phần.

DÉCISOIRE

- Serment —
- Litis —

- Tài-quyết, quyết-tụng.
- Phát-thệ quyết-tụng.
- Tài-quyết, quyết-tụng.

DÉCLANCHER

- x. DÉCLENCHER.

DÉCLARANT

- Người đứng khai.

DÉCLARATIF

- Acte —
- Effet —
- Jugement —

- Tuyên-nhận ; khai-nhận.
- Hành-vi tuyên-nhận.
- Hiệu-lực tuyên-nhận.
- Án tuyên-nhận.

DÉCLARATION

- affirmative
- affirmative du tiers saisi
- à l'entrée
- d'absence
- d'adjudication
- d'association
- d'avaries

- Sự tuyên-bố, sự tuyên-cáo.
- Lời tuyên-ngôn.
- Sự tuyên-nhận, sự khai-nhận.
- Sự khai-trình ; sự khai-báo.
- Tuyên-nhận khẳng-định.
- Tuyên-nhận khẳng-định của người đệ-tam bị sai-áp.
- Khai-nhập.
- Tuyên-cáo thất-tung.
- Khai-trình phách-mại.
- Khai-trình hội-xã.
- Khai-trình tổn-hại.

- *de biens* Khai-trình tài-sản.
- *de candidature* Tuyên-bố ứng-cử.
- *de cessation de fonctions* Khai-trình hưu-chức.
- *de changement de domicile* Khai dời cư-sở.
- *de command* Khai-trình thác-mãi-chủ.
- *de conformité* Tuyên-bố phù-hợp.
- *de décès* Khai-tử.
- *de domicile* Khai cư-sở.
- *de douane* nh. *Déclaration en douane.*
- *de droit* Khai-trình quyền-lợi.
- *de faillite* Tuyên-cáo khảnh-lận.
- *de franc et quitte* Tuyên-nhận miễn-trái.
- *de guerre* Tuyên-chiến.
- *de la Cour des Comptes* Tuyên-cáo của Thăm-kế-viện.
- *de mariage* Khai-trình hôn-thú, khai-hôn.
- *de maternité* Khai quan-hệ mẫu-tử, khai mẫu-hệ.
- *de naissance* Khai-*inh.*
- *de nationalité* Khai-trình quốc-tịch.
- *de neutralité* Tuyên-bố trung-lập.
- *de paternité* Khai quan-hệ phụ-tử, khai phụ-hệ.
- *de perte* Khai mất, khai-trình thất-lạc.
- *de renonciation à une succession* Khai từ-khước di-sản.
- *des Droits de l'Homme et du Citoyen* Tuyên-ngôn nhân-quyền và dân-quyền.
- *des maladies contagieuses* Khai-trình bệnh truyền-nhiễm.
- *de souscription* Khai-nhận ứng-mộ.
- *des parties* Lời khai của đương-sự.
- *de succession* Khai-trình di-sản.
- *d'état-civil* Khai-trình hộ-tịch, khai-trình nhân-thế.
- *de valeur* Khai-trình trị-giá.
- *de versement* Khai đóng tiền, khai-nạp.
- *de voyage* Khai-trình hành-lữ.
- *d'expédition* Khai hàng gửi.
- *d'indépendance* Tuyên-cáo độc-lập.

- *du Gouvernement*
- *du jury*
- *d'utilité publique*
- *en douane*
- *estimative*
- *expresse*
- *fiscale*
- *générale de conformité*
- *implicite*
- *ministérielle*
- *par jugement*
- *politique*
- *publique*
- *spéciale de conformité*
- *tacite*
- *universelle des Droits de l'Homme*
- Tuyên-ngôn của Chính-phủ.
- Tuyên-ngôn của phụ-thẩm-đoàn.
- Tuyên-cáo công-ích.
- Khai đoan, khai quan-thuế.
- Khai ước-giá.
- Tuyên-cáo minh-thị, minh-cáo.
- Khai thuế.
- Tuyên-cáo phù-hợp tổng-quát.
- Tuyên-cáo ám-thị, ám-cáo.
- Tuyên-ngôn của nội-các.
- Tuyên-cáo bằng án-văn, tuyên-phán.
- Tuyên-bổ chính-trị.
- Tuyên-bổ công-khai.
- Tuyên-cáo phù-hợp đặc-vụ.
- Tuyên-cáo mặc-nhiên, mặc-cáo.
- Bản tuyên-ngôn nhân-quyền thế-giới.

DÉCLARATOIRE— *x. DÉCLARATION.***DÉCLARER**— *x. DÉCLARATION.***DÉCLASSEMENT**

— Sự tước-hạng ; sự thoái-hạng

DÉCLENCHER— *l'action publique*— Khởi-phát, phát-động.
Phát-động công-tổ.**DÉCLÉRICALISER**

— Tước-bỏ giáo-tinh.

DÉCLIN— Sự suy-tàn.
— Thời tàn ; thời suy ; mặt-vận.**DÉCLINANT**— *Puissance* —— *x. DÉCLIN.*
Cường-quốc suy-mạt.
Quyền-thế mạt-vận.**DÉCLINATOIRE (a)**— *Exception* —— Khước-thăm, từ thăm.
Khước-biện từ thăm.

DÉCLINATOIRE (n)

- *de compétence*
- *de connexité*
- *de litispendance*
- *d'incompétence*
- *pour cause de connexité*
- *pour cause de litispendance*
- *pour cause d'incompétence*
- *sur incompétence*

- Khước-thâm.
- Khước-cách.
Khước - cách thâm - quyền,
khước-thâm.
- Khước-thâm liên-hệ.
- Khước-thâm trùng-lố.
- Khước-cách vô-thâm-quyền.
- Khước-thâm vì có liên-hệ.
- Khước-thâm vì có trùng lố.
- Khước-thâm vì có vô-thâm-quyền.
- Khước-cách vô-thâm-quyền.

DÉCLINER

- *la compétence d'un tribunal*
- *une fonction*

- Khước-từ, khước-thâm.
Khước-từ thâm-quyền tòa-án.
- Khước-từ chức-vụ.

DE COMMODO ET INCOMMODO (ENQUÊTE)

- Điều-tra tiện và bất-tiện.

DÉCOMPOSER

- Phân-chia ; phân-giải.

DÉCOMPOSITION

- *de l'État*
- *du travail technique*

- Sự phân-chia ; sự phân giải.
- Sự tan-rã.
Quốc-gia tan rã.
Phân-chia công-việc kỹ-thuật.

DÉCOMPTE

- *d'intérêts*

- Sự chiết, sự khấu.
- Sự tính rõ từng-khoản, sự tính tách khoản.
Khấu lãi.

DÉCONCENTRATION

- *des pouvoirs*

- Sự tán-quyền.
Phân-tán quyền-hành.

DÉCONFITURE

- Sự vỡ nợ.

DÉCONSEILLER

- Can-ngăn, can-gián.

DÉCONSIGNER

- *les troupes*
- *un colis*

- Lãnh hàng ký gửi.
- Giải lệnh cấm-xuất.
Giải lệnh cấm-xuất quân-đội.
Lãnh kiện hàng ký gửi.

DÉCONSTITUTION-
NALISER

- Tước hiệu-pháp-tính ; phế-bãi hiệu-pháp-tính.

DÉCORATION

Port illégal de —

- Huy-chương.
Mang huy-chương trái phép.

DÉCOUVERT

A deniers —
Combattre à —
Crédit à —

Vente à —
— du Trésor
— en banque
— en compte courant

- Sự hụt tiền, sự thiếu tiền.
- Sự không bảo-đảm, sự thiếu-lộ.
- Sự thiếu-chi.
Thiếu tiền, không tiền.
Minh-chiến.
Tín-dụng không bảo-đảm, tín-dụng thiếu-lộ.
Bán khống, mại-không.
Ngân-khố hụt tiền.
Thiếu-chi ngân-hàng.
Thiếu-chi trưng-mục vãng-lai.

DÉCOUVERTE

— d'un complot
— du Nouveau Monde
— scientifique

- Sự tìm thấy, sự khám-phá, sự phát-minh, sự phát-giác.
Phát-giác cuộc âm-mưu.
Tìm thấy Tân-thế-giới.
Phát-minh khoa-học.

DÉCOUVRIR

— un secret
— un trésor

- *x. DÉCOUVERTE.*
Khám-phá bí-mật.
Tìm thấy tàng-vật.

DÉCRÉDITEMENT

- *x. DÉCREDITER.*

DÉCREDITER

- Phạm danh-giá.
- Phạm tín-dụng.

DÉCRET

— apostolique
— d'avertissement

- Chiếu-chỉ ; sắc-lệnh.
Sắc-lệnh tông-tòa.
Sắc-lệnh cảnh-cáo.

- DÉCROITRE** -- *x. DÉCROISSANCE.*
- DÉCRUE** — *x. DÉCROISSANCE.*
-- Nước xuống.
- DE CUJUS** — Ngườì quá-cổ, ngườì quá-vãng.
— — *bonis agitur* nh. *De cujus.*
— — *successione agitur* nh. *De cujus.*
- DÉCURIE** — Thập-binh-đội (Cổ La-mã).
— Thập-nhân-đoàn (Cổ La-mã).
- DÉCURION** — Thập-binh-đội-trưởng (Cổ La-mã).
— Thập-nhân-đoàn-trưởng (Cổ La-mã).
- DÉCURIONAT** -- Chức thập-nhân-đoàn-trưởng (*h. thập-binh-đội-trưởng*).
— *civil* Chức thập-nhân-đoàn-trưởng.
— *militaire* Chức thập-binh-đội-trưởng.
- DÉDICACE** -- Lễ cung-hiến.
-- Lờì đê-tặng.
- DÉDICACER** -- Đê-tặng.
- DÉDIER** — Cung-hiến.
— Tặng.
- DÉDIT** — Điều-khoản vi-ước.
— Vi-ước bồi-khoản, tiền ước-phạt.
- DÉDITE** — Sự tiêu-ước ; tờ tiêu-ước.
- DÉDOMMAGEMENT** -- Sự bồi-thường, sự bồi-tồn.
- DÉDOMMAGER** -- *DÉDOMMAGEMENT.*
- DÉDOTALISER** — Hủy hồi-môn-tính.
- DÉDOUANEMENT** — *x. DÉDOUANER.*

DÉDOUANER

— Trả thuế đơan, đóng quan-thuế.

DÉDOUBLEMENT— *de la personnalité*— *des prix*— *fonctionnel*

— Sự nhị-trùng-hóa.

Nhị-trùng-hóa nhân-cách.

Nhị-trùng-hóa vật-giá.

Nhị-trùng-hóa chức-vụ.

DE DROIT*Reconnaissance* — —— Theo luật, luật-định, pháp-định
Công-nhận theo luật.**DÉDUCTIF***Raisonnement* —

— Diễn-dịch.

Suy-luận diễn-dịch.

DEDUCTIO— *nh. DÉDUCTION.***DÉDUCTION**— Sự trừ, sự khấu, sự chiết, sự
khấu-trừ, sự chiết-khấu.

— Khấu-khoản, chiết-khoản.

— Sự tường-giải, sự minh-dẫn.

— Phép diễn-dịch.

Raisonnement par —— *des motifs*— *des preuves*— *faite des délais de dis-*
tance

Suy-luận diễn-dịch.

Minh-dẫn lý-do.

Minh-dẫn chứng-cứ.

Khấu-trừ thời-hạn đi đường.

DE FACTO*Reconnaissance* — —— *nh. DE FAIT.*

Công-nhận theo thực-tế.

DÉFAILLANCE— *x. DÉFAILLANT.***DÉFAILLANT***Débiteur* —*Partie* —*Témoin* —

— Sai hẹn, vi-ước.

— Khiếm-diện ; khuyết-tịch.

Phụ-trái vi-ước.

Đương-sự khiếm-diện.

Người chứng khiếm-diện.

DÉFAILLI*Condition* —

— Bất-thành.

Điều-kiện bất-thành.

DE FAIT

— Thực (thật)-sự, thực-tế, thực-tại.

